

MLADEN PARLOV

U SVJETLU RADOSNE VIJESTI

Razmišljanja za nedjelje i svetkovine liturgijske godine A

BIBLIOTEKA „CRKVE U SVIJETU“
TEOLOGIJA 43

Izdavač:
Crkva u svijetu
Zrinjsko-Frankopanska 19, Split

Naslovna stranica:
Caravaggio: *Poziv sv. Mateja*

Tisak:

Naklada: *300 primjeraka*

CIP – Katalogizacija u publikaciji
SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
U SPLITU

UDK

PARLOV, Mladen
U svjetlu Radosne vijesti: razmišljanja
za nedjelje i svetkovine liturgijske godine A
/Mladen Parlov. – Split: Crkva u
svijetu, 2013. – (Biblioteka Crkve u svijetu,
Teologija; 43)

ISBN

I. Crkvena godina – Tumačenje

Mladen Parlov

U svjetlu Radosne vijesti

Razmišljanja za nedjelje i svetkovine

liturgijske godine A

Split – 2013.

PREDGOVOR

Sveti se Petar, u svojoj Prvoj poslanici, obraća *putnicima Raseljeništa*... (1 Pt 1, 1). Tim je riječima sv. Petar izrazio iskustvo prve kršćanske zajednice koja je poput putnice živjela u raseljeništvu, u izbjeglištvu, nemajući trajne domovine na zemlji. To iskustvo prve kršćanske zajednice ujedno je iskustvo svakog kršćanina i svakog čovjeka. Nemamo trajnog boravišta na zemlji. Putnici smo na putu prema konačnom odredištu, našoj domovini na nebesima. No, dok tamo ne pristignemo putovati nam je. Doista čovjek je, kako reče G. Marcel, putnik, *homo viator*, te jedino dok čuva budnu svijest o svome stanju putnika može uspostaviti stabilan zemaljski poredak. Suvremeno viđenje društva i čovjeka u njemu obilježeni su ljudskim dinamizmom, pokretljivošću, promjenjivošću, gibanjem. Ljudski se život često predstavlja kao velika pustolovina koja u sebe uključuje rast, sazrijevanje i krize, padove i uspone. Za nas kršćane ljudsko životno putovanje nije besciljno lutanje, nego putovanje, hodočašće koje ima točno određeni cilj: život vječni. Naravno da su sve religije na neki način putovi koji žele dovesti do konačnog cilja, a to je ostvarenje čovjeka i njegove povijesti. Religije je putovi koje su prokrčili veliki, nadareni pojedinci, ili čak cijeli naraštaji, kako bi onima koji će doći poslije njih bilo lakše na putu prema konačnom cilju. No, mi kršćani smatramo kako kršćanstvo nije tek jedna od svjetskih religija, nego je ispunjenje onoga čemu svaka religija teži. Ako je religija po sebi čovjekov put k Bogu, kršćanstvo je Božji put čovjeku. Kršćani su sljedbenici Puta (Dj 9, 2), sljedbenici Onoga koji za sebe reče kako je Put, Istina i Život (Iv 14, 6). Da, mi kršćani vjerujemo kako se tajna čovjeka i njegova putovanja prema konačnom cilju otkriva u tajni Isusa Krista. Krist, novi Adam, objavljujući otajstvo nebeskog Oca i njegove ljubavi prema čovjeku istodobno otkriva i tko je čovjek te koji je njegov konačni poziv. Isus Krist je rješenje zagonetke zvane *čovjek*. U Isusu Kristu, kako nam to donose evanđelja kako ih prenosi i tumači Crkva, objavljen je i najdublji smisao stvarnosti patnje, boli i smrti koje nas, izvan evanđelja, nište i satiru.

U ovoj knjizi nastojimo dublje i bolje Krista upoznati i susresti, znajući kako je poznavanje njega povezano s istinskim životom, jer je on došao kako bismo život imali, a život je vječni upoznati nebeskog Oca, čije se lice zrcali na njegovu licu, jer su On i Otac jedno. Hodeći za Isusom otkrivamo i vlastite dubine, otkrivamo ujedno i vlastite nedostatke, nesavršenosti, pa čak i grijehe kako bismo se, ogledajući se u njemu, preobrazili, postali bolji ljudi i kršćani, kako bismo se pokristovili.

Ova je knjiga nastala na temelju propovijedi koje sam održao na Hrvatskom radiju – Radio Split, u liturgijskoj godini ciklusa A, 2010./2011. Sadržajno su propovijedi ostale iste, s malom prilagodbom čitateljstvu. Liturgijska godina ciklusa A uglavnom slijedi Matejevo evanđelje. A Matej, pišući svoje evanđelje za judeokršćane, rado se i često poziva na Stari zavjet, te predstavlja Gospodina Isusa kao novog Mojsija, kao novu, konačnu Toru, kao novi Hram Božjeg prebivališta. U središtu Matejeva evanđelja nalazi se Gospodinov *Govor na gori* koji nam je uvijek iznova poziv na ispit savjesti koliko smo uistinu njegovi učenici, koliko smo se udaljili od religioznosti ispunjene formalizmima svih vrsta te koliko smo spremni na nečuvene zahtjeve koje on pred nas postavlja, ali nam ujedno svojom ljubavlju omogućuje da ih ispunimo. Matejevo je evanđelje poziv da ustanemo i krenemo na put za Gospodinom, put koji će dovesti do divljenja zbog njegova nauka, ali i pod križ, zbog vjernosti njegovu nauku. Tek pod križem život se istinski uči; pod teretom križa se najdalje putuje, jer nam se On na putu pridružuje, jer svoja leđa pod naš križ stavlja te nosi i nas i naše križeve. K slavi uskrsnuća, k sjaju svoga kraljevstva.

S nadom da će ova knjiga biti od duhovne koristi čitateljima, a Gospodinu Bogu na slavu, predajem je na uvid javnosti.

Autor

Majci
Mariji

*vrijeme
došašća*

PRVA NEDJELJA DOŠAŠĆA

Iz 2, 1-5; Rim 13, 11-14; Mt 24, 37-44

*„Bdijte dakle jer ne znate u koji dan Gospodin vaš dolazi. A ovo znajte: kad bi
domaćin znao o kojoj straži kradljivac dolazi, bdio bi i ne bi dopustio potkopati kuće.
Zato i vi budite pripravnici jer u čas kad i ne mislite Sin Čovječji dolazi“ (Mt 24, 42-44).*

Današnjom, prvom nedjeljom došašća započinje nova crkvena godina. Došašće upućuje na iščekivanje, čekanje, na dolazak, na pogled okrenut naprijed, u budućnost. Kršćanstvo je, u svome povijesnom rasponu i rastu, vjera u budućnost, u određenom smislu vjera u vječnu budućnost u kojoj se beskonačni i skriveni Bog definitivno objavljuje te postaje nazočan kao naš sadašnji, vječni život. Neki drže da je ta budućnost previše daleko, da je vjera u takvu budućnost prepuna iluzija te da je treba odbaciti. Vjera je opijum naroda, govorili su marksisti! Unatoč tome pogled istinskoga kršćanina okrenut je u budućnost; ustvari istinski je kršćanin samo i jedino onaj koji ljubi buduće više od sadašnjega. Sadašnje stanje stvari i sadašnjost za kršćane je prolazno stanje koje treba nadići, odnosno živjeti okrenuti k budućem.

Ipak, kršćanin, premda je čovjek budućega i konačne budućnosti, nije utopist poput drugih ljudi koji sanjaju o nekoj skoroj, budućoj utopiji. Utopisti sanjaju i očekuju budućnost zatvorenu u okvirima ovoga svijeta. Kršćanin, naprotiv, očekuje istinsku, savršenu budućnost koju Bog ostvaruje; iščekuje dolazak Božjeg kraljevstva, ostvarenje Božje milosti. Ne očekuje budućnost kao unutarstvjsko ostvarenje povijesti koju gradi i ostvaruje sam čovjek. Proteklo, XX. stoljeće zorno je pokazalo kako završavaju ljudski pokušaji da se ostvari „društvo po mjeri čovjeka“. Na kraju se „društvo po mjeri čovjeka“ pokaže kao „pakao za čovjeka“. Nisu li i nacizam i komunizam nastojali ostvariti vlastito „društvo po mjeri čovjeka“, društvo sanjane budućnosti u kojoj se sadašnjost pretvara u pakao za druge, za one koji drugačije misle i žive.

Naravno, da ovakva vizija svijeta i iščekivanje konačne budućnosti nije poziv kršćanima na lijenost i bijeg od svijeta i sadašnjeg trenutka, kako je to stoljećima znalo biti, nego naprotiv, baš zato što iščekuje definitivno ostvarenje budućnosti, kršćanin se osjeća pozvanim autentično živjeti i iskoristiti sadašnji trenutak. Naime, kršćanin zna da se je definitivna budućnost već dogodila dolaskom Boga u obličju čovjeka. Budućnost o kojoj kršćanin govori i kojoj se nada ima ime: vječni i veliki Bog! Kršćanin, čovjek iščekivanja, vjeruje da je ta budućnost koju iščekuje u konačnom, apsolutnom ostvarenju, već prisutna u ovome svijetu. Tu prisutnost on naziva milost, ljubav, odnosno Duh Sveti!

Upravo zbog te prisutnosti kršćanin ne smije žrtvovati sadašnjost budućem, ali istovremeno ne smije smatrati sadašnje kao trajnu, ostvarenu stvarnost koja se ne bi mogla poboljšati i usavršiti. Kršćanin promatra negativnosti i poteškoće sadašnjeg stanja, a koji ga upozoravaju na nesavršenost i prolaznost sadašnjega, kao na znakove koji njega samoga upozoravaju da nemamo trajnog boravka ovdje na zemlji, nego da je naša domovina drugdje. Pavao će reći da nam je domovina *na nebesima, odakle iščekujemo Spasitelja, Gospodina našega Isusa Krista* (Fil 3,20).

Kršćanin, čovjek iščekivanja, zna dobro razlikovati idole sadašnjega i budućega. On se moli jedino konačnoj budućnosti - Bogu te jedino Njega iščekuje kao svoje osobno ostvarenje i ostvarenje zajednice u kojoj živi, tj. čovječanstva u cjelini. U vjeri sluti i prihvaća da on i svijet u kojem živi ustvari ne idu prema budućnosti, nego da ta definitivna budućnost dolazi k njima. Ta je budućnost, kako rekoh, već definitivno započela te se u svojoj punini približava nama. Svaki dan našega života ona nam je bliže, ako smo vjerni njezinu sadašnjem obliku, milosti, ljubavi, Duhu.

Zbog svega rečenoga, kršćanin, čovjek iščekivanja, ljubi iznad svega Boga, a sadašnje

vrijeme shvaća kao prigodu koju mu Bog dariva da poraste u ljubavi koja jedina daje vrijednost i smislenost njegovu životu.

Na temelju rečenoga lako je shvatljivo zašto je duhovnost došašća obilježena dvjema stvarnostima: budnošću i radošću. Biti budan, pripravan, znači ne dozvoliti da nas iznenadi ono što iščekujemo; da nas ne nađe pozaspale. U kršćanskoj askezi budnost, bdijenje igralo je stoljećima veliku ulogu. Kroz bdijenje (budnost) kršćani su nastojali i na praktičan način ostvariti Gospodinov savjet o budnosti. Ustvari, željelo se je pokazati i dokazati da je tijelo doduše slabo, ali da je kršćanski duh jači i snažniji od tijela. San je slika smrti, a bdijenje koje pobjeđuje san slika je života.

Danas su ljudi, posebno mladi jako budni, ne spavaju po cijele noći. No, to nije budnost na koju su pozvani kršćani. To nije budnost došašća, iščekivanja, nego je budnost koja se rađa iz dosade, iz želje da se nešto doživi, iskusi. Doživljava se uglavnom uvijek iznova nova praznina i mamurluk u glavi nakon neprospavane noći.

Kada kršćani govore o budnosti misle ne toliko na tjelesnu budnost, na nespavanje, koliko na budnost duha, života. Pozvani smo biti duhom spremni i laki otvoriti Očekivanome kada pokuca na vrata našega srca. U ovom kontekstu biti budan znači biti vjeran. On sigurno dolazi! Ta se sigurnost temelji na Njegovoj vjernosti zadanoj riječi, izrečenom obećanju i ljubavi prema nama. Mi Ga budni iščekujemo, odnosno vjerni onome što On od nas zahtijeva. Mi iščekujemo, a On očekuje!

DRUGA NEDJELJA DOŠAŠĆA

Iz 11,1-10; Rim 15,4-9; Mt 3,1-12

„U one dane pojavi se Ivan krstitelj propovijedajući u Judejskoj pustinji: 'Obratite se, jer približilo se kraljevstvo nebesko!... Ja vas, istina, krstim vodom na obraćenje, ali onaj koji za mnom dolazi jači je od mene. Ja nisam dostojan obuće mu nositi. On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem'" (Mt 3,2.11).

Misna čitanja druge nedjelje došašća, osobito evanđelje, pozivaju nas na obraćenje. Onaj kome su bliska evanđelja zna kako je obraćenje temeljna poruka i poziv Ivana Krstitelja te da i sam Gospodin Isus započinje svoje javno poslanje pozivom na obraćenje. No, suvremenom čovjeku nije posve lako razumjeti što znači obraćenje, i što znači *obratiti se*. Sam pojam obraćenje upućuje nas na nekakav povratak, na zaokret, na promjenu smjera putovanja. Ako se trebamo obratiti, tj. vratiti, to znači da se nalazimo na krivom putu, odnosno da putujemo u krivom smjeru. I upravo je to upitno suvremenom čovjeku. Misli: kako se mogu nalaziti na krivom putu ili kako mogu ići u krivom smjeru kad nikome ne činim zla, kad nikoga ne mrzim, kad, štoviše, nastojim činiti dobro gotovo svakome. Brojni plemeniti i dobri vjernici na takav način svode kršćanstvo na humanizam. I ne znajući uklanjaju Krista, odnosno Boga iz svoga života. Više nije Krist mjera našega moralnog djelovanja, nego naša iskrivljena savjest oblikovana na općem mnijenju kako je i za kršćane dovoljno ne činiti zlo, a ako se uz to učini koje dobro tada smo baš dobri ljudi i vjernici. No je li to baš tako? Jesmo li u pravu kad pomislimo da nam ne treba obraćenje? Što dakle znači obratiti se? Kako bismo razumjeli pojam obraćenja na koje nas poziva današnje misno evanđelje potrebno je otkriti biblijsko značenje pojma obraćenja.

Iz evanđelja doznajemo kako je Isusovu propovijedanju prethodio nastup Ivana Krstitelja čije propovijedanje i djelovanje evanđelisti predstavljaju kao poziv na *metanoju*/*obraćenje* i pokorničko krštenje. Pred skorim dolaskom kraljevstva Božjega *obraćenje* postaje neizbježna zadaća za svakoga čovjeka. Nitko nije izuzet: ni grješnici ni pogani ni pobožni koji drže da im nije potrebno obraćenje. U Ivanovu propovijedanju čovjekovo se obraćenje isprepliće s Božjim djelovanjem. Zapravo, čovjek treba primiti obraćenje kao Božji dar, premda ga to ne oslobađa i osobnog napora. Budući da se približava dan Božji, a to je dan Božjeg suda, *obraćenje* je hitno. Potrebno je, veli Ivan, donijeti 'plodove obraćenja'; što ne znači skrupulozno vršiti zakon (farizeji, eseni), nego iščekivati Onoga koji dolazi. Ivan je svjestan da djeluje u ime Božje te da su njegovo propovijedanje i djelovanje usmjereni prema Onome koji ne će krstiti samo s vodom, nego Duhom Božjim.

Gospodin Isus započinje svoje poslanje riječima: *Vrijeme se ispunilo, približilo se kraljevstvo Božje! Obratite se i vjerujte evanđelju!* (Mk 1, 15). Ono što karakterizira sadržaj i učinke obraćenja na koje Isus poziva jesu zahtjevi koje on postavlja. Potrebno je jednostavno napustiti sve, osobito vlastiti način na koji se misli postići spasenje te se uzdati samo u Božje milosrđe. Taj zahtjev Isus izražava porukom da moramo postati poput djece. Dakle, ne traži se samo kajanje za počinjene grijeh, niti samo obraćanje Bogu, nego nešto posve novo, drugačije: potrebno je učiniti se djetetom pred Božjim licem. I to je temeljni sadržaj novozavjetnog obraćenja. U tome se očituje potpuna i nova bit *obraćenja* kako ga Isus naviješta i jamči u Očevo ime. On objavljuje Boga na posve nov način, naime kao svoga Oca, ali i kao Oca svih ljudi, Oca koji želi primiti ljude kao svoju djecu. Spasenje koje je Bog navijestio ostvaruje se u osobi Isusa iz Nazareta. On jest spasenje. Ne samo da naviješta spasenje, nego ga ostvaruje u vlastitoj osobi. Stoga osobno obraćenje, koje je nužno, uključuje prihvaćanje te besplatne ponude spasenja u Isusu u radosti darovanoga otkupljenja. No, uključuje također i zahtjev da se čovjek odrekne svega ostaloga te da sve procjenjuje u svjetlu ove nove stvarnosti.

Kao čovjekov trajni odgovor na Božju ponudu spasenja, obraćenje uključuje u sebi trajni napor krštenika da se suobliči Isusu Kristu u vlastitim osjećajima, mislima, ali i u ponašanju, djelovanju. Kršćansko djelovanje, kao plod obraćenja, očituje se nadasve u budnosti koja postaje značajka kršćanske egzistencije. Iz naravi obraćenja, kao nadasve Božjeg spasenjskog djelovanja u čovjeku i za čovjeka, proizlazi i hitnost suradnje na djelu obraćenja u smislu da se zauzeto odgovori na Božju milost svjesnim i odgovornim zauzimanjem u borbi protiv zla u sebi i oko sebe. No to je samo jedan vid. Drugi, daleko važniji te također utemeljen u sakramentu krštenja, jest svjesna odluka krštenika da se vrati, obrati Bogu Ocu, po Isusu Kristu u Duhu Svetome. Obraćenje postaje oblik osobnoga moralnog uskrsnuća, novog rađanja, novog stvaranja, a što kao rezultat ima radosno pripadanje kraljevstvu Božjemu, uključenje u Božju obitelj i stvarno sudjelovanje u božanskom životu. Ovaj drugi vid ima nadasve značajku crkvenosti. Postajući po krštenju član Crkve krštenik nužno treba sudjelovati na izgradnji Crkve kao hrama Božjega i zajednice spašenih. Na taj se način kao živo kamenje ugrađuje u izgradnju Kristova tijela, odnosno na konkretan način živi vlastito obraćenje. Mjera u kojoj će biti izgrađeno Kristovo tijelo ovisi o raspoloživosti i spremnosti svih kršćana na obraćenje, tj. ovisi o načinu na koji će odgovoriti na krsnu milost, načinu na koji će živjeti primljene karizme itd. Ukratko, izgradnja Kristova tijela, Crkve, ovisi o postignutom stupnju obraćenja svih krštenika. Iz navedenoga postaje jasno da se kršćanski život može shvatiti kao život koji nam je darovan od Boga i kojeg treba trajno živjeti u duhu *obraćenja*. Zato je obraćenje potrebno svima, a najviše onima koji misle da im nije potrebno. Obratiti se znači doći do stupnja svijesti koju je očitovao sv. Ivan Krstitelj, koji reče: *Ja nisam dostojan obuće mu nositi* (Mt 3, 11). Ivan je svjestan da je samo poslanik, preteča, sluga Onoga koji dolazi. Ista bi svijest trebala gorjeti u svim kršćanima koji svojim moralnim i svetim djelovanjem pripremaju braću i sestre na Kristov dolazak. A on se događa ponajprije u dubinama vjerničkog srca kojemu Bog progovara i u kojemu želi cvasti i rasti do mjere uzrasta punine Kristove.

TREĆA NEDJELJA DOŠAŠĆA

Iz 35, 1-6a.10; Jak 5, 7-10; Mt 11, 2-11

„Kad Ivan u tamnici doču za djela Kristova, posla svoje učenike da ga upitaju:

'Jesi li ti onaj koji ima doći ili drugoga da čekamo?' Isus im odgovori:

'Pođite i javite Ivanu što ste čuli i vidjeli: Slijepi progledaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromasima se navješćuje evanđelje.

I blago onomu tko se ne sablazni o mene'“ (Mt 11,2-6).

Središnja tema misnog evanđelja treće nedjelje došašća je lik Onoga koji dolazi. Naime, Ivan Krstitelj, utamničen zbog svoga propovijedanja, zbunjen je Isusovim nastupom te stoga šalje k njemu učenike da ga upitaju: *Jesi li ti Onaj koji ima doći ili drugoga da čekamo* (Mt 11, 3)? Ivan je, kako doznajemo iz njegove poruke zabilježene u evanđeljima, propovijedao skori i neminovni dolazak dana Gospodnjega, tj. dana suda Božjega. Njegov je Bog strog; u ruci mu je vijača kojom će počistiti svoje gumno; pšenicu će sabrati u žitnice, a pljevu će spaliti. Njegov je Bog već zamahnuo sjekirom kojom će posjeći stabla. Pred dolaskom Ivanova Boga valja se što prije obratiti i popraviti životne putove jer stiže Bog sudac i osvjetnik.

Gospodin Isus pak naviješta drugačijeg Boga; njegov je Bog milosrdan i milostiv. Ne želi smrti grješnika, nego da se popravi i da živi, a to zato jer ljubi svakog čovjeka, i pravednika i grješnika. Isus navješćuje Boga koji ne zahtjeva čovjekovo obraćenje da bi ga ljubio i dao mu svoj blagoslov, nego ga unaprijed ljubi i blagoslivlja te ga tako potiče na obraćenje; ne iz straha od kazne nego iz zahvalne ljubavi što je od Boga prihvaćen i ljubljen. Isusov Bog nije strogi sudac osvjetnik, nego milosrdni Bog; štoviše Otac nebeski. Možemo stoga razumjeti koliko su propovjednici Božje pravde i osvete, pa i sam Ivan Krstitelj, bili zbunjeni Isusovim navještajem evanđelja. A evanđelje - *Radosna vijest* - baš je u tome, naime da Bog ljubi čovjeka, da je odlučio približiti se i darovati čovjeku na dotada nečuven način; na način da ga pozove da uđe u njegovu kraljevstvo, u područje Božje vladavine, u kraljevstvo svjetlosti, pravde, ljubavi i mira. Nije, dakle, čudno što Ivan šalje Isusu učenike s porukom: *Jesi li ti onaj koji ima doći ili drugoga da čekamo?* Možda se je Ivanov upit javio zbog situacije u kojoj se nalazi, a bio je utamničen u zatvoru zbog svoga propovijedanja, zbog svoga služenja Onome koji dolazi poslije njega. Ne bi nas začudilo ni Ivanovo očekivanje, nada i želja da ga Mesija spasi i oslobodi iz zatvora i to baš kao nagradu za njegovo vjerno vršenje poslanja koje mu je povjereno.

Isus odgovara svome rođaku Ivanu navodeći riječi proroka Izaije, odnosno kaže učenicima da jave Ivanu što su vidjeli i čuli: *Slijepi progledaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromasima se navješćuje evanđelje* (Mt 11, 5). Prema proroku Izaiji upravo će ti znakovi pratiti nastup Mesije kada dođe; ti će događaji obilježiti nastup mesijanskih vremena. Isus u biti poziva Ivana da širim pogledom obuhvati stvarnost; da je ne promatra samo iz vlastite situacije nekoga tko je u zatvoru te kome prijete smrt. Širi pogled treba uočiti nastup Božje stvarnosti, Božjeg kraljevstva usred ljudskog zlog svijeta. Božji se nastup ne događa na naš ljudski način. Mi bismo tako rado nastupili sa silom, s moću, na način da izazovemo strah i drhtanje kod svojih protivnika te da ih ponižene prisilimo na obraćenje, na kajanje. No, to nije način na koji Bog djeluje. On izabire put strpljenja i čekanja, put prijekora i poticaja, put poziva i vlastite patnje.

Isus i nas poziva da širim i dubljim pogledom obuhvatimo stvarnost i svijet u kojemu živimo. Većina će tu uočiti puno zla i mržnje, puno tame, jada i čemera; toliko ljudske bijede; tolike ugrožene obitelji; toliki dezorijentirani mladi, tolika djeca bez dostatne skrbi i ljubavi, toliki umirovljenici, starci i starice, ugroženi u svome ljudskom dostojanstvu, nesigurni i

nesretni zbog premalih ili nikakvih mirovna, tolike osobe koje su izgubile nadu u bolje sutra itd. No, drugi će usred takvog svijeta uočiti obilje dobrote i ljubavi, božanske i ljudske; uočiti će tolike plemenite očeve i majke koje i pod cijenu nižeg životnog standarda prihvaćaju začeto dijete kao dar s neba; uočiti će tolike liječnike i medicinske sestre koji s toliko ljubavi susreću bolesnike i patnike po našim bolnicama; uočiti će toliko ljubavi u domovima umirovljenika, u obiteljima, u ustanovama. Osobito privilegirane osobe za primijetiti Božju dobrotu jesmo mi katolički svećenici; kako Bogu ne zahvaliti za tolika dirnuta srca te ona koja će biti dirnuta u susretu s Bogom tijekom božićne ispovijedi. Toliko smo puta doživjeli kako Bog dodiruje i obraća ljudsko srce k sebi, k njemu samome, obitelji; kako Bog liječi odnose supružnika i odnose u obitelji. Toliko smo puta doživjeli kako Bog ne uklanja, nego preobražava ljudsku patnju koja postaje izvorom novih blagoslova i novih odnosa unutar obitelji i šire zajednice.

Da, Isus nas poziva da očima vjere promatramo ovaj svijet kao Božji, a ujedno nas poziva da u njemu vršimo svoje proročko poslanje. Svaki je kršćanin pozvan, poput Ivana Krstitelja, prorokovati dolazak Božje blizine. No, mi znamo da ona za nas nije prijetnja nego svjetlost, radost, mir i život.

Evandelisti nisu zabilježili kako je Ivan reagirao kad je čuo Isusov odgovor. Vjerujem da mu se je srce uzradovalo i umirilo kao što se zna u radosti smiriti srce onoga tko je svjestan da je dovršio povjereni mu veliki i važan posao. Ivan je svoju trku dovršio. Mogao je mirno umrijeti, što će se vrlo brzo potom i dogoditi. Morao je naime biti Gospodinov preteča kako u životu tako i u mučeničkoj smrti. U nastavku evanđelja Gospodin Isus je izrekao svjedočanstvo o Ivanu rekavši kako je najveći između rođenih od žene te je dodao: *A ipak, i najmanji u kraljevstvu nebeskom veći je od njega* (Mt 11, 11). Ivan je međaš između staroga i novoga. S Kristom počinje novost novog Božjeg svijeta koji je nama ponuđen i za nas otvoren. Došašće nas poziva da uđemo u taj novi Božji svijet; da imamo hrabrosti živjeti nove odnose koje nam Bog omogućuje; da budemo graditelji boljeg i pravednijeg svijeta, počevši naravno od vlastitog srca.

ČETVRTA NEDJELJA DOŠAŠĆA

Iz 7, 10-14; Rim 1, 1-7; Mt 1, 18-24

„Rođenje Isusa Krista zbilo se ovako. Njegova majka Marija, zaručena s Josipom, prije nego se sastadoše, nađe se trudna po Duhu Svetomu. A Josip, muž njezin, pravedan, ne htjede je izvrnuti sramoti, nego naumi da je potajice napusti“

(Mt 1, 18-19).

Misno evanđelje četvrte nedjelje došašća stavlja nam pred oči likove Marije i Josipa. Dok sv. Luka u svom evanđelju u prvi plan ističe Marijin lik u ostvarenju Božjeg nauma spasenja, sv. Matej u prvi plan stavlja veliki lik sv. Josipa. Matej predstavlja Josipa kao muža pravedna, no koji je očito zbunjen i povrijeđen jer kod svoje zaručnice primjećuje prve znakove trudnoće. Ipak, Josip ne planira kako Mariju otpustiti, tj. kako je izvrnuti sramoti i vjerojatno smrti kamenovanjem, nego smišljaše kako da je napusti, odnosno kako krivnju preuzeti na sebe te biti optužen što je napustio ženu i dijete. U tim tegobnim i smetenim mislima, kao što znaju biti crne i smetene misli čovjeka čiji se je svijet snova o ljubavi i povjerenju urušio, Josip, muž pravedan koji traži najbolje pravedno rješenje i to ondje gdje po ljudsku pravedna rješenja ne može biti, prima rješenje i rasvjetljenje odozgor, od Boga. *Ne boj se, Josipe pravedni, uzeti k sebi Mariju, jer je čedo koje nosi doista plod Duha Svetoga; Božje je djelo u tvojoj zaručnici.* Sv. Matej dalje pojašnjava da se sve to dogodilo da se ispuni ono što Gospodin reče po proroku Izaiji, naime da će Djevica začeti i roditi sina i nadjenut će mu ime Emanuel - s nama Bog!

Pri kraju dana došašća Crkva nas poziva da se s Marijom i Josipom otvorimo tajni koja nam dolazi ususret. Vjerojatno je najveći problem suvremenog čovjeka, dakle i nas samih, što smo se zatvorili za tajnu, što mislimo kako sve mora biti kristalno jasno, kako znanost ima odgovore na sva pitanja, a ako je koje još i preostalo, eto, samo što nije riješeno. Zatvarajući se i svodeći u okvire ovozemaljskoga, isključili smo iz života ono što nas nadilazi, ono što je veće od nas; isključili smo Boga i njegovu tajnu iz svoga života. Ne da mi ne vjerujemo u Boga. Daleko od toga. Mi vjerujemo u Boga koji je eventualno sve stvorio, koji svime upravlja po svojim vječnim, nepromjenjivim zakonima i koji je negdje „gore“, daleko u svojoj transcendentalnoj osamljenosti tako da vjerojatno i ne primjećuje da baš ja postojim sa svojim malim problemima, grijesima, prijevarama i sl. Eto, uglavnom u takvog Boga vjerujemo mi suvremeni vjernici, kršćani, a u biti gotovo pa praktični ateisti.

Naš je problem što ne vjerujemo u prisutnost Boga u našem vlastitom životu; što ne vjerujemo da je Bog uistinu ušao u naš ljudski život, na način da je i sam postao čovjekom. Ako je Bog zaista postao čovjekom, a o tome govori tajna Božića, Boga koji postaje malen, pravo pravcato maleno dijete u krilu i na rukama svoje Majke, tada ta spoznaja mora promijeniti moj život. Postavši čovjekom Bog je i mene, u mome konkretnom čovječstvu, uzeo u svoju tajnu bogočovječstva. Ako je to tako, a jest, tada je i moj život neizmjerljivo vrijedan, bez obzira jesam li bogat ili siromašan, jesam li muško ili žensko, jesam li pop ili fratar, čak jesam li kršćanin ili poganin. Dolazeći k nama, po Mariji, Bog otkriva ne samo tajnu o sebi, Bogu, nego i tajnu o čovjeku. Otkriva mi moju vlastitu tajnu, moje najdublje značenje i vrijednost. U svome prebogatim božanskom trojstvenom životu Bog mi se otvara i nudi mi sebe, nudi mi sudjelovanje u bogatstvu odnosa koji postoje u njemu. Ti se odnosi mogu izraziti jednom riječju koja znači i obuhvaća sve drugo: život vječni. Bog nam ne daje nešto, nego nam daje sebe, a u sebi sve drugo. Iz dubina ništavila, nepostojanja, Bog nas poziva u život, u postojanje te nam daje slobodu da pred njegovim licem i pred vlastitom savješću budemo njegovi stvarni i pravi partneri, suradnici u preobrazbi lica ovoga svijeta. Zamislimo: Bog sklapa s nama savez partnerstva. Riječ je o vječnom savezu koji više ništa, ni snaga grijeha ni sile zla pa čak ni sama smrt ne može razrušiti.

Crkva nas danas, na četvrtu nedjelju došašća poziva da pred Bogom koji dolazi zauzmemo najispravniji stav, a na nj ukazuju Marija i Josip. Josip po savršenoj spremnosti da posluša i ostvari što Bog od njega očekuje. Moramo primijetiti da u evanđeljima Josip ne izgovara ni jedne jedine riječi. Josip je čovjek djela, a ne riječi. Josip je čovjek duboke poslušnosti Bogu i njegovim zapovijedima. Kako nam danas nedostaje Josipova spremnost na slušanje, na osluškivanje Božjih nadahnuća. Naša su srca ispunjena tisućama glasova koji u zaglušnoj buci ovoga svijeta traže da im darujemo svoju pozornost i svaki više, probija uši našega srca, da je upravo on najvažniji. Kako je teško, gotovo nemoguće između tolikih glasova čuti onaj najtiši, najnježniji glas, glas Božji. Marija i Josip mogu nam pomoći u tome, mogu nam pomoći u izgradnji nutarnje sabranosti i spremnosti na slušanje Božjeg glasa. Znamo iz Lukina evanđelja da je Marija na Božju riječ odgovorila: *Evo službenice Gospodnje. Neka mi bude po tvojoj riječi!* Eto odgovora koji bi trebao dati svaki kršćanin, svaki onaj koji ispovijeda vjeru u živoga Boga: *Neka mi bude po tvojoj riječi.* Od Božje riječi, one u crkvenoj liturgiji naviještene, i one koja u srcu odjekne načiniti program vlastitog života.

Svi se zajedno molimo da barem ovaj zadnji tjedan priprave na svečanu proslavu Božića provedemo u kršćanskoj budnosti, a to nije doli drugo ime za molitvu i općenito ozbiljniji kršćanski život. Budimo budni u vlastitim mislima, dovedimo pod kontrolu vlastite oči i druga osjetila, jer su ona prozori duše, te u svemu, baš u svemu, dajmo prvenstvo onome što je Božje.

*božićno
vrijeme*

BOŽIĆ - POLNOĆKA

*„Ne bojte se! Evo, javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod!
Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj – Krist, Gospodin.
I evo vam znaka: naći ćete novorođenče povijeno gdje leži u jaslama“
(Lk 2, 10-12).*

U ovoj svetoj noći ispunilo se je vrijeme iščekivanja ne samo Izraela, nego čitavoga čovječanstva. Cijelo je čovječanstvo, kako reče prorok Izaija *hodilo u tmini* (usp. Iz 9, 1) te je Kristovim rođenjem sve ljude svijeta svjetlost velika obasjala. Bog je izišao iz svoje skrovitosti, pohodio je svijet i čovjeka, kako bi ga spasio i ozdravio. Stoljećima dugo iščekivanje, dugo koliko je duga povijest čovječanstva, došlo je kraju: u Marijine ruke, a potom u jaslance položen je Iščekivani i Željkovani. Čitava povijest čovječanstva, sa svim svojim zlosiljem, traganjem jedna je velika potraga za izgubljenim rajem, vapaj za obnovom, za povratkom u stanje i vrijeme mira i pomirenja, u vrijeme spokoja i odmora, srca i tijela. No, čudno, Očekivani je došao, ali za njega ne bijaše mjesta u svratištu. Stoljeća čekanja i traganja za izgubljenim Čovjekom zamutila su pogled koji ne prepoznaje onoga koga iščekuje. Čovječanstvo, čovjek je toliko zaokupljen sobom, svojom potragom za zaradom, za samoostvarenjem, za svojim nebom, da u njemu nema mjesta za drugoga, za onoga koji dolazi. To iskustvo neprepoznavanja Onoga koji je došao sv. je Ivan sažeo u rečenicu koja obuhvaća sve i svakoga: *K svojima dođe i njegovi ga ne primiše* (Iv 1, 11). Došao je u svoj grad, u Betlehem, ali za njega nema mjesta; nudi mu se tek štala i jaslance; došao je svome narodu, Izraelu, koji ga ne prepoznaje i ne želi; na kraju će ga i pogubiti; došao je čovječanstvu koje ga ne sluša i ne želi čuti njegovu riječ. To je sudbina Sina Božjega koji postaje jedan od nas, koji dolazi da nas spasi.

No, ova sveta noć otkriva nam i drugačiji pristup dolasku Sina Božjega. Pred očima su nam i oni koji ga prihvaćaju i ljube; pred očima su nam likovi Marije i Josipa, likovi pastira i mudraca s istoka. Postoje oni koji ga za sebe i sve druge prihvaćaju, primaju u vlastite živote i vlastita srca kako bi po njemu bili preobraženi te tako omogućili da u njima i po njima bude preobražen dio svijeta. Ljubljeni učenik, Ivan, zapisat će da Novorođeni *onima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja, onima koji vjeruju u ime njegovo* (Iv 1, 12). S njima, s onima koji ga primaju počinje i raste nešto novo: od betlehemske štale i jaslance raste novi grad, novi svijet, raste kraljevstvo Božje koje će jednom u sebe obuhvatiti sve, u kojem će sve biti preobraženo, oplemenjeno i uljepšano.

U ovoj svetoj noći koju obasjava slava i svjetlost Novorođenoga, Bog nam poručuje da ne želi ostati izvan mraka, izvan tame koja nas obuhvaća. Bog želi sići u našu tamu, želi je sobom obasjati i rasvijetliti. Ta zraka Božje svjetlosti svijetli onima koji to žele, koji je žele primiti u svoja srca, koji žele njome biti obasjani kako bi i sami svijetlili. U ovoj svetoj noći, baš kao i pastirima, anđeo Svevišnjega obraća se i nama: *Evo, javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod! Danas vam se rodio Spasitelj, Krist, Gospodin* (Lk 2, 10-11). Ta nas vijest poziva da pođemo na put, da pronademo Novorođenoga te da mu se poklonimo. Poći na put znači izići iz zatvorenosti vlastitih želja i zanimanja; iz vlastita egoizma i usmjerenosti isključivo na sebe same. Krenuti na put ususret Gospodinu znači otvoriti svijet istini, dobru, služenju onima koji su manje sretni od nas, onima koji se nalaze na rubu života i društva; jednom riječi znači otvoriti vrata Kristu koji dolazi da nas spasi.

Kristov dolazak na zemlju, čovjeku ima još jednu dublju, sveobuhvatniju dimenziju. Naime, anđelu navjestitelju pastirima pridružuje se nebeska vojska pjevajući: *Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim* (Lk 2, 14). Svojim utjelovljenjem i rođenjem Krist je obnovio ne samo čovjeka, nego i sav svijet; svijet koji je grijehom nagrđen. Svojim rođenjem Krist vraća ljepotu i dostojanstvo svemu stvorenju, čitavom svemiru. Eto što znači pjev vojske anđela: zemlja je iznova izmirena s nebom; iznova je obasjana svjetlom koje dolazi od Boga i koje jest Bog; u Kristu su pomirene volja ljudska i

božanska; cjelokupno stvorenje je iznova zadobilo prvotnu ljepotu, čistoću i dostojanstvo. Na Božić se stapa pjev anđela i ljudi: božićni pjev postaje jedinstvena simfonija izmirena stvorenja, svijeta anđela i nas ljudi. Kristov dolazak nam omogućuje ne samo da čujemo tu božansku simfoniju, nego da u njoj i sudjelujemo; da i svojim glasom, tj. životom doprinesemo ljepoti te simfonije. U betlehemske štali dodiruju se nebo i zemlja; tu, u božićnim jaslicama nebo silazi na zemlju, a mi, koji dolazimo na poklon Novorođenome, u njemu imamo otvorena vrata u prostore božanskoga, nebeskoga. Eto zašto je Božić svetkovina svega stvorenja, a danasve čovjeka. Eto, zašto nam se radovati te klicati i pjevati od radosti.

U betlehemske Djetetu pohodio nas je sam Bog; postao je Dijete da se njegova dolaska ne bismo prepali, da ne bismo pred njim pobjegli. U siromašnoj štali, u jaslicama, čini se kao da su Dijete i Majka potrebni svega; potrebni naše pažnje i skrbi. I jesu potrebni, ali danasve ljubavi, jer je dolazak Djeteta pohod ljubavi koja se izliva iz srca milosrdnog Oca, po srcu prečiste Majke. Zato je nebo, koje dolazi i koje jest u Djetetu i koje jest samo Dijete, prije svega pitanje srca. U božićnoj noći Božje se je srce prigelo, priklonilo nama; snizilo se da nas dosegne, da nam dođe. Nebo koje nas se nudi i otvara nije drugo doli Božja poniznost, Božja sniženost. U to nebo i mogu ući samo ponizni; samo oni koji prigrabuju koljena pred jaslicama. A to čine istinski maleni i ponizni, poput pastira, i istinski veliki i mudri, poput mudraca s istoka.

Podimo svi u ovoj svetoj noći k Betlehemu, k jaslicama Novorođenoga, a to su dubine našega vlastitog srca, dotaknutog Božjim pohodom. Otvorimo vlastito srce kako bismo dodirnuli Božju sniženost, samo Božje srce, jer se u ovoj svetoj noći Srce srcu dariva i otkriva. Učinimo li to tada će nas obasjati nebeska svjetlost, a mi ćemo postati svjetiljke u ovome svijetu.

NEDJELJA SVETE OBITELJI

Sir 3, 2-6. 12-14; Kol 3, 12-21; Mt 2, 13-15. 19-23

„Anđeo se Gospodnji u snu javi Josipu: 'Ustani, reče, uzmi dijete i majku njegovu te bježi u Egipat i ostani ondje dok ti ne rekнем, jer će Herod tražiti dijete da ga pogubi'“ (Mt 2, 13).

Svetkovina Svete nazaretske obitelji, Isusa, Marije i Josipa, prigoda je da progovorimo o suvremenoj kršćanskoj obitelji koja, bez sumnje, spada u društvene institucije koje su zadnjih desetljeća pretrpjele najveće i najbolnije promjene. Prva dramatična promjena u životu obitelji je razdvajanje braka (ženidbe) i obitelji. Do prije nekoliko desetljeća obitelj je svojim sociološkim interesima gotovo posve pokrivala brak. Osobni odnos između muža i žene bio je nekako u drugom planu, ili bolje reći bio je pod utjecajem ustaljenih navika, običaja i predaja starih. U kontekstu života šire obitelji bilo je lako zaboraviti da brak i obitelj nisu identične stvarnosti. Aktualna kriza obitelji i braka doveli su u krizu i samu definiciju obitelji kao naravne zajednice muškarca i žene. Danas se, od raznih civilnih udruga, traži ozakonjenje definicije braka kao zajedništva dviju osoba koje se ljube i koje žele živjeti zajedno. Nije suvišno podsjetiti na razvoj slike obitelji koji je doveo do današnje krize.

Nagli razvoj industrijalizacije te razvoj potrošačkog društva ugrozio je obitelj u njezinoj gospodarskoj i društvenoj samostalnosti. Nekada je obitelj bila sama sebi dovoljna. Ona je bila ne samo 'dom', nego i 'škola', štedionica i posudionica, bračno savjetovalište i savjetovalište za zvanja. Stara je obitelj bila i osiguravajuće društvo u slučaju bolesti i starosti, bolnica i dom za iznemogle. Ma koliko neki naši stariji vjernici žalili za tim vremenima, ona su nepovratno prošla. Na scenu je stupila nova obitelj, u kojoj roditelji postaju zaposlenici koji svaki dan moraju ići na posao, daleko od ognjišta. Obitelj gubi svoje središte, doživljava promjene koje duboko utječu ne samo na roditelje, nego i na djecu. Ako je stara obitelj imala malo dodira s društvom, nova je podvrgnuta različitim propisima i javnopravnim uredbama, ona je posve institucionalizirana, na način da je sve više i više vezana za društvo (od jaslica, vrtića, škole, izvanškolskih aktivnosti itd.). Suvremena obitelj ne može preživjeti bez društva: od društva dobiva posao, sigurnost, 'dom'. Obiteljsko ognjište, dom nije više 'dom', tj. prirodna sigurnost za obitelj; osiguranje i sigurnost se traži u javnim institucijama. Suvremena obitelj više nema ognjišta, 'doma', ukoliko 'dom' znači zajednički život zajednice koja je usredotočena na vlastito središte; suvremena obitelj ima 'kuću', stan. Kod stare obitelji svi putovi, svi osjećaji i interesi vodili su iz društva, izvana prema unutra, prema domu, ognjištu. Danas je, nažalost, često obratno: svi putovi, rad, interesi vode od kuće i vlastite obitelji. Naravno da ovakav način funkcioniranja obitelji ima posljedice na sve članove obitelji, a osobito na djecu. Djeca su izložena „odgoju“ mass-medija, bolje reći pranju mozga tako da se pod utjecajem različitih medija svakim danom sve više misaono i osjećajno otuđuju od roditelja. Roditelji pak doživljavaju djecu ne kao zalog budućnosti, izvor radosti i nade, nego kao prijetnju sadašnjosti i vlastitoj sigurnosti. Stare se više ne doživljava kao one koji svojom životnom mudrošću i iskustvom mogu biti nadahnuće i putokaz prema budućnosti, nego kao teret kojega se valja osloboditi. Procesi koji su doveli do opisanog stanja obitelji su nepovratni te nema smisla žaliti nad prošlim, boljim i ljepšim vremenima. Potrebno je, s pogledom unaprijed, pomoći kršćanskim obiteljima da u ovim uvjetima žive svoje kršćansko poslanje.

Suvremena je obitelj premjestila vlastito težište s područja institucionalnog u područje intimnog, odnosno s područja zakona, tradicije, običaja u područje osobne ljubavi. Upravo je to novo težište obitelji prilika za nove, osobnije, smionije pastoralne inicijative sa strane Crkve. Postavljanje ljubavi kao temelja bračnog života može značiti priliku za obnovu obitelji. Gotovo nama pred očima rađa se nova obitelj koja želi biti mnogo intimnija nego dosadašnja. Osobna i obiteljska sreća danas se mjeri ravnomjernim porastom životnog

standarda i standarda osobnosti. Suvremeno društvo želi svesti čovjeka na potrošačku jedinicu, odnosno do kraja ga institucionalizirati. Upravo zbog toga u čovjeku raste žeđ za osobnim priznanjem, za rastom u onome što mu je vlastito. Obitelj mu nudi okvir, priliku da bude ono što želi biti, da bude osoban, priznat, voljen i prihvaćen. To je prilika za puno intimniji, povezaniji i dublji bračni život, nego je bio slučaj u prijašnjim vremenima. I baš tu, u ljudskoj potrebi da bude prihvaćen, voljen ni zbog čega drugoga nego zbog sebe samoga, suvremena obitelj treba podići pogled prema Svetoj nazaretskoj obitelji te od nje naučiti kako postići sretan i blagoslovljen obitelji život, u miru, slozi i ljubavi.

Sveta nazaretska obitelj u svome središtu im Dijete, Isusa, Boga koji je postao čovjekom. Dijete ujedinjuje obitelj. Svaka kršćanska obitelj može živjeti u Božjoj prisutnosti, istom ljubavlju i istom radošću poput Svete nazaretske obitelji. Naime, Gospodin ne nudi Svetu obitelj kao nedostiživi uzor obiteljskog života u radosti, miru i ljubavi koji više nikada na zemlji neće biti ostvaren, nego kao poticaj i izazov svakoj kršćanskoj obitelji da ostvari ideal Svete obitelji; obitelji koja živi u Božjoj prisutnosti te koja je prožeta vezama svete ljubavi i radosti. Sveta obitelj nije samo uzor, nego i izvor milosti koja je potrebna kršćanskim obiteljima da ostvare ideal zajedničkog življenja. Novorođeno Dijete ukazuje na obitelj kao na put Božjeg silaska čovjeku, božjeg dolaska u naš svijet. Obitelj je put koji Bog prolazi na svome silasku u našu zemaljsku stvarnost. A to znači da je obitelj neizmjereno važna u Božjim očima. Ne samo jer je upravo obitelj, zajedništvo muža i žene, stvorena na Božju sliku i priliku, nego je obitelj i ono zadnje u Božjem planu; čitavo čovječanstvo, kao jedna Božja obitelj, okupljena u trojstvenoj, obiteljskoj ljubavi Oca, Sina i Duha Svetoga. Kako bi mogla ostvariti ideal života Svete obitelji, kršćanskim obiteljima Bog nudi i daje svu potrebnu pomoć, odnosno milosti koje proizlaze iz sakramenta ženidbe kao i drugih sakramenata. Zato je danas, više nego ikada prije, važno da kršćanske obitelji upru pogled u Svetu obitelj, da po njezinu primjeru uče kako živjeti u Božjoj prisutnosti, kako Isusa staviti u vlastito središte, kako živjeti istinsko očinstvo i majčinstvo, u svojoj tjelesnoj i duhovnoj dimenziji.

SVETKOVINA SVETE BOGORODICE MARIJE

Br 6, 22-27; Gal 4, 4-7; Lk 2, 16-21

„Kada dođe punina vremena, odasla Bog Sina svoga:
od žene bi rođen, Zakonu podložan da podložnike
Zakona otkupi, te primimo posinstvo“ (Gal 4, 4-5).

Svetkovinu svete Bogorodice Marije slavimo na dan kad počinje nova kalendarska, građanska godina. Prije se je ovaj blagdan u Katoličkoj Crkvi slavio 11. listopada, no papa Pavao VI. ga je prebacio na 1. siječnja. Luka spominje kako su Marija i Josip osmi dan od rođenja obavili obred obrezanja te djetetu nadjenuli ime Isus. Kod židova obredom obrezanja dijete ili odrasla osoba postajala je pripadnikom Izabranog naroda, a samo je obrezanje tumačeno kao znak podložnosti Zakonu-Tori. U drugom čitanju, iz poslanice Galaćanima, Pavao veli kako je Krist postao Zakonu podložan, da podložnike Zakona otkupi te primimo posinstvo (usp. Gal, 4, 5). Sin kojega nebeski Otac šalje, kako bi nas po njemu posinio, uzeo za svoju djecu, dolazi nam po Mariji. Najveća Marijina povlastica, prema kojoj su sve druge usmjerene ili iz nje proizlaze, jest da je Majka Sina Božjega, Bogorodica. Zbog svoga je bogomajčinstva, očuvana od ljage istočnog i svakog drugog grijeha, zbog bogomajčinstva je vazda Djevica; zbog bogomajčinstva je i na nebo uznesena; po bogomajčinstvu je postala duhovna Majka Crkve, Majka nas kršćana, Majka u redu milosti, Posrednica, Pomoćnica, Zagovornica i Suotkupiteljica. Promatrajući Mariju Crkva na neki način otkriva svoje vlastito lice, otkriva kakva je pozvana biti. Marija je slika Crkve u vjeri, nadi i ljubavi, Marija je savršeno otkupljeno stvorenje koje je donijelo puni plod otkupljenja svojom suradnjom s Otkupiteljem, tj. svojim svetim životom. Promatrajući Mariju Crkva uvijek iznova otkriva izvorni smisao svoga vlastitog zvanja i poslanja, kao i dubine vlastitog otajstva. Promatrajući Mariju Crkva otkriva kako nije poradi sebe same, kako se nalazi u službi stvarnosti koja je neizmerno nadilazi, u službi širenja kraljevstva Božjega. Promatrajući Mariju učimo kako pred Boga moramo doći maleni da nas Bog ispuni sobom i svojim darovima. Promatrajući Mariju učimo kako tek po priznanju vlastite malenosti, neznatnosti i nedostatnosti omogućujemo Bogu da nam učini velika djela.

Na početku nove godine spominjemo se Marije, Bogorodice. Dostojno je i pravedno što je tako. S Marijom je sve započelo. Ona je u sebi *početak svijeta boljega*. Svojim pristankom i sudjelovanjem u tajni Utjelovljenja Marija je započela novi, bolji, svijet; svijet u kojemu će Bog i čovjek biti izmireni i pomireni. Po Mariji je na nov i nečuvan omogućena komunikacija Boga i čovjeka, tolika da su postali jedno: Bog i čovjek u Bogočovjeku, a Bogočovjek po Mariji. Marija - vrata nebeska i zemaljska, vrata kroz koja Bog silazi čovjeku te čovjek uzlazi Bogu. Marija – zvijezda jutarnja, zvijezda koja najavljuje svanuće novog dana, dana bez zalaza, dana u kojem će zasjati *mlado sunce s visine*, koje će svojim zrakama rastjerati mrklo tmine zla. Eto zašto Crkva s pouzdanjem gleda na Mariju, zašto je časti i zaziva u svim svojim djelima. Marija bolje od svih drugih zna tko je i kakav je Onaj koji silazi k nama u tmine naših otuđenja i izgubljenja. Zato nam valja doći Mariji, Majci, da nas pouči i nauči što je za nas važno, da nas pouči i nauči razlikovati bitno od nebitnoga, nadasve da nas privede svome Sinu, a istodobno da Njega donese, doprati nama. Od Marije naučimo kako primiti betlehemske Djetušce, jer njega primiti znači ući u dimenzije božanskog posinstva. Ako u Djetušcu prepoznamo Sina Božjega te ga prihvatimo kao našega jedinoga Spasitelja tada postajemo djeca Božja, sinovi i kćeri u jedinomu Sinu Božjemu.

Luka u svom evanđelju na par mjesta ponavlja kako je Marija sve velike događaje u koje ju je Bog uključio pohranjivala u svoje srce te o njima razmišljala. Marija se trudi dublje proniknuti u značenje događaja koji se i po njoj zbivaju, a sve kako bi bolje spoznala i izvršila volju Božju. To također znači da Marija nije sve otprve razumjela, tj. da joj je bio potrebno vrijeme, napor razmišljanja i puno molitve kako bi proniknula u skroviti smisao događaja kojih je sudionica. To je za nas, njezinu djecu od velike važnosti i utjehe. Ne moramo se

bojati ako sve ne razumijemo, ako sve ne shvaćamo. Marija nas uči kako u spoznanju Božjih tajni, srce ima prednost pred razumom. U stvari, razum vođen srcem, tj. ljubavlju može se uspeti do visina božanskih tajni, baš poput Marije. U evanđelju vidimo proces Marijina rasta u vjeri i spoznanju. Taj je rast išao od pitanja što znače događaji u koje je uključena, preko nerazumijevanja u zgodi pronalaska dvanaestogodišnjeg Isusa u hramu u Jeruzalemu, do kane Galilejske gdje će se očitovati Marijino duboko razumijevanje tajne njezina Sina, ali ujedno i njezina briga prema siromasima. Kana već ukazuje na Kalvariju, na otkrivanje njezina najdubljeg identiteta: u Božjem planu određena je postati majkom u redu milosti, Majkom onih koje njezin Sin s križa okuplja u jednu Božju obitelj.

U Marijinoj školi, kao njezina ljubljena djeca, možemo srcem spoznati ono što oči i sam razum ne mogu obuhvatiti ni shvatiti; naime, kako se u Djetešcu u jaslicama krije pravi Božji Sin. To je put koji je prošla i naša nebeska majka: od pogleda očiju na Djetešce do vjere u Sina Božjega skrivena u malenom djetetu, dostojna klanjanja i ljubavi. Tu je istinu zgodno izrazio sv. Augustin rekavši kako bi za Mariju, ali i za nas, malo značilo samo božansko majčinstvo, da nije Krista začela i nosila u srcu, prije negoli u krilu. Događaji svete povijesti u pohranjeni u Marijino srce, *Škrinju Novog saveza*, postupno su je vodili sve većem i dubljem razumijevanju onoga što Bog od nje očekuje i traži, tako da je i njezino prijanjanje uz volju Božju sve više i više raslo, sve do njezina kalvarijskog „Da“ pod križem. Marija nas uči kako je važno sjećanje; u biti Marija je *memorija* Crkve, anticipacija onoga što Crkva tek treba postati: prečista, neokaljana Zaručnica Jaganjčeva.

U prvom čitanju, iz knjige Brojeva, Bog otkriva Mojsiju način na koji Aron i njegovi sinovi svećenici trebaju blagoslivljati narod. Božji je blagoslov biti obasjan Božjim licem, biti objekt Božjeg pogleda. Marija nam je porodila Sina na čijem se licu zrcali lice Oca nebeskoga i u čijem se pogledu krije pogled koji sve proniče i poznaje. Neka nas Gospodin, po Marijinu zagovoru, obasja svojim licem te neka svoj pogled svrati na nas kako bismo iskusili moć njegova milosrđa i njegove praštajuće ljubavi.

BOGOJAVLJENJE

Iz 60, 1-6; Ef 3, 2-3. 5-6; Mt 2, 1-12

„Mudraci uđu u kuću, ugledaju dijete s Marijom, majkom njegovom, padnu ničice i poklone mu se. Otvore zatim svoje blago i prinesu mu darove: zlato, tamjan i smirnu“ (Mt 2, 11).

Svetkovina Bogojavljenja svetkovina je Krista, svjetla svijeta, te je ujedno njegovo očitovanje poganskim narodima koje predstavljaju tri mudraca. *Svjetlost na prosvjetljenje narodima*, kako je starac Šimun rekao za Isusa, u Betlehemu je obasjalo mali krug osoba, tek *ostatak Izraela*: Mariju, Josipa i nekoliko pastira. No, nije dijete Isus, položeno u jaslice, isijavalo neko čudesno svjetlo koje bi obasjavalo lica onih koji su ga gledali te mu se došli pokloniti. Isus je naizgled obično dijete, čak i preobično u siromaštvu štale i jaslica u koje je položeno. *Ostatak Izraelov* je obasjan svjetlom koje je u njegovu srcu pobudila vijest anđela; obasjani su svjetlom vjere koja je u malenom i skromnom djetetu prepoznavala ispunjenje obećanja. Rodivši se na zemlji Isus i nije mogao drugačije započeti svoj ljudski život, odnosno trebao je započeti na način kako djeluje njegov Otac nebeski: skrovito i ponizno, poput plamička svijeće zapaljene u beskrajnoj noći svijeta. Taj plamičak tek treba postati plamen, oganj koji će rasvijetliti sve narode na zemlji. U Betlehemu je početak rasvijetljenja naroda. U liku trojice mudraca, koje je tradicija prozvala Baltazar, Gašpar i Melkior, narodi svijeta su došli ususret Novorođenom da budu obasjani njegovim svjetlom. Zanimljivo je da sv. Matej spominje zvijezdu koja je popratila Isusovo rođenje. Kao da je plamičak svjetla koji se je pojavio u Betlehemu izazvao odsjaj na nebu kad već nije u srcima suvremenika Novorođenoga. Betlehemska zvijezdu, piše Kromacije iz Akvileje u komentaru Matejeva evanđelja, mogli svi vidjeti, ali nisu svi shvatili njezino značenje. Isto tako, nastavlja, Gospodin i Spasitelj je za sve rođen, ali nisu ga svi prihvatili (*Comm. in Math.* 4, 1-2).

Simbolizam svjetla koji je pratio Kristovo rođenje veoma je znakovit. Svjetlo je dopratilo mudrace do betlehemske štale, do Krista, svjetla svijeta. U susretu s Novorođenim ispunilo se je obećanje dano Abrahamu kako će postati otac mnogih naroda, tj. kako će se njime blagoslivljati sva plemena na zemlji. Tu se nalazi početak širenja Abrahamova duhovnog potomstva: od svjetla koje po Abrahamovoj vjeri obasjava Izabrani narod do svjetla koje će obasjati sve narode na zemlji. Ova nas misao vodi do druge značajke pohoda mudraca Djetetu, svjetlu svijeta. Hodočašće mudraca u Betlehem hodočašće je Izvoru svjetla, Jednomu koji okuplja sve. Upravo suprotno od Kule babilonske. Tamo je zbog ljudske oholosti zavladao zbrka, nerazumijevanje i raspršenje naroda, u Betlehemu red, razumijevanje i pomirenje. Jedan okuplja *ostatak Izraela* i Abrahamovo duhovno potomstvo. To nas podsjeća na silazak Duha Svetoga na Pedeseticu, kad su svi prisutni u Jeruzalemu čuli, svatko na svom jeziku, kako apostoli slave Boga zbog silnih djela njegovih. U Betlehemu, u zajedništvu Marije, Josipa i pastira s mudracima imamo prefiguraciju Crkve koja će se „roditi“ na Duhove. Novorođeni iz betlehemske štale, glava novog naroda Božjega, poziva k sebi ne samo svoj Izabrani narod, nego sve narode na zemlji, kako bi svi zajedno postali ono što su oduvijek trebali biti u Božjim očima: jedna Božja obitelj. Eto zadaće Crkve za sve vijekove: biti blagoslov te nositi blagoslov čitavom čovječanstvu. Crkva postaje jamac Božje vjernosti ljudima koje kao Otac nebeski želi uzeti u svoje, u svoj očinski dom, u svoje srce. Tu zadaću kojoj je sam Bog povjerio Crkva će uspjeti ostvariti u mjeri u kojoj se vrati svojem izvoru, tj. u mjeri u kojoj bude obasjana svjetlošću Krista Gospodina te tako i sama postane *stup istine i svjetlo narodima, Majka i Učiteljica*.

Fulton Sheen, poznati propovjednik i pisac, teolog i filozof, učitelj i nadbiskup, zapisao je kako Isusa u Betlehemu pronalaze istinski jednostavni i ponizni ljudi, poput pastira, te istinski učeni, poput mudraca. Za prepoznati Isusa potrebno se je sagnuti, poniziti, kleknuti, jer je štala mala, a vrata su uska. Velike, napuhane osobnosti ne nalaze puta do Betlehema; njima je betlehemska zvijezda jedan od umjetnih (tele)komunikacijskih satelita; oni i ne

gledaju u nebo, jer sve očekuju od zemlje. A, ipak, *zemlju tmina pokriva i mrklina narode*, veli prorok Izaija. Kao da je mrklina danas gušća i tamnija, nego ikada prije. Čini se kao da globalizaciji procesi ne da nisu ujedinili svijet, nego su izazvali još veće i teže podjele na bogate i siromašne, na one koji imaju prirodna bogatstva i druge koji imaju oružje; na one koji zagovaraju nova, surogat prava za suvremenog čovjeka i druge koji ne mogu do osnovnih ljudskih prava. Kako je suvremenom društvu potrebno svjetlo! No, ne svjetlo iz umjetnih svjetlila, nego svjetlo istinito koje prosvjetljuje svakog čovjeka. Kao kruh nasušni danas nam je potrebna velika nada, rekao bi papa Benedikt XVI.; nada koja će zaozbilj poći u Betlehem, pokloniti se Novorođenom, dati se njime obasjati te primljenim svjetlom raspršiti barem malo mrklina koja nas obavija.

Mudraci iz evanđelja imali su hrabrosti i odvažnosti zaputiti se na dalek put, u potragu za novorođenim Kraljem. Kad su ga našli radosni mu se pokloniše i dare mu priniješe. Potrebna nam je njihova hrabrost za krenuti na put, s pogledom gore, uvis, u nebo, prepoznavajući znakove vremena i put prema Betlehemu, prema Isusu. Neka nas Marija, naša nebeska Majka, prati na tom putu k Izvoru, k štalici, k Djetetu. Kad ga nađemo iskreno mu se poklonimo te mu dare darujmo. Možda ne zlato, tamjan i smirnu, ali može srce skrušeno, srce puno nade i radosti jer smo ga pronašli, jer smo mu došli; srce koje zna da i kad daje ustvari prima jer je Dijete najveći dar čitavomu čovječanstvu.

DRUGA NEDJELJA PO BOŽIĆU

Sir 24, 1-2. 8-12; Ef 1, 3-6. 15-18; Iv 1, 1-18

„Blagoslovljen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista,
on koji nas blagoslovi svakim blagoslovom duhovnim
u nebesima u Kristu. Tako: u njemu nas sebi izabra prije
postanka svijeta da budemo sveti i bez mane pred njim“
(Ef 1, 3-4).

Kristov dolazak k nama, uči nas sv. Pavao, u današnjem drugog čitanju valja nam promatrati u jednoj široj perspektivi, širokoj kolika je široka sama vječnost. Naime, Pavao veli kako nas nebeski Otac izabra prije postanka svijeta u Isusu Kristu. To znači nekoliko stvari. Prva: Krist je prije svega, *u njemu, po njemu i za njega sve je stvoreno*, kako veli Pavao u poslanici Kološanima (Kol 1, 16). To znači da je Krist Isus uzor i uzrok svega stvorenoga; svemogućí Bog u činu stvaranje, koji je u Bogu zamišljen odvijeka, sve stvara u pogledu Krista; sve je poradi Krista; prema Kristu usmjereno i upućeno. Drugim riječima, sav svemir ima jednu točku kojoj teži, kojoj je usmjeren i u kojoj nalazi svoje savršenstvo i svoje dovršenje. Ta je točka Krist Isus. Bog ne stvara iz nužnosti, jer mora, nego iz preobilja vlastite ljubavi i dobrote, a svojstvo je ljubavi da se dariva, da se širi. Drugim riječima, Bog-Ljubav želi se darovati, želi izvan sebe imati nekoga tko će njegovu ljubav primiti na savršen način te ljubavlju uzvratiti. Svojstvo je ljubavi da se dariva, ali istodobno ljubav želi biti ne samo prihvaćena, nego i uzvraćena. Ljubav traži ljubav. Ljubav želi biti ljubljena.

U ovoj široj perspektivi stvaranja shvaćamo kako čovjek nije slučajnost. Bez obzira na koji je način postao, uvjetovanom, tj. vođenom evolucijom ili *ex nihilo*, kako drže kreacionisti, čovjek je stvorenje koje Bog želi, stvorenje koje – jedino od svih – stvara na svoju sliku i priliku. Kako je Isus Krist jedina, istinska slika Božja, znači da je čovjek stvoren, kako su to govorili crkveni oci, na sliku slike Božje, čovjek je stvoren prema Kristu. Dakle, Krist, drugi, konačni Adam, prauzor je prvog, zemljanog Adama.

Bog izabire, zamišlja čovjeka *prije postanka svijeta*. U Božjoj vječnosti ne postoji *prije i poslije*; ne postoji kronologija, susljedno protjecanje vremenskih perioda. Vječnost je trajni Božji *dan*. Svaki časak vremena, koji jest i već ga nema, postao je prošlost, u Bogu jednostavno jest, traje. Trenuci koji protječu te kao da nestaju u tamnu rijeku prošlosti, nisu nestali zauvijek; oni se pretaču u Božju vječnost, u njoj su zapisani i zabilježeni. Mi se ne moramo i ne možemo sjećati svih događaja vlastita života. Mnogi od velikih i malih događaja našega života nestali su iz našega sjećanja, ali to ne znači da su nestali posve i zauvijek. Upisano su u Božje sjećanje, u Božju vječnost te nas prate do onog trenutka kad će nam iznova biti posvješteni, a to znači u trenutku našeg susreta s Bogom. Zato nas Bog poznaje i poziva prije postanka svijeta. Mi postojimo jer nas on poznaje, jer nas poziva u život. I to je uopće prvi čovjekov poziv: poziv na život. No, sv. Pavao nastavlja dalje: Bog nas poziva i izabire da *budemo sveti i bez mane pred njim*. Bog nas poziva i izabire ne samo u život, nego i na svetost. Biti pozvan na svetost, ne znači drugo doli biti pozvan živjeti božanskim životom, biti pozvan na prihvaćanje bogatstva života koje je vlastito samome Bogu.

No, naše je ljudsko srce premaleno, pretijesno da primi tako veliko blago božanske ljubavi. Naše je iskustvo ljubav koja traje kratko vrijeme, toliko kratko ili dugo dok nije zadovoljena. Mi smo obilježeni iskustvom ljubavi koja traži samu sebe. A takva ljubav uopće nije ljubav. Istinska ljubav uvijek izlazi iz sebe, uvijek je u ekstazi, u zanosu, u pokretu prema drugome, u želji da se daruje. Istinska ljubav uvijek u sebi nosi nešto božansko, jer je sam Bog ljubav. Bog poznaje naše srce. Zna kako je i koliko maleno. Bog želi proširiti i preobraziti naše srce. Zato šalje Sina da nam srce otvori, da nam srce proširi: *Riječ tijelom postade i nastani se među nama i vidjesmo slavu njegovu – slavu koju ima kao Jedinorođenac*

– *pun milosti i istine* (Iv 1, 14). Pavao će reći kako je *ljubav Božja razlivena srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan* (Rim 5, 5).

Bog-Ljubav, na čiju smo sliku i priliku stvoreni, osposobljava nas kako bi ljubav bila prvi i zadnji zakon našega života. Božja nas ljubav izabire i poziva u život; Božja nas ljubav spašava i preobražava; Božja nam ljubav omogućuje da istinski ljubimo, da po ljubavi postanemo djeca Oca nebeskoga, da po ljubavi i u ljubavi postanemo dionici života ljubavi i zajedništva koje postoji u Presvetome Trojstvu. To je najdublja tajna Božića. To slavimo u božićnoj noći te kroz ovo božićno vrijeme. Iz ljubavi prema čovjeku, prema nama, Sin je Božji postao jedan od nas, postao je čovjekom. Postaje Sinom čovječjim da bi mi ljudi mogli postati djeca Božja. Slaviti otajstvo Božića na ispravan, istinski način znači izabrati ljubav prema Bogu i čovjeku kao jedini i konačni kriterij vlastitih čina. Uza svu našu malenost i ograničenost to je ipak moguće. Ne jer mi to možemo, jer mi znamo biti dobri i plemeniti, nesebični i puni ljubavi. Ne! To možemo jer nam to sam Bog omogućuje. Eto zašto su veliki duhovni učitelji govorili kako je najveće umijeće u kršćanskom duhovnom životu znati se prepustiti vodstvu Duh Svetoga, božanske osobne ljubavi, Ljubavi-Osobe.

Neka nas ovo božićno vrijeme nadahne na dublju molitvu, a po njoj na osluškivanje tihog glasa Duha Svetoga u našim srcima. Ljubiti znači činiti dobro, a ljubav je sigurni i neporecivi znak prisutnosti Duha Svetoga u našim srcima.

NEDJELJA KRŠTENJA GOSPODNJEGA

Iz 42, 1-4. 6-7; Dj 10, 34-38; Mt 3, 13-17

„Odmah nakon krštenja izade Isus iz vode. I gle!
Otvoriše se nebesa i ugleda Duha Božjega gdje
silazi kao golub i spušta se na nj“ (Mt 3, 16).

Danas slavimo nedjelju krštenja Gospodnjega kojom zaključujemo božićno vrijeme, a počinje liturgijsko vrijeme kroz godinu. Iz evanđelja po Mateju čuli smo kako je Gospodin Isus došao na Jordan Ivanu da ga krsti. Ivan ga odvrća: *Ti mene treba da krstiš, a ti k meni dolaziš? Isus mu odgovori: 'Pusti sada! Ta dolikuje nam da tako ispunimo svu pravednost!* (Mt 3, 14-15). Tako je Ivan krstio Isusa, a po krštenju, veli sv. Matej, otvoriše se nebesa te Ivan ugleda Duha Božjega gdje silazi kao golub i spušta se na Isusa. Čuo se je i glas s neba: *Ovo je Sin moj, Ljubljeni! U njemu mi sva milina!* (Mt 3, 17).

Ako znamo da je Ivanovo krštenje bilo krštenje obraćenja i pokore te je u sebe uključivalo priznanje grijeha te spremnost na radikalni zaokret u osobnom životu, zaokret u smjeru poštivanja i vršenja Božjih zapovijedi, tada nam je na prvi pogled čudno da je Isus došao k Ivanu da ga krsti. Ivan zna tko pred njim stoji. Malo poslije, prema Ivanovu evanđelju, na Isusa će ukazati kao na Jaganjca koji oduzima grijeh svijeta. Zato Ivan odvrća Isusa od krštenja, jer je čitanjem i razumijevanjem svete povijesti dokučio veličinu i svetost onoga tko pred njim stoji. No, Isus ne popušta. Veli jednu naizgled čudnu riječ: *Dolikuje nam da tako ispunimo svu pravednost!* Isus, dakako, nema osobnih grijeha kojih bi se trebao odreći i za koje bi trebao tražiti krštenje obraćenja i pokore. Sam čin krštenja Isus doživljava kao čin kojim se ispunja pravednost. U Isusovo vrijeme, na crti Staroga zavjeta, pravednost se je postizala striktnim i strogim obdržavanjem Zakona, odnosno potpunim podlaganjem volji Božjoj. Ivanovo krštenje nije bilo predviđeno starozavjetnim Zakonom, a ipak ga Isus shvaća i priznaje kao ljudski odgovor na volju Božju, kao podlaganje Očevoj volji. No, zašto se Isus krsti? Da se ispuni *sva pravednost*. No, što to znači? U biti Isusovo krštenje možemo shvatiti samo iz perspektive kraja Isusova života, iz perspektive njegove smrti na križu te njegova uskrsnuća od mrtvih.

Ulaskom u Ivanovu vodu krštenja pokornici su se željeli osloboditi tereta grijeha i krivnje koji ih je pritiskao. Na križu Isus uzima na sebe teret grijeha i krivnje čitavoga čovječanstva te nas kroz svoju smrt pomiruje s Bogom. On nas kroz svoju smrt i uskrsnuće kao pobjedu nad smrću, opravdava, čini pravednima pred Bogom. Ispunjenje *sva pravednosti* u biti je pomirenje svijeta s Bogom. U otajstvu Isusove smrti i uskrsnuća dogodio se je susret, pomirenje neizmjerne Božje ljubavi s Božjom pravdom. Pravda je zadovoljenja jer je grijeh pobijeđen, a ljubav je pobijedila jer su ljudi spašeni. Ako iz ove perspektive promatramo otajstvo Isusova krštenja tada nam postaje jasno da se Isus već na početku svoga poslanja svojevolumno ubraja među grješnike. Drugim riječima, otajstvo njegova krštenja je anticipacija otajstva križa. Isus započinje svoje djelovanje stupanjem na mjesto, tj. umjesto grješnika koji žele pomirenje s Bogom, koji se žele osloboditi tereta grijeha i krivnje koji ih pritišće. Tako Ivanovo krštenje dobiva svoj smisao i značenje u otajstvu Kristove smrti na križu te u njegovu uskrsnuću od mrtvih.

Sv. Matej veli da su se, poslije krštenja, otvorila nebesa te da se začuo glas s neba. Otvorena nebesa ukazuju na eshatološku dimenziju Isusova krštenja, odnosno da Kristovo krštenje, kao anticipacija križa, dovodi do uspostave veze s Bogom koji više nije skriveni, daleki, nepoznati Bog, nego Bog koji se kršteniku obraća riječju: *Ovo je Sin moj, Ljubljeni. U njemu mi sva milina.* Isusovim nastupom nebesa se otvaraju. Naravno ne za njega, jer je on Nebo na zemlji, nego za nas koji stupamo za Njim. Za nas se nebo otvara. Ovim dolazimo do

druge točke našeg razmišljanja, naime do misli o našem krštenju. Bez razmišljanja o našem krštenju govor o Isusovu krštenju bio bi nepotpun jer su sva otajstva njegova života *radi nas i našega spasenja*, kako to ispovijedamo u Vjeronanju svake nedjelje.

Mi smo kršteni ne Ivanovim, nego Isusovim krštenjem, a On krsti, kako reče Ivan, Duhom Svetim i ognjem (usp. Iv 1, 33). Krsti nas Duhom Svetim - ljubavlju Boga Oca i Sina -, te svojom ognjenom, žarkom ljubavlju koju je prema nama iskazao u otajstvu križa. Biti kršten Isusovim krštenjem za krštenika također znači poput Isusa ispunjati *svu pravednost*. Danas to konkretno znači boriti se za bolji i pravedniji svijet. No, oprez, kršćani nisu na zadatku izgradnje zemaljskog kraljevstva, nego Božjega. Dakle, dok se zauzimaju za bolji i pravedniji svijet, za bolje uvjete življenja, za poštivanje dostojanstva svake ljudske osobe, za poštivanje svih oblika života, ne smiju zaboraviti da je Božji svijet prvenstveno duhovna stvarnost. Samo poboljšanje materijalnih uvjeta ljudskog življenja ne znači istodobno i povećanje istinske kvalitete ljudskog života. Podizanje životnog standarda ne mora značiti i podizanje istinske kvalitete ljudskog življenja. Suvremeno društvo pokazuje upravo suprotno; naime kako podizanje životnog standarda, tj. veliko poboljšanje materijalnih uvjeta življenja dovodi do otuđenja među ljudima, do dekadencije i raspada moralnih vrijednosti na kojima se je do jučer temeljio pojedinačni i obiteljski život. Kršćanin nikada ne smije zaboraviti da se istinski kvalitetan ljudski život živi ponajprije u ljepoti međuljudskih odnosa. Ondje je lijepo živjeti gdje se ljudi poštuju i ljube. Iskustvo nam kaže da se to ne događa samo od sebe, nego da je potrebno puno ulagati u izgradnju dobrih obiteljskih i općenito međuljudskih odnosa. A dobre odnose gradi jedino dobro, čisto srce; srce u kojem vlada pravednost, opravdanost; srce koje je dirnuto i promijenjeno ljubavlju. Takvo srce zna opraštati i onda kad to nije lako; tako srce zna oprostjenje tražiti kad uoči da nije na razini svoga kršćanskog poslanja. Tako srce postaje svjetlo koje osvjetljava ne samo onoga u čijim grudima kuca nego i one koje u sebi nosi i koje ljubi.

Zamolimo Gospodina da nam svima udijeli takvo srce; srce ispunjeno pravednošću, a ona se može roditi jedino iz spoznaje da smo i mi ljubljani, da je i nad nama, u trenutku našega krštenja, Bog izgovorio riječi: *Ovo je moje ljubljeno dijete. U njemu mi sva milina*. Da, zaista smo svi od Boga zamilovani i ljubljani. Neka nam današnja nedjelja krštenja Gospodinova svima pomogne da postanemo svjesniji vlastitog krštenja, vlastite uronjenosti u Božji svijet.

*korizmeno
vrijeme*

PRVA KORIZMENA NEDJELJA

Post 2, 7-9; 3, 1-7; Rim 5, 12-19; Mt 4, 1-11

„Tada mu reče Isus: 'Odlazi, Sotono! Ta pisano je:
Gospodinu, Bogu svom se klanjaj i njemu jedinom služi!'"

(Mt 4, 10).

Prošle srijede, na Pepelnicu, započeli smo liturgijsko korizmeno vrijeme i to obredom pepeljanja, obredom posipanja pepelom po glavi, uz slušanje riječi: *Obrati se i vjeruj Evanđelju!*, ili: *Sjeti se da si prah i da ćeš se u prah vratiti!* Pred nama je liturgijsko jako vrijeme; vrijeme intenzivnijeg promišljanja vlastitog života, vlastite vjere, odnosa s Bogom i bližnjima itd. Vjerujem da su brojni praktični i manje praktični vjernici na početku korizme donijeli neke osobne odluke kako proživjeti četrdeset korizmenih dana; čime ih obilježiti, čega se odreći. Mnogi će se odreći ili barem pokušati odreći cigareta, po tko zna koji put, neki će se odreći alkohola, Bogu hvala na tome, drugi će se odreći mesa, drugi pak gledanja televizije itd. Svi su ti čini, kojima se želi obilježiti vlastiti korizmeni hod, hvalevrijedni, ali oni po sebi ne izražavaju najvažniji vid korizme. Te čine odricanja kršćanska duhovnost naziva tzv. *negativnom askezom*, ne u smislu da bi u sebi bila negativna, nego jer takva askeza stavlja naglasak na odricanje, na ono „ne“ u ljudskom i kršćanskom životu. „Ne ću jesti, ne ću piti, ne ću ovo, ne ću ono...“. Nema sumnje da su općenito čini odricanja veoma važni za duhovni život te da ih poštuje i preporuča svaka religija. No, oni nisu bit nijedne religije ni duhovnosti. Kršćanska duhovnost zadnjih desetljeća kršćanima preporuča, uz određene čine tzv. „negativne askeze“ i pozitivnu askezu. Naime, naglasak se stavlja na ono što valja učiniti, a ne čega se odreći. Tako se rado savjetuje vjernicima da donesu odluku da će malo više moliti, da će biti strpljivi s drugima, osobito s članovima vlastite obitelji, da će se truditi graditi dobre međuljudske odnose, da će nastojati učiniti neko konkretno dobro u korist potrebnih, znanih i neznanih. Ova pozitivna askeza, koja stavlja naglasak na činjenje, očito može postati snažno odgojno sredstvo kako za odrasle vjernike tako i za mlade i djecu. Za nas vjernike kršćane uzor u svemu pa i u korizmenom življenju je naš Gospodin Isus Krist. Pogledajmo kako nam ga predstavlja liturgija prve korizmene nedjelje.

Odlomak misnog evanđelja predstavlja nam Gospodina Isusa kako ga u pustinji kuša sotona. Matej opisuje kako *odvede Duh Isusa u pustinju da ga đavao iskuša. Isus propostivši četrdeset dana i četrdeset noći, napokon ogladnje. Tada mu pristupi napasnik i reče: 'Ako si Sin Božji...'* (Mt 4, 1-2). Potom slijede svima nam dobro poznate tri kušnje koje napasnik stavlja pred Isusa: kušnja pretvaranja kamena u kruh, kušnja spektakularnosti te kušnja moći i vlasti.

Izveštaj o Isusovim kušnjama bogat je dubokim značenjem tako da nije čudno što je oduvijek privlačio veliku pozornost umjetnika, kako kista tako i riječi. Evo kako, primjerice, veliki ruski pisac Dostojevski, u svome romanu *Braća Karamazovi*, opisuje značenje tri Isusove kušnje: „Kad bi se moglo i pomisliti, jedino zbog pokušaja i primjera, da su ta tri pitanja strašnog duha bez traga nestala iz knjiga, te da ih treba obnoviti, ponovno izmisliti i sastaviti, i zbog toga skupiti sve mudrace na zemlji - vladare, prvosvećenike, učenjake, filozofe, pjesnike i postaviti im zadatak: izmislite, sastavite tri pitanja, ali takva koja bi ne samo odgovarala veličini događaja nego bi, još povrh toga, izražavala u tri riječi, samo u tri ljudske rečenice, svu buduću povijest svijeta i čovječanstva - misliš li da bi sva premudrost na zemlji, sabrana u jedno, mogla izmisliti bilo što što bi po snazi i dubini bilo slično onim trima pitanjima koje je Isusu zadao zloduh u pustinji? U ta tri pitanja kao da bijaše zbijena u jednu cjelinu i unaprijed prikazana sva daljnja povijest čovječanstva, te kao da bijahu pokazana ona tri obrasca u kojima će se usredotočiti sva neriješena povijesna protuslovlja ljudske naravi na cijeloj zemlji“.

Isusove kušnje u pustinji uistinu su simbol svih ljudskih kušnji, kriza i trpljenja čitavog čovječanstva. Nije teško primijetiti kako se kroz čitavu povijest čovječanstva, ma i svakog pojedinog čovjeka, uvijek iznova javlja kušnja ekonomije (kruha bez motike), kušnja spektakla (biti slavan i obožavan po svaku cijenu) te kušnja politike, tj. kušnja zlorabe vlasti i moći. Povijest čovječanstva i nije drugo doli uvijek novo podlijeganje tim trima kušnjama. No, to nije usud, tako ne mora biti. O tome govori Isusova kušnja i njegova pobjeda. Od njega nam je učiti.

Dakle, na početku svog javnog poslanja Isus odlazi u pustinju. U biti, kako to kaže sv. Matej, Duh Sveti ga *odvede*, odnosno doslovno *baci* u pustinju. Ovaj izričaj da ga Duh Sveti *baci u pustinju* podsjeća nas da prvog čovjeka koji je izbačen iz raja zemaljskog, jer je prekršio Božju zapovijed. Isus, novi Adam, svojevolutno napušta raj nebeski, kako bi s nama i za nas prošao put pustinje, put kušnje, put odbačenosti. Pustinja je mjesto oskudice, mjesto samoće, izgubljenosti; mjesto gdje se vrlo brzo pokažu granice ljudskih snaga. No, pustinja je također mjesto šutnje i molitve; mjesto intimnog i dubokog dijaloga s Bogom; to je mjesto gdje se donose životne odluke; gdje se odlučuje što učiniti s vlastitim životom. Pred početak svog javnog života i poslanja Isus se povlači u samoću, u pustinju; povlači se kako bi iskusio vlastite granice. To ga iskustvo dovodi bliže nebeskom Ocu; dovodi ga bliže njegovu izvoru. U oskudici, u samoći, u iskustvu vlastite tjelesne slabosti i krhkosti Isus donosi odluku da će vršiti volju Očevu, što košta da košta. I eto napasnika. I odmah tu na početku očituje se i kraj. Sve je anticipirano. Isus se, kako veli sv. Ivan u svojoj Prvoj poslanici, *pojaviu u tijelu da razori djela đavolska*. On će na križu do kraja poraziti napasnika, a sad na početku pokazuje se jačim, pokazuje ujedno i na onu konačnu pobjedu. Isus pobjeđuje napasnika vjernošću i poslušnošću Ocu nebeskom.

Korizmeno nas vrijeme poziva na ustrajan hod za Isusom kojega njegov put vodi na Kalvariju, na Križ. Kršćanski hod uvijek jest i jedino može biti hod za Isusom. U tom hodu manje je važno hoćemo li se služiti „negativnom“ ili „pozitivnom“ askezom, hoćemo li se čega odreći ili ćemo radije nešto pozitivno učiniti. Važno je da svatko izabere vlastiti put, ali taj put za svakoga mora biti hod za Isusom. U njegovu se putu stapaju negativna i pozitivna askeza. Isus posti, odriče se, ali za nas. Dopušta biti kušan kako bi za nas pobijedio. S njime, u hodu za njim i nama se pruža mogućnost pobijediti vlastite kušnje koje iz dana u dan kucaju na vrata našega srca te žele ugroziti naš odnos s Ocem nebeskim i našim bližnjima. S Isusom, koga susrećemo u molitvi i sakramentima, i mi ćemo pobijediti kušnje koje prijete našem životu, našim odnosima, našim obiteljima i društvu u cjelini.

DRUGA KORIZMENA NEDJELJA

Post 12, 1-4; 2 Tim 1, 8-10; Mt 17, 1-9

„Svijetao ih oblak zasjeni, a glas iz oblaka govoraše:
'Ovo je Sin moj, Ljubljeni! U njemu mi sva milina! Slušajte ga!'"
(Mt 17, 5).

Druga korizmena nedjelja od starine se naziva Nedjelja Abrahama i Preobraženja. Naime, korizmene nedjelje liturgijskog ciklusa „A“, stavljaju nam pred oči krsni hod koji su u starini morali proći katekumeni, tj. oni koji su se pripremali na krštenje koje će primiti u Vazmenoj noći. U tom hodu prva je korizmena nedjelja nazvana nedjeljom kušnje. Katekumenima se je željelo posvijestiti kako će nužno kroz život morati proživjeti kušnje, ali i da će ih pobijediti budu li u zajedništvu života s Isusom, budu li hodili za njim. Stupiti na put nasljedovanja Isusa za katekumene je značilo učiniti konačno opredjeljenje za Boga te se hrabro upustiti u borbu protiv svega što može ugroziti vjernost Bogu.

Liturgija druge korizmene nedjelje nam približava lik Abrahama koji na Božji poziv izlazi iz svoje zemlje te kreće na put u zemlju koju će mu Bog pokazati. Iz knjige Postanka znamo da je Abraham trajno na putu prema Obećanoj zemlji; doznajemo da je u stvari sam Bog Obećana zemlja prema kojoj se je zaputio Abraham, a zajedno s njime i svi katekumeni i mi već kršteni.

Misno evanđelje, po Mateju, predstavlja nam scenu Isusova preobraženja na brdu Tabor. Na brdu preobraženja Isus se je pred svojim učenicima preobrazio na način da mu, kako piše sv. Matej, *lice zasja kao sunce, a haljine mu postadoše bijele kao svjetlost*. Drugom korizmenom nedjeljom htjelo se je katekumenima pojasniti kako je krštenje sakrament vjere i božanskog posinjenja. Poput Abrahama krštenici su pozvani napustiti sigurnost vlastitog doma, što znači sigurnost uhodanih navika, uzdanje u vlastite snage, bogatstvo i moć, te sve svoje uzdanje staviti u Boga. Cilj poziva kojega nam Bog upućuje je Kristovo preobraženje, odnosno sudjelovanje u Kristovoj slavi. U Kristu, po sakramentu krštenja, postajemo Božja djeca, Kristova braća i sestre, baštinici Božji, a subaštinici Kristovi, kako se izražava Sveto pismo. Zajedno s Kristom dijelimo istu baštinu, dioništvo u bogatstvu božanskog života. U drugom misnom čitanju (iz 2 Tim) sv. Pavao potiče Timoteja da se zajedno s njime zlopati za evanđelje, *po snazi Boga koji nas je spasio i pozvao pozivom svetim - ne po našim djelima, nego po svojem naumu milosti koja nam je dana u Kristu*.

U našem kršćanskom hodu za Isusom potrebna su nam i nužna su neka sredstva kako bi naš hod bio plodonosan. Na ta sredstva upućuje sam Gospodin Isus, a Crkva nam ih stavlja pred oči na samom početku korizme, na Pepelnicu. To su: *post, milostinja i molitva*. Tri sredstva, tri pomoći u našem korizmenom hodu koje nam pomažu da na ispravan način uredimo vlastiti odnos prema sebi, drugima i Bogu. Nijedno se sredstvo ne može promatrati ni živjeti zasebno. Jedno na drugo upućuje, jedno drugo zahtjeva. Post vodi milostinji, a milostinja traži post. Obje zajedno tvore krila molitve, kako to lijepo reče sv. Augustin.

Druga korizmena nedjelja, premda govori o preobraženju, o slavi, u biti je poziv na post, na odricanje. Poput Abrahama koji odlazeći iz doma svojega ne može ponijeti što posjeduje - u konačnici mora ostaviti zemlju koju posjeduje - tako i apostoli u hodu za Isusom moraju napustiti i ono malo što posjeduju. Inače, iskustvo kaže da je na brdo lakši uspon kad je osoba neopterećena, slobodna. Ne bez razloga Isus izabire goru kako bi se preobrazio pred očima svojih učenika. Isusovo preobraženje treba ohrabriti učenike na putu za Njim, a to nije drugi put doli put vlastitog križnog puta. Hoditi za Isusom uvijek znači hoditi pod križem, biti na križnom putu pa makar taj put vodio i na goru preobraženja.

Post je danas veoma popularan. Dovoljno je otvoriti bilo koje dnevne ili tjedne novine pa da nam pred očima iskrсну stranice prepune savjeta o novoj učinkovitoj dijeti, savjeta o ovaj put sigurnom načinu da se izgube suvišni kilogrami. No, kršćansko poimanje posta nema primarno terapeutsko, medicinsko značenje nego teološko. Za kršćanina post ima duboko religijsko značenje: osiromašivanjem svoga stola učimo pobjeđivati sebičnost da bismo živjeli u logici dara i ljubavi; odricanjem od nečega – i to ne samo od onoga što nam je suvišno – učimo odvrćati pogled od svoga "ja", kako bismo otkrili Nekoga pored nas i prepoznali Boga u licima mnoge naše braće. Postiti, uzdržavati se od hrane znači priznati da moj život i životne snage koje se hranom obnavljaju svoj konačni izvor imaju u Bogu. Potom, kršćansko poimanje posta ne svodi se samo na odricanje od hrane. Ako je cilj posta usmjerenost vlastitog bića na Boga, odnosno po postu učiniti se poslušnijim Božjim zapovijedima tada je jasno da post uključuje sve dimenzije našega života. Kako nam je danas potreban post od suvišnih riječi, od suvišna gledanja televizije, post od pretjeranog surfanja po internetu, post od gubljenja vremena na društvenim mrežama, Facebooku, Twiteru i dr., post od ogovaranja, post od nestrpljenja i netolerancije itd. Kako nam je potreban post od ispraznog sveznadarstva, post od potrebe da budemo „in“, da se pod svaku cijenu svidimo drugima, post od želje da budemo važni i viđeni. Doista, tako nam je potreban pravi korizmeni post. Koliko ćemo uspjeti u onim plemenitim nakanama koje smo donijeli i koje ćemo možda još donijeti, jer nikada nije kasno, ovisi hoćemo li biti dovoljno mudri i vjerni da ustrajemo u svom hodu za Isusom. Na Taboru su preneraženi učenici iz oblaka - koji simbolizira samoga Boga - začuli Očev glas: *Ovo je Sin moj, Ljubljeni! U njemu mi sva milina! Slušajte ga!* U Isusu Kristu, Sinu ljubljnome, po krštenju smo i mi postali Božja, Očeva ljubljena djeca. Kako bismo to što smo postali ujedno i ostali valja nam slušati Sina, valja nam slušati i učiti se životu, ponašanju i opraštanju od Onoga koji je sama Božja mudrost i Božja snaga.

TREĆA KORIZMENA NEDJELJA

Izl 17, 3-7; Rim 5, 1-2. 5-8; Iv 4, 5-42

*„A tko bude pio vode koju ću mu ja dati, ne,
neće ožednjati nikada: voda koju ću mu ja dati
postat će u njemu izvorom vode koja struji u život vječni“*

(Iv 4, 14).

U razmišljanju o katekumenskom krsnom hodu iz prvih kršćanskih stoljeća treća nas korizmena nedjelja podsjeća na vodu krštenja. Prvo misno čitanje (Izl 17, 3-7) govori o pustinjskoj stijeni, pećini iz koje je potekla voda te napojila žedni narod. Evanđelje, po Ivanu, donosi nam Gospodinov susret sa Samarijankom na Jakovljevu zdencu. Katekumene prve Crkve liturgija treće korizmene nedjelje trebala je poučiti kako ih krsna voda pere i spašava, kako u Isusu Kristu susreću izvor žive vode, a ta je živa voda Duh Sveti koji ih preporuča na novi život. Na treću korizmenu nedjelju Crkva je slavila prvu provjeru katekumena, odnosno ispitivala je tko je od njih pripravan primiti krštenje, a o tome je svjedočila ozbiljna promjena životnog ponašanja katekumena. Također je na treću korizmenu nedjelju katekumenima, koji će biti kršteni u vazmenoj noći, predavano *Vjerovanje* da ga napamet nauče, usvoje i životom svjedoče.

Na zanimljiv način i sebi svojstvenom rječitosti susret Samarijanke s Isusom tumači sv. Augustin. Veli da nije slučajno zapisano kako je Isus bio umoran. Onaj čija nas prisutnost jača i čija nas odsutnost slabi sam se pojavljuje umoran od puta. Krist je, veli Augustin, za nas i radi nas umoran. Njega, prepuna snage i života vidimo umorna; vidimo ga jaka i slaba; jaka jer u početku bijaše *Riječ* i *Riječ* bijaše kod Boga i *Riječ* bijaše Bog. Jak je jer je po njemu sve postalo i bez njega ništa nije nastalo. Slab je jer *Riječ* tijelom postade i nastani se među nama. Kristova jakost nas je stvorila, Kristova slabost nas je obnovila. Kristova je jakost učinila ono čega nije bilo, a njegova je slabost učinila da to ne propadne. Svojom nas je jakošću stvorio, a slabošću potražio. Svojom slabošću Krist krijepi našu slabost, njegovom slabošću mi postajemo jaki (usp. *In Ioan.* 15, 6-7).

Nama, suvremenim vjernicima veoma je zanimljiv Gospodinov susret i razgovor sa ženom Samarijankom. Susret se događa u podne, po najvećoj žegi. Isus je umoran od puta sjedio na zdencu. Ženi, Samarijanki, koja dolazi zahvatiti vodu iz dubokog zdenca, Isus se obraća sa zamolbom da mu da piti. Na to se žena začudi kako on, Židov, ište piti od nje Samarijanke, nevjernice. Isus joj odgovori: *Kad bi znala dar Božji i tko je onaj koji ti veli: 'Daj mi piti', ti bi u njega zaiskala i on bi ti dao vode žive.* Praotac Jakov je iskopao duboki zdenac te svome potomstvu darovao vodu, temeljni životni element. Ta voda iz zdenca, u suhim pustinjskim krajevima život znači. Bez vode nema života. No, tko pije te vode opet žedni. Voda gasi tjelesnu žeđ, no u čovjeku postoji još dublja, egzistencijalna, životna žeđ za stvarnošću, za životom koji nadilazi biološku razinu.

Iz ovog kratkog opisa susreta Isusa sa Samarijankom moguće je na simboličan način iščitati duhovni hod svakog kršćanina. Isus umoran sjede na zdenac i strpljivo čeka. Naizgled čeka da dođe netko, najvjerojatnije žena - jer su žene nosile vodu - te da zaište piti. U biti čeka pun ljubavi kako bi se susreo s čovjekom, s osobom koju je došao potražiti i spasiti. I dođe žena zahvatiti vodu. Nije došla tražiti Isusa. Došla je po vodu, a našla je Isusa. Našla je ono što nije očekivala. Nije li to slika tolikih naših duhovnih iskustava kad nam se neočekivano dogodi nešto lijepo, možda i nešto ružno, no u svim događajima na skriven je način prisutan Isus koji traži čovjeka, koji traži srce koje će s njime saobraćati i koje će odgovoriti na sadržaj srca njegova, a to je ljubav koja traži i koja se želi darovati. Isus mijenja ženin plan. Ona dolazi po vodu, a nalazi Njega, Onoga koga je tražila a da to nije ni znala, Onoga koga je tražila njezina duša. Ona se nalazi pred otajstvom, pred kojim i u kojem treba rasti. No to se

može dogoditi jedino pod Božjim vodstvom. *Kad bi znala*, veli joj Isus, *dar Božji i tko je onaj koji ti veli: 'Daj mi piti', ti bi u njega zaiskala i on bi ti dao žive vode*. Od svoje i općenito ljudske žeđi Isus vodi razgovor na višu razinu, na razinu duha. Postupno joj otkriva prazninu koja vlada u njezinu srcu. Ona se želi osloboditi napora svakodnevnog nošenja vode, a postupno postaje svjesna praznine, upravo žeđi koja se nalazi u njezinu srcu. Od umornog putnika Isus se preobražava u Onoga koji daje, koji nudi živu vodu. On vodi ženu da u vjeri prijeđe put od umornog putnika do Krista, od Krista do samoga Boga koji je u Kristu. Na kraju razgovora s Isusom žena, već postala vjernica, postaje i blagovjesnica. Odlazi u selo te drugima donosi radosnu vijest susreta s Isusom.

Sve ovo izneseno u biti je opis razvoja kršćanskog duhovnog života. U vodama krštenja događa se naš susret s Isusom Kristom, događa se naše novo rađanje ili bolje reći događa se početak našega preporoda. Potrebno je rasti u spoznanju Isusa Krista, u otkrivanju bogatstva njegova otajstva u kojemu, kako veli sv. Pavao, *prebiva sva punina božanstva* i koje je stoga neiscrpivo, nikada do kraja istraživo. Isus se potom otkriva kao Onaj koji dariva živu vodu, tj. Duha Svetoga koji nas uvodi u puninu sve istine, koji nas ucjepljuje u otajstva Kristova života na način da mu postajemo iz dana u dan sve sličniji i sličniji, dok se jednom posve ne preobrazimo u Njega. To ucjepljenje u Krista nužno u sebi nosi i misijsku dimenziju, ili bolje je reći svjedočansku. Svjedočiti Isusa Krista znači živjeti novost koju donosi i dariva, a ona se može sažeti u jednu riječ: ljubav je jača od svega, čak i od smrti. Tko uđe u dinamizam njegove ljubavi taj je zajedno s Njime pobijedio Zloga; taj se Ocu klanja u Duhu i istini, taj u sebi nosi izvor vode koja struji u život vječni. Eto, to je najdublji sadržaj treće korizmene nedjelje koja nas poziva da si posvijestimo stvarnost vode vlastitoga krštenja i Kristove nazočnosti u našem životu.

ČETVRTA KORIZMENA NEDJELJA

1 Sam 16, 1.6-7. 10-13; Ef 5, 8-14; Iv 9, 1-41

„U ono vrijeme reče Isus: 'Dok sam na svijetu, svjetlost sam svijeta'“ (Iv 9, 5).

Četvrta korizmena nedjelja od starine je nazvana „nedjelja slijepca od rođenja“, a misno evanđelje predstavlja Krista kao svjetlo svijeta. Evanđelje četvrte korizmene nedjelje trebalo je pomoći katekumenima Crkve da se ohrabre u svome hodu prema uskrsnoj noći, prepoznavajući u vlastitoj životnoj situaciji egzistencijalnu sljepoću, jer bez prave vjere nisu poznavali istinskog Boga, istinsko svjetlo koje prosvjetljuje čovjeka. Evanđelje o slijepcu od rođenja predstavlja se kao duhovni vodič prema dubinama kršćanskog života. No pođimo redom.

Sljepoća, a osobito ona od rođenja, teški je oblik invalidnosti, hendikepiranosti neke osobe. Pokušajmo na čas zamisliti život osobe koja je slijepa od rođenja, koja nikada nije vidjela svjetlost, lice majke i oca, koja se je stotinama puta spotakla i splela o predmete na koje je nabasala, a za koje ne zna što su i čemu služe. Slijepce se osobe orijentiraju prema zvuku, a gotovo sve svoje spoznaje stječu dodirrom i sluhom. Ako znamo da zdrav čovjek oko 90 % svojih spoznaja stječe preko očiju, postaje nam jasan stupanj invalidnosti osobe koja je slijepa od rođenja. Tako je i danas kada se društvo trudi pomoći tim osobama na razne načine. Možemo tek pretpostaviti kako je bilo slijepcu od rođenja u Isusovo vrijeme. Bio je osuđen na težak život, što doznajemo iz činjenice da je „sjedio i prosio“. Uz to, prema prevladavajućem mišljenju, njegova je sljepoća bila Božja kazna za neki grijeh koji su počinili njegovi roditelji; dakle, on je dijete prokletstva; ne samo da je bio tjelesni invalid, nego je u očima svojih suvremenika proklet jer je udaren jednom od najtežih kazni – sljepoćom. Čuli smo Isusove učenike kako pitaju: *Učitelju, tko li sagriješi, on ili njegovi roditelji te se slijep rodio?*

Taj slijepac, nemoćnik, siromah i odbačenik, izaziva Isusovo milosrđe, ali ujedno postaje prigoda da Isus objavi o sebi jednu od najvećih istina; naime, da je on svjetlost svijeta, svjetlost koja siđe na svijet da rastjera naše tmine te da prosvjetli svakog čovjeka. Isus mu, dakle, kalom premaza oči te ga posla u bazen Siloam na koji su židovi rado dolazili tražiti ozdravljenje jer bi, prema njihovu vjerovanju, anđeo Gospodnji svako malo uzbibao bazenske vode te onaj tko ih se prvi dotakne taj bi ozdravio. Danas znamo da su se vode uzbibale zbog dotoka vode u bazen podzemnim kanalom, a kako su mnogi čekali gibanje vode te se u nju bacali na prvi pokret, teško je bilo znati tko je prvi dotaknuo vodu pa se nije ni moglo znati tko je trebao i je li tko ozdravio. No, kako god bilo, slijepac od rođenja je ozdravio, progledao, po prvi put u životu ugledao lica ljudi, lica vlastitih roditelja; ušao je u divni i čarobni svijet boja. Po prvi put prepoznaje izvore zvuka prema kojem se je do sada orijentirao; po prvi put može brzo i slobodno hoditi, čak i potrčati. Nije mi teško zamisliti kako je baš trčeći potražio vlastite roditelje kako bi s njima podijelio radost tjelesnog ozdravljenja, a još više što im je s leđa skinuta optužba Božjeg prokletstva. Postali su osobe kojima je Bog iskazao smilovanje, postali su Božji miljenici.

Ozdravljenje slijepca od rođenja s prvom je izazvalo čuđenje, pitanja, divljenje, ali i otpor tako da ozdravljenik postaje „slučaj“. No, zanimljivo ozdravljeni slijepac od rođenja postaje Isusov branitelj, Isusov apologeta. Na pitanja tko i kako ga je ozdravio, slijepac sve redom ispriča te zaključuje kako je Isus prorok. Na kraju evanđeoske pripovijesti Isus iznova pronade slijepca te mu otkriva sebe kao onoga u koga treba vjerovati. U susretu s Isusom slijepac dolazi do vjere u Isusa. Tako je slijepac od rođenja prešao put od ozdravljenja očiju do ozdravljenja očiju duše, od tjelesnog pogleda na Isusa do vjere u Isusa. Uistinu je doživio kako je Isus svjetlost svijeta koja prosvjetljuje čovjeka.

Na pozornici evanđelja pojavili su se također farizeji i pismoznanci; oni koji vide, ali ne vjeruju; oni koji znaju čitati Pisma, ali ih ne i razumjeti; oni koji se zbog znanja uzdižu nad drugima, a u biti su zaslijepljeni vlastitim znanjem. Oni su slijepi i pored zdravih očiju. Nad njima je izrečena Isusova riječ: *Radi suda dođoh na svijet: da progledaju koji ne vide, a koji vide, da oslijepi!* Susreo sam nekoliko bolesnika, invalida koji su izgubili vid ili im je teško oštećen, uglavnom zbog bolesti dijabetesa. Znali su mi reći da su istinski progledali tek u svojoj bolesti, tek kad su izgubili tjelesni vid. Stekli su pogled srca, a srcem se najbolje vidi, kako reče autor *Malog princa*.

I nad nama, suvremenim kršćanima, vise Isusove riječi: *Dođoh da progledaju koji ne vide, a koji vide da oslijepi*. Znamo li još uvijek gledati očima duše? Ili je naš pogled zamračen sa stotinu i jednom stvari i stvarnošću kojom smo posvetili svoje životne snage i energije, ne primjećujući ono bitno, ono najvažnije u našem životu? Da, i nama se događa da smo slijepi kod zdravih očiju. U našem korizmenom hodu za Isusom, svjetlom svijeta, valja nam se trajno ispitivati jesmo li zaista Kristom obasjani, Kristom rasvijetljeni. Nije li možda i u našem životu previše pogleda prema dolje, prema zemlji, prema sebi i zadovoljenju vlastitih prohtjeva?

Evanđelje sve nas postavlja pred pitanje: *Vjeruješ li u Sina Čovječjega? Vjerujem, Gospodine* (Iv 9, 35.38), kaže s radošću slijepac od rođenja, govoreći u ime svih vjernika. Čudo ozdravljenja znak je da Krist, zajedno s vidom, želi otvoriti oči našeg duha, da naša vjera postane sve dublja te uzmožemo prepoznati u njemu jedinog Spasitelja. On prosvjetljuje sve tmine života i vodi čovjeka da živi kao „dijete svjetla“. Molimo danas Gospodina da nas susretne, da nas pronade na našim životnim putovima te nam ozdravi srce, jer se srcem najbolje vidi.

PETA KORIZMENA NEDJELJA

Ez 37, 12-14; Rim 8, 8-11; Iv 11, 1-45

„Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada“ (Iv 11, 25-26).

U prvim stoljećima kršćanstva katekumenima, dakle onima koji su se pripremali kako bi u Vazmenoj noći primili krštenje, evanđelje pete korizmene nedjelje trebalo je pomoći kako bi otkrili koji je cilj njihove pripreve te ujedno cilj vjere koja im je naviještena i koju su željeli prihvatiti i živjeti. Cilj je, naravno, život vječni, život istinski. Evanđelje o Lazarovu uskrsenju, odnosno oživljavanju, i nas sve suvremene kršćane stavlja pred najbitnija pitanja o ljudskom životu, smrti, životu poslije smrti; jednom riječju stavlja nas pred pitanje o onom konačnom.

Kao stvorenje čovjek dijeli život sa svim drugim živim bićima. Ipak, čovjek neizmjerljivo nadilazi sve drugo što ga okružuje. Čovjek je jedini od vidljivih bića svjestan sebe, sposoban spoznati sebe i svijet koji ga okružuje. Po razumnosti i slobodnoj volji, kojima je obdaren, čovjek neizmjerljivo nadilazi sve druga vidljiva stvorenja. Tu se krije temelj njegova neizbrisiva dostojanstva. Tu istinu o čovjeku ispovijedaju sve religije pa čak i nevjernici kojima je istinski stalo do čovjeka. Mi kršćani vjerujemo da je sam Bog izvor čovjeka i njegova neuništiva dostojanstva. Za nas je život svakoga čovjeka od neprocjenjive vrijednosti; od života nerođenog djeteta u majčinu krilu do života osobe na samrti, osobe koja se nalazi u dubokoj komi te je izgubila mogućnost komunikacije sa svijetom. Jednom riječju, život je svet i nepovrediv, jer mu je sam Bog izvor.

Još nešto zamjećujemo u vlastitom iskustvu. Primjećujemo kako u nama postoji žeđ za velikim, upravo za beskonačnim. Htjeli bismo sve znati, sve dohvatiti, sve iskusiti. Osim žeđi za istinom, za znanjem, u sebi zamjećujemo još jednu čežnju, žudnju, žeđ, a to je žeđ za ljubavlju. Dakle, osim spoznanja istine u nama postoji žeđ za dijalogom, za komunikacijom, za ljubavlju; žudnja da budemo prihvaćeni i ljubljeni te da istodobno ljubimo. I nekako naslućujemo da se upravo tu krije najdublja bit onoga što je ljudski život zaista; ono za što se isplati boriti i izboriti, što koštalo da koštalo.

Ako se tajna ljudskog života krije u ljubavi, je li tada važno po svaku cijenu produžiti ljudski život; je li tada najbitnije koliko ćemo godina živjeti. Vidimo kako današnji mediji euforično, na naslovnica objavljaju bombastične vijesti kako su se znanstvenici približili otkriću „eliksira života“ te kako će znanost vrlo brzo omogućiti produljenje ljudskog života za nekoliko desetaka godina. Pretpostavimo da znanost zaista uspije produžiti ljudski život na 150, 200 ili više godina, ili čak da otkrije „eliksir besmrtnosti“, bi li to riješilo tajnu ljudskog života, ili još prizemnije, bi li to riješilo probleme suvremenog čovjeka i društva u kojemu živi? Držim da ne bi. Naprotiv, problemi bi se samo uvećali, jer bi zemlja postala planet ispunjen starcima koji bi zbog ograničenih zaliha hrane i energije ubijali one još nerođene ili slabije. Svijet bi, bojim se, postao džungla gdje bi na snazi bio zakon jačega.

Besmrtnost za kojom žudimo nije trajanje zemaljskog života u nedogled. Naprotiv, to nas protezanje zemaljskog života u nedogled može odvesti daleko od istinskog života. Je li to znači da čovjek nikada neće pronaći ni postići besmrtnost o kojoj sanja? Ne. Pa upravo nam današnje evanđelje govori o istinskom lijeku besmrtnosti, o „eliksiru besmrtnosti“. Čuli smo u evanđelju Gospodinu riječ: *Ja sam uskrsnuće i život: tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada.* Krist je „eliksir besmrtnosti“. On je naš božanski lijek nama propisan i darovan kako bismo po njemu zadobili i više od besmrtnosti, naime život vječni. On je, kako zapisa sv. Ivan njegove riječi, došao *da živom imamo, u izobilju da ga imamo.* A život vječni, besmrtnost je stupiti u zajedništvo života koji je vlastit

Bogu, koji je besmrtni i vječan. Obilježje života koji nam se nudi jest zajedništvo s istinskim životom koji je u sebi sav svjetlost, radost, mir i beskrajna ljubav.

Viktor Frankl, utemeljitelj treće bečke psihološke škole te utemeljitelj logoterapije, proživio je užase njemačkog koncentracijskog logora. U knjizi *Zašto se niste ubili?*, posvjedočio je kako su užase koncentracijskih logora preživjeli oni koji su imali nadu u srcu, oni koji su nekoga voljeli te bili sigurni da ih oni vole i čekaju da se vrate. U noćima užasa sjećanje na voljene osobe i spoznaja da ih čekaju davala im je snage da izdrže. I mi smo svi čekani. Ne samo da nas Otac nebeski čeka raširenih ruku kako bi s nama podijelio bogatstvo svoga božanskog života, nego nam pruža ruke da nas povede i dovede u svoje stanove. Te očinske nama pružene ruke su njegov Sin i Duh Sveti. I svake nedjelje iznova te nam se ispružene ruke nude u svetoj misi kako bi nas pridržale i pridigle, ako smo posrnuli, te kako bi nas poduprle na našem putovanju u Očev dom.

Pitanje koje je Gospodin uputio Marti: *Ja sam uskrsnuće i život... Vjeruješ li ovo?* (Iv 11, 25-26), upućuje danas i nama. A mi zajedno s Martom odgovorimo: *Da, Gospodine! Ja vjerujem da si ti Krist, Sin Božji, Onaj koji dolazi na svijet!* (r. 27). Zajedništvo s Kristom u ovome životu pripravlja nas da prijeđemo granicu smrti, kako bismo zauvijek živjeli s njim. Vjera u uskrsnuće od mrtvih i nada vječnog života temeljni su sadržaji naše svete vjere. Upravo te posljednje stvarnosti otvaraju naše oči prema konačnom smislu našega života: Bog nas je stvorio za uskrsnuće i za život. Neka nas ta istina vodi i hrabri u našem zemaljskom putovanju prema Gospodinu te neka nadahne sve naše kako osobne tako i obiteljske i šire društvene pothvate.

CVJETNICA – NEDJELJA MUKE GOSPODnje

Mt 26, 14 - 27, 66

„A pošto ga razapeše, razdijeliše među se haljine njegove bacivši kocku“ (Mt 27, 35).

Cvjetnica, nedjelja muke Gospodnje, nedjelja je koja u sebi sažima sve prethodno, a ujedno upućuje na ono buduće. Sažima u sebi Kristov prethodni život koji je neumoljivo išao prema križu, a anticipira slavu uskrsnuća. U misnom evanđelju čuli smo najduži, Matejev izvještaj o posljednjim Gospodinovim danima, o Judinoj nakani da ga izda za novac, o oproštajnoj večeri, o ustanovi Euharistije, o smrtnoj borbi u Getsemaniju, o Isusovu uhićenju, o Isusu pred velikim vijećem, o Petrovu zatajenu i kajanju, o Isusu pred Pilatom, o izrugivanju Isusa, o trnovoju kruni, o Isusovu križnome putu i razapinjanju, o njegovoj smrti na križu, o pokopu te o stražarima na grobu. To je ukratko prikaz Gospodinove muke po Mateju.

Nedjelja Cvjetnice slavi Kristov slavni, mesijanski ulazak u Jeruzalem, a paradoksalno taj je ulazak, u biti ulazak u zadnje dane života, ulazak u muku, dolazak pod križ i uspinjanje na križ. Upravo je križ prvi pojam koji povezujemo s Kristovom mukom. Križ je također simbol stvarnosti patnje koja prožima svaki ljudski život. Kao i prije gotovo dvije tisuće godina Gospodin Isus uvijek iznova ulazi u naše živote, u naše Jeruzaleme, osobne, obiteljske i društvene. Ulazi kako bi se ponovno pojavio pred sudištem te, nažalost, kako bi ponovno bio osuđen. Zanimljivo je kako se u procesu protiv Isusa uvijek iznova, u svakom naraštaju, podjeljuju uloge: uloge Jude, Petra, Poncija Pilata, Šimuna Cirenca itd.

U našim životima, u našem društvu, u situacijama u kojima živimo uvijek iznova susrećemo Jude, osobe koje za novac izdaju sve ono što im je sveto. I nije tu riječ prvotno o ljudskoj slabosti, po njoj smo svi mi na neki način, više ili manje, Jude, izdajice krsnih obećanja vjernosti Bogu. Nije o tome riječ. Riječ je o osobama koje znaju što čine i to što čine svjesno kao vlastiti izbor, a još ga drugima nameću kao dobar, opravdan i jedini ispravan. Uvijek iznova susrećemo osobe koje su za šaku škuda spremni izdati obitelj, narod i općeljudske i kršćanske vrijednosti.

Život nam je prepun i Petara, onih koji su prestrašeni i uplašeni pa su iz straha spremni zatajiti tko su i što su, kome pripadaju i što ispovijedaju. Suvremeno je društvo u biti prepuno Petara, osoba koje iz lažnih obzira ili iz straha od gubitka kakve privilegije nijeću svoju kršćansku i nacionalnu pripadnost. Redovito se opravdavaju ispraznicama poput: „Pa sve su vjere iste! Svi su ljudi isti! Pa što to ima veze, neš ti toga! Svi krađu i lažu pa mogu i ja itd.“ Nažalost mnogi suvremeni Petar, za razliku od onog prvog, ne dođe do milosti kajanja, nego se malo po malo pretvori u Judu.

Na našim se životnim putovima dadu susresti brojni Ponciji Pilati, oni koji sude i osuđuju, a potom ruke peru. S vlastitih visina, s pijedestala umišljenih političkih ili kulturnih veličina, oni sude i prosuđuju, a ono što nije u skladu s predodžbama lako odbacuju i osuđuju. Oni drugi koje valja osuditi za njih su ognjištari, desničari, primitivci s mozgom ispod peke itd. Ti suvremeni Ponciji Pilati peru svoj nezaprjane, čiste ruke i nečiste savjesti od prikrivene mržnje prema istini, prema ljepoti, prodajući i podvaljujući nam sumnju u vrijednost onoga što nam je najsvetije. Oni će sve vrijednosti dovesti u pitanje, ali jao si ga onomu tko pod pitanje stavi njihove privilegije, njihove lažne pozicije ovozemaljskih sudaca i kadija.

U suvremenom društvu susrećemo i one koji su spremni u gomili vikati: *Raspni ga! Raspni!*, a ne razmišljaju previše tko je taj koga treba razapeti i što je učinio. Mudri je indijski mislilac, pjesnik i slikar Tagore rako kako je čovjek blag, a ljudi da su okrutni. I bio je u pravu. U masi, u gomili izbiju najniže strasti i progovori ono najniže u čovjeku. Dovoljno je posjetiti kakvu nogometnu utakmicu ili kakvo drugo športsko natjecanje da se čovjek začudi ili čak zgrozi kad čuje psovke, prostote i izljeve mržnje iz usta odraslih ljudi.

Doista, unutar svakog naraštaja uloge su uvijek iznova podijeljene i rezultat je uvijek gotovo isti. Isusu se iznova sudi i osuđuju ga, a to zato jer ga ne poznaju, jer ga nisu susreli, jer ga ne žele upoznati, jer gledaju, a ne vide, jer ne žele vidjeti, jer da žele morali bi vlastiti život ispitati i osuditi. No lakše je druge, pa čak i Boga osuditi, nego vlastito „ja“; tog lažnog boga na oltaru vlastitog života.

Hvala Bogu, uz Krista na njegovom križnom uputu za njim idu i oni šutljivi, oni maleni, oni koji se ne usuđuju ni glasa izustiti, ne jer glasa ne bi imali, nego jer misle da nemaju što za reći, jer znaju kako suze govore jače od riječi. A baš oni govore, govore jer šute, govore svojom šutnjom, svojim suzama govore. Možda njihov govor ne dopire do ljudskih ušiju, do uha moćnika ovoga svijeta, da uha Poncija Pilata koji je u Haagu ili na ovom ili onom sudu. No, dopire do Božjeg uha i do Božjeg srca. Ti maleni s Kristom suosjećaju, s Kristom i za Kristom plaču i nariču. Nariču i nad sobom i nad svojim naraštajem, nariču nad sljepoćom ovoga naraštaja čije je srce otežalo, okamenilo, čije je oko presušilo te iz njega suza nije. Eto zato ti maleni, te Marije, Ivani te nepoznate djevice, mladići i djevojke, očevi i majke, za Kristom idu; idu, nariču i plaču. I blago nama jer oni plaču, blago nama jer ima nekoga tko plače, blago nam jer će nas njihove suze spasiti i otkupiti. Blago nama dok postoje osobe, muževi i žene koji su sposobni suosjećati, koji su kadri plakati nad tuđom sudbinom, koji su se spremni zauzeti, založiti, boriti za čovjeka, za siromaha, za nezaposlenog, za ugroženog.

Danas je Cvjetnica, nedjelja Muke Gospodnje, dan slave i patnje. Cvjetnica je Kristov život, njegov križ i muka pred našim očima, a mi pred njegovim pogledom. Cvjetnica je dan kad u sebi prepoznamo tračak Jude i Petra, Poncija Pilata i svjetine koja urla tržeći smrt pravednika. Cvjetnica nam postaje poziv na mrvljenje vlastitog srca u kajanju i suzama obraćenja, shvaćajući da smo i mi bili u Jeruzalemu i na Kalvariji, ali nažalost ne s Marijom i Ivanom, ne sa Šimunom Cirencem, nego s onima koji su Krista raspeli. Da, i mi smo ga razapeli jer kako reče sv. Petar: *On grijeha naše ponese na drvo da mi umrijevši grijesima pravednosti živimo.* Znali ili ne znali i mi smo ga razapeli. Zato, kajmo se! Kajmo se i radujmo se! Kajmo se jer smo ga razapeli, a radujmo se jer nam oprašta, jer nas ljubi, jer će nam njegova smrt život darovati. Danas dočekajmo Krista s radosnim poklicima te ga puni suosjećanja i ljubavi ispratimo na njegov križni put prema Kalvariji. U danima koji su pred nama potrudimo se pratiti ga u društvu Marije, Ivana i pobožnih žena ili u liku Šimuna Cirencea. Tada i samo tada obasjat će nas svjetlo njegova slavnog uskrsnuća.

*uskrsno
vrijeme*

USKRS

Dj 10, 34. 37-43; Kol 3, 1-4; Iv 20, 1-9

Sa životom smrt se sasta

i čudesna borba nastaje:

Vođa živih pade tada

i živ živcat opet vlada.

U prošlu nedjelju, nedjelju muke Gospodnje, pratili smo Gospodina na njegovu križnom putu, u njegovoj agoniji, muci i smrti na križu. Kroz protekli, Veliki tjedan, izbliza smo promatrali i pokušali Gospodina nasljedovati u posljednjim danima njegova zemaljskog života. Na Veliku subotu, kako reče jedan stari pisac, Kralj spava, ili bolje rečeno, prema božanskoj Objavi i Tradiciji, Gospodin je sišao nad podzemlje kako bi oslobodio duše pravednika od postanka svijeta do njegova vremena te kako bi ih sa sobom poveo u svoje kraljevstvo. Naravno da su to slikoviti izričaji koji ustvari žele reći da je Gospodin svojim vazmenim otajstvom, mukom, smrću i uskrsnućem, definitivno porazio sile zla i tame - grijeh, smrt i sotonu -, i to na području gdje inače vlada tama, a to je tama groba i smrti.

Danas Crkva slavi dan Kristove pobjede, dan Kristova slavnog uskrsnuća. Nije lako objasniti otajstvo Kristova uskrsnuća, jer izmiče našem ljudskom iskustvu, što ne znači da je manje stvarno. Riječ je o povijesnom i nadpovijesnom događaju; događaju koji se je stvarno dogodio u određenom prostoru i vremenu, a istodobno nadilazi i prostor i vrijeme. Kristovo uskrsnuće nije jednostavni povratak u život, nešto poput oživljavanja zamrle osobe. Riječ je o događaju koji pobjeđuje smrt, odnosno riječ je o preobraženom, proslavljenom životu. Evanđelja nam nešto o tome govore, premda su i njihova izvješća samo ljudsko tepanje koje ne može izraziti stvarnost koja nadilazi sve ono što smo doživjeli ili možemo doživjeti. Evanđelje koje se navješćuje na dnevnoj uskrsnoj misi uvijek je Ivanovo, a Ivan, slično drugim evanđelistima, ponajprije upozorava na činjenicu praznoga groba, a potom će uslijediti ukazanja Uskrsloga. Prazan grob je zbunio učenike. Trebala su uslijediti ukazanja, tj. susreti s Uskrslim da učenici povjeruju. Iz susreta s uskrsnim Gospodinom učenici postupno otkrivaju, premda nikada do kraja, i tajnu uskrsnuća. Tako doživljavaju da se Uskrsli iznenada pojavi pred njima; On im pokazuje rane na rukama i na boku kako bi se uvjerali da je to On. Drugim riječima, Raspeti jest Uskrsnuli! Isti, a opet različit. Isti jer je to doista On, njihov Učitelj; njegov identitet potvrđuju rane na njegovu tijelu. No, On je i različit; više ne podliježe zakonima kojima su podložni svi smrtnici. On ulazi kroz zatvorena vrata; iznenada se pojavljuje i nestaje. Uskrsli je iznad zakona po kojima se odvija gibanje svijeta i protok vremena. Svojim proslavljenim tijelom uskrsli je Krist ušao u dimenziju božanskoga, ondje gdje je oduvijek bio jedno s Ocem u zajedništvu Duha Svetoga. Njegovo je čovječstvo, a to uključuje i njegovo tijelo, proslavljeno, oduhovljeno, dovršeno. Uskrsnućem od mrtvih Krist, koji je imao puninu Duha od trenutka svoga začeca, sada je postao oduhovljena egzistencija. Oslobođen je spona što su mu ih nametali prostor i vrijeme, spona koje su proizlazile iz ograničenosti društvenih odnosa, drugih koje su proizlazile iz društveno-religioznog uređenja itd. Uskrsnućem od mrtvih Krist je ušao u slavu koju je imao kod Oca prije postanka svijeta, ušao je u slobodu božanskog života kako bi na nov, dublji i sveobuhvatniji način bio s nama. Njegova je riječ da će do konca svijeta biti sa svojim učenicima.

Budući da su sva otajstva Kristova života *radi nas i našega spasenja*, očito i otajstvo njegova uskrsnuća nije nešto što se odnosi samo na njega; ono duboko dotiče život svakoga čovjeka te ima duboko, vrhunsko značenje za nas ljude. I to ne samo na razini simbola, u smislu: Krist je do kraja ostao vjeran Bogu pa ga je Bog uskrisio od mrtvih te ga time potvrdio kao svoga poslanika i zastupnika. Tako će i nas, ako mu ostanemo vjerni, također

uskrisiti od mrtvih te nas primiti u svoj božanski život. Stvarnost je, na svu sreću, neizmjereno bogatija. Uskrsnućem od mrtvih Krist je dovršio proces svoga preobraženja, ali radi nas. Uskrsnućem od mrtvih Krist je pobijedio sile tame, sotonu, grijeh i smrt; one sile koje prijete svakom ljudskom biću i koje nas trajno ugrožavaju. Svoju pobjedu Krist priopćava nama, jer je radi nas umro i uskrsnuo. U snazi svoga Duha Svetoga, kojega po sakramentu krštenja ulijeva u naša srca, Uskrsli je prisutan i djelatan u našem životu kao počelo novoga života, kao životna snaga koja djeluje u nama na način da možemo nadići svoja ljudska ograničenja te graditi svijet kako ga je Bog zamislio. Isusova je riječ kako bez njega ne možemo ništa učiniti. Nije rekao: *Bez mene ne možete ništa čudesno ni veliko učiniti!* Rekao je: *Bez mene ne možete ništa, baš ništa dobra učiniti.* Drugim riječima, Gospodin je veoma dobro znao kako je čovjek pokvarljiva roba, kako u dubinama ljudskog srca trajno vreba stvarnost grijeha koja čovjeka suprotstavlja drugom čovjeku i Bogu. Svojim Duhom Krist nam dariva novo životno počelo, novi zakon života, zakon Duha koji se suprotstavlja zakonu grijeha koji vlada u ljudskom tijelu. U snazi darovanog Duha uskrsli Gospodin u ljudskim srcima gradi svoje kraljevstvo pravednosti, istine, ljubavi i mira te, od srca k srcu, to se kraljevstvo po svojoj nutarnjoj dinamici želi proširiti i zahvatiti sve ljude na način da jedni druge doživljavaju kao braću, da žive i djeluju ne jedni uz druge, nego jedni za druge. To je najdublji smisao Kristova uskrsnuća za nas. Zato sv. Pavao može pisati da smo *s Kristom uskrsnuli* te da tražimo što je gore, da težimo ponajprije za onim nebeskim, božanskim te da u svjetlu toga konačnoga promatramo i cijenimo sve drugo.

DRUGA VAZMENA NEDJELJA - MALI USKRS

Dj 2, 42-47; 1 Pt 1, 3-9; Iv 20, 19-31

*„Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke!
Prinesi ruku i stavi je u moj bok i ne
budi nevjeran nego vjeran!“ (Iv 20, 27).*

Danas slavimo drugu vazmenu nedjelju ili, kako puk voli reći, *Mali Uskrs*. U starini se je druga vazmena nedjelja nazivala *Bijela nedjelja*. Naime, tog su se dana odlagale bijele haljine koje su novokršteni oblačili u noći vazmenog bdijenja kad su uranjali u kupelj preporođenja, tj. kad su bili kršteni. Na izlasku iz krsnog zdenca oblačili su bijele haljine koje su označavale novost njihova novoga, preporođenog života, a oni su je nosili do druge vazmene nedjelje te tako i na izvanjski način svjedočili kako su spremni darovanu im novost čuvati neokaljanom te je potvrditi svojim životom.

Misno evanđelje druge vazmene nedjelje u kratkim potezima opisuje susret Uskrsloga s učenicima: *Uvečer toga istog dana, prvog u tjednu, dok su učenici u strahu od Židova bili zatvorili vrata, dođe Isus, stane u sredinu i kaže im: Mir vam! To rekavši pokaza im svoje ruke i bok. I obradovaše se učenici vidjevši Gospodina. Isus im stoga ponovno reče: 'Mir vama! Kao što je mene posla Otac i ja šaljem vas' (Iv 20, 19-21).*

Kad bismo mi trebali sastaviti evanđelje o susretu Uskrsloga s učenicima vjerujem da bismo na Isusove usne stavili neku drugu riječ. No, Isusova je riječ: *Mir vama!* Mir je prvi dar Uskrsloga svojoj zajednici, Crkvi. Hrvatska riječ *mir* samo donekle prevodi značenje hebrejske riječi *šalom* koju je Gospodin izrekao svojim učenicima. *Šalom* znači blagoslov, spokoj, mir, obilje sreće i zadovoljstva koji se rađaju iz srca koje je ispunjeno i preplavljeno dubokom radošću i spokojem. *Šalom-mir-blagoslov* koji Uskrsli želi i dariva svojim učenicima jest On sam. On je naš mir-blagoslov, onaj koji nas pomiruje s Ocem i međusobno. No, mir koji Gospodin dariva ne znači mirovanje, plandovanje, uživanje u ljepoti kontemplativne ili kakve druge molitve. Mir koji Gospodin dariva potiče njegove učenike na sveti nemir. Naime, poslije darivanje mira uslijedila je i zadaća poslanja: *Kao što je mene poslao Otac i ja šaljem vas (Iv 20, 21)*. Uskrsli poziva svoje učenike da postanu dionici njegova poslanja te stoga oni, baš poput njega, ne mogu biti mirni dok se poslanje ne izvrši. A riječ je o poslanju ljubavi, o poslanju koje treba plamenom, ognjem ljubavi, a to je Duh Sveti, zapaliti sva ljudska srca. Ni više ni manje. I to je središnje poslanje Crkve do konca svijeta. Ognjem ljubavi ispunjati ljudska srca te ih dovoditi u zajedništvo života i ljubavi sa samim Izvorom, s Presvetim Trojstvom.

Misno nas evanđelje izvještava kako s učenicima koji su susreli Uskrsloga nije bio Toma, zvani Blizanac, a tradicija će ga prozvati Sumnjivi Toma, zbog njegove izjave kako neće povjerovati dok ne vidi biljege čavala i ne stavi prst u mjesto čavala, a ruku u Gospodinov bok. *I nakon osam dana, piše sv. Ivan, njegovi učenici opet bijahu unutra, a s njima i Toma. Vrata bijahu zatvorena, a Isus dođe, stade u sredinu i reče: 'Mir vama!' Zatim će Tomi: 'Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moj bok i ne budi nevjeran nego vjeran'. Odgovori mu Toma: 'Gospodin moj i Bog moj!'. Reče mu Isus: 'Budući da si me vidio povjerovao si. Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju' (Iv 20, 26-29).*

Prva reakcija koja se u nama javlja na ovaj izvještaj jeste prijekor i osuda Tome. Naime, čudimo se kako nije vjerovao, a vidio je tolika Gospodinova čudesa, a osim toga i drugi su mu učenici posvjedočili kako im se je Gospodin ukazao. No, Toma nam je tako blizak, tako suvremen. I mi, suvremeni Gospodinovi učenici, često tražimo dokaz i potvrdu svojoj vjeri. Često puta poželimo *znak s neba*, znak možda u Fatimi, Lourdesu, Međugorju ili negdje drugdje. I mi poželimo staviti prst u mjesto čavala i ruku u Gospodinov bok, odnosno često se uhvatimo u pitanjima: Je li Gospodin zaista prisutan u mom životu, u životu moje obitelji, u mom narodu, u ovome svijetu? Ako jest, zašto dozvoljava tolike nepravde i tolike

patnje, tolika trpljenja ljudi, kršćana, osobito nevinih? Ne bi li mogao, ako je zaista Bog, učiniti da na svijetu prevlada mir, ljubav, razumijevanje i sloga među ljudima? Uvijek iznova nam se postavlja problem zla te Božje opstojnosti i dobrote.

Rješenje nije u apstraktnom dokazivanju Božje opstojnosti i dobrote; naime teško da će same riječi nekoga uvjeriti u ono što mi vjerujemo. Rješenje je u nalogu Uskrsloga učenicima da nastave njegovo poslanje. Zna Gospodin da učenici, oni prvi i mi današnji, po sebi nismo kadri promijeniti ni sebe ni svijet. Zato nam dariva svoga Duha Svetoga. Ivan zapisa kako Uskrsli u susretu s učenicima *dahnu u njih i reče im: 'Primate Duha Svetoga. Kojima otpustite grijeha otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im!'* (Iv 20, 22-23). U snazi svoga Duha Uskrsli je trajno nazočan u svojoj Crkvi, u svakom novom naraštaju. I s nama je na našem životnom putu te i nas poziva da budemo njegovi poslanici, njegovi svjedoci. Svjedočiti Uskrsloga znači dopustiti Duhu Svetom da ognjem svoje ljubavi zapali i preobrazi naša srca, a tako preobražena i promijenjena srca su dio preobraženog svijeta. Jedino promijenjena, preobražena srca mogu uistinu mijenjati ovaj svijet. Promjeni, istinskoj preobrazbi, humanizaciji svijeta najviše doprinose sveci, osobe koje uprisutnjuju uskrslog Krista te postaju prijenosnici njegova *šaloma-mira-blagoslova* svojim suvremenicima. Zato, blago nama koji ne vidjesmo a vjerujemo u prisutnost Uskrsloga te snagu njegove milosrdne ljubavi prema čovjeku i svijetu.

TREĆA VAZMENA NEDJELJA

Dj 2, 14.-22-28; 1 Pt 1, 17-21; Lk 24, 13-35

„Uto im se otvoriše oči te ga prepoznaše, a on im iščeznu s očiju. Tada rekoše jedan drugome: 'Nije li gorjelo srce u nama dok nam je putom govorio, dok nam je otkrivao Pisma?'“
(Lk 24, 31-32).

Prošle smo se nedjelje mogli poistovjetiti s apostolom Tomom i njegovom sumnjom u Gospodinovo uskrsnuće, a danas se lako možemo prepoznati u ulozi dvojice učenika na putu u Emaus. Sveti nas Luka izvještava kako su dvojica Isusovih učenika putovala u selo Emaus, koje se nalazi otprilike 11 km od Jeruzalema, te kako su međusobno razgovarali o svemu što se dogodilo u Jeruzalemu proteklih dana. Uskrsli Gospodin im se pridruži, ali ga nisu prepoznali. Na upit o čemu to razgovaraju oni mu puni žalosti pričaju o proteklim događajima, odnosno o Isusovom pogubljenju i smrti, a oni su svu svoju nadu polagali u njega. Osim što su ožalošćeni, što su im nade u otkupljenje Izraela potonule, oni su sada još i zbunjeni jer im neke žene rekoše da su bile na grobu, ali da nađoše grob prazan te da su im se anđeli ukazali i rekli da je Gospodin uskrsnuo. Ni oni ni drugi učenici nisu povjerovali ženama, možda i zato što u to vrijeme žena nije mogla biti svjedok na suđenju ni u javnim raspravama pa se nije ni držalo do njezina svjedočanstva. Uskrsli Gospodin im potom tumači, počevši od Mojsija i proroka, kako se sve to upravo tako trebalo dogoditi, tj. kako je bilo potrebno da Krist prođe kroz muku i smrt kako bi prispio u svoju slavu. Luka naglašava kako dvojica učenika prepoznaše Uskrsloga u *lomljenju kruha*, što je tehnički izričaj za euharistiju. Puni radosti učenici čine novi napor povratka u Jeruzalem kako bi s ostalim učenicima podijelili radost susreta s uskrslim Gospodinom.

Gospodinovo ukazanje dvojici učenika na putu u Emaus od velike je pouke i za nas suvremene kršćane. Dvojica učenika iz Emausa napuštaju ostatak zajednice u Jeruzalemu. U svome razočarenju odlučiše se vratiti prijašnjem životu, životu kakvog su poznavali i živjeli prije nego su odlučili krenuti za Isusom. Na tom povratku nazad, na povratku koji je obilježen prijelazom od zanosa i oduševljenja Isusom i njegovom porukom do razočarenja zbog njegove smrti i neostvarenih snova, pridružuje im se uskrsli Gospodin. Zanimljivo, ne pokazuje im kao sumnjivom Tomi svoje rane na rukama i boku, nego progovara njihovu srcu i to tako da im tumači Sveto pismo. No, njihovo je srce sporo, srce im je otvrdnulo pa ga ne razumiju. Dvojica učenika na putu u Emaus slika su nas, suvremenih kršćana, koji smo po sakramentu krštenja urali u Krista, njemu smo sakramentalno, otajstveno, ali i stvarno suobličeni. S Gospodinom smo možda proživjeli određena intenzivna duhovna iskustva poput prve svete pričesti, poput primanja sakramenta svete potvrde ili je nekoga duboko dirnuo obred vjenčanja, možda kumstvo na krštenju ili krizmi, ili neki obred sprovoda, no potom je gotovo uvijek slijedio povratak u rutinu, u svakodnevicu u kojoj kao da nema mjesta za uskrslog Gospodina. Baš poput dvojice učenika iz Emausa i naše su oči previše okrenute prema zemlji, zaslijepljene zemaljskim svjetlilima i našim zemaljskim nadama, a srca su nam otvrdnula te u njih ne prodire sjeme Božje riječi pa ne uspijevamo prepoznati prisutnost uskrslog Gospodina na našim životnim putovima. I mi se prečesto nađemo u sumnjama i pitanjima: „Ako je Boga sa mnom zašto mi se to i to događa? Otkud patnja, bol, bolest? Zašto?“ Mi i ne primjećujemo kako svoje nade polažemo u prolazno, u ljudsko, u ono maleno. I te naše male ljudske nade po sebi nisu loše, ali ako od njih učinimo cilj svoga života, ako od njih učinimo ono najveće u svom životu tada nam s propašću tih malih nada propada sve. Tako, primjerice, ako smatramo zdravlje kao najveće od svih vrijednosti naravno da će nas bolest dotući, da će ponekoga i u očaj baciti. Tada nam propast naše nade u savršeno dobro zdravlje zamućuje pogled da postoje i više i veće vrijednosti od tjelesnog zdravlja, tada postajemo nesposobni za shvatiti kako netko uistinu može ozdraviti jedino kad se razboli,

odnosno kad otvori prostore i prozore svoje nutrine, svoje duše božanskoj prisutnosti uskrslog Krista koji nas nikada ne napušta, koji nikada od nas ne odlazi pa čak ni onda kad mi njega zaboravimo, kad ga čak ne želimo u svome životu. On je ipak tu, on je uz nas, s nama je na našem životnom putu.

Učenici su Uskrslog Gospodina prepoznali u lomljenju kruha, veli sv. Luka. Izraz *lomljenje kruha* u Novom je zavjetu tehnički izraz za Euharistiju, za svetu Misu, a to je i nama pouka i poruka gdje možemo susresti i prepoznati uskrslog Krista. On je nazočan u lomljenju kruha, nazočan je u zajednici vjernika koja u slavljenju svete Mise, Euharistije prima novi život koji Uskrsli priopćava svojoj braći i sestrama. I nakon što su ga prepoznali dvojica učenika postaju svjesni svoga nutarnjeg iskustva. Rekoše jedan drugome: *Nije li u nama gorjelo srce dok nam je tumačio Pisma?* To je poruka nama, suvremenim vjernicima, da ustrajno slušamo i čitamo Božju riječ, da otvaramo svoje srce za sjeme Božje riječi kako bi u nama rodila obilnim plodom čestita i sveta života. U svojoj se riječi priopćava i dariva sam uskrsli Gospodin koji reče kako su njegove riječi istina i život. Mi smo, nažalost, postali silno nemarni prema Božjoj riječi. Dogodi nam se da slavimo svetu Misu, ali tek što smo izišli preko izlaznih vrata više ne znamo o čemu je Božje riječ govorila. Mi smo svoje srce ispunili ljudskim riječima, riječima politike, ekonomije, športa, ispraznih razgovora i dogovora, ogovaranja i klevetanja. Božja riječ kao da nema u nama ni mjesta ni počinka. Kako nam je stoga potrebno malo više šutnje, malo više sabranosti i pozornosti prema Božjoj riječi. Možda bismo mi suvremeni kršćani trebali moliti za milost koju je Gospodin udijelio mladom Samuelu, a kojeg je pripremao da bude veliki prorok u Izraelu. O Samuelu je zapisano kako nije dozvolio da nijedna Božja riječ padne na zemlju. Nije mogla pasti na zemlju jer ih je on primao u svoje srce.

Kad u vjeri susretnemo uskrslog Gospodina i nas će naša radost siliti da je podijelimo s drugima. Baš poput dvojice učenika iz Emausa koji su iznova pohrlili u Jeruzalem, u zajednicu Gospodinovih učenika, da s njima podijele radost susreta s uskrslim Kristom. I to je naše poslanje u ovome svijetu, podijeliti radost osobnog susreta s Kristom, s drugom braćom i sestrama.

ČETVRTA VAZMENA NEDJELJA

Dj 2, 14. 36-41; 1 Pt 2, 20-25; Iv 10, 1-10

*„Zaista kažem vam: ja sam vrata ovcama...
Ja sam vrata. Kroza me tko uđe, spasit će se:
i ulazit će i izlaziti i pašu nalaziti“ (Iv 19, 7.9).*

Četvrta vazmena nedjelja, nedjelja Dobrog pastira, posvećena je molitvi za nova duhovna, svećenička i redovnička zvanja. Gospodin Isus sebe predstavlja kao Dobrog pastira koji se istinski skrbi za svoje stado, za svoje ovce. Kroz prispodobu o dobrom pastiru i stadu Gospodin izražava svoj odnos prema svome narodu. Ta je prispodoba bila razumljiva i lako shvatljiva njegovim onodobnim slušateljima koji su i sami živjeli tu stvarnost. Prispodoba je puno govorila i našim starima kojima je stado ovaca često bilo jedino blago, jedini izvor prihoda, a time i životna sigurnost. Mi pak suvremeni vjernici, djeca vremena obilježena visokim tehnološkim razvojem, imamo problema u shvaćanju Gospodinova govora. A osobito teško ga shvaćaju mlađi naraštaji koji možda uopće nisu uživo vidjeli ovcu, a kamoli se uživo susreli sa stadom i pastikom. Iz neshvaćanja Gospodinova govora nerijetko se može čuti i bunt pojedinih vjernika kako ne žele biti stado ovaca i da im ne treba pastir, tj. čoban. Što je dakle Gospodin Isus rekao svojom prispodobom o dobrom pastiru i što nama poručuje?

Najprije moramo znati da su Isusovi suvremenici, ali i vlasnici stada sve do naših dana, noću okupljali stada u zajedničke torove te bi se pastiri smjenjivali u noćnom čuvanju stada; dok bi jedan ili dva stražarili ostali bi spavali u svojim šatorima ili pastirskim kućicama. Ujutro bi vodili stada na ispašu tako da bi svaki pojedini pastir poveo za sobom svoje stado, a navečer bi se opet vraćali na zajedničko mjesto. Gospodin veli da pastir ulazi na vrata tora, a da kradljivac i razbojnik drugdje preskače. Vrata su simbol zaštite, simbol legalnosti. Pa i mi danas doživljavamo vrata vlastitih kuća kao važan simbol; imati ključ od kuće znači imati potpunu ili određenu vlast nad kućom. Svi članovi obitelji imaju ključ od kuće, kao simbol da im kuća pripada, da su kao obitelj, zajednica u posjedu kuće. U kući se osjećaju sigurnima, zaštićenima. Vrata ih čuvaju od možebitnih negativnih iznenađenja. Danas postoje tzv. protuprovalna vrata, „blindo“ vrata itd. No kad u nekoga imamo veliko povjerenje dajemo mu ključ od kuće; time mu na neki način povjeravamo ne samo ono što je naše nego i same sebe. Razbojnici i kradljivci ne ulaze na vrata, nego nastoje provaliti u kuću kroz prozore, preko krova ili na koji drugi način. Gospodin Isus predstavlja ovce kao blago kojeg se kradljivci i razbojnici žele domoći. Pastir ulazi na vrata, njemu vratar otvara i ovce slušaju njegov glas; slušaju jer ga prepoznaju, jer imaju povjerenja u njega. Pastir dobri izvodi ovce pa ide pred njima, a ovce ga slijede jer ga poznaju, jer ga prepoznaju kao dobrog pastira.

Zanimljivo, premda je Isusovim slušateljima ova Gospodinova prispodoba sadržajem bila veoma bliska, Ivan zapisa da je nisu razumjeli. Stoga im Isus ponovno reče: *Ja sam vrata ovcama. Svi koji dođoše prije mene. kradljivci su i razbojnici; ali ih ovce ne poslušase. Ja sam vrata. Kroza me tko uđe, spasit će se: i ulazit će i izlaziti i pašu nalaziti... Ja dođoh da život imaju, u izobilju da ga imaju (Iv 10, 7-10).*

Gospodin je ne samo Pastir dobri koji život polaže za svoje ovce, nego se predstavlja i kao vrata. Na kakva vrata misli Gospodin? Na vrata kroz koja se izlazi na bogatu ispašu. Bogata ispaša simbol je onog božanskog bogatstva i obilja kojega nam nebeski Otac nudi po svome Sinu. To bogatstvo sažimamo u jedan pojam: život vječni. Isus se predstavlja kao prolaz, kao vrata koja vode u život vječni. No, što ako su vrata zaključana? Valja ih otvoriti. A kako se otvaraju vrata koje vode u život vječni, vrata iza kojih se nalaze sve one najdublje čežnje i težnje svakog ljudskog srca? Jedan srednjovjekovni istočni teolog i mistik imenom Šimun, kojega je istočna tradicija zbog njegova mističnog iskustva prozvala Novim teologom, reče da je Duh Sveti ključ koji otvara vrata koja vode u život vječni. Drugim riječima, pristup

u život vječni imaju samo oni koje vodi Duh Sveti koji otključava i otvara vrata koja su Krist. Šimun nije primarno mislio na Duha Svetoga kojeg smo kao kršteni primili u sakramentu krštenja i čiji smo dar punine primili u sakramentu svete potvrde. Mislio je na Duha Svetoga koji upravlja našim životnim koracima, našim životnim izborima, na način da nas sve više i više suobličuje Isusu Kristu. Vodstvu tog Duha, koji je izliven u naša srca valja se prepustiti. No, to nije nimalo lako i jednostavno. Šimun veli da nam valja prijeći put „od vode do svjetlosti“, odnosno prijeći put askeze, mrtvljenja, odricanja od svojih sebičnih želja i planova kako bi u nama zaživio duhovni čovjek, čovjek kojeg Duh Sveti oblikuje po liku, po modelu Isusa Krista. Svatko tko je pokušao ozbiljno živjeti vlastitu vjeru zna kako je to težak put. Ali također zna da je to jedini put za one koji žele biti istinski Kristovi učenici i nasljedovatelji.

Nedjelja Dobrog pastira nama je kršćanima veliko ohrabrenje i poticaj za dublje življenje vlastite vjere. Ohrabrenje jer znamo da imamo Dobrog pastira koji nas toliko ljubi da je spreman i život dati za nas. Imamo Dobrog pastira kojemu je stalo da nas nahrani i nasiti istinskom hranom; da nas povede na zelene pašnjake i blistave izvore božanskog nauka bez kojega kao ljudi koji teže za istinom ne možemo živjeti. Taj Pastir dobar i danas se skrbi za nas preko pastira koje je On sam izabrao i pred nas postavio, da idu pred nama i da nas vode k božanskim pašnjacima. Nedjelja Dobrog pastira osobiti je poticaj i izazov nama svećenicima da ispitamo svoja srca jesmo li i mi sami dobri pastiri, jesmo li pastiri po srcu Isusovu, kao što je on bio pastir po srcu svoga božanskog Oca. Suvremenim vjernicima nije lako u glasovima crkvenih pastira prepoznati glas Dobrog, božanskog pastira. Treba tu vjere i poniznosti, a najviše ljubavi prema dobrom Pastiru i njegovu stadu, Crkvi. Onaj tko ljubi lakše razumije, shvaća i prihvaća.

PETA VAZMENA NEDJELJA

Dj 6, 1-7; 1 Pt 2, 4-9; Iv 14, 1-12

„Ja sam Put, istina i Život: nitko ne dolazi Ocu osim po meni.

Da ste upoznali mene i Oca biste moga upoznali.

Od sada ga poznajete i vidjeli ste ga“ (Iv 14, 6-7).

Sadržajno se misno evanđelje današnje pete vazmene nedjelje nastavlja na ono od prošle kad smo razmišljali o Gospodinu Isusu kao vratima kroz koja se prolazi u istinski život. Današnje nas evanđelje vodi korak naprijed. Naime, kad se vrata otvore i prijeđe prag, onoga tko se je zaputio vrata otvoriti i prag prijeći, čeka ne odmah cilj putovanja, nego put koju mu valja prijeći kako bi na cilj stigao. Gospodin reče: *Ja sam Put, Istina i Život: nitko ne dolazi Ocu osim po meni!* (Iv 14, 6). Gospodin je vrata kroz koja valja proći, a kad se prođu on je i Put koji valja prijeći i po kojemu nam je hoditi.

Zanimljiva je tema puta u biblijskoj misli. U Starome zavjetu Bog se žali kako Izabrani narod ne hodi njegovim stazama te kako njegovi, Božji puti, nisu Izraelovi puti. Bog se ustvari žali kako narod umjesto Božjih putova uvijek iznova bira svoje vlastite staze i pute koji ga umjesto u istinsku zemlju obećanja, vode u nesigurnu i neizvjesnu budućnost koja je pred njima, a koja će, kako je to pokazala povijest, biti više nego teška i tamna. U Starom zavjetu čitamo kako se je Bog približio narodu da mu prokrči put spasenja, put izlaska iz egipatskog ropstva. U stupu od vatre, po noći, i oblaka po danu, Bog ide pred svojim narodom; Bog mu krči i otvara put spasenja. Bog mu otvara put čak i ondje gdje se čini nemogućim proći: *Kroz more put se otvori tebi, i tvoja staza kroz vode goleme*, pjeva stvarozavjetni psalmist iskustvo spasenjskog puta kojega je Bog otvorio. No, narod k'o narod, i nakon što je iskusio hod po Božjim putovima uvijek iznova bira vlastite. Valjda je tako lakše; ljudski puti zahtijevaju manje razmišljanja, manje napora, manje rada na sebi, ali donose nažalost ne samo manje radosti, nego donose puno tuge i žalosti.

U Novom zavjetu svi se Božji putovi stječu, sažimlju u jedan; u uosobljeni Put, u osobu Isusa Krista. On je za sve ljude postao put kojim se dolazi do cilja, do obećane zemlje, do istinske domovine, koja nije drugo doli zajedništvo s Bogom, zajedništvo s Ocem nebeskim. Prelazeći put od neba do zemlje, Isus se je úputio; ušao je u našu ljudsku pūt, tj. po otajstvu utjelovljenja postao je jedan od nas. Njegovo zemaljsko putovanje, koje nije bilo drugo doli trajno i vjerno vršenje volje Božje, neumoljivo je vodilo prema Kalvariji, prema tajni križa, muke, smrti i uskrsnuća. Svojom žrtvom na križu Isus nam je, kako piše pisac poslanice Hebrejima, prokrčio put spasenja. Po Isusovoj krvi imamo pristup u pravo svetište; put nov i životvoran što nam ga On otvori kroz zavjesu, tj. svoje tijelo (Heb 10, 19-20). Nije čudno što se prvi kršćani nazivali *sljedbenici Puta* te su kao takvi bili i progonjeni. Bili su svjesni da im je ponuđen i otvoren nov put koji do tada još nije bio očitovan. Taj novi put nije se nalazio u nekom novom zakonu, nego u osobi Isusa Krista. U njemu su prvi kršćani prepoznavali svoju Pashu, svoj izlazak iz ropstva grijeha i prijelaz u istinsku slobodu, u uvijek otvorenu mogućnost povratka u istinsku domovinu.

Poput prvih kršćana i mi suvremeni kršćani započeli smo svoj životni i kršćanski put sakramentom krštenja koji označava početak našeg životnog druženja i putovanja s Gospodinom Isusom. Svako naše malo, svakodnevno putovanje na neki je način simbol onog velikog životnog putovanja prema nebeskoj domovini. Naime, svaki put, ma kako bio dug ili kratak, počinje prvim korakom. Na putu se prolaze određene etape, svladavaju se određene veće ili manje poteškoće. No, put u sebi nosi određenost ne samo početka nego i cilja. Na put se redovito upućujemo tek ako znamo kamo idemo. Upravo mi se to čini upitnim u životu suvremenog čovjeka koji kao da se stalno vrti u krug. Kao da životni čamac suvremenih ljudi ima samo jedno veslo pa se stalno vrti u krug. Suvremeni čovjek voli biti u pokretu, no

problem je što je zaboravio odakle je pošao, gdje je učinio prvi korak te kamo se je uputio. Njemu je bitno kretati se, biti stalno u pokretu bez suvišnih pitanja o cilju, o prijevoznim sredstvima i sl. Suvremeni je čovjek prekinuo veze s tradicijom svojih predaka; on ne pozna povijest vlastite obitelji i vlastitog naroda. On je bez korijena, iskorijenjen i osuđen da se sasuši. Istodobno ne želi baciti dug pogled prema budućnosti, ne želi planirati na duge staze. On tek želi proživjeti život, makar, kad ga se pita, ne zna što to znači. A uglavnom znači da želi iskusiti nove emocije, proći kroz nove avanture, bez obzira kuda vodi tako izabrani put. A u biti ne vodi nigdje, jer se vrti u krug. Koliko je po našim gradovima i selima neoženjenih 30-godišnjaka, 40-godišnjaka i 50-godišnjaka koji žive od tjednih susreta na malom nogometu ili na kartama, uz pivo i prazne priče. I tako iz tjedna u tjedan, iz mjeseca u mjesec, i prodoše godine. I što, ništa! Stalna vrtnja u krug. Bez Boga, bez bližnjih i na kraju bez sebe samih. Kolike osobne i obiteljske tragedije zbog stalne vrtnje u krug!

No, i nama, kršćanima koji uistinu žele i trude se biti pravi kršćani može se dogoditi prazni hod, vrtnja u krug. A dogodi se kad zaboravimo na kojem se putu nalazimo, s kime i kamo putujemo. Dogodi se to kad zaboravimo da je naš cilj već prisutan na samom početku i da se je ono najbitnije u našem životu već dogodilo; naime da je Bog neopozivo ušao u naš život kao naš put, naš suputnik i cilj našega putovanja. Nije ni čudno što ponekad na to zaboravimo jer su na to zaboravili i apostoli. Kad im je Gospodin rekao da nitko ne može doći k cilju, tj. Ocu nebeskom osim po njemu, reče mu apostol Filip: *Gospodine, pokaži nam Oca i dosta nam je!* Nato će mu Isus: *Filipe, toliko sam vremena i još me ne poznaš? Tko je vidio mene vidio je i Oca... Vjerujete mi: ja sam u Ocu i Otac u meni.*

Na našem životnom putu, s nama je uskršli Krist, naš Put, naš Suputnik i cilj našega putovanja, jer je On u Ocu i Otac u njemu. Ako smo u Isusu i mi smo već na cilju, već smo s Isusom u Ocu nebeskom. Eto zašto je tako lijepo i izazovno biti kršćanin; biti kršćanin znači biti na putu, a istodobno svjestan da je ono kamo smo se uputili već nazočno u našim srcima po prisutnosti uskrslog Krista. To nas oslobađa straha i daje nam nadu i snagu da sve druge poteškoće i zapreke na našem životnom putovanju radosna srca savladamo jer znamo da je s nama Onaj koji je najjači, koji je pobijedio i samu smrt.

ŠESTA VAZMENA NEDJELJA

Dj 8, 5-8. 14-17; 1 Pt 3, 15-18; Iv 14, 15-21

„Ako me ljubite, zapovijedi ćete čuvati. I ja ću moliti Oca i on će vam dati drugog Branitelja da bude s vama zauvijek: Duha Istine, kojega svijet ne može primiti...“
(Iv 14, 15-17).

Liturgijska čitanja šeste vazmene nedjelje postupno nas pripremaju na vrijeme koje će za zajednicu Kristovih učenika nastupiti po njegovu povratku Ocu nebeskom. U prvom čitanju, iz *Djela apostolskih*, čuli smo kako je na Filipovo propovijedanje radosne vijesti u samarijskom gradu nastala velika radost. Filip, jedan od sedmorice đakona prve Crkve, zbog progonstva koji je nastupio u Jeruzalemu morao je bježati u Samariju. Njegovo je propovijedanje popraćeno znamenjima koja je, u snazi Duha Svetoga, činio tako da su mnogi povjerovali njegovoj riječi. Luka veli kako su iz mnogih opsjednutih *izlazili nečisti duhovi... a ozdravljali su i mnogi uzeti i hromi*. Ta su čudesa razlog velike radosti žitelja samarijskog grada. Ali nisu jedini. Naime, još veći i dublji razlog njihove radosti jer taj što im je uopće došao navjestitelj radosne vijesti koja kaže kako ih Bog ljubi; kako su i oni od Boga odabrani da po njegovu Sinu baštine život vječni. Razlog te radosti bit će nam jasniji ako znamo da su pravovjerni židovi prezirali samarijance te ih smatrali nedostojnima pripadati Izabranom narodu. Na vijest kako je Samarija prigrllila riječ Božju apostoli im poslaše Petra i Ivana. Na njihovu molitvu i polaganje ruku samarijanci, do tada samo kršteni u ime Kristovo, primiše dar Duha Svetoga da njihova radost bude potpuna te da i oni postanu osposobljeni naviještati i svjedočiti Krista.

U opisu sv. Luke nije teško prepoznati potvrdu podjeljivanja sakramenta potvrde koja se je dijelila, ponovimo, u ozračju molitve te po polaganju ruku. Tek po primanju punine Duha Svetoga samarijanci, ali i svi drugi, pa suvremeni kršćani, postaju osposobljeni Krista svjedočiti na način kako to sam Krist želi. Obred polaganja ruku, u Svetom pismu i crkvenoj tradiciji uvijek je povezan s otajstvenom prisutnošću Duha Svetoga. Ruke se polažu kako bi Duh Sveti sišao, posvetio, preobrazio, ispunio srca krštenika, bilo po liturgijskom slavlju bilo po kakvom obredu blagoslova. Obred polaganja ruku, praćen molitvom, ima još jedno dublje značenje. U tom je obredu uvijek prisutna i trojstvena dimenzija. Naime, kako smo čuli u misnom evanđelju Isus veli kako će on moliti Oca da njegovim učenicima pošalje svoga Duha, kojega Gospodin Isus naziva *drugim Braniteljem*. Riječ Branitelj, grč. *Paraklet* doslovno znači *odvjetnik-branitelj*, onaj koji stoji uz okrivljenika u procesu suđenja. Duh Sveti je drugi Branitelj, jer je prvi sam jedinorođeni Sin, koji se je utjelovio kako bi nas obranio od protivnika, sotone (na aramejskom *satan* znači *protivnik*).

Gospodin Isus molitvu za dolazak Duha Svetoga izgovara za vrijeme Posljednje večere, u času kad ustanovljuje Euharistiju i sakrament svetoga reda. Moli za silazak Duha Svetoga, kao Branitelja i Tješitelja, kako bi zauvijek ostao s njegovim učenicima, boraveći među njima i u njima. Po Isusovoj se molitvi između Oca nebeskog i njegovih učenika uspostavlja odnos uzajamnosti, blizine i životnog zajedništva. Posrednik tog odnosa je sam Isus i Duh Sveti: *Ja sam u Ocu svom i vi u meni i ja u vama* (Iv 14, 20). Upravo će Duh Sveti omogućiti uskrsnom Kristu da na nov, duhovan i otajstven način boravi ne samo među svojim učenicima nego i u njima. On ostaje s nama do svršetka svijeta. Tako se dar Duha Svetoga očituje kao najveći od svih darova kojima nas je obdario Gospodin Bog. U biti, može se reći kako je cjelokupna ekonomija spasenja, sve ono što je Bog učinio za čovjeka usmjereno prema jednoj točki: darivanju, izlivanje, tj. primanju Duha Svetoga. Tek po njegovu primanju postajemo osposobljeni za sudjelovanje u božanskom životu; tek po njegovu primanju možemo živjeti kako to Bog od nas očekuje, dakle u slobodi i slavi djece Božje, ljubeći Boga iznad svega, a sve drugo u Bogu i poradi Boga.

No, to se ne događa automatski. Isus, ako smo dobro primijetili, navodi i jedan uvjet kako bi se ovo veličanstveno obećanje uistinu ostvarilo. Uvjet je: *Ako me ljubite!* Isus je nas ljubio do smrti, do smrti na križu. Poziva nas da mu uzvratimo ljubavlju. U toj ljubavi možemo i trebamo pronaći najdublji smisao vlastita života, najdublju radost i ostvarenje naših čežnja i stremljenja. Ljubiti Isusa za nas kršćane postaje i zauvijek ostaje jedini put kojim stižemo u Očev dom; jedini put kojim možemo zaista ostvariti sve potencijale svoga čovječstva, sve ono najljepše, najplemenitije i najistinitije u nama. Ljubiti Isusa, eto naše radosti, svrhe i cilja našega života. A kako se ljubi Isusa? Sv. je Alfonz Marija de Liguori čak napisao knjigu kako bi odgovorio na to pitanje: *Kako ćemo ljubiti Isusa?* No, i sam nas

Gospodin uči kako ćemo ga istinski ljubiti. Veli: *Tko ima moje zapovijedi i čuva ih, taj me ljubi; a tko mene ljubi, njega će ljubiti Otac moj i ja ću ljubiti njega i njemu se očitovati* (Iv 14, 21). Dakle, Isusa se ljubi tako što se vrše njegove zapovijedi, a to nije drugo doli Deset Božjih zapovijedi sažetih u dvije zapovijedi ljubavi: prema Bogu i bližnjemu.

Savjet kako ljubiti Isusa te živjeti prema njegovim zapovijedima čuli smo i u današnjem drugom čitanju. Sveti nas Petar potiče riječima: *Krist neka vam bude svet, u srcima vašim* (1 Pt 3, 15). Imati Krista, sveta, u srcu svojem znači gajiti duboki osobni odnos ljubavi s njime. Ta ljubav može očistiti naša srca od raznih nečistoća i taloga koji se skupljaju i talože u našem srcu tako da postaje otežalo, zaprljano i zamračeno te više i ne prepoznaje ono što je Božje. Očistili li ljubav prema Kristu naše srce bit ćemo spremni i sposobni dati obrazloženje nade koja je u nama. A naša je nada sam Bog, njegovo kraljevstvo istine, ljubavi i mira koje nam dolazi po njegovu Sinu i Duhu Svetom. Jedino Kristova ljubav prema nama te naša prema njemu može očistiti oči našega srca da prepozna i razlikuje ono što je vrijedno i važno od nevrijednoga i nevažnoga u našem životu. Krist nam nudi nov pogled na čovjeka, na svijet, na društvo i njegove procese. Po Kristovu pogledu naučit ćemo kako je sam čovjek najvrjedniji, kako treba biti iznad profita, iznad velikih i malih interesa te kako čovjeku, kakav god bio, valja poput Krista služiti. Služiti čineći dobro znači konkretno ljubiti.

SEDMA VAZMENA NEDJELJA

Dj 1, 12-14; 1 Pt 4, 13-16; Iv 17, 1-11

*„A ovo je život vječni: da upoznaju tebe, jedinog istinskog Boga,
i koga si poslao – Isusa Krista. Ja tebe proslavih na zemlji
dovršivši djelo koje si mi dao izvršiti“ (Iv 17, 3-4).*

Liturgijska čitanja sedme vazmene nedjelje vode nas u dubine kršćanskog života, odnosno do onoga što bi kršćanski život, kako u svojoj pojedinačnoj tako i u zajedničarskoj dimenziji trebao biti. Čitanja nam govore o zajedništvu koje postoji između zajednice Kristovih učenika te njega, Utemeljitelja te zajednice, kao i Onoga u čije ime je poslan i djeluje, kao i o zajedništvu između samih njegovih učenika.

Liturgijski se sedma vazmena nedjelja slavi između svetkovine Gospodinova uzašašća u nebo te svetkovine Duhova, koja označava početak vremena Crkve i njezina poslanja u ovome svijetu. U danima poslije Gospodinova uzašašća, a prije Duhova, zajednica njegovih učenika nalazi se u Jeruzalemu okupljena u molitvi te u iščekivanju najvećeg od svih Božjih darova, dara Duha Svetoga. Luka navodi kako su apostoli bili *jednodušno postojani u molitvi sa ženama, i Marijom, Majkom Isusovom, i braćom njegovom* (Dj 1, 14). Zanimljivo kako Luka, uz imena apostola, onih na kojima se temelji nova zajednica Kristovih učenika, po imenu spominje samo Mariju, Isusovu Majku. Luka kao da želi reći da su u molitvi iščekivanja silaska Duha Svetoga apostoli bili okupljeni oko Marije, kao one kojoj je njezin božanski sin u liku ljubljenog učenika Ivana povjerio i predao svu svoju braću i sestre. Ovo je jedini, ali veoma značajan spomen BD Marije u *Djelima apostolskim*, tom najvažnijem dokumentu o životu prve kršćanske zajednice. Luka predstavlja Mariju kao Majku Crkve, kao onu oko koje su okupljeni apostoli i oni kojima su oni temelj i početak. I ovdje na početku kao da je prisutna sva daljnja povijest Crkve, povijest koja se odvija s Marijom te uz Marijinu prisutnost i zaštitu. Kako bismo rado znali što se događalo tih devet dana, od Uzašašća do Duhova; kako bismo rado znali koje su molitve molili i kakve su svete razgovore vodili; apostoli i Marija, Marija i apostoli. Možda nam u tome mogu pomoći osobe velike vjere i zdravog teološkog razmišljanja. Poslužit ćemo se razmišljanjem poznatog teologa Romana Guardinija koji na izvanredan način predstavlja Mariju u iščekivanju silaska Duha Svetoga.

Moralo se je dogoditi nešto božanski veliko, piše Guardini, kad je Mariji, koja je sve događaje čuvala u svom srcu i o njima razmišljala, o silasku Duha Svetoga sve postalo jasno o njezinu Sinu. Zasigurno je bolje od svih drugih znala tko je njezin Sin te ga je bolje od svih drugih razumjela i nasljedovala. Ali nam evanđelje svjedoči kako nije razumjela riječ koju joj je izrekao dvanaestogodišnji Isus u hramu (usp. Lk 2, 50). Nije razumjela, veli Guardini, jer ne bi ni mogla podnijeti shvaćanje tajne Isusove osobe prije silaska Duha Svetoga. Naime, to bi je razumijevanja dovelo u nepodonošljiv položaj, da unaprijed zna što će se i kako dogoditi, a to ne bi bio život u vjeri i povjerenju u Boga i njegovu providnost. Nakon Isusove proslave tajna se može do kraja otkriti, a Marija ne treba više zaštitu od veličine Božjeg otajstva koje se je po njoj, u njoj i pred njom odvijalo. Sada može razmišljati o Isusu kao o svome vlastitom Sinu te istodobno kao o Sinu Svevišnjega. Tek sa silaskom Duha Svetoga i Mariji se „otvaraju oči“ te napokon može prepoznati istinsku veličinu svoga Sina.

Unutar zajednice učenika Marija se predstavlja kao „prijestolje mudrosti“ i to ne jer bolje od ikog teologa poznaje istine vjere, nego jer je na savršen način slušala i vršila riječi Božje (usp. Lk 11, 28) po kojima je u svojoj nutrini bila rasvijetljena i obasjana. Promatrajući Mariju postaje nam jasno kako se njezina savršena vjera, koja je omogućila tajnu Utjelovljenja, pretače u savršeno iskustvo transcendentnoga te u savršeno znanje. Krist je svojoj i našoj Majci tek pod križem otkrio njezin najdublji identitet, naime da je po Božjoj odredbi pozvana biti Majka njegova braće i sestara. Marija će puninu svoga identiteta otkriti tek u nebu, konačnom proslavom svoje duše i tijela. Crkva uči da nam je Marija, voljom Božjom, postala i nama darovana kao „majka u redu milosti“ (LG 61). Vjerojatno ćemo i mi tek u nebo otkriti koliko Crkva duguje Mariji te koliko ovisi o njezinu majčinskom zagovoru i brizi. No, za vrijeme našega zemaljskog putovanja s Marijom nam je hoditi, Mariji nam se je moliti, Mariju nam je častiti i ljubiti te jednom navijeke s njome u nebu živjeti. Do tada valjalo bi Marijin pogled usvojiti, naučiti poput Marije Bogu se podlagati te Božju riječ vršiti. Eto zašto bi trebalo moliti krunicu svaki dan; po molitvi krunice naučiti usvajati Marijin pogled i stav Marijina srca; po molitvi krunice naučiti kako je Isus u središtu svega te kako

nam Marija uvijek vodi k Isusu, izvoru istinskog života, samome životu. Marija će nas naučiti kako je vjerovati i znati jedno te isto, tj. kako je vjera, povezana s ljubavlju, najdublji oblik znanja, u biti jedino istinsko znanje koje čovjek treba i mora naučiti. Marija će nas naučiti kako je vjera predanje vlastite osobe, svega onoga što netko jest i što posjeduje, Gospodinu Bogu i to ne jer to Bogu treba nego jer to nama treba; jer samo ono što je Bogu predano i darovano može biti preobraženo i nama iznova vraćeno i tek tada mi smo ono što trebamo biti, a ono što je naše postaje doista naše jer je Božje. Marija nas uči kako naša sloboda, mi sami rastemo proporcionalno našoj blizini s Bogom, tj. kako Bog ne ugrožava nego potvrđuje našu slobodu. Tek u Bogu i s Bogom uistinu smo slobodni, svoji i Božji. Eto zašto Mariju zazivamo kao *vrata nebeska*, a ja bih rekao i *zemaljska*. Naime, ako nas Marija vodi k Isusu, a Isus je nebo, raj, obećana zemlja, kraljevstvo Božje, tada je Marija vrata koja vode u nebo. Istodobno po njoj Isus je došao k nama, u naše predjele zemaljske; ona je uistinu prolaz, vrata kroz koja je Bog pohodio narod svoj. Eto zašto ne možemo bez Marije na svome putu k vječnoj domovini, eto zašto je Marija uzdanje naše, *utočište grješnika*, *zvijezda jutarnja* i sigurna *luka spasa*. S Marijom nam je putovati želimo li sigurno do cilja stići.

Do tada, do našega savršenog sjedinjenja u ljubavi s Majkom Marijom i njezinim Sinom, valja nam se truditi ostvariti ono za što je Gospodin molio u svojoj velikosvećeničkoj molitvi, a o čemu nam je progovorilo misno evanđelje. Isus moli za one koje mu je Otac dao, tj. Isus moli za nas; moli za nas da budemo, poput njegove Majke otvoreni poticajima Duha Svetoga te da nas Duh, baš kao i Mariju, dovede u Očev dom na nebesima.

DUHOVI

Dj 2, 1-11; 1 Kor 12, 3-7. 12-13; Iv 20, 19-23

*Dođi, Duše Presveti
sa neba nas posjeti
zrakom svoje milosti.
Dođi, Oče ubogih,
djelitelju dara svih,
dođi, srca svjetlosti.*

Na svetkovinu Duhova spominjemo se onog prvog silaska Duha Svetoga na prvu zajednicu Gospodinovih učenika koja je, Duhom zahvaćena i prožeta, hrabro istupila u javno svjedočenje Gospodinove pobjede nad zlom, mržnjom i smrću. Nama propovjednicima nije baš lako govoriti o Duhu Svetome jer se Duh Sveti, treća božanska Osoba, vez ljubavi Oca i Sina te vez ljubavi koji nas sjedinjuje sa Sinom te po Sinu s Ocem, trudi ostati skriven i neprimjetan. Moguće ga je prepoznati tek po učincima koje u nama i po nama izvodi te po plodovima koji ostaju poslije njegova djelovanja.

Na Duhove se ispunja Gospodinovo obećanje kako će on od Oca poslati Duha istine, Duha Branitelja koji će apostole podsjećati na njegove riječi, koji će ih uvoditi u svu istinu i koji će davati svjedočanstvo za njega, za uskrslog Gospodina. Gospodin Isus šalje svoga Duha Svetoga kako bi nastavio svoje djelo otkupljenja i posvećenja svega stvorenoga. Duh, recimo to kratko, ostvaruje u Crkvi i po Crkvi, Kristovom mističnom Tijelu, ono što je za vrijeme Isusova zemaljskog života ostvario po Gospodinu Isusu. A sav je njegov život, od začeca do uzašašća u nebesku slavu, bio pod znakom djelovanja Duha Svetoga. Silaskom Duha započelo je vrijeme Crkve; vrijeme koje će trajati do drugog Gospodinova silaska. Duh Sveti od Crkve čini trajne Duhove. Crkva je prostor očitovanja prisutnosti i djelovanja Duha Svetoga u ovome svijetu. Naravno da Duh Sveti djeluje i izvan vidljive Crkve, ali nikada barem bez neke povezanosti s njome. Naime, kao što se u vrijeme Kristova zemaljskog života Duh Sveti vezao uz Kristovo čovječstvo te djelovao u njemu i po njemu tako se nakon Kristova uzašašća u nebesku slavu, Duh Sveti veže uz Kristovo mistično Tijelo, uz Crkvu koja postaje sakrament, instrument njegova djelovanja u ovome svijetu.

Silaskom Duha Svetoga na prvu zajednicu dogodilo se je čudo razumijevanja jezika. Naime svi prisutni u Jeruzalemu, a Luka nabraja sve onodobne narode, na svom jeziku čuju kako apostoli razglasu veličanstvena djela Božja. To čudo razumijevanja među ljudima suprotno je od onoga što se dogodilo kod gradnje Kule babilonske kad su se ljudima pobrkali jezici. Gradnju Kule babilonske Sveto pismo predstavlja kao pokušaj ljudi da se svojim silama i snagama uspnu na nebo, da svojim snagama osvoje nebo. To je naravno uzaludan pokušaj jer se temelji na ljudskoj oholosti te ugnjetavanju i iskorištavanju slabijih od strane jačih. Na Duhove se događa čudo novog jedinstva i razumijevanja ljudskog roda. Duh Sveti s neba silazi na prvu Crkvu kako bi Crkva postala vrata nebeska, kako bi Crkva za čitavo čovječanstvo pod vodstvom Duha Svetoga postala put i prolaz u nebo. Nije se dakle potrebno truditi osvojiti nebo, nego valja prihvatiti nebo koje silazi na zemlju. Čudo razumijevanja jezika na dan silaska Duhova zamijenjeno je novim, ne manje snažnim i učinkovitim čudom koje ljude svih naraštaja uvijek iznova privlači evanđelju Isusu Kristu te ih povezuje međusobno. Riječ je o čudu ljubavi, a jezik ljubavi razume svi ljudi: i učeni i neuki, i bogati i siromašni, i stari i mladi, i stranci i sunarodnjaci, i vjernici i nevjernici. To čudo ljubavi u Crkvi i po Crkvi uvijek iznova izvodi sila Duha Svetoga. Eto zašto su neki duhovni učitelji govorili da je silazak Duha Svetoga u biti cilj cjelokupne ekonomije spasenja, ukoliko nas Duh Sveti sjedinjuje s Bogom i međusobno, tj. ukoliko nas Duh Sveti pobožanstvenjuje čineći nas dionicima božanske naravi.

Sveti Pavao u drugom misnom čitanju, iz Prve poslanice Korinćanima, veli da se svakome daje očitovanje Duha na korist. Pavao želi reći da je Duh Sveti prebogato darovima

kojima obdaruje krštenike za izgradnju Kristova mističnog Tijela, Crkve. Duh ne gradi Crkvu samo po naviještanju Božje riječi, kojoj je on autor i prvi tumač, i ne samo po slavljenju sakramenata, nego i po darovima koje udjeljuje pojedinim vjernicima. Izgradnju Crkve po Pismu i po sakramentima, a u to je i uključena crkvena hijerarhija, mogli bismo nazvati izgradnjom Crkve odozgo, a izgradnju Crkve po darovima udijeljenim pojedinim vjernicima možemo nazvati izgradnjom Crkve odozdo, iz baze. Oba načina izgradnje Crkve su bitni za samu Crkvu te se međusobno nadopunjuju.

Darove koje Duh Sveti udjeljuje pojedinim vjernicima, a po kojima izgrađuje Kristovu Crkvu, nazivamo karizmama. One su brojne i različite, a svaka je važna za život Crkve u cjelini. Karizma je prema sv. Pavlu svaki dar koji je udijeljen pojedinom vjerniku za izgradnju zajednice, za izgradnju Crkve u cjelini. I svaka nadarenost pa i ona urođena, ona naravna može postati karizma, odnosno postaje karizma kad je vjernik koji je ima živi na način da njome izgrađuje i obogaćuje zajednicu, Crkvu. Otada taj dar, koji po Duhu Svetom postaje karizma, postaje očitovanje Duha po životu pojedinog vjernika. Hvala dragom Bogu da u naše vrijeme brojni vjernici u našim župnim zajednicama postaju svjesniji darova koje im je Duh Sveti udijelio te žele te darove živjeti na izgradnju župne zajednice kao dijela žive Crkve, tj. živog Kristova mističnog Tijela. Možda bi se danas trebali svi zajedno zapitati o darovima koje je Duh Sveti svakome ponaosob udijelio te što možemo učiniti da ti darovi postanu karizme po kojima će Duh Sveti izgrađivati Kristovo Tijelo, Crkvu.

*vrijeme
kroz
godinu*

SVETKOVINA PRESVETOGA TROJSTVA

Izl 34, 4-6. 8-9; 2 Kor 13, 11-13; Iv 3, 16-18

*„Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina
Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje
ne propadne, nego da ima život vječni“ (Iv 3, 16).*

Svake se godine poslije svetkovine Duhova slavi nedjelja posvećena svetkovini Presvetoga Trojstva. Riječ je o svetkovini koja slavi središnje otajstvo kršćanske vjere, otajstvo po kojem se kršćanstvo razlikuje od druge dvije monoteističke religije, naime, od židovstva i islama. I kršćanstvo je naravno monoteistička religija jer vjeruje samo u jednoga Boga. A Bog koji jest Bog i ne može biti nego jedan jedini. Ipak se naše kršćansko poimanje Božje jedincatosti razlikuje od židovskog i od muslimanskog.

Iz ljepote stvorenoga svijeta, iz njegove uređenosti i svrhovitosti, ljudski se razum može uzdići do pojma Boga stvoritelja i svedržitelja, no ne može znati kakav je Bog u sebi. Za otkriti i upoznati kakav je Bog u sebi bilo je potrebno da nam sam Bog o sebi progovori, da nam se otkrije. I stvaranje je na određeni način Božji govor o sebi, jer poput nas koji se otkrivamo djelima svojih ruku i Bog se otkriva u svojim djelima. No, ne znamo dublji sadržaj Božjega bitka, ne znamo, da se slikovito izrazimo, sadržaj Božjeg srca. Taj nam se sadržaj postupno otkriva tijekom božanske objave, odnosno Božjim postupnim očitovanjima kroz svetu povijest spasenja.

Misna čitanja svetkovine Presvetoga Trojstva otkrivaju nam tu postupnost Božjega samoočitovanja, a koje nije drugo doli Božje sebedarje čovjeku. U prvom misnom čitanju iz knjige Izlaska čuli smo kako se je Bog na Sinaju objavio Mojsiju koji je netom primio dvije kamene ploče s deset Božjih zapovijedi. Bog se objavljuje kao milosrdan i milostiv, spor na srdžbu, bogat ljubavlju i dobrotom. Već je dakle Stari zavjet otkrio Božje milosrdno lice, Božju milosrdnu ljubav prema svome narodu. Upravo će ta objava svoj vrhunac imati u događaju Isusa Krista koji je ne samo objavio i svjedočio Božje milosrdnu ljubav, nego je on sam utjelovljenje Božje milosrdne ljubavi prema ljudima. U misnom evanđelju po Ivanu čuli smo Gospodinove riječi Nikodemu: *Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne nego da ima život vječni. Ta Bog nije poslao Sina na svijet da sudi svijetu nego da se svijet spasi po njemu (Iv 3, 16-17).*

Apostol Ivan, ljubljeni učenik, iz iskustva života provedena s božanskim Učiteljem, predstavlja nam Gospodina Isusa kao svijetlo svijeta, kao istinu, kao život vječni, kao put k Ocu, kao božanskog pastira naših duša, kao trs na kojem mi mladice loze primamo životne sokove i bez kojega ne možemo živjeti. Sve te slike i simbole, u biti cjelokupnu svetopisamsku objavu, Ivan u svojoj Prvoj poslanici sažima u redak: *Bog je ljubav!* Eto najdublje tajne božanskog bića. Ovdje nije riječ o Božjoj ljubavi prema njegovim stvorenjima, osobito prema čovjeku. To poznaje i Stari zavjet pa čak i islam. Ovdje je riječ o tome da je Bog ljubav u sebi samome, da je ljubav najdublja tajna i najdublji sadržaj božanskog bitka, a to znači da, ako je Bog ljubav u sebi, onda je on to oduvijek. Kako ljubav ne može postojati kao apstraktna kategorija, nego je uvijek riječ o konkretnom činu prema nekome ili nečemu, to znači da o Bogu oduvijek postoje netko tko ljubi, netko tko je ljubljen i sam čin ljubavi, sama ljubav. Upravo to nam objavljuje Gospodin Isus. Naime, objavljuje nam da se u jedinstvu božanskog bitka oduvijek nalaze u činu ljubavi, u činu međusobnog prožimanja i darivanja tri osobe: Otac, Sin i Duh Sveti. Otac koji odvijeka rađa Sina te se dariva Sinu ljubeći ga; Sin je njegova vjerna slika te uzvraća uzdarje Ocu na način da ljubi Oca te mu se posve dariva; i Duh Sveti koji je vez ljubavi koji ih veže i spaja u jedno. Otac u Duhu rađa Sina, a Sin se u Duhu vraća i dariva Ocu.

Budući da je značajka ljubavi da se dariva, da izlazi iz sebe prema drugima u činu darivanja, Bog je želio bogatstvo svoje božanske ljubavi podijeliti sa svojim stvorenjem i to osobito s onim koje je, budući da je obdareno razumom i slobodnom voljom, sposobno sudjelovati u njegovoj ljubavi. Bog Otac šalje svoga jedinorođenoga Sina kako bi nas ljude posinio, kako bi nas u Sinu primio kao vlastitu djecu. To znači Gospodinova riječ da je *Bog poslao Sina na svijet da se svijet spasi po njemu*. Sin, Gospodin naš Isus Krist, naš put k Ocu, naš most prema Ocu, uvodi nas u sfere božanskoga. On je naš prolaz u život vječni, odnosno u kraljevstvo nebesko. Poslije slanja Sina Bog nam šalje Duha Svetoga, vez ljubavi koji ga veže i spaja sa Sinom u trojstveno zajedništvo, kako bi nas Duh Sveti po Kristu i s Kristom sjedinio s nebeskom Ocem. Otac izljeva Duha Svetoga na naša srca, a Duh u nama kliče *Abba, Oče*, svjedočeći našem duhu da smo djeca Božja, kako veli sv. Pavao.

Budući da smo mi ljudi stvoreni na Božju sliku i priliku, to znači da istinski možemo ostvariti svoje čovječstvo samo ako najdublji sadržaj našega života, onoga što jesmo i što želimo biti i postati, bude istovjetan najdubljem sadržaju božanskog bitka. Dakle jedino ljubav kao temeljni i najdublji sadržaj naših dubina može nam jamčiti ostvarenje našega čovječstva. No, zna Gospodin Bog kako smo i koliko slabi, kako je naša ljubav slaba i nevjerna. Zato izljeva svoju vlastitu ljubav, Duha Svetoga, u naša srca kako bismo mogli istinski ljubiti te po ljubavi postati njegova djeca te dionici božanskog trojstvenog zajedništva, a to je jedini istinski život.

Svaki dan više puta učinimo znak križa izgovarajući riječi: *U ime Oca i Sina i Duha Svetoga*. U to smo Presveto ime kršteni, po krštenju smo postali djeca Božja, Kristova braća i sestre, te međusobno također braća i sestre. Onaj tko se često i rado moli nebeskom Ocu lako u drugim ljudima prepoznaje braću i sestre. Onaj tko se redovito i često moli Isusu Kristu lako shvati Gospodinovu riječ kako se on sam krije u potrebitima i malenima ovoga svijeta te im radosna i laka srca odluči služiti, znajući da tako služi samom Kristu te da ljubeći njih ljubi samoga Krista. Onaj tko se često i rado moli Duhu Svetome taj brzo dođe do spoznaje kako je ljubav najveće i jedino istinsko blago ljudskoga srca te da je istinski bogat jedino onaj koji puno ljubi, a ne tko puno ima.

DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 49, 3. 5-6; 1 Kor 1, 1-3; Iv 1, 29-34

*„Evo Jaganjca Božjega koji odnosi grijeh svijeta!
To je onaj o kojem rekoh: Za mnom dolazi čovjek
koji je preda mnom jer bijaše prije mene!“ (Iv 1, 29-30).*

Prošlom nedjeljom, nedjeljom krštenja Gospodinova započeli smo liturgijsko vrijeme kroz godinu. Danas slavimo drugu nedjelju kroz crkvenu godinu. U misnom evanđelju čuli smo kratki odlomak iz Ivanova evanđelja u kojemu Ivan Krstitelj ukazuje na Isusa kao na Jaganjca Božjega koji oduzima grijeh svijeta. Poslije krštenja kojim je započelo Gospodinovo javno poslanje evanđelist Ivan na usta Ivana Krstitelja ukazuje i na ono zadnje, ono konačno u životu i poslanju Isusa Krista, ukazuje na žrtveni značaj njegova života. Isus je Jaganjac Božji koji odnosi grijeh svijeta. Ivanu Krstitelju i onima koji su slušali njegovu riječi o Kristu kao Jaganjcu Božjemu bile su jasne riječi koje je izgovorio. Nama je pak potrebno tumačenje tih riječi. Mi suvremeni vjernici imamo problema sa shvaćanjem značenja izraza *Jaganjac Božji* kao i to kako on i na koji način oduzima grijeh svijeta.

Izraz *Jaganjac Božji* Isusove je suvremenike prije svega podsjećao na pashalno janje koje se je žrtvovalo prilikom slavlja Pashe i to kao spomen na događaj oslobođenja iz egipatskog ropstva. Događaj u kojem su židovi u noći zatora bili pošteđeni jer su im do vratnici i nad vratnici kuća u kojima su živjeli bili obilježeni krvlju žrtvovanih jaganjaca. Židovska je tradicija krvi pashalnog janjeta pridala otkupiteljsku vrijednost. Naime, židovi su smatrali da su upravo po krvi pashalnog janjeta izbačeni iz ropstva te da su po toj istoj krvi postali narod svet, narod koji pripada Jahvi. Drugo značenje pojma *Jaganjac Božji* povezano je s blagdanom pomirenja, sa danom kojeg židovi nazivaju *Jom kipur*. U obredu pomirenja dovođila su se dva mlada jareta. Jednoga su žrtvovali Gospodinu kao pomirnicu za grijeh naroda, a drugoga su slali u pustinju pošto bi prethodno veliki svećenik na nj položio ruke ispovijedajući grijeh svega naroda. Taj bi jarac odnio grijeh naroda u pustinju i narod je iznova bio svet te je mogao iznova stupiti pred Gospodina kao njegov sveti narod. Poslije će u hramu u Jeruzalemu u najužem svetištu biti postavljeno pomirilište koje će na dan pomirenja veliki svećenik škropiti krvlju žrtvovanih životinja te će to biti smatrano središnjim činom obreda pomirenja s Gospodinom. Treće značenje imamo kod proroka Jeremije i Izaije koji govore o poniznosti sluge Jahvina pa i o samima sebi i to kroz sliku janjeta. Jeremija se, primjerice, uspoređuje s krotkim janjetom što ga vode na klanje, a ta se slika kasnije kod Izaije primjenjuje na slugu Jahvina koji umire za grijeh naroda. Veli Izaija: *Ko janje na klanje odvedoše ga, ko ovca nijema pred onima koji je strižu nije otvorio svojih usta.*

Ivan Krstitelj, a zajedno s njime i mi, u Isusu prepoznajemo lik krotkog vazmenog Jaganjca po čijoj će krvi uslijediti pomirenje ljudi s Bogom. Očito je da te Ivanove riječi na početku evanđelja već ukazuju na kraj, na ono najvažnije. Ukazuju na otajstvo Kristova križa po kojemu će svijetu biti darovan mir. Nije onda čudno što je i najranija kršćanska tradicija te slike primijenila na Isusa Krista kako zbog njegove poniznosti i krotkosti, tako još više zbog otkupiteljskog značenja njegove prolivene Krvi. Tako o Kristovoj žrtvi i prolivenoj krvi, kao cijeni pomirenja s Bogom, pišu primjerice Pavao, Ivan, Petar i pisac poslanice Hebrejima. Potom, valja nam primijetiti da Ivan Krstitelj govori u jednini o grijehu kojega Krist odnosi. Grijeh svijeta u kojemu se govori na više mjesta u Novome zavjetu, nešto je dublje i više od zbroja svih pojedinačnih ljudskih grijeha. Riječ je u biti o *otajstvu bezakonja*, kako ga naziva sveti Pavao, o otajstvu koje ima vlast, nadmoć nad čovjekom. Pojedinačni ljudski grijesi na neki način proistječu, pod utjecajem su tog jednog grijeha svijeta, a s druge strane oni ga jačaju te u njemu i sami jačaju.

Sv. Pavao u sedmom poglavlju poslanice Rimljanima o grijehu svijeta govori kao o nekoj uosobljenoj moći koja zarobljava čovjeka i sili ga na grijeh. Pavao veli za sebe da spoznaje što je dobro, ali opet ne čini dobro koje želi nego čini zlo koje ne želi. Taj rascjep u vlastitoj osobnosti on pripisuje snazi grijeha kojega prepoznaje u sebi. Gotovo rezigniran Pavao zaključuje: *Jadan li sam ja čovjek, tko će me istrgnuti iz ovoga tijela smrtonosnoga?* Potom sav radostan zahvaljuje Bogu koji mu daje pobjedu nad grijehom po Isusu Kristu.

Vjerujem da je ovo Pavlovo iskustvo zajedničko svim ljudima. Uza sva naša nastojanja, naše plemenite nakane i želje da budemo plemeniti ljudi i kršćani na kraju iskusimo zavodljivost i snagu grijeha koji je u nama. Ni jedan čovjek nije u stanju vlastitim se snagama othrvati snazi zla i grijeha koji su u njemu. Potrebna nam je pomoć odozgor. Isus Krist je uništio snagu grijeha na načina da ga je preuzeo na sebe. Njega je, kako to veli sv. Pavao, Bog učinio prokletstvom i grijehom zbog nas, da nas opravda i učini pravednima. Crkva nas na svakoj sv. Misi, prije našeg sakramentalnog sjedinjenja s Kristom u sv. Pričesti, poziva da ispovjedimo Krista kao Jaganjca Božjega koji oduzima grijehe svijeta. To znači da Krist oduzimajući grijeh svijeta i grijehe svijeta, odnosi moje osobne grijehe te meni osobno iznova nudi mogućnost stupanja u zajedništvo s Bogom, mogućnost ulaženja u prostore Božje svjetlosti, života i svetosti. Potrebno nam je uvijek iznova moliti Gospodina da nam očisti oči srca da u Kristu Isusu prepoznamo Jaganjca Božjega koji nas pomiruje s Bogom i međusobno na način da na sebe uzima naša otuđenja i naše rane. Nažalost prečesto je pogled naše duše zamagljen krivim prioritetima i krivim putovima pronalaska Boga i sebe. Ono što je bilo u središtu židovske religije, a i svake druge religije, dakle očišćenje od grijeha, nama danas ne predstavlja gotovo ništa. Mi se u biti ne smatramo grješnima. Na taj način samo svjedočimo koliko su nam savjesti otupjele i koliko nam je zaista potrebno i obraćenje i nutarnje pročišćenje.

TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 8, 23 - 9, 3; 1 Kor 1, 10-13. 17; Mt 4, 12-25

„Prolazeći uz galilejsko more, ugleda dva brata...

gdje bacaju mreže; bijahu ribari. I kaže im:

'Hajdete za mnom, učinit ću vas ribarima ljudi!'"

(Mt 4, 18-19).

Slavimo treću nedjelju kroz crkvenu godinu. Gotovo ovu cijelu liturgijsku godinu slušat ćemo evanđelje po Mateju, koje je od svih najduže. Izvorno je, veli se, napisano na hebrejskom jeziku i to za judeokršćane, odnosno za kršćane pripadnike židovskog naroda koji su prihvatili Krista kao Mesiju, kao Sina Božjega. To je razlog zašto sveti Matej puno više od drugih evanđelista navodi knjige Staroga zavjeta te ukazuje kako se one ispunjavaju u Isusu Kristu. On je, kako nam ga predstavlja Matej, Očekivani, on je novi Mojsije, on je nova Tora, Zakon, novi Hram u kojem prebiva sam Bog.

U središtu Matejeva evanđelja je ideja o kraljevstvu nebeskom koje Isus naviješta i koje svojim dolaskom, svojim riječima i djelima uprisutnjuje. U misnom evanđelju čuli smo poduži odlomak iz četvrtog poglavlja u kojemu se opisuje početak Isusova djelovanja i poziv prvih učenika. Isus, kako nas izvještava sv. Matej napušta svoj grad Nazaret te se nastanjuje u Kafarnaumu, koji će poslije biti prozvan njegovim gradom. Tu započinje svoje djelovanje u Galileji. Na području Galileje doznajemo prebivala su dva židovska plemena Zebulonovo i Naftalijevo, a jer se nalazi na rubnom dijelu svete zemlje to je područje bilo osobito izloženo utjecajima drugih naroda i osvajača. Matej će Galileju, pozivajući se na proroka Izaiju, nazvati poganskom. Isus, čovjek i poslanik Božji, u vršenju volje Božje ne povlači se u pustinju poput Ivana Krstitelja ili esena, koji se povlače iz grješnog svijeta kako ne bi bili kontaminirani grijesima drugih ljudi. Isus za početak svog javnog djelovanja izabire pogansku Galileju, dakle područje kojemu je najviše prijeto da ga prekrije poganska noć. Zato će Matej, opet se pozivajući na proroka Izaiju, reći kako je Isusovim nastupom tom području osvanula jarka svijetlost, kako je narod koji je sjedio u tmini svijetlost vidio veliku. Sam Isus je ta svijetlost koji svojim dolaskom obasjava srca koja su se odaljila od Boga i njegova kraljevstva.

Farizeji i pismoznanci iz Judeje zajedljivo su se upitali: *Zar iz Galileje može doći što dobra?* No, Isus baš izabire Galileju za prvo područje svoga djelovanja. To je u biti na liniji onoga kako sam Bog djeluje. Bog izabire ono što mi ljudi preziremo. On izabire slabo, maleno, ono što je u ljudskim očima prezreno i odbačeno. I to je konstanta Božjeg djelovanja. Poput Marka i Matej je prvu Isusovu riječ zabilježio poziv na obraćenje: *Obratite se, jer približilo se kraljevstvo nebesko* (Mt 4, 17). Kraljevstvo nebesko je prema sv. Mateju Isusova središnja poruka. Otac nebeski i njegovo kraljevstvo su os oko koje se u Matejevu evanđelju okreće sav Isusov život. On je Očev Sin poslan k ljudima da im otkrije konačnu Božju volju te da im približi, otvori kraljevstvo Očevo. Približiti kraljevstvo nebesko nije drugo doli pomoći ljudima, odnosno ukazati im na koji način trebaju dopustiti kraljevstvu Očevu da u njima zavlada. Potrebno se je kao preduvjet obratiti, a obratiti se nije drugo doli doći k Isusu jer je u njemu kraljevstvo uosobljeno, prisutno. Valja doći k njemu te za njim hoditi. Zato će Isus, u nastavku Matejeva evanđelja čak dva puta reći kako je preduvjet ulaska u kraljevstvo napustiti sve, uzeti svoj križ te poći za njim.

U nastavku današnjeg evanđelja Matej nam opisuje poziv prvih učenika. Isus ih poziva da pođu za njim, a oni, piše Matej, *brzo ostave mreže i pođu za njim*. Ovaj sažeti poziv prvih učenika zasigurno je imao svoju pretpovijest. Naime, teško bi Petar i brat mu Andrija tek tako ostavili sve i pošli za Isusom da tom pozivu nije prethodilo iskustvo susreta s Isusom. Jedan

takav susret opisuju nam sv. Luka i sv. Ivan. Svakako, oni su već čuli Isusovu riječ, oni su već doživjeli osloboditeljsku snagu njegove riječi. Mi danas možemo samo zamisliti, naslutiti kako je Isusova riječ, njegov lik i možda nadasve njegov pogled ostavljao duboki dojam na njegove slušatelje. Ta učio ih je, kako bilježe evanđelisti, kao onaj koji ima vlast a ne kao njihovi pismoznanci (usp. Mk 1, 22). Isus nije jedan od brojnih Božjih poslanika koji navješćuju i tumače riječ Božju, koji ukazuju i pozivaju na Božji put. On sam je riječ Božja, on je Tora, on je put kojim se dolazi Bogu. Nije čudno, dakle, da prvi učenici brzo ostaviše sve i pođoše za njim.

Gospodin Isus je i nas pozvao i ubrojio među svoje učenike. I nama je uputio poziv na obraćenje jer se je kraljevstvo Božje i nama približilo. Krštenje bi redovito trebalo biti vrhunac procesa obraćenja i približavanja Isusu. No, mi smo uglavnom kršteni kao djeca te nam stoga često izmiče bitna dimenzija našeg kršćanskog života, a to je upravo obraćenje. Pozvani smo iz dana u dan obraćati se, odnosno otvarati svoje dubine da nas preobrazi stvarnost Božjega kraljevstva koja nije drugo doli Božja milost, sam Bog. To se može dogoditi kao u slučaju prvih učenika jedino ako smo ustrajni u hodu za Isusom. No, i nama suvremenim kršćanima prijete opasnost da hodimo za Isusom, a da ga ne razumijemo, da se ne želimo obratiti. Isus će pri kraju svoga poslanja sa žalošću primijetiti kako ga učenici ne poznaju. Kršćanstvo je za velike i odvažne duhove, za heroje duha, za one koji se usuđuju prepustiti se Bogu te dopustiti da im Bog promijeni, preobrazi srce. S preobraženim srcem doprinose promjeni ovoga svijeta, odnosno doprinose ulasku Božjega kraljevstva u ovaj svijet.

ČETVRTA NEDJELJA KROZ GODINU

Sef 2, 3; 3, 12-13; 1 Kor 1, 26-31; Mt 5, 1-12

„Blago siromasima duhom,
njihovo je kraljevstvo nebesko!“

(Mt 5, 3).

Misnim evanđeljem četvrte nedjelje kroz godinu počinjemo slušati Kristov *Govor na gori*. Liturgija predviđa da ga slušamo kroz sljedećih šest nedjelja. *Govor na gori*, a koji sv. Matej donosi u tri poglavlja svoga evanđelja, petom, šestom i sedmom, otvara se *blaženstvima*. O njima su napisane brojne knjige. Željelo ih se je predstaviti kao Kristov manifest, valjda kao suprotnost komunističkom manifestu Karla Marxa. Potom ih se je suprotstavljalo nauku Staroga zavjeta, odnosno kao nauk koji je suprotnosti a naukom Dekaloga. Ta i broja druga tumačenja *Govora na gori* su sužavanje, a nerijetko i nerazumijevanje onoga o čemu Isus govori. Naravno, i ovo što ćemo mi reći samo je dio onoga što se može iščitati iz *Govora na gori*.

Matej nam predstavlja Gospodina Isusa kao novog Mojsija koji uzlazi na goru, uzlazi u predjele božanskoga, a sa sobom poziva i učenike. Mojsije je užišao na goru Sinaj te je od Boga primio Dekalog – Deset Božjih zapovijedi. Prema židovskoj tradiciji Mojsije je od Boga primio cijelu Toru koja je uređivala ne samo religiozni, nego i društveni život Izabranog naroda. Isus, novi Mojsije, na novom Sinaju – na Gori blaženstava, otvara svoj govor o blaženstvima na zaprepašujuć način, na način koji je morao neke zadiviti, a druge sablazniti: *Blago siromasima duhom... blago ožalošćenima... blago krotkima... blago milosrdnima... blago čistima srcem... blago mirotvorcima... blago progonjenima zbog pravednosti... blago vama kad vas zbog mene pogrde i prognaju.*

Blaženstva valja razumjeti na crti teologije i duhovnosti Staroga zavjeta. Gospodin reče da nije došao dokinuti Zakon, nego ga ispuniti. Dakle, Isus pretpostavlja i priznaje vrijednost Dekaloga, odnosno autentičnost božanskog poklada Staroga zavjeta. Taj će poklad biti u jednom ili drugom dijelu zamračen ljudskim naucima i uredbama. No, to nije samo problem Izraela. I Crkva se nalazi pred istim problemom: kako odijeliti autentičnu božansku Tradiciju od raznih ljudskih tradicija koje umanjuju ili čak iskrivljuju onu božansku. I to je trajna zadaća Crkve: pozvana je naime pročišćavati sadržaj božanske Objave od natruha krivih uredbi i nauka ljudskoga.

Starozavjetna božanska tradicija blaženim proglašava čovjeka koji se uzda u Gospodina, koji traži lice Božje, koji ne čini nepravde, koji usteže ruku od zlodjela te radije trpi nepravdu nego je čini. U biti blaženstva u sebi kriju, kako veli papa Benedikt u svojoj knjizi *Isus iz Nazareta*, „nutarnju Isusovu biografiju“. On je siromah koji nema gdje bi glavu položio. On je krotka i ponizna srca; on je prečista srca te stoga stalno gleda Božje lice. On je mirotvorac koji će svojim trpljenjem pomiriti čovjeka s Bogom te ljude međusobno. On će biti progonjen zbog pravednosti. Budući da blaženstva govore o Kristu ona trebaju biti trajna mjerila i za kršćane, odnosno zrcalo u kojem će se ogledati Crkva svih vremena. U svojoj skraćenoj verziji blaženstava Luka nam kaže kako Isus *podigne oči prema učenicima*. Njemu su došli ne moćnici onoga vremena, nego siromašni, ožalošćeni, izglednjeli, krotki i progonjeni. Isus u biti njih, koji dolaze k njemu ne samo poziva na blaženstva nego ih proglašava blaženima. I to iz jednog jedinog razloga: jer su došli k njemu, jer su u njemu prepoznali ono što može nasititi njihova srca te zadovoljiti njihovu egzistencijalnu glad.

Blaženstva nam kažu u biti što znači biti Kristov učenikom. Blaženstva će otpočetak biti program života Isusovih istinskih sljedbenika. Ona su ujedno trajni izazov za nadilaženje onoga ljudskog, grijehom obilježenog, a što svaki čovjek nosi u sebi. Blaženstva dovode u pitanje naša ljudska mjerila, naša ponašanja i naše ljudske zamisli. Mi bismo tako rado bili

bogati, siti, nasmijani. To po sebi i jest cilj ljudskog života. Samo je problem što se u konkretnim životnim situacijama taj cilj prečesto ostvaruje preko leđa drugih, onih siromašnih, gladnih, žalosnih i nesretnih, a još češće se taj cilj ostvaruje ne samo ne vodeći računa o Božjim zapovijedima, nego i radeći izravno protiv njih. Eto to u biti Krist želi reći. Ne postoji ovozemaljska vrijednost, osobito materijalna, koja je toliko velika i vrijedna da bi se stavila ispred stvarnosti kraljevstva Božjega, ispred samoga Boga.

Nama suvremenim ljudima upravo je to problem. U trci za ostvarenjem cilja bogatog, sitog, vedrog i nasmijanog života zaboravljamo na dublju stvarnost vlastitog života. I onda naravno plaćamo preveliku cijenu za to. A cijena je ne samo prazno srce, nego i prečesto razoren osobni i obiteljski život. Blaženstva nude drugačiji put i drugačija mjerila, ali i drugačija obećanja. Ona su poziv kršćanima da su zapute na križni put vlastitog života znajući da na tom putu nisu sami; znajući da ih na tom putu prati božanski Suputnik, Isus Krist, koji je prvi živio blaženstva te je postao ne samo naš put u blaženstvo, nego je On sam sadržaj blaženstva kojemu se nadamo i kojemu smo, znajući ili ne znajući, usmjereni. Osobito danas, kad robujemo tolikim stvarima i stvarnostima, blaženstva nam se predstavljaju ne samo kao velika pomoć i potreba, nego i kao naša nužnost. Da, upravo nužnost, jer blaženstva u sebi nude ono što nam istinski danas treba, čak i više od kruha nasušnoga; blaženstva nude slobodu, istinsku slobodu djece Božje, a ta sloboda rađa radost življenja. Može se činiti apsurdnim da se radost nalazi u siromaštvu, u gladi, u žeđi, u progonstvu, u čistom i krotkom srcu. No, upravo je tako jer se u tim stvarnostima i situacijama nalazi Isus Krist, onaj koji ima moć preobraziti naše povrijeđene i slomljene živote, naše životne križeve u naše pobjede. Zato, blago nama ako imamo hrabrosti uputiti se na put kojim je Krist prošao i na koji nas poziva kao svoje suputnike.

PETA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 58, 7-10; 1 Kor 2, 1-5; Mt 5, 13-16

*„Vi ste sol zemlje... Vi ste svjetlost svijeta...
Tako neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima da vide
vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima“
(Mt 5, 13. 16).*

U misnom evanđelju čuli smo nastavak Gospodinova *Govora na gori*. Sv. Matej nas izvještava kako se je Gospodin poslužio trima slikama kako bi označio položaj svojih sljedbenika u ovome svijetu: oni su sol zemlje, svjetlo svijeta i grad na gori. Te tri slike možemo tumačiti u crkvenom smislu, odnosno kroz njih možemo razmatrati odnos Crkve prema svijetu, ali isto tako ih možemo tumačiti u užem, osobnom smislu, odnosno o mjestu pojedinog kršćanina u svijetu u kojemu živi. Pokušajmo ih kratko protumačiti pod oba vida.

Crkva živi u svijetu te dijeli probleme koji su vlastiti današnjem čovjeku. Pozvana je biti solidarna s ljudima kojima je upućena. Drugi vatikanski koncil naglašava da je zadaća Crkve u suvremenom svijetu dvostruka: s jedne strane mora se posvetiti evangelizaciji i posvećivanju ljudi, a s druge cilj je Crkve usavršavanje vremenitog reda evanđeoskim duhom (usp. AA 5). Drugim riječima, poput svoga Utemeljitelja i Gospodina Crkva je pozvana utjeloviti se u duboko u stvarnosti ovoga svijeta te ih preobražene privoditi njihovu cilju, a cilj je uskrsli i proslavljeni Krist. Ovo dvostruko poslanje je dio zvanja svih članova Crkve te je to u biti istinski apostolat. Drugi vatikanski koncil, u dekretu o poslanju laika u svijetu, veli da se je *Crkva rodila zato da šireći posvuda na zemlji kraljevstvo Kristovo na slavu Boga Oca, sve ljude učini dionicima spasonosnog otkupljenja, i da se po njima sav svijet doista upravi ka Kristu. Svaka djelatnost mističnog Tijela usmjerena prema tom cilju zove se apostolat, koji Crkva vrši svim svojim udovima, dakako na različite načine; kršćanski je naime poziv po svojoj naravi također i poziv na apostolat* (AA 2). Drugim riječima, Crkva, Majka i Učiteljica, treba pomoći svojoj djeci da otkriju svoje zvanje i poslanje u ovome svijetu, svjesni cjelokupne stvarnosti u kojoj žive i u koju su po Božjoj volji postavljeni kao kvasac i svjetlo. Crkva je, poput svoga Utemeljitelja, pozvana na sebe preuzeti rizik utjelovljenja u stvarnosti ovoga svijeta.

Crkva i suvremeni svijet nisu tuđi jedno drugome. Naprotiv, međusobno su povezani u jedincatu stvarnost. Crkva, uči Koncil, *hoda zajedno s čitavim čovječanstvom i sa svijetom proživljava istu zemaljsku sudbinu; ona je kao kvasac i takoreći duša ljudskog društva, koje ima da se u Kristu obnovi i preobrazi u Božju obitelj* (GS 40). Crkva, sakrament spasenja, je tu poradi svijeta kao što je i svijet poradi Crkve, makar iz drugih razloga. U Crkvi valja razlikovati dva vida; prvi koji promatra Crkvu kao sakrament spasenja svijeta i drugi koji u Crkvi gleda početak kraljevstva Božjega. Kao sakrament spasenja Crkva je posve za svijet, ona je instrument novog stvaranja. Kao početak, prvina kraljevstva Božjega Crkva je cilj i svrha svijeta. Svijet je za Crkvu, prema Crkvi usmjeren, ukoliko je ona početak novog stvaranja. Pod oba navedena vida može se reći da je Crkva konačno zvanje ovoga svijeta; u Crkvi se ostvaruje Božji poziv te se u njoj nalazi početak ostvarenja konačnog smisla ljudske povijesti. *Crkva kad sama pomaže svijet i kad od njega mnogo prima teži jedino za tim da dođe kraljevstvo Božje i da se ostvari spasenje svega ljudskog roda* (GS 45). Drugim riječima, ona teži sve ljude privući Kristu jer je on *cilj ljudske povijesti, točka prema kojoj smjeraju želje povijesti i civilizacije, središte ljudskog roda, radost svih srdaca i punina njihovih želja* (GS 45). Crkva, po primjeru svoga Utemeljitelja, postaje zvanje svijeta. No, ona će to biti ukoliko ostane vjeran svome izvornom zvanju i poslanju, a to je da bude sol zemlje, svjetlo svijeta. Tada je ona ujedno i grad na gori.

Ovo što smo rekli o Crkvi može se primijeniti i na pojedine kršćane. Biti sol zemlje u biti znači dati smisao i značenje ne samo vlastitom životu, nego vlastitim primjerom posvjedočiti da u svemu postoji duboki smisao, da svijet i život u svijetu nisu igra slučaja, tragična pogrješka prirode, nego da sve po dubokom smislu upisanom u srce svega što postoji teži prema svome cilju, a to je Isus Krist, Početak i Dovršetak svega stvorenoga. Kršćani su svjetlo svijeta, ali samo u mjeri u kojoj su obasjani istinskim svjetlom, Isusom Kristom. Svjetlo nije poradi sebe nego poradi drugih. Kršćansko svjedočanstvo treba biti poruka svjetla svijetu svih naraštaja. Poruka svjetla je ujedno i poruka radosti, mira i zajedništva. Valja nam ne zaboraviti da Isus spomenute riječi govori učenicima dok gleda u njih i oni u njega. Kršćani postaju sol zemlje i svjetlo svijeta jedino dok su im oči usmjerene na Isusa, dok dopuštaju Isusu da ih promatra. Njime obasjani postaju svjetlila u ovome svijetu.

Zaključimo ovo razmišljanje kratkim tekstom iz *Pisma Diognetu*, spisa koji je nastao krajem 2. st. od nepoznatog autora. On veli da se *kršćani ne razlikuju od ostalih ljudi ni područjem gdje stanuju, ni jezikom, ni načinom života. Ne žive u svojim vlastitim gradovima, ne služe se nekim neobičnim jezikom, ne provode neki osobit život... Žive u vlastitoj domovini, ali kao tuđinci. Kao građani s ostalim imaju sve zajedničko, a sve trpe kao tuđinci. Svaka im je tuđa pokrajina domovina, a svaka domovina tuđina... U tijelu su, ali ne žive po tijelu. Provode život na zemlji, ali na nebu imaju domovinu. Pokoravaju se izglasanim zakonima, a načinom svoga života nadvisuju zakone. Ljube sve, a svi ih progone... Kad dobro čine, kažnjavaju ih kao zločince... Židovi ratuju protiv njih kao protiv tuđinaca, a pogani ih progone. Mrzitelji ne mogu iznijeti razloga zbog kojeg su im neprijatelji. Da kažem jednostavno: što je duša tijelu, to su kršćani u svijetu... Bog ih je postavio na takav položaj s kojega im nije dopušteno pobjeći. I nas je Gospodin Bog postavio na položaj s kojega nam nije dopušteno pobjeći. A postavio nas je tu gdje jesmo, gdje živimo i radimo kao sol zemlje i svjetlo svijeta. Nadat nam se je da će naša djela biti takva da drugi, vidjevši ih, iskažu slavu našem nebeskom Ocu.*

ŠESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Sir 15, 15-20; 1 Kor 2, 6-10; Mt 5, 17-37

*„Ne bude li vaša pravednost veća od pravednosti
pismoznanaca i farizeja, ne, nećete ući u kraljevstvo nebesko“*

(Mt 5, 20).

U misnom evanđelju nastavljamo slušati Gospodinov *Govor na gori*. Gospodin najprije upozorava svoje slušatelje da nije došao ukinuti Zakon ili Proroke, nego dopuniti i ispuniti. Potom ih upozorava da im pravednost mora biti veća od pravednosti pismoznanaca i farizeja, odnosno ako ne bude neće ući u kraljevstvo nebesko. Kako bi pojasnio na koju novu vrstu pravednosti misli, Gospodin u nastavku govora iznosi čuvene antiteze: *Čuli ste da je rečeno..., a ja vam kažem...* Ima ih ukupno pet, a u misnom odlomku evanđelja čuli smo prve tri: jednu koja se odnosi na srdžbu, drugu na preljub te treću na zakletvu.

Čuli ste da je rečeno..., a ja vam kažem, veli Gospodin u svojim antitezama. Očit je autoritet kojim nastupa i tumači starozavjetni Zakon koji je uređivao cjelokupni život židovske zajednice, kako odnose prema Bogu tako i prema bližnjima. Starozavjetni je Zakon u biti detalja razrada Dekaloga, Deset Božjih zapovjedi, koje također uređuju čovjekov odnos prema Bogu i bližnjemu. Prve tri se odnose na Boga, a ostalih sedam na život unutar zajednice, odnosno na odnos prema bližnjima. Život donosi složene situacije i prilike te je zato trebao Dekalog razraditi. To je učinjeno nadasve u Levitskom zakoniku (koji detaljno uređuje nadasve kulturni odnos prema Bogu) te u Ponovljenom zakonu koji uređuje različite odnose unutar zajednice. Tumačeći Zakon židovski su pismoznanci stvorili složeni sustav od 613 zakonskih propisa, od čega je bilo 365 zabrana i 248 zapovijedi. Na to su dolazila druga rabinska tumačenja, odnosno upute što valja čini i čega se čuvati. Običnom se vjerniku nije bilo lako snaći u svemu tome, odnosno sve to vjerno vršiti. Tako je Zakon postao nepodnošljivi teret za vjerne židove. Pogledajmo izbližega na što Gospodin upozorava svoje slušatelje, a i nas danas.

Isus traži od svojih sljedbenika da im pravednost bude veća od pravednosti pismoznanaca i farizeja, odnosno od pravednosti koja je svedena na zakonski minimalizam, na nečinjenje ili čak na pogrješno činjenje. Pismoznanci su ispravno smatrali da je Zakon od Boga te da doista ima za cilj urediti ljudske odnose kako prema Bogu tako i prema bližnjima. No, problem je bio njihovo tumačenje Zakona, odnosno iskrivljavanje Zakona na način da ga se prilagođava ljudskoj slabosti i grješnosti. I kako to obično u životu biva, kad je jednom krivo krene tada je teško stati i nastaviti na ispravan način. Redovito se krene i nastavi u krivom smjeru. Tako su srž Zakona, koji je zapovijedao ljubav prema Bogu i bližnjemu, pogrješnim tumačenjem prilagodili vlastitoj slabosti i grješnosti. Primjerice, Božju zapovijed *Ne ubij!* tumačili su kao *Ne ubij bližnjega!*, odnosno *Ne ubij nevina!* Vrlo brzo se je došlo do toga da je ljubav prema bližnjemu svedena na ljubav prema vlastitim ukućanima, vlastitom narodu, odnosno ljubav prema onima koji im iskazuju ljubav. One druge ne treba ljubiti, štoviše treba ih mrziti. Čak se došlo do mišljenja da je volja Božja, odnosno vršenje pravednosti ako se izvrši čin osвете nad onima koji im zlo nanose. Ova iskrivljena tradicija široko je posvjedočena u knjigama Staroga zavjeta. Primjerice, kralj David na samrti daje zadnje upute sinu Salomonu, nasljedniku na prijestolju, te traži da se osveti Šimeju koji ga je kleo dok je bježao iz Jeruzalema pred vojskom vlastitog sina Abšaloma (usp. 1 Kr 1, 8-10). Osvetiti se neprijatelju bio je čin pravednosti.

Isus ispravlja takvo krivo tumačenje Zakona u smjeru srži onoga što je Bog htio Zakonom, a to su milosrđe i ljubav koji su od božanskog izvora preko Izabranog naroda trebali poteći na okolne narode, a potom i čitavo čovječanstvo. Zato Isus veli, da se

dotaknemo prve antiteze: *Čuli ste da je rečeno starima: 'Ne ubij! Tko ubije, bit će podvrgnut sudu. A ja vam kažem: Svaki koji se srđi na brata svoga bit će podvrgnut sudu (Mt 5, 21-22).* Isus dobro zna da se ljudska srdžba lako pretvara u mržnju, a mržnja u zlodjelo. Zato valja udariti po korijenu koji rađa zlodjelima. Isus ide i dalje pa ukazuje kako je prema ispravnom shvaćanju Zakona dobar odnos prema bližnjemu pretpostavka i temelj za ispravan odnos prema samome Bogu. *Ako dakle prinosiš dar na žrtveni - veli naš božanski Učitelj - pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi dar ondje pred žrtvenikom, idi i najprije se izmiri s bratom, a onda dođi i prinesi dar (Mt 5, 23-24).*

O, ovo je teško, jako teško. Isus upozorava kako je potrebno dobro ispitati vlastitu savjest pa vidjeti jesmo li koga povrijedili, odnosno postoji li netko, bližnji ili daljnji, s kime nisam u dobrim odnosima. Prije negoli li zaželimo stupiti u odnos s Bogom, u molitvi ili u kulturnom činu, valja nam se pomiriti s bratom. Ovim traženjem mira i pomirenja s bližnjima lomi se začarani krug i spirala zla i nasilja, lomi se krug osvete u koji se tako puno ljudi lako uplete i uvuče. Nasilje rađa nasilje; zlo rađa novo zlo. Nepravda ne može dovesti do pravde i pravednosti. Pretrpljena šteta, materijalna, duhovna i moralna, neće biti manja ako se s povrijeđene strane uzvrati istom mjerom. Načelom „Oko za oko, zub za zub“ krug nasilja se nastavlja. Isus nudi izlaz tako što nas upućuje na vertikalnu, odnosno da se u svakoj životnoj situaciji oslanjamo na Boga, da budemo njegovi nasljedovatelji, jer Bog je jedini koji u konačnici uistinu poznaje ljudsko srce te one najskrivenije nakane i motive ljudskog djelovanja. Nije naše suditi; naše je ljubiti, opraštati te činiti dobro pod svaku cijenu. A cijena je zaista velika, ali je velika i nagrada koja ide uz tu cijenu, a nagrada je sloboda djece Božje, mogućnost novog svijeta utemeljenog na odnosima koji idu od Boga do čovjeka te od čovjeka do njegovih bližnjih, u krugu i spirali ljubavi, solidarnosti, sloge, razumijevanja, mira i radosti. Jednom riječju u krugu Božje obitelji u kojoj je svatko priznat i poštovan, cijenjen, prihvaćen i voljen. Nije tu riječ o utopiji nego o ostvarivom programu kojega kršćanstvo nudi svakom čovjeku, svakoj obitelji i čovječanstvu u cjelini. I to je jedini ispravan put, ukoliko ne želimo iznova doživjeti užase s kojima se je čovječanstvo suočilo kroz 20. st.

SEDMA NEDJELJA KROZ GODINU

Lev 19, 1-2. 17-18; 1 Kor 3, 16-23; Mt 5, 38-48

*„A ja vam kažem: Ljubite neprijatelje, molite za one koji vas progone da budete sinovi svoga Oca koji je na nebesima“
(Mt 5, 44-45).*

Središnja tema misnih čitanja je iznova, nova pravednost o kojoj Gospodin Isus govori u *Govoru na Gori*, a koji u konačnici predstavlja poziv na savršenstvo na koju su pozvani svi Isusovi učenici. Starozavjetno poimanje pravednosti zahtijevalo je, u određenom smislu, uzvratiti istom mjerom: *oko za oko, zub za zub*. Gospodin Isus svojim sljedbenicima postavlja drugačiji zahtjev: *A ja vama kažem ne opirite se zlomu. Naprotiv, pljusne li te tko po jednom obrazu okreni mu i drugi. Čuli ste da je rečeno ljubi svoga bližnjega, a mrzi neprijatelja. A ja vam kažem: Ljubite svoje neprijatelje, molite za one koji vas progone da budete sinovi Oca svoga koji je na nebesima, jer on daje da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima i da kiša pada i pravednicima i nepravednicima. Ako ljubite one koji vas ljube kakva li vam plaća?... Budite, dakle, savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski* (Mt 5, 44-48).

Starozavjetna je objava također govorila o kreposti ljubavi kako prema Bogu tako prema bližnjemu kao najvišem moralnom načelu ljudskog života. No problem je bio u definiciji bližnjega. Iz izvorne zapovijedi ljubavi prema bližnjemu, dakle svakom čovjeku, postupno je zapovijed ljubavi svedena na ljubav prema sunarodnjacima ili ukućanima ili onima koji nam čine dobro. U odnosu prema Bogu ljubav se iskazivala nadasve u kulturnoj praksi, dakle u točnom i vjernom vršenju kulturnih propisa. Tako je Božji zahtjev zapisan u Levitskom zakoniku: *Sveti budite jer sam svet ja, Gospodin Bog vaš*, za židove, Isusove suvremenike, ponajprije značio strogo obdržavanje kulturnih zakonskih propisa. Točno i strogo obdržavanje brojnih propisa u prinošenju hramskih žrtava. Riječ je dakle o kulturnoj, a ne o moralnoj svetosti i to je posve naravno moglo dovesti, i dovodilo je, do formalizma, do izvanjskog obdržavanja propisa dok je osoba u nutrini mogla ostati nedotaknuta Bogom i njegovom ljubavlju.

Gospodin Isus kritizira takvo poimanje svetosti. On traži promjenu srca, traži drugačije ponašanje, ne više čisto, izvanjsko obdržavanje propisa, nego promjenu srca. *Čovjeka ne onečišćuje*, veli Gospodin *ono što ulazi u njega nego što izlazi iz srca*. Isus ne odbacuje kulturnu svetost, nego ukazuje kako i ona mora biti plod unutarnje promjene čovjeka. Tek promijenjen čovjek može stupiti u istinske odnose prema bližnjima. Takav, milošću Božjom promijenjen čovjek, može proširiti svoje srce da u njega stanu ne samo članovi obitelji ili sunarodnjaci, nego čak i njegovi neprijatelji. Zahtjev ljubavi prema neprijateljima Isus obrazlaže i motivira odnosom prema Ocu nebeskom koji daje da sunce njegovo izlazi i nad zlima i nad dobrima i da kiša pada pravednicima i nepravednicima. To naravno ne znači da su u Božjim očima svi ljudi isti: i pravedni i nepravedni i zli i dobri. Ne, jer bi tada i Bog bio nepravedan, a to ne može biti jer je Bog u sebi ne samo ljubav nego i pravednost. No, Bog lako uspijeva u onome što je nam ljudima jako teško. On naime razlikuje čovjeka od njegovih dijela. Bogu je lako razlučiti čovjeka od onoga što čovjek čini. On uvijek i zauvijek ljubi čovjeka, djelo svojih ruku, a istodobno može ne prihvatiti, može odbaciti čovjekova zla djela, osobito ona kojima ugrožava i umanjuje Božju sliku u sebi i u drugima.

Isus nas poziva da budemo savršeni kao što je savršen Otac naš nebeski. Poziva nas, u biti, da uvijek iznova usvajamo Božju perspektivu pogleda na čovjeka i na ono što čovjek čini. Istina je da nas naša djela određuju i izgrađuju ili razgrađuju, ali je istina i to da se mi ne možemo svesti samo na vlastita djela, da smo mi po sebi više od onoga što činimo ili ne činimo. Naša iskustva, dakako, oblikuju naše osobnosti, oblikuju nas kao osobe. Naš način razmišljanja, govora i djelovanja ovisi o tome kakvi smo, kako smo odgojeni, oblikovani,

ovisi o onome što smo kao djeca, kao mlade osobe proživjeli i što trenutno proživljavamo. No usprkos tome mi smo više od toga, mi smo više od zbroja vlastitih iskustava, nismo posve određeni svojim iskustvima ni svojim nasljeđem, ni onim pozitivnim ni onim negativnim. Mi jesmo, i ostajemo u konačnici, slobodni premda je naša sloboda ograničena, uvjetovana, ugrožena, ali ostajemo slobodni koliko kao stvorenja možemo biti slobodni. Gospodin Isus nas poziva da s Božjom pomoću u sebi izgradimo veliko srce, srce u koje može stati sav svijet, sve nama drage osobe, ali i one koje nam nisu drage pa čak i one koje nas mrze, progone i proklinju. Uči nas da u takvim trenucima, a ima ih u životu gotovo svih ljudi, ojačani Božjom milošću, znamo i možemo reći: *Oprosti im Bože jer ne znaju što čine*. Jer kad bismo mi uistinu znali tajnu vlastita života nikada ni najmanje zlo ne bismo učinili. Život je jednostavno predragocjen i prekratak da bismo dozvolili da i najmanje zlo svjesno počinimo. Tajna našega života otkriva se u Isusu Kristu koji je, kako reče sv. Petar, prošao zemljom čineći dobro. Nije to lako razumjeti osobito osobama koje sve prosuđuju isključivo zemaljskom kriterijima utjecaja, moći, snage, novca, važnosti. To je ljudska mudrost o kojoj govori drugo misno čitanje. Mudrost ovoga svijeta je ludost pred Bogom.

I mi, suvremeni Isusovi sljedbenici, trajno smo u napasti da u odnosu prema Bogu zapadnemo u formalizam, u izvanjsko vršenje religioznih obreda, a u odnosu prema bližnjima da vršimo selekciju na bližnje i daljnje. Jedino učeći od Isusa, jedino hodeći za njim i njega nasljeđujući moći ćemo proširiti vlastito srce da postane dovoljno veliko i za bližnje i za one koji nam nisu baš bliski, koji nam nisu ni dragi ni simpatični. Gledajući ih Isusovim pogledom naučit ćemo razlikovati neizmjernu vrijednost ljudske osobe od ograničene vrijednosti njegovih djela, ma kako malena ili velika mogla biti.

OSMA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 49, 14-15; 1 Kor 4, 1-5; Mt 6, 24-34

*„Nitko ne može služiti dvojici gospodara. Ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti; ili će uz jednoga prijanjati, a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu“
(Mt 6, 24).*

I danas na osmu nedjelju kroz crkvenu godinu nastavljamo slušati Gospodinov *Govor na gori*. Čuli smo tako suvremeno i tako aktualno Gospodinovo upozorenje o temeljnom životnom izboru između Boga i bogatstva: *Nitko ne može služiti dvojici gospodara. Ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti; ili će uz jednoga prijanjati, a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i bogatstvu* (Mt 6, 24). A upravo to na što nas Gospodin upozorava kao da je postala normalna, svakodnevna situacija većine ljudi, kako vjernika tako i nevjernika. Stanje duha suvremenog čovjeka u odnosu prema bogatstvu, odnosno prema novcu lijepo ocrtava jedna rečenica irskog pisca Oscara Wilde-a, autora romana „Slika Doriana Graya“: *Kad sam bio mlad, reče on, mislio sam da je novac najvažnija stvar na svijetu. Kad sam ostario uvjerio sam se da je to doista tako.*

I vrlo površnu promatraču društvenih zbivanja nije teško složiti se s Wildeovom dosjetkom. Možda bi brojnim vjernicima bilo teško riječima priznati da ona i za njih vrijedi, ali i oni praktičnim životom pokazuju da u izboru između Boga i novca radije biraju novac. Za Boga ionako ima vremena. On je negdje gore, daleko. A mi smo tu, na zemlji gdje moramo rješavati svoje zemaljske probleme, a oni se najbolje i najbrže rješavaju novcem. Tako se lako dogodi, pa i dobrim i uvjerenim vjernicima, da novac i u njihovu životu poprimi značenje i mjesto koje ne zaslužuje. Novac polako postane bog, nekad mali a nekad i veliki. Ne smijemo zaboraviti da je naš bog ono što najviše volimo i cijenimo, ono čemu služimo, ono čemu posvećujemo svoj život.

No, upravo se tu kriju istinske zamke i problemi u životu tolikih osoba. Posvećeni novcu, trci za bogaćenjem ili za preživljavanjem, svejedno, njihova središnja životna preokupacija, njihov san, postaje novac. U potrazi za novcem, za zaradom, i ne primjećuju kako im iz života polako, ali neumitno klize i odlaze vrijednosti koje su iznad novca i koje novac ne može kupiti. Ne primjećuju, primjerice, kako slabi obiteljska povezanost; kako članovi obitelji sve manje imaju vremena jedno za drugo; kako roditelji postaju nestrpljivi prema djeci, a djeca prema roditeljima; kako troše zdravlje da zarade novac, a potom troše novac kako bi povratili zdravlje; kako su izgubili dobre prijatelje jer nisu imali vremena za njih; kako je, jednom riječju, novac postao njihov bog kojemu žrtvuju vlastito vrijeme i vlastite živote.

Ovo Gospodinovo upozorenje na opasnost novca ne odnosi se samo na bogate, nego i na one koji to žele postati, na one koji zavide bogatima jer i sami nisu bogati. Ta tako bi rado s njima zamijenili živote i životne uloge. Danas, u vrijeme sveopće krize, osobito financijske, koja nas potresa i kad toliko ljudi jedva spajaju kraj s krajem, kad tolikima prijete siromaštvo, može se činiti licemjerno govoriti o nekakvoj potrazi za bogatstvom, za novcem. Doista, u vrijeme praznih džepova i lisnica, nije li suvišno i promašeno govoriti o opasnosti novca i bogatstva?

Osobno, držim da nije. Naime i Gospodinovi slušatelji su bili uglavnom sirotinja, i to ona obespravljenka, a ipak im je govorio o opasnosti novca i bogatstva. Naime, svatko ma koliko siromašan ili bogat bio nalazi se u trajnoj napasti da nešto drugo što nije Bog postane njegovim bogom. Evanđeoski ideal nije siromaštvo kao takvo, nego nenavezanost na ništa izvan Boga. Gospodin Isus blaženima proglašava siromahe duhom, a ne njihovo siromaštvo. Siromaštvo, oskudica, prijetnja smrti od gladi ili žeđi nisu nešto što Bog želi za svoju djecu.

Isus nas hrabri da imamo više vjere, više povjerenja i pouzdanja u Božju milosrdnu ljubav. U oskudici i krizi na ispitu je naša vjera u Božju providnost. Isus nas uvjerava kako *zna naš Otac nebeski što nam je potrebno*, te nas potiče da *tražimo najprije Kraljevstvo i njegovu pravednost a sve ostalo će nam se nadodati* (Mt 6, 32-33). Evo rješenja koje Gospodin nudi. Tražiti kraljevstvo Božje i njegovu pravednost nije drugo doli u središte vlastita života dovesti Boga; nije drugo doli početi živjeti život od vertikale, od osobne životne osi koja spaja moju zemlju s Božjim nebom; podložiti se Bogu i njegovim zahtjevima znači istodobno prepoznati i drugoga kao od Boga ljubljena, kao brata i sestru. Tražiti pravednost Božjeg kraljevstva znači biti spreman na diobu dobara koja su mi na raspolaganju, koja mi u konačnici dolaze od Boga, koja su mi darovana. To je put obnove ljudske zajednice koja ima jednog te istog Oca nebeskog i u kojoj smo svi braća i sestre. Vjera u Boga nije drugo doli pouzdanje i povjerenje kako Bog zna što je najbolje za mene i da mi je spreman to i udijeliti. Doista i jest spreman i voljan udijeliti nam sve što nam je potrebno za život, tjelesni i duhovni, ali mi smo pred njim zatvorili svoje oči i uši pa ga ne prepoznajemo i ne čujemo; zatvorili smo svoja srca i ruke pa ne možemo primiti darove koje nam stavlja na raspolaganje. Isus nas upozorava da ne budemo *zabrinuti za sutra*. *Sutra će se brinuti samo za se*. *Dosta je svakom danu zla njegova* (Mt 6, 34). Kolika ljepota pred našim očima ostane nezamijećena jer mi gledamo na sutra; gledamo unaprijed. Iz zabrinutosti za sutra ne uspijevamo i ne znamo živjeti vlastiti danas. Tako nam se događa da u biti istinski i ne živimo nego životarimo. Život, sa svojim darovima, prolazi pored nas, a mi te darove koji su nam ponuđeni očekujemo od sutra. I kad svane novi dan mi opet očekujemo novi sutra i tako svaki dan iznova.

Daruj nam Gospodine oči i uši za prepoznati tvoje pohođenje našim životima te nam daruj otvoreno srce i ruke za primiti tvoje darove koje nam danas želiš darovati. Udijeli nam milost da darove radosti, mira i ljubavi koje polažeš u naša srca, dijelimo sa svima koje stavljaš na naše životne putove.

DEVETA NEDJELJA KROZ GODINU

Pnz 11, 18. 26-28; Rim 3, 21-25. 28-30; Mt 7, 21-27

„Neće u kraljevstvo nebesko ući svako koji mi govori:
'Gospodine, Gospodine!', nego onaj koji vrši volju moga
Oca koji je na nebesima“ (Mt 7, 21).

U misnom evanđelju devete nedjelje kroz crkvenu godinu čuli smo završetak Gospodinova *Govora na gori* kroz njegovu prisposobu o mudru i ludu čovjeku; mudar gradi kuću na stijeni, a lud na pijesku. U navali različitih nevolja ostaje ono što je sagrađeno na stijeni, zaključuje Gospodin Isus.

Gospodinov *Govor na gori* nije ni politički ni religiozni program na kojem bi se moglo izgraditi neko utopijsko, superhumano društvo. *Govor na gori* jest ili bolje reći trebao bi biti životni program Isusovih sljedbenika, program koji u sebi nosi snagu koja može promijeniti ljudski život te takav, promijenjeni, produhovljeni život postaje sjeme i snaga kraljevstva Božjega u svijetu. *Govor na gori* Gospodin je počeo izlaganjem o blaženstvima, a zaključuje ga usporedbom o kući na stijeni i kući na pijesku. Blažen je onaj tko dolazi Isusu; tko ga sluša te svojim životom oživotvoruje njegove riječi. *Govor na gori* uvijek će iznova biti ogledalo poziva na ispit savjesti Isusovim učenicima, u smislu provjere koliko su zaista njegovi učenici. *Govor na gori* je trajno zrcalo cijeloj Crkvi i kršćanima svih naraštaja; zrcalo u kojem mogu gotovo na praktičan, opipljiv način provjeriti i dokazati svoju vjernost Gospodinu Isusu.

Negdje sam pročitao anegdotu o jednom od obnovitelja Oxfordskog sveučilišta iz 17. st., a koji je po zvanju bio anglikanski svećenik. Priča se kako mu je u ruke došlo Matejevo evanđelje te kako je, nakon što je pročitao *Govor na gori*, kratko rekao: *Ili ovo nije istina ili mi nismo kršćani*. Dalje priča kaže kako nikad više nije u ruke uzeo evanđelje.

Budući da se, ako želimo biti istinski Kristovi sljedbenici, moramo ogledati u *Govoru na gori*, on nužno uznemiruje naše savjesti, izaziva u nama sveti nemir. *Govor na gori* Gospodin završava donošenjem kriterija po kojemu je moguće prepoznati njegove prave učenike: *Neće u kraljevstvo nebesko ući svako koji mi govori: 'Gospodine, Gospodin', nego onaj koji vrši volju Oca mogega, koji je na nebesima*. Isus postavlja temeljni kriterij bliskosti s njime, a u konačnici je riječ i o temeljnom kriteriju ljudskog života koji određuje sve ostalo, jer je riječ o kriteriju koji odlučuje ljudsku vječnost. Kriterij nije, kako bismo mogli pomisliti, u količini pa ni u kvaliteti molitava koje izgovaramo, nije ni u uzvišenim i blistavim riječima koje upućujemo drugima, nije ni u našim najboljim i najsvetijim nakanama, nije ni u našoj moći ili nemoći da se suočimo sa zlodusima. Kriterij, vrhovni i temeljni kriterij, kršćanskog života, a time i naše blizine s Isusom je vršenje volje Oca nebeskog. A tu je volju Isus do kraja objavio u evanđelju, tu je volju On sam do kraja vršio i izvršio; ta je volja bila njegova hrana, izvor njegova nadahnuća i njegova snaga. Kakvo ponašanje Bog, naš Otac nebeski očekuje i traži od nas, odgovara nam upravo *Govor na gori*.

Nakon što je ukazao na temeljni kriterij kršćanskog života Gospodin zaključuje *Govor na gori* prisposobom o dvije kuće, jednoj sagrađenoj na stijeni i drugoj sagrađenoj na pijesku. Riječ je u biti, kako donosi evanđelje, o dvije vrste ljudi: jedni koji su poslušali i vrše Gospodine riječi i drugi koji su čuli a ne vrše. Valja nam primijetiti da se obje kuće nalaze na udaru. Na obje se srućuju kiše, vjetrovi i bujice. Ona, sagrađena na stijeni, ne pada. Ostaje uspravno. Ona, sagrađena na pijesku, ruši se u ruševinu veliku. Ova nam prisposoba može kazati i puno više nego na prvi pogled možemo i pomisliti. Ako kuća predstavlja svakoga od nas tada ono što kuću ugrožava postaje simbol onoga što prijeti našem životu. Postoje prijetnje odzgor, odzdo i sa strane, odnosno sa svih strana. Nije li to simbol prijetnji koje lebde nad svakim od nas; prijetnji koje dolaze od svijeta koji nam je nadmoćan, od svijeta duhovnih, ali zlih bića koja nam žele naškoditi; potom prijetnje koje dolaze iz nas samih, iz

naše nutrine, iz naše podsvijesti, te na kraju prijetnje koje nam dolaze od svijeta u kojemu živimo; svijeta koji svojim zakonima, mehanizmima, nepravdama ugrožava naš pojedinačni i društveni život. Gospodin nam poručuje da ćemo opstati, da ćemo ostati uspravni jedino ako gradimo i sagrađimo svoj život na stijeni, na hridini, a hrid je on sam. On, Isus iz Nazareta, temelj je i hrid našega ljudskog i kršćanskog života. Na njemu graditi, znači čvrsto graditi; znači iz snage koja postoji u temelju moći se oduprijeti onome što nam prijeti s bilo koje strane; bilo od svijeta duhovnih bića, bilo od prijetnji svijeta ili nas samih. Onoga tko gradi kuću na stijeni Isus naziva mudrim čovjekom. I doista je mudar onaj tko gradi na temelju kojega je postavio sam Bog, jer je Bog u konačnici jamac da će opstati ono što je na njemu sagrađeno. Ono što je na Bogu, na Isusu Kristu sagrađeno proći će i onu zadnju, konačnu kušnju koja čeka sve stvoreno, a to je kušnja Božjega suda.

U krizna vremena, kao što je ovo naše - a u biti svako je vrijeme u određenom smislu krizno vrijeme -, treba nam uporište, treba nam siguran oslonac i temelj na kojemu stajati i graditi. Na lađi u oluji teško se je mirnim održati na palubi, valja se dobro privezati; a u potresima opstaje samo ono što je dobro utemeljeno. Mi kršćani znamo da je naš najčvršći temelj Isus Krist koji je jučer, danas i uvijek jedan te isti, nepromjenjiv, stalan, čvrst, nepomičan i miran; uvijek tu da se za nas zauzima, da bude s nama i za nas. Graditi na stijeni znači svjesno izabrati Isusa Krista kao os vlastitog života u svim njegovim dimenzijama, osobnoj, obiteljskoj i društvenoj.

DESETA NEDJELJA KROZ GODINU

Hoš 6, 3-6; Rim 4, 18-25; Mt 9, 9-13

„Ne treba zdravima liječnika, nego bolesnima...

*Milosrđe mi je milo, a ne žrtva. Ta ne dođoh
zvati pravednike, nego grješnike“ (Mt 9, 12-13).*

U prvom misnom čitanju prorok Hošea, kojega teolozi nazivaju prorokom Božje ljubavi, ukazao je na ono najbitnije u židovskoj religiji, a što su židovi uvijek iznova zaboravljali. Bog preko proroka ukazuje na vlastitu ljubav prema svome narodu. Kako se ljubav po svojoj naravi dariva, ali i traži uzdarje, tako se i Bog u svojoj neuzvracenoj ljubavi tuži, žali što mu ljubav nije uzvracena. *Što za tebe mogu učiniti, Efrajime? Što za tebe mogu učiniti, Judo?*, pita Bog preko proroka Hošee, u smislu: *Što još mogu učiniti a da već nisam učinio?* Bog po proroku izriče kritiku onodobne kulturne religije koja se je sva usredotočila i ispunjavala u obrednim, kulturnim žrtvama. Zato Bog opominje i upućuje na ono najbitnije: *Ljubav mi je mila, a ne žrtva, poznavanje Boga, ne paljenice* (Hoš 6, 6).

Žrtvu i žrtvene prinose poznaje svaka religija. Od kad postoji čovjek je osjećao duboku potrebu prinijeti stvarnom ili zamišljenom Bogu neku žrtvu kako bi ga umilostivio, kako bi s njime stupio u zajedništvo. Prinošenjem žrtve čovjek, u stara vremena ali i suvremeni, stupao je u različiti svijet ili je barem želio po žrtvi zakoračiti u svijet koji je obilježen različitim stvarnostima od ovoga u kojemu živi. Žrtva uvijek u sebi nosi i određeno odricanje, materijalno, emocionalno, duhovno, u smislu da čovjek žrtvuje nešto što posjeduje određenu vrijednost sa željom da za žrtvovano zadobije veću vrijednost. Žrtva također uvijek sa sobom nosi i snažno simbolično značenje koje se može iščitati unutar različitih konteksta u kojima se prinosi određena žrtva. Tako, primjerice, religije poznaju žrtve-prvine, žrtve-dar, žrtve-pričesnice, žrtve-ljevanice; žrtve-okajnice itd. Jednom riječju, čovjek oduvijek osjeća potrebu božanstvu prinijeti nekakvu žrtvu kako bi vlastiti odnos s božanstvom doveo u ravnotežu.

Židovska religija, kako čitamo u Starom zavjetu, poznaje mnoštvo žrtava koje se prinosi u različitim životnim prigodama bilo pojedinca, obitelji ili cijelog naroda. Životvorni odnos koji Bog želi s pojedincem i narodom lako se zamijeni prinošenjem žrtve. Tako je bilo onda, tako je i danas. Starozavjetni je vjernik lako upadao u napast da prinošenjem određene, propisane žrtve pomisli kako je posve uredio svoj odnos s Bogom. Naravno da je to dovodilo do formalizma, do izvanjske religioznosti, do izvanjskog kulturnog ponašanja koje nije mijenjalo ljudska srca. To je ono na što se Bog tuži. Bog želi osobni odnos; Bog želi ljubav; želi da pripadnici naroda kojeg je izabrao za svoj vlastiti narod žive drugačije odnose nego okolni narodi; želi da odnosi unutar njegova naroda budu uređeni i vođeni međusobnom ljubavlju i poštivanjem. Tada će prinesena žrtva biti više stvar srca, a ne novčanika. A bog traži čovjekovo srce.

Toj kušnji i napasti ne možemo izbjeći ni mi suvremeni kršćani. I nama se, poput starozavjetnih židova, dogodi da pomislimo kako smo jednim većim ili manjim novčanim prilogom za potrebe Crkve, plaćanjem sv. Mise ili prilogom za siromašne, uredili svoj odnos prema Bogu. Kao i starozavjetnim vjernicima tako je i nama danas mnogo lakše nešto učiniti, nešto darovati, prinijeti kakvu žrtvu, nego vlastito srce staviti pred Boga, odnosno u vlastito srce dozvati Boga. Lakše je Boga držati na distanci, na sigurnoj udaljenosti, nego ga pozvati u kuću, u svoj nutarnji hram. Lakše je jednom tjedno doći na slavlje sv. Mise, koja ne smije trajati preko sat vremena, nego svaki dan, uvijek iznova, zavirivati u vlastito srce te tražiti Boga u njemu; Boga koji je zahtjevan, koji me opominje da idem pravim putem, a opominje

me jer me ljubi, jer mi želi dobro. No, lakše je ponekad ne čuti, prečuti, nego stalno pozoran biti.

Više je razloga takve naše ljudske i kršćanske nemarnosti u odnosu prema Gospodinu Bogu i bližnjima. Jedan od najvažnijih je naše krivo poimanje Boga i njegova odnosa prema nama. Naša nemarnost, osobito ako je prouzročena teškim grijesima te ako dugo traje, kao posljedicu ima iskrivljenje slike o sebi, drugima i Bogu. U tami koja se eže nadvila nad našim nutarnjim svijetom Bog nije više milosrdni Otac koji me silno ljubi, traži i čini samo dobro, nego postaje netko koga se valja bojati. Postupno može taj strah od Boga rasti te se pretvoriti u pobunu čak i u mržnju prema Bogu. Lijek tome je poruka današnjeg evanđelja. Gospodin Isus pogleda i svojim pogledom liječi javnog grješnika Mateja, koji postaje ne samo jedan od njegovih učenika, nego jedan od najbližih suradnika, postaje jedan od apostola. Na prigovore farizeja bog druženja s carinicima i grješnicima Isus odgovara riječima proroka Hošee: *Milosrđe mi je milo, a ne žrtva*. Te dodaje riječi koje bi u obliku velikog natpisa valjalo staviti u sve crkve diljem svijeta: *Ta ne dođoh zvati pravednike, nego grješnike*. Došao je kako bi nam udijelio milosrdnu ljubav nebeskog Oca. Došao je kako bi nas grješne s Ocem izmirio, postajući naš Mir i naše Otkupljenje. Došao je kako bi nam otkrio istinsko lice Oca nebeskoga, kako se nitko više nikada ne bi Boga bojao. Zato, ako se osjećamo grješnima, a nema ga tko nije grješan, ne očajavajmo, nego Kristu pohitimo te neka nas po sakramentu pomirenja i pokore zagrlj, s Ocem izmiri te nas našim bližnjima u ljubavi i radosti vrati.

JEDANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Izl 19, 2-6; Rim 5, 6-11; Mt 9, 36 – 10, 8

*„Žetve je mnogo, a radnika malo. Molite dakle
Gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju“
(Mt 9, 37-38).*

Misna čitanja jedanaeste nedjelje kroz godinu tematski se nastavljaju na čitanja prošle nedjelje. Naime, iznova nam je Božja riječ progovorila o Božjoj milosrdnoj ljubavi prema čovjeku. Tu ljubav prvo misno čitanje, iz knjige Izlaska, prikazuje u slici orla koji na svojim krilima nosi svoje mlade. Božja ljubav nije se iskazala samo u prošlosti Božjeg naroda, nego se otvara i budućnosti. Bog obećava da će mu Izabrani narod postati predraga svojina, mimo sve narode. Po Božjem izboru i odredbi postat će kraljevstvo svećenikâ, narod svet. Preduvjet je da se Bogu vjerno pokoravaju te da obdržavaju savez koji je Bog s njima sklopio. Znamo da u tome nisu uspjeli, tj. da su se uvijek iznova, tijekom cijele svoje povijesti, Bogu iznevjerili.

Bog vjeran ostaje. Bog je na strani naroda čak i onda kad ga narod napusti, kad se narod okrene drugim bogovima. No, Bog mora promijeniti taktiku, jer je narod, kako to veli Sveto pismo na više mjesta, „tvrde šije“, ne želi se Bogu pokoriti, ne želi Bogu služiti i Savez s Bogom obdržavati. Bog narodu šalje svoga Sina kako bi do kraja objavio Očevu spasenjsku volju te istodobno otkrio Očevu milosrdno lice. No, poput Boga Oca u Starom zavjetu, tako i Isus u Novom doživljava opiranje, doživljava kako je narod „tvrde šije“, kako želi gledati njegova čudesa te im se diviti, ali ne i obratiti se. Sv. Matej veli kako se Isus, kad ugleda mnoštvo, sažali nad njima, jer bijahu kao ovce bez pastira. Zna dobro Gospodin Isus kako ovce bez pastira lako zalutaju, kako lako postanu plijen grabežljivcima. No, ne osuđuje ih, ne okreće im leđa, ne diže ruke od njih. Isus, pun milosrđa, osjeća sažaljenje prema svom narodu, jer vidi kako su izmučeni, kako su opterećeni, kako su izgubljeni i od svih napušteni. Zato mu se sažali nad njima. U svom milosrđu i božanskoj mudrosti Isus izabire dvanaesticu učenika i *dade im vlast nad nečistim dusima: da ih izgone i da liječe svaku bolest i svaku nemoć.*

Izbor dvanaesticu apostola događa se jer Isus postaje svjestan kako je otpor njegovu nauku prevelik te da se narod ni njegovim prvaci neće obratiti te se Bogu pokoriti i podložiti. Dvanaestorica učenika postaju jezgra novog Božjeg naroda, Crkve, naroda koji neće više biti povezan vezama krvi, nego duhovnim vezom kojim će ih povezati sam Bog, međusobno i sa samim sobom. Prvi Božji narod, Izrael, zbog vlastite nevjere, nije postao narod svećenikâ. U novom se Božjem narodu ispunja Božje obećanje kako će postati narod svećenikâ, narod svet. Crkva, novi narod Božji, svećenički je narod. U novom Božjem narodu, Crkvi, svaki je član tog naroda na neki način svećenik, jer je po sakramentu krštenja dobio dar općeg svećeništva. Opće svećeništvo vjernika znači da je svaki vjernik u Crkvi, po sakramentu krštenja, ucijepljen u Isusa Krista te je postao dionikom njegove svećeničke, proročke i kraljevske službe. Stoga u novom Božjem narodu, Crkvi, koja je ujedno Kristovo mistično Tijelo, svi članovi (udovi) tog Tijela imaju isto dostojanstvo i milost djece Božje, imaju zajednički poziv na savršenstvo, imaju jednu vjeru, nadu i ljubav koja je svima udijeljena po krštenju. U Kristu i Crkvi nema niti može biti nejednakosti s obzirom na podrijetlo i narodnost, na društveni položaj ili spol, jer su svi postali, kako veli sv. Pavao, *jedan u Kristu Isusu* (Gal 3, 28). Duh Sveti sve udove Kristova Tijela sjedinjuje u jedno te ih povezuje međusobno, kao braću i sestre, a ujedno ih po Kristu, s Kristom i u Kristu sjedinjuje i s Ocem nebeskim. Po općem svećeništvu svi su vjernici pozvani vršiti duhovno bogoslužje po kojemu trebaju Boga proslaviti, a doprinijeti vlastitom spasenju te spasenju druge braće i sestara. Vjernici vrše

duhovno bogoslužje ako u Duhu Svetomu žive zvanje i poslanje koje im je Bog namijenio i za koje ih je svojim darovima osposobio. To konkretno znači da kad vjernici u Duhu Svetom, njime nadahnuti i vođeni, žive svoj obiteljski i bračni život, kad čestito i sveto rade, kad na kristovski način podnose životne tegobe, oni tada vrše duhovno bogoslužje, tj. oni sami postaju duhovne žrtve ugodne Bogu. To osobito vrijedi kad svoje duhovno bogoslužje na duhovan način s Kristom sjedinjuju u prinosu Euharistije. Tada, svetom pričešću nahranjeni i ojačani, postaju euharistija za braću i sestre koje susreću i kojima su pozvani svjedočiti uskrslog Krista i njegovu otkupiteljsku ljubav. Tada njihov život postaje žrtva hvale, tj. euharistija kojom se Boga proslavlja, a braću i sestre spašava.

Kako bi narod svećenikâ, tj. cijela Crkva, mogla izvršiti poslanje koje joj je namijenio Bog, Krist je u Crkvi ustanovio različite službe koje idu za dobrom čitavoga Tijela. Ministerijalno svećeništvo (biskupi i svećenici) ustanovljeno je kako bi služilo općem svećeništvu svih vjernika; kako bi se ti službenici Novoga saveza više posvetili Božjoj riječi te je vjernicima naviještali i tumačili; kako bi vjernike po svetim sakramentima i blagoslovinama posvećivali te kako bi kršćanske zajednice vodili u duhu služenja, zajedništva i ljubavi. Ministerijalni svećenik uprisutnjuje Krista, Glavu i pastira Crkve, u svoj prostor svoje vrijeme. On sam postaje živa slika Krista te znak Kristove spasenjske prisutnosti unutar zajednice koja je povjerena njegovoj pastirskoj ljubavi.

Drugi vatikanski koncil uči kako se opće svećeništvo vjernika i ministerijalno ili hijerarhijsko svećeništvo, premda se razlikuju bitno a ne samo po stupnju, ipak međusobno nadopunjuju: i jedno i drugo svoj izvor ima u Kristovu svećeništvu. Ministerijalni svećenik, u Kristovo ime te u Kristovoj osobi, snagom svetog reda te u ime cijelog Božjeg naroda, prikazuje euharistijsku žrtvu Novog saveza, a vjernik snagom svoga općeg, kraljevskog svećeništva sudjeluje u prinošenju euharistije te svojim životnim svjedočanstvom donosi Kristovo svjetlo ondje gdje ministerijalni svećenik ne može doći.

DVANAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Jr 20, 10-13; Rim 5, 12-15; Mt 10, 26-33

„*Vama su i vlasi na glavi sve izbrojene. Ne bojte se dakle!
Vrjedniji ste nego mnogo vrabaca*“ (Mt 10, 32).

Središnja tema liturgijskih čitanja dvanaeste nedjelje kroz godinu jest povjerenje, nada, uzdanje u Gospodina Boga, koji se objavljuje kao Otac nebeski. U prvom misnom čitanju to uzdanje susrećemo u životnom iskustvu tragičnog proroka Jeremije. U teškim godinama povijesti vlastitog naroda, za vrijeme opsade Jeruzalema te odvođenja naroda u babilonsko sužanjstvo, Bog šalje proroka Jeremiju da mu prenese Božje riječi. U spletu intriga, prijevara, podmetanja sa strane velikaša, svećenika, kraljevih dvorjanika, Jeremiju se optužuje da u narodu širi malodušje te ga batinaju i u tamnicu zatvaraju. U tim teškim trenucima kad narodni vođe ne samo da odbacuju Božju riječ, nego ugrožavaju i sam Jeremijin život, prorok se utječe Bogu: *Sa mnom je gospodin kao snažan junak!* Iz povijesti znamo kako Jeremiju, tj. Boga nisu poslušali te kako je narod, zajedno s kraljem i narodnim vođama, završio u babilonskom sužanjstvu, pokraden, opljačkan, ponižen i potlačen.

Poslije šest stoljeća židovski se narod nalazi u sličnoj situaciji. Ponovno je potlačen, ponovno je pod tuđinskom vlašću koja ga ugnjetava raznim nametima i porezima. U tu njihovu tamu Gospodin Isus donosi svjetlo svoje riječi te svjetlo koje je on sam; on je svjetlo svijeta. Njegove riječi: *Ne bojte se ljudi!... Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti* (Mt 10, 26.28), upućene su apostolima neposredno nakon poslanja koje im je povjerio. Na prvi pogled Gospodinove se riječi mogu činiti kao jeftina utjeha i ohrabrenje onima koji polaze na put ne znajući što ih čeka, osim što su svjesni tragične sudbine svih Božjih poslanika kroz povijest vlastitog naroda. Doista svi su starozavjetni proroci tragično završili. Isus će optužiti svoje suvremenike da su potomstvo onih koji su ubijali proroke, a oni im podižu spomenike. Isusove riječi bi doista i bile jeftina utjeha kad bi se radilo o čisto ljudskom poslanju i ljudskim projektima i planovima. No, na djelu je nešto mnogo veće i više. Na djelu je djelo samoga Boga koji je poslao svoga Sina da izvrši poslanje koje mu je Otac namijenio, a on uzima ljude za suradnike u tom istom poslanju.

Kad se iz perspektive međuljudskih odnosa i veza, perspektive onoga što je čovjek u svojim ili tuđim očima, pogled podigne gore, uvis, kad se zauzme perspektiva Božjeg pogleda tada stvari postaju drugačije. U našoj ljudskoj perspektivi važno je, primjerice, imati materijalno bogatstvo. Za onoga tko previše usvoji tu perspektivu postupno će postati nevažno kako se je do tog bogatstva došlo; važno ga je imati te u njemu uživati. U našoj ljudskoj perspektivi važno je dugo i dobro živjeti, manje je važno kako se živi. No, iz Božje perspektive stvar izgleda posve drugačije. U Božjim očima materijalno bogatstvo po sebi nije nešto loše ili zlo; po sebi je ono dobro. No, Bog želi da materijalno bogatstvo posluži čovjeku kako bi po njemu rastao kao dijete Božje, a to znači da čovjek treba znati kako se koristiti bogatstvom, kako od materijalnog steći neprolazno, duhovno bogatstvo; kako nas materijalne stvari ne smiju dijeliti nego zbližavati na način da ga dijelimo jer ništa iz ovoga svijeta nećemo iznijeti. Goli se rodili, goli ćemo umrijeti. U Božjim očima dug i dobar život može biti znak blagoslova, ali dužina života ne određuje njegovu vrijednost. To je kao kad bi rekli da neko remek djelo mora biti veliko, glomazno. U biti nije tako. Najvrjednije stvari redovito su male, sitne, poput biserja ili dragog kamena. Jedan ljudski život, premda u ljudskim očima kratak, može biti remek djelo ispunjena života, remek djelo života sjedinjena s Bogom, Izvorom života. Primjerice, sv. Terezija od Djeteta Isusa, koju nazivamo i sv. Terezija Mala živjela je svega 24 godine, a Božjom je milošću dosegle vrhunce kršćanskog života. Remek je djelo Božje milosrdne ljubavi. Proglašena je ne samo svetom nego i crkvenom naučiteljicom.

Kad Isus hrabri apostole, i nas danas, da se ne bojimo onih koji ubijaju tijelo, a duše ne mogu ubiti, uči nas da nastojimo uvijek usvajati Božji pogled, da u vlastitom životu najprije pogledamo i istražimo vertikalnu svog života. U smislu: to što planiram i želim učiniti, je li to volja Božja? Što Bog o tome veli? Koji je konačni cilj toga što poduzimam? Što mi to koristi za vječnost?

I tu je često naš problem. Zaboravili smo na vječnost, zaboravili smo da ćemo umrijeti te položiti račun za svoj život. Razmišljati o kraju, o onom zadnjem u vlastitom životu ne znači uvoditi strah u vlastiti život. Upravo suprotno od toga. Po smrti mi idemo ususret svome nebeskom Ocu koji je prepun ljubavi prema nama, svojoj djeci. No, zaboraviti na Boga, zaboraviti na ono zadnje u vlastitom životu, znači odreći se kršćanske nade. Kršćanski bi život trebao biti obilježen nadom. Nadati se ne znači samo i jednostavno očekivati u budućnosti ispunjenje još ne postignutog spasenja, nego već sada živjeti stilom života koji anticipira budućnost. Kršćanska nada omogućuje novi život, motiviran iskustvom i krsnim izborom, jer otvara puninu koju sada imamo kao zalog. No, mi smo ono zadnje, konačno zamijenili s ovim ovdje. Zato nas Isus upozorava te valja zaobilj uzeti njegovo upozorenje.

I još nešto. Gospodin veli kako nam se valja bojati *onoga koji može i dušu i tijelo pogubiti u paklu* (Mt 10, 28). O kome govori Gospodin Isus? Očito ne o sebi, jer je došao spasiti nas, jer nas ljubi. Očito ne i o svom i našem Ocu nebeskom koji bi nas kao kaznio za naše grijeha i propuste. Naime, upravo Otac iz ljubavi prema nama šalje svoga Sina da nas spasi. Iz ljubavi prema nama Otac nebeski predaje svoga Sina u smrt. Isus misli na đavla koji, prema Poslanici Hebrejima, imaše moć smrti, ali ga je Isus svojom smrću obeskrjepio, tj. porazio (usp. Heb 2, 14).

TRINAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

2 Kr 4, 8-11. 14-16; Rim 6, 3-4. 8-11; Mt 10, 37-42

*„Tko ne uzme svoga križa i ne pođe za mnom,
nije mene dostojan. Tko nađe svoj život, izgubit će ga,
a tko izgubi svoj život poradi mene, naći će ga“*

(Mt 10, 38-39).

Središnja tema liturgijskih čitanja jest gostoljubivost. U prvom misnom čitanju, iz Druge knjige o kraljevima, čut ćemo kako je prorok Elizej prolazio kroz Šunam. Ugledala ga je jedna ugledna žena te ga s mužem pozvala u goste. Njezinu gostoljubivost prema proroku gospodin Bog je nagradio rođenjem sina kojeg su željeli, a nisu imali. U misnom evanđelju, po Mateju, čut ćemo snažne i zahtjevne Gospodinove riječi koje otkrivaju značajke njegovih istinskih učenika. U tim riječima Gospodin ukazuje radikalnost prijanjanja i vjere u njega. Jednom riječju, Gospodin Isus zahtjeva ljubav koja nadilazi svaku drugu; zahtjeva ljubav koja nadilazi ljubav prema roditeljima, djeci, obitelji i domovini i bilo kojoj drugoj vrijednosti. On to može tražiti jer jedino ljubeći njega svaka druga ljubav postaje ono što treba biti – altruistična, sebedarivajuća ljubav, ljubav koja ne traži sebe nego dobro drugoga. Potom Gospodin nastavlja: *Tko vas prima mene prima, a tko prima mene prima onoga koji je mene poslao. Tko prima proroka jer je prorok primit će plaću proročku, tko prima pravednika jer je pravednik primit će plaću pravedničku.* Očito ovim riječima Gospodin govori o gostoljubivosti, o prijemu njegovih učenika, ali i drugih.

Gostoljubivost je, najkraće rečeno, ljubazno, srdačno i lijepo primanje gostiju, slučajnih ili namjernih. I veseli nas kad od raznih stranih gostiju čujemo pohvale na račun gostoljubivosti našega naroda. Drago nam je to čuti te se s pravom ponosimo gostoljubivošću koja je još uvijek jedna od nacionalnih značajki našega naroda, usprkos pojedinačnim incidentima koji nažalost svjedoče suprotno. Uzrok te tako lijepo i svima drage značajke vjerojatno valja tražiti u teškoj povijesti našega naroda koji je puno puta iskusio kako mora bježati i tražiti utočište kod drugih, bilo kod vlastitih sunarodnjaka bilo kod drugih naroda. Iz vlastitog iskustva narod je naučio kako je ljudski, kako je dobro i lijepo primiti drugoga te ga dostojno ugostiti. No nije nas samo povijest naučila gostoljubivosti. Ima još jedan dublji razlog zbog kojih se razvila gostoljubivost u našem narodu, a to ja naša kršćanska vjera koja nas je naučila da o svakom čovjeku, osobito u potrebitom, promatramo Isusa Krista. Kroz svoju tegobnu povijest doživjeli smo puno puta da kad dijelimo ono malo što imamo kako to Bog blagoslivlja, kako umnaža i preobilno uzvraća dobročiniteljima. U gostoprimstvu, bez obzira je li riječ o turizmu ili o kakvoj drugoj situaciji u kojoj netko nekoga prima u svoj dom, događa se susret osoba: gosta koji dolazi i domaćina koji ga dočekuje. Možda ga i ne dočekuje, ali kad je već tu rado ga prima. Za nas kršćane taj je susret puno više od situacije u kojoj netko nekome nudi i naplaćuje uslugu. Za nas kršćane gost na vratima, bez obzira je li riječ o turistu ili o putniku namjerniku, znači Krista na vratima čak i onda kad je riječ o gostu nekršćaninu. U svakome i uvijek valja nam prepoznati Isusa Krista. Istinskom kršćanskom gostoljubivošću pružit ćemo svjedočanstvo svoje kršćanske pripadnosti te ljudske i božanske blizine. A baš to treba današnjem čovjeku, otuđenom i od Boga i od čovjeka. Treba im iskustvo blizine, iskustvo čovjeka otvorena srca i duše, čovjeka koji radostan i nasmijan prima svoje goste pa makar to poslije i naplatio. Ako smo to u stanju učiniti istinski, na način kako dolikuje kršćanima tada ćemo primijetiti nešto lijepo i divno u našem kršćanstvu. Naime, primijetiti ćemo da u istinskom gostoprimstvu gost postaje domaćin, a domaćin gost, da su jedan u drugome. Naime, ako nam u gostu na vrata dolazi sam Isus Krist, jasno je da je Krist

domaćin svuda i svagda. Tada onaj koji dočekuje, dočekujući od Krista je primljen; tada domaćein gostom postaje.

U evanđelju Gospodin jamči tu izjednačenost domaćina i gosta kroz obećanje nagrade: *Tko prima proroka jer je prorok primit će plaću proročku, tko prima pravednika jer je pravednik primit će plaću pravedničku.* Ova zamjena uloga još je jasnija ako se posjetimo nedjeljnog slavlja svete mise: dolazimo u svoje župne crkve, nama tako prisne i poznate, dolazimo kao domaćini, ali istodobno od Krista domaćina primljeni smo kao gosti. Domaćin Krist upućuje nam svoju riječ kojem osvjetljava naše životne putove te nam se potom dariva pod prilikama kruha i vina da nas sobom nahrani, da nas u sebe preobrazi. Svaki dobar domaćein koji na kršćanski način dočekuje gosta postupa baš poput Isusa Krista. I on dariva gostu ne samo sobu ili možda apartman, bolje ili lošije namješten. On gostu otvara svoje srca kako bi gost živio od njegove dobrote. Pada mi napamet sv. Benedikt, svetac koji u svome Pravilu zapisa kako se u gostima prima Krista, stoga monasi koji budno iščekuju Kristov dolazak s radošću primaju i uslužuju svakoga gosta i tako žive evanđelje ljubavi. U vrijeme sv. Benedikta nije bilo ni lako ni jednostavno ni bezopasno putovati. Primiti znane i neznane goste te ih ugostiti za Benedikta i njegove monahe bio je istinski apostolat, zapravo njihova krizma te je to jedan od razloga zbog kojeg su gradili samostane na planinskim prijevojima, kako bi pružili utočište i okrjepu umornim putnicima i sigurnost u nesigurnim vremenima. U opisu primanja gostiju sv. Benedikt je vrlo detaljan. Veli da se s gostima najprije valja pomoliti, potom im navijestiti Božju riječ te ih napokon srdačno ugostiti. U tome je posebnost monaškog gostoprimstva. Gosta se najprije hrani duhovnom hranom, a potom tjelesnom. Posvećuje mu se vrijeme tko god on bilo. Braća koja ga susretnu traže blagoslov od njega jer u njemu prepoznaju Krista.

Svega ovoga teško da ima u gostinjcima suvremenog svijeta, u našim hotelima i prenoćištima. Stoga mnogi danas dolaze u samostane kako bi kroz molitvu i rad s monasima potražili odmor u svojem umoru, sigurnost u svojim nesigurnostima, utjehu i razumijevanje u poteškoćama života. Kako bi bilo lijepo, humano i kršćanski kad bi toliki kršćanski domaćini znali tijekom ljeta primiti i ugostiti svoje goste na način barem malo sličan benediktinskom, na način da im barem ponudi duhovnu okrjepu kroz svoje radosno življeno kršćanstvo pa čak i kroz izričitu ponudu duhovne okrjepe u obliku posjeta župnoj crkvi, nekoj kapeli, pozivom na zajedničku molitvu ili nešto slično.

ČETRNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Zah 9, 9-10; Rim 8, 9. 11-13; Mt 11, 25-30

„Učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim. Uistinu, jaram je moj sladak i breme je moje lako“

(Mt 11, 29-30).

Misno evanđelje četrnaeste nedjelje kroz godinu donosi nam Isus *Veliča*, Isusov *Magnificat*. Dobro smo upoznati s *Magnificatom* BD Marije u kojem veliča Gospodina zbog velikih djela koja joj učini. I Isus slavi, veliča Oca nebeskog na način da teolozi, ne bez razloga, ovaj odlomak nazivaju ivanovskim odlomkom kod Mateja i Luke. Kontekst Isusova hvalospjeva kod Luke je povratak sedamdesetdvojice učenika koji radosni izvješćuju Gospodina zbog uspješnog poslanja. Kad Mateja kontekst one Isusove molitve je veoma različit. Naime, u prethodnim recima jedanaestog poglavlja Matej više redaka posvećuje Isusovu razočarenju, Isusovoj žalosti jer njegova poruka spasenja, *Radosna vijest* koju navješćuje nije prihvaćena, jer ne nailazi na odgovor koji je očekivao. No, umjesto razočarenja, umjesto obeshrabrenja i napuštanja službe u tim, najtežim trenucima vlastitog poslanja, Isus kliče od radosti. On slavi Oca nebeskog što je otajstva Kraljevstva sakrio od mudrih i umnih, a objavio ih malenima.

Tko su ti mudri i umni, kojima je sakriveno otajstvo kraljevstva Božjega, a tko su maleni kojima je objavljeno? Mudri i umni su oni koji su sami sebe smatrali takvima, dakle učeni ljudi Isusova vremena, farizeji i pismoznanci. Budući da se Isus ne ponaša kako oni očekuju optužuju ga da je hulitelj (Mt 9, 3) te da zaslužuje smrt kamenovanjem. Kako ne mogu negirati čudesna izlječenja, kojima i sami svjedoče, optužuju ga da ih čini s pomoću đavolskog utjecaja (Mt 9, 3); napokon, optužuju ga da je izjelica i vinopija (Mt 10, 19). Uz njih postoji i maleni, oni koji znaju da, po ljudsku, puno ne znaju; oni čija snaga nije u velikoj načitanosti i umnosti nego u otvorenosti srca; oni koji su i previše puta izigrani i razočarani od ljudi te se tome više i ne čude, ali, s druge strane, u srcu gaje nadu u veću pravdu, onu Božju. Isus ne pada u negativizam, ne tvrdi kako je sve crno te kako je sve propalo. Najdublji razlog njegove radosti, njegova klicanja Ocu nebeskom jest Očev plan da Sin konačno otkrije tko je uistinu i kakav je njegov Otac nebeski. *Sve je meni predao Otac moj i nitko ne pozna Sina doli Otac niti tko pozna Oca doli Sin i onaj kome Sin hoće objaviti* (Mt 11, 27). Isus je radostan što postoje maleni, što postoje oni čije je srce otvoreno za primiti objavu koju on donosi.

Matej potom donosi riječi koje su ušima Isusovih slušatelja morale zvučati kao najdivnija glazba, kao najnježniji melem koji liječi rane srca i duše. *Dodite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti* (Mt 11, 28). U životu najvećeg broja Isusovih slušatelja sam je život često bio najteža kazna; život pun nesigurnosti i straha; život u kojem se je sa strepnjom iščekivao svaki novi dan, jer se ničemu dobru nisu mogli nadati. Njima tim siromasima, opterećenima ne samo siromaštvom nego i samim životom Isus upućuje riječi: *Dodite k meni... i ja ću vas odmoriti*.

Kako su i nama danas potrebne ove Isusove riječi; kako su i nama danas potrebne riječi utjehe i melema da dodirnu naša ranjena srca; kako nam je potreban odmor od tolikih crnih vijesti, crne kronike, nasilja, korupcije, poltronstva, beskičmenjaštva, izdajstva, prijevара, laži itd. Mnogima između nas život je postao teret, toliki da ga se požele osloboditi, zbaciti sa sebe. I oni drugi, kojima naizgled sve ide dobro, opet nisu zadovoljni, odnosno i oni osjećaju teret; možda poslovne odgovornosti, teret roditeljstva, odgoja, učenja, treniranja, ispita, manjkava zdravlja, odnosno bolesti. Čini se kao da čovjek i ne može živjeti bez određenih problema, bez tereta koji ga pritišće i kojega je prisiljen nositi.

Promatrajući Isusa kako moli, kliče, veliča Boga unutar svojih problema postaje nam jasno kako je veoma važno znati izabrati pravi stav prema životu, prema teretu kojeg se nosi i koji pritišće. Nekome je čaša uvijek napola prazna, a drugome puna; jedan u zatvoru kroz rešetke vidi sivilo, blato i glib, a drugi vidi zvijezde na nebu. Sigurno da ne treba zatvarati oče pred zlom, pred negativnostima koje nas okružuju i koje nas pogađaju. Ali prenaplašavati zlo i negativnosti znači često puta ne prepoznati, ne vidjeti puno dobra koje također postoji i koje je svuda oko nas. Isus nas također poziva da se pogledom punim vjere u Božju dobrotu i sami zauzmemo u pobjedi dobra nad zlom, najprije u vlastitom srcu, a potom i u svim drugim dimenzijama osobnog i društvenog života. Doći k Isusu znači također poželjeti uzeti njegov jaram na sebe te se učiti od njega, a on je krotka i ponizna srca. Biti ponizan ne znači biti mlak, beskičmenjak. Naprotiv. Biti ponizan znači otkriti i prihvatiti istinu o sebi, znati se suočiti sa svim pozitivnim, ali i negativnim značajkama vlastite osobnosti te, uz Božju pomoć, nastojati postati bolji i čestitiji čovjek. Biti krotak ne znači držati pognutu glavu te uvijek govoriti kako je sve dobro i u redu. Biti krotak znači biti tankočutan, nježan, blag, a to je moguće samo kroz dugi proces sazrijevanja i rada na sebi. Krotak može postati onaj tko je iskusio granice vlastite ograničenosti, nemoći, vlastitih kriza i očajanja, pa čak i grješnosti; onaj tko se je ustrajno borio s vlastitim porocima te puno puta pobijedio a još više izgubio, a nije prestao vjerovati u vlastitu veličinu i dostojanstvo djeteta Božjega. Samo onaj tko ustaje kad padne, i tako uvijek iznova, približio se je tajni zvana „život“. Zato krotak čovjek ima puno razumijevanja i ljubavi prema drugim ljudima, njihovim padovima i ponovnim ustajanjima. Krotak čovjek se ne oduševljava lako, ali se također ne predaje pred poteškoćama i to ne zbog lakomislenog i lakovjernog „lako ćemo“, nego jer je u vlastitim dubinama otkrio povjerenje u Boga koji je s njime i onda kad je najteže. Iskusio je kako se najveća snaga i moć nalaze ondje gdje počinje i gdje se prizna vlastita nemoć. Tu nastupa Bog i njegova spasenjska prisutnost. Eto, to bi trebao biti razlog naše radosti, baš kao što je bilo razlogom Isusova klicanja.

PETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 55, 10-11; Rim 8, 18-23; Mt 13, 1-23

„Blago vašim očima što vide i ušima što slušaju. Zaista, kažem vam, mnogi su proroci i pravednici željeli vidjeti što vi gledate, ali nisu vidjeli, i čuti što vi slušate, ali nisu čuli“ (Mt 13, 16-17).

Misno evanđelju petnaeste nedjelje kroz godinu donosi nam svima dobro poznatu Gospodinovu prispodobu o sijaču i sjemenu. Zanimljivo je kod ove prispodobe da nam je evanđelist zapisao i Gospodinovo tumačenje. Sjeme riječ Božja, veli naš božanski Učitelj, a tlo na koje pada predstavlja različite vrste ljudi u njihovu odnosu prema Božjoj riječi. Tako u nekima, koje predstavljaju tlo uz put, kamenito tlo i trnje, riječ Božja ne donosi ploda, a ondje gdje ju se primi, a to su oni koje predstavlja dobra zemlja, riječ Božja donosi obilat rod. Premda znamo Gospodinovo tumačenje prispodobe to nas ipak ne oslobađa napora da i mi o njoj razmišljamo, da pokušamo otkriti skrivene dubine Božje riječi koja je neiscrpiva i koja uvijek iznova progovara svakom novom naraštaju pa tako i našem. No ne bi bilo dobro kad bismo popustili kušnji da osobe iz naših obiteljskih ili župnih zajednice svrstavamo u kamenito tlo ili trnje jer, ako ćemo biti iskreni, često smo puta i sami takvi. Da je to tako možemo odmah provjeriti jednim vrlo jednostavnim ispitom. Pokušajmo se, primjerice, sjetiti o čemu je govorila Božja riječ prošle nedjelje. Ne sjećamo se, zar ne. Eto kako je u našem srcu riječ Božja često puta ugušena vremenitim brigama, kako nije uhvatila korijena i kako rijetko donosi ploda. To ipak nije razlog da budemo malodušni, nego je poziv da uvijek iznova otvaramo svoje srce Božjoj riječi te da se molimo da u nama donese ploda. Pokušajmo se dakle u stavu poniznih slušatelja otvoriti poruci Gospodinove prispodobe o sijaču i sjemenu, znajući da sve što je dobro od njega dolazi pa tko i razumijevanje riječi i donošenje ploda.

U razmatranju prispodobe o sijači i sjemenu naša pozornost redovito ide na različite vrste tla na koje sjeme pada te pokušavamo sebe ili druge prepoznati u ovoj ili onoj vrsti tla, a ipak je u prispodobi u prvom planu sijač koji sije sjeme. Sijač iz prispodobe sije velikodušno, sije uz put, i na kamenito tlo, i u trnje te napokon u dobru zemlju. Ne uznemirava se što mu tri četvrtine sjemena ne donose ploda, nego se raduje što dobrim plodovima rađa sjeme palo na dobru zemlju. Zajedno sa siječem u prvom planu je i sjeme. Sijač i sjeme su neraskidivo povezani. Nema sijača bez sjemena, sjeme sijača čini onim tko on jest. Kad nestane sjemena nema ni sijača ili ga ima tek kao mogućnost. Sijač i sjeme, sjeme i sijač upućeni, određeni jedno za drugoga. Bez sjemena nema sijača, a bez sijača sjemenje nikada neće donijeti ploda, neće su umnožiti, neće ostvariti ono za što je određeno.

Iz Gospodinova tumačenja prispodobe doznajemo da je sjeme riječ Božja, no tko je sijač? Očito sam Gospodin Isus Krist, a poslije njega svi oni koji se nalaze u službi riječi Božje kao njezini navjestitelji i tumači. To mogu biti svećenici ukoliko su navjestitelji i tumači riječi Božje; to mogu biti vjeroučitelji i vjeroučiteljice; to mogu biti kršćanski roditelji i drugi kršćanski odgojitelji koji odgoj svoje djece temelje na kršćanskim načelima koja proizlaze iz riječi Božje; napokon to smo svi mi jer se na neki način si, izravno ili neizravno, nalazimo u odgoju, jedni kao odgojitelji drugi kao odgajanici, a svi smo i jedno i drugo. Bilo kao odgojitelji ili kao odgajanici željeli bismo da nam plodovi odgoja budu dobri, da naši savjeti padnu na dobru zemlju te da donesu obilat plod. No često zaboravimo na povezanost sjemena i sijača. Gospodin Isusa je sijač božanske riječi, ali je ujedno i sjeme. On je božanski sijač koji sije sjeme božanske riječi, božanskog života u ljudska srca; u konačnici u ljudska srca sije samoga sebe. Po njegovu bi primjeru i kršćanski odgojitelji prije bilo kojeg savjeta upućena drugima i sami trebali postati dobra zemlja koja prima sjeme, a potom postati sjeme

koje se sije, a to je moguće jedino u potpunoj posvećenosti drugima, posvećenosti koja želi dobro drugoga ne zbog nagrade nego zbog ljubavi, zbog radosti da druga, ljubljena osoba postaje dobra zemlja koja donosi ploda, da postane ono što je pozvana biti: dijete Božje, stvorenje koje Bog ljubi i koje je pozvano živjeti na hvalu slave njegove.

Dobar sijač zna da nije lako pripremiti zemlju za sjetvu koja će donijeti ploda. Kako bi sjeme u dobroj zemlji donijelo ploda valja zemlju dobro preorati, a ljudsko se srce ore plugom pokore, plugom onoga što se nekada nazivalo mrtvljenje, a danas bismo mogli nazvati samodisciplina, koja se stječe različitim vježbama odricanja i stege. I kad je dobra zemlja uzorana i kad na nju padne sjeme još je daleko od ploda. Za dobar plod potrebni su i drugi uvjeti: toplina sunca i plodnost kiše. Da naša srca donesu plod božanskih djela potrebno ih je izlagati suncu ljubavi Božje i to kroz činjenje dobrih djela, milostinje, možda kroz euharistijsko klanjanje, a svakako kroz molitvu. Kako bi naša srca postala plodna potrebna je i rosa Duha Svetoga, a ona silazi na nas kad u poniznoj molitvi zazivamo božansku milost da nas natopi darovima potrebnima za naše svakodnevno kršćansko življenje. Bez topline sunca i plodnosti kiše nema ploda, ma kako zemlja po sebi bila plodna. Bez milosti Božje, bez milosti i blagoslova zaludu su sva naša nastojanja oko izgradnje vlastitog ili obiteljskog ili društvenog života. Istina je da su naša srca trajno izložena kušnji, da se od dobre zemlje pretvore u zapuštenu zemlju, da postanu ugaženo i kamenito tlo, tlo koje je obraslo trnjem. Potrebno nam je trajno bdjeti nad vlastitim srcem, čupati korov i trnje iz njega te ga trajno obrađivati. Velika nam je utjeha, kako veli prvo čitanje, što sam Bog jamči da se Njegova riječ njemu na vraća brz ploda nego čini što on hoće. Usprkos našoj ljudskoj slabosti Božja riječ u sebi nosi snagu da našu slabost preobrazi u jačinu te da u nama donese ploda i onda kad se mi ne nadamo, kad ne očekujemo, pa čak i onda kad to niti ne želimo. Paradoksalno, ali istinito je da onda kad se priznamo i prepoznamo kao бесплодни, u trnje zarasli tek se tada otvaramo plodnosti, jer tada i samo tada može Bog djelovati u nama i kroz nas. Dok mislimo da smo plodni, da sami možemo, uvijek iznova ćemo se naći u slijepoj ulici, kako u osobnom tako i u obiteljskom i u društvenom životu. Tako nam se događa kao i Isusovim suvremenicima, naime da slušamo, ali ne shvaćamo, da gledamo, ali ne vidimo. Onima koji iskreno otvaraju srce Božjoj riječi u poniznosti i malenosti vlastitog bića Isus veli: *Blago vašim očima što vide i ušima što slušaju.* Zaista, blago nama, kad u navještenoj riječi prepoznamo riječ Božju za nas, kad u euharistijskom slavlju prepoznamo Krista Gospodina kako nam dolazi i kako nam se uvijek iznova daruje i predaje za nas.

ŠESNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Mudr 12, 13. 16-19; Rim 8, 26-27; Mt 13, 24-43

„Kraljevstvo je nebesko kao kad čovjek
posije dobro sjeme na svojoj njivi“ (Mt 13, 24).

Misno evanđelje šesnaeste nedjelje kroz godinu donosi tri Gospodinove prispodobe o kraljevstvu Božjemu te njegovo tumačenje prve od tri. A prva, kako nam je donosi sv. Matej, govori o dobrom sjemenu posijanu na dobru njivu te se time sadržajno nadovezuje na prispodobu iz prethodne nedjelje u kojoj je rečeno kako dobra zemlja rađa različitim plodovima. Sada Gospodin objašnjava što se događa u razdoblju rasta posijanog sjemena, u „međuvremenu“ između sisanja i žetve. Gospodin veli da sijačev neprijatelj na dobru zemlju i među dobro sjeme sije kukolj koji potom raste zajedno s pšenicom. U tumačenju prispodobe Gospodin veli da je sijač dobrog sjemena Sin čovječji, tj. on sam, njiva je svijet, dobro sjeme su sinovi kraljevstva Božjega, a kukolj sinovi, tj. sljedbenici Zloga. Neprijatelj koji ih sije u ovaj svijet jest đavao. Žetva je svršetak svijeta, a žeteoci su anđeli. Tada, na svršetku svega bit će odvojeni dobri od zlih, i kao što se kukolj odvaja od pšenice te ognjem spaljuje tako će svi bezakonici i zavodnici biti bačeni u peć ognjenu, a pravednici će zasjati poput sunca u kraljevstvu Oca svojega.

Stari su crkveni učitelji u sijaču dobrog sjemena prepoznavali utjelovljeni Logos, drugu božansku Osobu, Gospodina Isusa Krista, koji je u njivu svijeta, u naša ljudska srca zasijao istinu o Bogu i čovjeku, istinu o našem putu spasenja. Kad je vidio kako božansko sjeme istine donosi obilje ploda đavao, potaknut zavišću, u njivu je svijeta zasijao lažni nauk, poluistine, hereze, koje iskrivljuju ljudski put prema Bogu te zamračuju božansku istinu o dostojanstvu čovjeka i pozivu koji mu Bog upućuje. Zato su pozivali crkvene pastire da bdiju nad njivom, nad stadom Gospodnjim da mu kakav krivi nauk ne naškodi.

Spomenuto tumačenje je zanimljivo, ali ne i isključivo. Gospodinovu prispodobu moguće je na prvi pogled shvatiti kao upozorenje njegovim slušateljima da se svim silama potrudu da ne postanu kukolj na njivi Gospodnjoj. No, moguće je također, a to mi se osobno čini još izglednijim, prispodobu protumačiti kao govor o Božjem milosrđu. Naime, prispodoba počinje riječima: *Kraljevstvo je nebesko kao kad čovjek posije dobro sjeme na svojoj njivi* (Mt 13, 24). Riječ je dakle o kraljevstvu Božjemu koje je poput dobrog sjemena prisutno u ovome svijetu. Gospodarevi, tj. Božji suradnici su nestrpljivi. Kad su primijetili kukolj odmah su ga htjeli počupati, no Gospodar se tome protivi. Kome je bliska poljoprivreda zna kako se dugo vremena stabljika pšenice s mladim klasom gotovo nimalo ne razlikuje od stabljike kukolja, tj. ljujla. Zato Gospodar odbija svoje slugu: *Ne! Da ne biste sabirući kukolj iščupali zajedno s njime i pšenicu. Pustite nek oboje raste do žetve* (13, 29).

U svijetu poljoprivrede ne može se kukolj na kraju preobraziti u pšenicu ni pšenica u kukolj. No u svijetu ljudi, u svijetu slobodnih bića, takve su preobrazbe česte, nažalost češće pšenice u kukolj nego kukolja u pšenicu. Ipak, Bog ne želi počupati kukolj. On želi da se kukolj pretvori u pšenicu. Zato i odgađa žetvu i odgađat će je sve dok ima nade da se i posljednja stabljika kukolja preobrazi u pšenicu. Mi, Božji suradnici, ili barem Božji štovatelji, nismo tako strpljivi. Mi bismo to brzo počupali i ognjem spalili. A zašto? Zato što malo ljubimo. Kad su u pitanju osobe do kojih nam je stalo, koje volimo tada bismo uvijek pružili drugu, treću i stotu prigodu. Tada znamo biti jako strpljivi. No kad su u pitanju oni drugi, oni nama manje bliski, oni koji nisu s nama povezani vezama krvi ili prijateljstva tada bismo ih tako rado počupali. Ovako razmišljajući i postupajući pokazujemo kako smo premalo kršćani, kako smo premalo Božji, kako smo premalo zahvaćeni božanskom istinom koju je božanski Sijač posijao o ovaj svijet. Pala je ona i u naša srca, ali nažalost tako rijetko donosi ploda.

Za nas kršćane, sljedbenike Isusa Krista, pozvane da surađujemo u izgradnji Božjega kraljevstva u srcima ljudi, nije dosta biti pšenica, odnosno tjeskobno i grozničavo čuvati svoju pripadnost i vjernost Bogu. Svakako da je važno biti i ostati Bogu vjeran, da je važno ostati Božja pšenica te se nipošto ne pretvoriti u kukolj koji je beskoristan, štoviše i štetan. No, Bog od nas očekuje da svojim pšeničnim zrnjem, svojim djelima ljubavi i milosrđa pomognemo kukolju da se i ono preobrazi u pšenicu. To će biti moguće jedino onda kad se i sami prepoznamo kao kukolj, kao oni koji su potrebni pročišćenja. *Ako pšenično zrno pavši u zemlju ne umre, ostaje samo, ako li umre donosi obilat rod*, veli Gospodin Isus (Iv 12, 24). No, nas je strah umrijeti, nas je strah izgubiti kontrolu nad svojim životom, nas je strah prepustiti se posve u Božje ruke, jer tko zna kuda bi nas on odveo, što bi od nas očekivao. A mi smo samo ljudi, zar ne? Vidite kako lako iz nas progovaraju praktični nevjernici. Kao da bi Bog mogao za nas željeti nešto što nije dobro, nešto što ne ide u našu istinsku korist i dobrobit. Kao da Bog nije naš dobri i milosrdni Otac. Pada mi na pamet primjer jednog velikog čovjeka iz prvih kršćanskih vremena, primjer sv. Ignacija Antiohijskog. Vode ga u Rim da ga bace u arenu pred zvijeri. Na putu doznaje da ga kršćani na carevu dvoru pokušavaju osloboditi i on im piše pismo da to nipošto ne čine jer on je pšenica koja će, samljevena zubima zvijeri, postati Kristov kruh. Eto uzvišenog primjera što znači biti Kristova pšenica. Ne želi sačuvati ni vlastiti život kako bi se pružio svjedočanstvo za Isusa Krista.

Onaj tko zaozbilj živi vlastitu vjeru mora biti spreman i na žrtve, biti spreman ne praviti kompromise s vlastitom savješću i s načelima koja proizlaze iz vjere. Ako u našem životu nedostaje te spremnosti na žrtvu poradi pružanja svjedočanstva za Isusa Krista i za njegovu istinu tada smo u biti prikriveni nevjernici, možda i dobre osobe, ali se u ničemu ne razlikujemo od onih koji ne vjeruju, a koji se trude biti humani te činiti dobro. Ako smo zaista takvi možda bismo se trebali upitati nije li naš neprijatelj i u naše srce posijao svoje sjeme lažnih nada, lažnih poluistina i poruka prema kojima, često puta i ne razmišljajući, oblikujemo svoje živote. Molimo Gospodina da u vlastitom srcu znamo prepoznati istinsku pšenicu od kukolja kako bismo postali pšenica od koje će biti sačinjen Kristov kruh kojim će se hraniti oni koje susrećemo na svojim životnim putovima.

SEDAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

1 Kr 3, 5. 7-12; Rim 8, 28-30; Mt 13, 44-52

*„Kraljevstvo je nebesko kao kad trgovac traga za lijepim biserjem:
pronađe jedan dragocjeni biser, ode, rasproda sve što ima i kupi ga“
(Mt 13, 45-46).*

Središnja tema misnih čitanja je potraga za istinskom mudrošću koja bi trebala voditi čovjeka u ostvarenju vlastitog života. Prvo čitanje, iz Prve knjige o Kraljevima, donosi nam molitvu mladoga kralja Salomona koji se na početku svoga kraljevanja obraća molitvom Bogu da mu udijeli *pronicao srce da može suditi narodu, razlikovati dobro od zla* (1 Kr 3, 9). Bog mu je uslišio molitvu te je mladome kralju udijelio dar mudrosti po kojoj je postao ne samo poznat, nego i simbol mudra čovjeka. I danas, nakon toliko stoljeća, za mudra se čovjeka kaže kako je „mudar ko Salomon“. Premda kralj Salomon, kako doznajemo iz povijesti njegova kraljevanja, nije nastavio mudro vladati i mudro se ponašati, ipak poruka njegove molitve upućene Gospodinu ostaje važeća za sva vremena, poruka da istinska mudrost vrijedi više, nego sva blaga ovoga svijeta.

U misnom evanđelju sv. nam Mateju donosi tri Gospodinove prispodobe o kraljevstvu Božjemu. Prve dvije, o otkrivenom blagu na njivi te o trgovcu biserjem, govore o istinski mudrom ponašanju. Naime, u obje prispodobe riječ je o otkriću istinskoga blaga zbog kojega se prodaje sve što se posjeduje kako bi ga se steklo. U prvoj prispodobi blago je otkriveno slučajno. Dok je kopao na njivi, možda kao najamnik za dnevnicu, čovjek je otkrio blago zakopano na njivi. Kako po zakonu sve na njivi pripada vlasniku, čovjek koji je otkrio blago krije blago na njivi, odlazi, prodaje sve što ima te kupuje njivu, a s njom i blago koje sad postaje njegovo. Blago je čovjek pronašao slučajno, ali je bio spreman sve drugo prodati kako bi ga stekao.

Kraljevstvo Božje, koje možemo nazvati i evanđeljem, milošću Božjom, samim Bogom, blago je koje netko u svome životu pronađe slučajno, premda kod Boga slučaj ne postoji. Onaj tko se istinski susretne s Bogom, s njegovim svetim svijetom, to zaista doživi kao najveće od svih blaga ovoga svijeta te je spreman poradi njega sve drugo prodati. Primjer imamo u brojnim velikanima, muževima i ženama, naše kršćanske povijesti koji su zbog služenja kraljevstvu Božjemu bili spremni sve drugo prodati kako bi se posvetili tom najvažnijem, najvećem cilju svoga života. Redovito je riječ o iskustvu dubokog obraćenja, a ono nije drugo doli iskustvo susreta sa živim Bogom, najvećim i jedinim istinskim blagom ljudskoga srca. Proces obraćenja proces je odvratanja vlastitog bića od stvorenja prema Stvoritelju. U konačnici iskustvo obraćenika je iskustvo Boga koji je pronašao izgubljenog čovjeka. To je primjer sv. Augustina, Franje, Ignacija Lojolskog i tolikih drugih.

Druga nam prispodoba prikazuje kraljevstvo nebesko kao potragu trgovca za lijepim biserjem. Kad pronađe jedan osobito dragocjen, ode, rasproda sve što ima i kupi ga. Riječ je o svjesnoj potrazi. Može biti riječ o potrazi za životnim smislom, za istinom, za istinskom ljepotom, dobrotom. U konačnici je riječ o potrazi za onim što najviše ispunja ljudsko srce. Mi kršćani vjerujemo da sve spomenuto nalazimo u osobi Isusa Krista, koji je naša istina, istina o čovjeku i Bogu, naša svjetlost i svjetlost svijeta, naša radost i naša nada, naš mir i naš spokoj. Toliki veliki nemiri ljudski duhovi su se smirili, upokojili kad su Isusa otkrili. Spomenimo mislioca i fizičara Pascala, bl. Johna Henryja Newmanna, našega Marka Marulića i tolike druge velike duhove koji su neumorno tragali za istinom, a otkrili su je otkrivši Isusa Krista.

Zanimljivo je to s kraljevstvom nebeskim. Blizu nam je, u nama je, a opet daleko. Ono se nalazi u određenom pulsirajućem odnosu prema nama i našoj zemaljskoj stvarnosti. Koliko više dopuštamo Bogu da nas pronađe toliko nas njegovo kraljevstvo preobražava, toliko mi u

njega urastamo. Onaj tko dopusti da ga Bog posve pronade, onaj tko doživi iskustvo sv. Pavla da ne živi više on nego Krist u njemu, dakle iskustvo da je milošću preobražen, taj poželi posve uroniti u stvarnost, u puninu kraljevstva, a to je moguće jedino po smrti. Zato je sv. Pavao želio umrijeti kako bi posve uronio u stvarnost kraljevstva Božjega, a sv. je Franjo smrt nazivao svojom sestricom. Naše se približavanje kraljevstvu Božjemu i kraljevstva Božjega nama očituje u našim djelima, u našim odnosima prema Bogu i ljudima. U konačnici, zadnji je kriterij istinska, dobrohotna ljubav prema čovjeku.

No, nažalost, vrijedi i obrnuto. Naše samoljubivo, egoistično ponašanje, kad uvijek iznova sebe stavljamo u središte svega, svjedoči da smo daleko, tj. izvan kraljevstva Božjega i ono izvan nas. Pada mi na pamet tzv. Pascalova oklada. Naime, kad je prigovarao svojim poznanicima zbog njihova nemoralna življenja te ih upozoravao kako će za to jednom odgovarati, oni mu odgovoriše da im pokaže svoga Boga pa će se oni popraviti. On im odgovori da se poprave, da počnu čestito i plemenito živjeti pa će im biti očito kako Bog postoji. Kažu kad je Pascal umro da su mu u postavi od kaputa našli ušiven papirić s riječima: „Vatra. Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljevi, ne Bog filozofa i učenjaka. Sigurnost. Sigurnost. Osjećaj. Radost. Mir. Bog Isusa Krista... Zaborav svijeta i svega osim Boga. On se nalazi samo putovima naučavanima u evanđelju... Isus Krist. Isus Krist. Neka ne budem nikada od njega odvojen!“

Gospodin Isus nije tek jedan od učitelja i reformatora čovječanstva. Njegovi zahtjevi nisu maleni i lagani. On traži sve, ali i sve daje. To „sve“ što on nudi i obećava jest život vječni i blaženo zajedništvo s Bogom i to ne tek na onome svijetu, nego ono počinje ovdje našim pristankom da kraljevstvo Božje siđe u naše srce te da u nama i po nama donosi svoje plodove. Ako smo za tjelesno zdravlje, za ovaj vremeniti život, spremni potrošiti sve što imamo, koliko bismo, kao kršćani, trebali biti spremni sve potrošiti na stjecanje života vječnoga.

OSAMNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 55, 1-3; Rim 8, 35. 37-39; Mt 14, 13-21

*„On uze pet kruhova i dvije ribe, pogleda na nebo,
izreče blagoslov pa razlomi i dade kruhove učenicima,
a učenici mnoštvu“ (Mt 14, 19).*

U odlomku misnog evanđelja, po Mateju, doznajemo kako silan svijet dolazi Isusu, a on se sažali nad njim, izliječi njegove bolesnike te ih potom sve nahrani čudom umnažanja kruha i ribe. Zanimljiva nam je ta Gospodinova reakcija prema narodu. Naime, prije toga Matej opisuje Isusovo razočarenje nad galilejskih gradovima koji nisu prihvatili njegovu radosnu vijest. Isus nad njima izriče i strogi sud jer se nisu obratili. U svome razočarenju Isus ne pada u malodušje, ne okreće leđa narodu te ih ne prepušta njihovoj sudbini, kako bismo možda to mi učinili. Matej veli da se Isus obraća molitvom nebeskom Ocu, od kojega traži snagu za poslanje. Okrijepljen i ojačan molitvom, odnosno životnim odnosom s Ocem nebeskim, Isus iznova pun ljubavi može primati narod koji mu dolazi. Isus nudi jedno, oni traže drugo; on nudi kraljevstvo nebesko, oni bi htjeli zemaljsko; on nudi kruh koji silazi s neba, oni bi htjeli kruha od pšenice; on nudi nebo, oni bi htjeli zemlju. Uza sve to, uza sva kriva očekivanja naroda Isus mu ne okreće leđa; on se nad narodom sažali te ga kruhom zemaljskim i ribom okrijepi.

U Matejevu izvještaju se ispunja Božja riječ upućena narodu po proroku Izaiji: *O svi vi koji ste žedni, dođite na vodu; ako i nemate novca, dođite. Bez novaca i naplate kupite i uživajte vino i mlijeko! Zašto da trošite novac na ono što kruh nije, i nadnicu svoju na ono što ne siti? Mene poslušajte i dobro ćete jesti i sočna ćete uživati jela* (Iz 55, 1-2). Narod kojemu Bog upućuje poruku po proroku nalazi se u izagnanstvu. Da bi preživio mora od svojih tlačitelja kupovati kruh svagdanji. No, koliko god kupovao nije dosta. Narodu prijeti glad i pogibao. U takvoj situaciji Bog upućuje riječ ohrabrenja; riječ koja postaje poziv na pouzdanje u providnost, na pouzdanje u Boga koji je na strani siromaha, na strani potlačenog naroda. Bog završava svoj poziv obećanjem života i spasenja: *Priklonite uho i k meni dođite, poslušajte i duša će vam živjeti. Sklopit ću s vama Savez vječan, Savez milosti Davidu obećanih* (Iz 55, 3). Bog poziva narod da se njemu okrene, da se njemu vrati te da jedino od njega očekuje svoje spasenje, a ne od onih od kojih kruh kupuje.

Kako nam se ta situacija čini poznatom i bliskom! U gospodarskoj krizi koju proživljavamo kao da se brojni tlačitelji, bankari, poreznici, tuđinski vlasnici, natječu tko će više opljačkati ono što je još preostalo. Narod stenje i trpi od ekonomskog iscrpljivanja. Nude mu se uvijek iznova nove lažne nade i rješenja. Nudi se Europska Unija. Nude se strani ulagači. Vjerojatno će se tkogod okoristiti od tih rješenja, možda izabrana politička i gospodarska elita. A narodu će vjerojatno biti još teže, a još težim teretom kredita i dugova na leđima. Nije li vrijeme da se vratimo onomu koji u rukama ima istinsko rješenje? Nije li istina da kad bismo se Bogu vratili, kad bismo počeli zaista poštivati i živjeti njegove zapovijedi da bi se mnoge problemi sami od sebe riješili. Vratiti se Bogu znači početi stvari spoznavati u pravome svjetlu, a kad se stvari spoznaju onakvima kakve su zaista, kad razlučimo pšenicu od ljujla, tada možemo doći do pravih rješenja. Kad shvatimo da nam je Bog dao prelijepu Domovinu s velikim potencijalima, s potencijalima proizvodnje zdrave hrane, sa Slavonijom koja bi mogla hraniti ne samo Hrvatsku nego sve zemlje na brdovitom Balkanu, kad shvatimo da nam je Bog dao prelijepu obalu i more, možda ćemo shvatiti da nije potrebno da nam dođu stranci reći što i kako moramo napraviti. Ako smo se u Domovinskom ratu znali sami obraniti, valjda sami, tj. na Boga oslonjeni, možemo i svoju Domovinu izgraditi.

U Hrvatskoj je danas previše onih koji šire malodušje i negativnosti što ima za cilj ubiti potencijale našega naroda. Gdje god dođu u tuđi svijet Hrvati su prepoznati kao vrijedni,

dobri i pošteni radnici. Svugdje uspiju, samo ne u svojoj Domovini. Očito nekome odgovara takvo stanje, a odgovara nesposobnim političkim trenutnim elitama te njihovim medijskim poslušnicima. Od završetka Domovinskog rata te se elite trude srušiti nacionalni ponos i duh našega naroda. Hvala Bogu, nisu u uspjeli, ili bolje reći, još nisu uspjeli, jer se i dalje trude.

Želimo li opstati, vrijeme je da se Bogu vratimo. Vrijeme je da počnemo prepoznavati one koji žele zaista raditi na dobrobit svoga naroda, one čiji su politički i gospodarski programi u suglasju s onim što mi kao Hrvati osjećamo i što kao kršćani vjerujemo. Vrijeme je da Domovinu predamo u ruke onih koji je vole, u ruke onih koji su za nju krv prolijevali i koji su je obranili i stvorili. Domovinu valja predati u ruke hrvatskim braniteljima među kojima, hvala Bogu, ima veoma učenih i stručnih ljudi na svim poljima. Na njima je da se javnosti predstave i zatraže podršku od naroda. Uvjeren sam da će je i dobiti.

No i mi smo, baš poput Isusovih suvremenika, u opasnosti smo da se zadovoljimo punim želucima, da se zatvorimo samo u sferu ovozemaljskog. Bog nam je dao prelijepu Domovinu, ali kao kršćani znamo da ćemo preko izgradnje i ljubavi prema svojoj zemaljskoj Domovini, stići u još ljepšu Lijepu našu, u našu nebesku domovinu. To će biti moguće jedino budemo li vlastitu Domovinu gradili s Božjim blagoslovom, jer ono što je rečeno za pojedini dom, tj. obitelj vrijedi i za širu obitelj, narod i Domovinu: *Ako Gospodin kuće ne gradi, uzalud se muče graditelji.*

DEVETNAESTA NEDJELJA KROZ GODINU

1 Kr 19, 9. 11-13; Rim 9, 1-5; Mt 14, 22-33

*„Reče Isus: 'Ja sam! Ne bojte se!' Petar prihvati i reče:
'Gospodine, ako si ti, zapovjedi mi da dođem k tebi po vodi'.
A on mu reče: 'Dođi!'“ (Mt 14, 28-29).*

Misna liturgijska čitanja devetnaeste nedjelje kroz godinu donose nam dramatična i zanimljiva iskustva susreta s Bogom. Ti susreti, Ilijin na brdu Horebu i Petrov hod po vodi, mogu biti od velikog značenja i za nas suvremene kršćane.

U prvom čitanju, iz Prve knjige o Kraljevima, prorok se Ilija - ognjeni Ilija - sklonio u pećinu na Horebu, a Bog ga poziva da stane na ulaz u pećinu jer će proći pred njim. Naišao je silan vihor koji je lomio brda, no Bog nije bio u vihoru. Nije bio ni u potresu ni u ognju. Gospodin je bio u šapatu laganog i blagog lahora. Ilija je prekrio lice jer se bojao s Bogom susresti. Ilija je došao na brdo Horeb bježeći pred kraljicom Izebelom, a duša mu je bila puna gorčine i razočarenja. Gorljivo je revnovao i borio se za Boga i ispravnu vjeru u Boga, ne prežući u ime toga počinuti, prema našim današnjim kriterijima, strašne zločine. Na kraju se osjeća sam i razočaran. Poželio je umrijeti. U takvoj situaciji gorčine i razočarenja Bog mu se objavljuje u blagom i laganom lahoru kojim je zamilovao njegovo lice, koje je Ilija od straha sakrio. Bog mu potom objavljuje da nipošto nije sam. Ima tisuće drugih koji su Bogu vjerni te potom šalje Iliju da pomaže nove kraljeve te Elizeja kao proroka umjesto sebe.

Ilijino iskustvo često je puta iskustvo nas suvremenih kršćana. Zamišljamo Boga na sebi svojstven način, ne shvaćajući da često puta nije riječ o stvarnome Bogu, nego o našoj slici Boga, odnosno o tome da mi sami stvaramo Boga na svoju sliku i priliku. Žalostimo se, puni smo gorčine i razočarenja što Bog ne reagira, što ne čini ono što mi želimo da učini. Često postupamo poput nezrele djece koja traže da sve bude po njihovu, ne znajući da će određeni čini biti na njihovu štetu. Odgovorni roditelji će ih pokušati spriječiti da se ne ozlijede ili da sebi ne naškode. Upravo tako Gospodin Bog postupava prema nama, baš kao odgovoran roditelj koji ne želi da se njegova djeca ozlijede ili da sebi naškode.

Stvaramo Boga na svoju sliku i priliku te očekujemo kako će djelovati na način kako mi to zamislimo. Kad se to ne dogodi dovodimo u sumnju svoju vjeru. Problem je što smo u procesu odrastanja promijenili gotovo sve životne spoznaje, osim onih s područja vjere. One su ostale onakve kakve su bile u djetinjstvu. I dalje Boga zamišljamo kao suca, kao sveprisutno oko kojemu ništa ne izmiče i koji jedva čeka da nas uhvati u kakvoj nepodopštini. No Bog je drugačiji, posve drugačiji od onoga što mi čak i možemo zamisliti. On nas želi kao ljubljenu djecu, a mi bi htjeli biti sluge; želi nam biti Otac, a mi bismo željeli gospodara; nudi nam milosni život u slavi i slobodi djece Božje, a mi bismo htjeli zakon; htjeli bismo pravila, propise, zakone i uredbe. Htjeli bismo da se zna što nam je činiti i kakva nas nagrada čeka za učinjeno. Slični smo Izraelcima koji su izišli iz egipatskog ropstva pa se u pustinji stalno žale da im je teško te se žele vratiti u ropstvo, u barem nekakvu sigurnost reda i redovite hrane. Bog nudi hod za sobom. Cilj tog hoda za Izabranu je narod bilo prinošenje žrtava Bogu, tj. iskazivanje štovanja pravome Bogu, a potom odlazak u Obećanu zemlju, koja nije drugo doli Bog sam. No, prije ulaska bilo je potrebno duhovno pročišćenje, odricanje od vlastitih poimanja Boga i služenja Bogu, a na što oni nisu bili spremni.

U punini vremena Bog šalje svoga Sina ne samo da obnovi poziv čovjeku da uđe u zajedništvo s Bogom, nego da to zajedništvo i omogući jer je čovjek, svaki čovjek po sebi nesposoban ući u zajedništvo s Bogom. Može ući jedino ako mu Bog to omogući. Isus nam omogućuje ući u Obećanu zemlju, u zajedništvo života s Bogom; omogućuje nam život u slobodi i slavi djece Božje. Onima koji ga prime, zapisa sv. Ivan, omogućuje da postanu djeca

Božja. Eto ti, koji imaju milosti i hrabrosti povjerovati, ali uistinu povjerovati Isusu, ti mogu i po vodi hoditi, baš poput Petra na Galilejskome moru.

Usred olujnog i valovitog mora Isus dolazi apostolima hodeći po moru. Prestrašiše se, a Gospodin ih ohrabri: *Hrabro samo! Ja sam!* Petar, nestrpljivi i impulzivni Petar, brže bolje reče: *Ako si ti zapovjedi mi da dođem k tebi po vodi!* A Isus mu reče: *Dođi!* I Petar pođe k Isusu hodeći po vodi. O čuda vjere i pouzdanja u Gospodina Isusa! To se čudo i danas ponavlja iz dana u dan u različitim oblicima. Ne hode li po vodi svoga života oni kršćanski mladići i djevojke koji u suvremenom kultu obožavanja vlastitog „Ja“ odlučuju živjeti u predbračnoj čistoći, jer to njihov budući partner zaslužuje, jer ne žele povrijediti svoju vjeru i svoje kršćansko dostojanstvo? Ne hode li po vodi oni roditelji koji u teškoj gospodarskoj krizi odlučuju imati dijete više pa kao Božji dar prihvaćaju treće, četvrto, peto dijete? Ne hode li po vodi oni supružnici koji već godinama, desetljećima žive u zajedničkom životu te su zajedno prebrodili sve kušnje i izbjegli hridi na koje se je mogao nasukati njihov obiteljski brod? Ne hode li po vodi oni vjerni supružnici koji ostaju vjerni i kad im teška, neizlječiva bolest pogodi njihovu ljubljenu osobu, supruga ili suprugu? Da, brojni kršćani i dan danas, baš poput Petra, hode po moru vlastitog života, a to im uspijeva, baš kao onda Petru, jer im je pogled čvrsto prionuo uz Gospodina Isusa. Mi, drugi, ostali, prosječni kršćani češće imamo iskustvo potonuća u vodu, baš poput Petra. Naime, kad je Petar opazio veliki vjetar, poplaši se i počeo tonuti te kriknu: *Gospodine, spasi me!* Svrnuo je pogled s Gospodina te je zato počeo tonuti. To se i nama događa u našim životnim olujama. Hodimo po vodi dok gledamo u Gospodina, a kad svrnemo pogled s njega, počnemo tonuti. No, ništa zato. Važno je tada, baš poput Petra kriknuti: *Gospodine, spasi me!* I nama će, baš kao Petru onda, pružiti ruku te nas iščupati iz pogibelji.

DVADESETA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 56, 1. 6-7; Rim 11, 13-15, 29-32; Mt 15, 21-28

„O ženo! Velika je vjera tvoja!
Neka ti bude kako želiš“ (Mt 15, 28).

U misnom evanđelju dvadesete nedjelje kroz godinu, sv. Matej opisuje Gospodinovo putovanje kroz rubne dijelove zemlje svojih pradjedova, naime kroz krajeve tirske i sidonske. Neka mu žena, strankinja, Kaananka, dođe u susret vičući: *Smiluj mi se Gospodine, Sine Davidov. Kći mi je teško opsjednuta* (Mt 15, 22). No Gospodin joj ne uzvratni ni riječi. Na molbu učenika da je usliši Gospodin ostaje nijem. Potom se događa dijalog između Gospodina Isusa i žene, na kraju kojeg Gospodin uslišava njezinu molbu. I ozdravi joj kći toga časa, zapisa sv. Matej.

Iz ovog kratkog susreta žene strankinje s Gospodinom Isusom izvući nam je velike i važne pouke i poruke za naš kršćanski vjernički život. Prvo, Gospodin Isus očituje izvorni Božji plan po kojem je spasenje trebalo doći svijetu preko Izabranog naroda. Taj je narod bio pozvan da postane svjetlo svijeta, da preko njega svi drugi narodi na zemlji dođu do istinske spoznaje Boga. No kako nisu prepoznali časa svoga pohoda, kako u Gospodinu Isusu nisu prepoznali Emanuela, Boga-s-nama, Gospodin provodi plan spasenja na drugi, za njega teži i krvaviji način. Odlučuje uzići na križ te kroz svoje trpljenje i smrt, kroz svoje na križu raširene ruke, okupiti čitavo čovječanstvo u jednu Božju obitelj. No Izrael ostaje Božji Izabrani narod, ostaju Božji prvorođenac. Sv. Pavao veli u poslanici Rimljanima: *Ako je njihovo odbačenje izmirenje svijeta, što li će biti njihovo prihvaćanje ako ne oživljenje od mrtvih?... Ta neopozivi su dari i poziv Božji!* (Rim 11, 15. 29).

Druga velika pouka koju možemo izvući iz Gospodinova susreta s Kaanankom jest vrijednost uporne molitve. Kroz odgađanje uslišanja ženine molbe Gospodin Isus u biti daje pouku svojim učenicima o vrijednosti ljudske vjere i uporne molitve. Nije mala ženina vjera. Naime, naziva Isusa *sinom Davidovim*. Riječ je o mesijanskom naslovu koji je više puta u evanđeljima upućen Isusu, ali koji mu je većina njegovih suvremenika negirala. A žena koja ne pripada njegovu narodu, koja nije dionica vjere otaca, vjere koja je jedinstvena baš u iščekivanju Božjeg Pomazanika - Mesije, ispovijeda upravo tu vjeru. Kroz dijalog sa ženom Isus poučava svoje učenike upravo o veličini vjere koja im je darovana i koju su pozvani živjeti i ispovijedati. Žena je svjesna da ne pripada Izabranom narodu te da ne zasluhuje da joj Gospodin iskaže milosrđe na način kako to želi učiniti pripadnicima svoga naroda, s kojima je Bog sklopio svoj savez. Ona je zadovoljna mrvicama koje padaju sa stola Gospodnjega. U toj točki u kojoj je zablistala njezina vjera Gospodin joj je uslišio molbu, ozdravio joj je kćer te je pohvalio njezinu veliku vjeru.

Postoji određena paralela između Gospodinova dijaloga sa ženom i situacije u kojoj se mi danas nalazimo. Isus veli da nije prilično oduzeti kruh djeci i baciti ga psićima, a žena se s time slaže te veli da psići dobivaju mrvice sa stola svojih gospodara. Kako je naša suvremena situacija posve suprotna na onu evanđeosku. Danas kao da se ne samo kruh nego i najbolji bokuni bacaju psićima, a djeci pripadaju mrvice. Koliko li društava za zaštitu životinja; koliko prolivene tinte i žuči zbog uginulog labuda, rode ili medvjeda. Nestali medvjedić iz tamo nekog utočišta postaje gotov udarna vijest u informativnim emisijama. O tom i sličnim „životinjskim“ temama rade se duge i skupe reportaže. I odmah se propituju i ispituju državne institucije što su i jesu li sve učinili da zaštite te jadne životinje. A te se institucije ispričavaju, opravdavaju te obećaju da će odmah sve učiniti kako bi se stvar riješila.

Ta skrb i osjećaj odgovornosti prema životinjama, tim Božjim stvorenjima, po sebi je dobra. No u našem suvremenom društvu ona je licemjerna i izopačena. Naime, dok postoje programi i projekti za zaštitu jedne ili druge ugrožene životinjske vrste, istodobno se deseci,

možda i stotine djece posve legalno ubijaju u bolnicama, ili bolje reći, klaonicama, diljem Hrvatske. Istodobno obitelji s četvero, petero i više djece muku muče u preživljavanju iz mjeseca u mjesec, muku muče u nabavi knjiga i ostalih potrepština za djecu. Umjesto da im se pomogne, umjesto da im svi zajedno budemo zahvalni jer su društvu podarili nove članove, društvo im šutke poručuje u stilu: *Tko vam je kriv što ste rađali toliku djecu*. Kao da ta djeca neće sutra biti odrasli ljudi koji će raditi i iz svojih dohodaka izdvajati za mirovine onih koji ih danas preziru. Navezanost suvremenog čovjeka na kućne ljubimce te općenito životinje svjedoči s jedne strane o otuđenju čovjeka i dehumanizaciji društva. Iz ljubavi prema životinjama moglo bi se zaključiti kako je naše suvremeno društvo veoma humano. No to je laž i privid. Razina humanosti jednoga društva dokazuje se brigom i ljubavlju prema onim najugroženijima i najmanjima iz tog društva. Dokle god budu postojali zakoni koji legaliziraju ubojstva onih najmanjih, a to su nerođeni, ne može se govoriti o humanom društvu. Nečistu savjest društvo pere brigom prema životinjama.

Kako nam je potrebno obraćenje! Kako nam je potrebna čista vjera, vjera žene Kanaanke iz evanđelja. Jer jedino iz vjere i po vjeri moći ćemo na ispravan način vrednovati različite stvarnosti našega života; jedino u vjeri moći ćemo shvatiti kako ljudski život u sebi nosi neizmjerljivo dostojanstvo i vrijednost, kako po sebi nadilazi sve ostalo stvoreno; kako je potrebno štititi i ugrožene životinjske vrste, ali kako na pijedestalu naših interesa i briga mora biti skrb za čovjeka, za konkretnog čovjeka s njegovim potrebama, osobito za one najmanje, one najugroženije. Jedino u vjeri možemo shvatiti da djeca, brojna djeca trebaju biti za stolom - obiteljskim, gradskim, županijskim i državnim -, a psićima pripadaju mrvica sa stola.

DVADESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 22, 19-23; Rim 11, 33-36; Mt 16, 13-20

*„Blago tebi, Šimune, sine Jonin, jer ti to ne objavi tijelo
i krv, nego Otac moj koji je na nebesima“ (Mt 16, 17).*

U odlomku Matejeva evanđelja, od dvadeset i prve nedjelje kroz godinu, čuli smo Gospodinov upit učenicima: *Što govore ljudi tko je Sin Čovječji?* Učenici prenose doživljaje svojih suvremenika o Isusu Kristu, prema kojima je očito kakao Isusa smatraju velikim Božjim čovjekom, na razini najvećih likova starozavjetne povijesti. Potom slijedi Isusovo izravno pitanje učenicima o vlastitom identitetu te Petrov odgovor; odgovor koji je i za nas danas od odlučujuće važnosti.

U povijesti čovječanstva bilo je velikih ljudi koji su svojim životom i naukom utjecali na velike skupine ljudi, pa čak i na milione. Ipak, oko nijednog od tih velikana nije bilo i nema toliko prijepora kao kad je u pitanju osoba Isusa Krista. Od njegova vremena pa do dana današnjega uvijek se iznova postavlja pitanje njegove osobe, njegova nauka i značenja tog nauka za čovječanstvo.

Kao onda, u vrijeme apostola, tako i danas brojni će priznati Isusovu veličinu. Za jedne je on religijski genij koji je ukazao na prvenstvo onog nutarnjeg u čovjeku, na prvenstvo ljudskog srca u odnosu prema Bogu. Za druge Isus je jedan od najvećih filozofa u povijesti ljudskog roda; kao nitko prije njega ukazao je na veličinu ljudskog života te kako se istinski smisao ljudskog života nalazi u ljepoti međuljudskih odnosa. Za treće, Isus je društveni reformator, upravo revolucionar koji se nije mirio s nepravdama u društvu te je pozivao na promjene, želeći uspostaviti društvo jednakih ljudi, dakle, besklasno društvo.

Svi ovakvi pristupi i promišljanja o Gospodinu Isusu priznaju njegovu veličinu, ali samo u okviru ovozemaljskoga, u okviru koji postavljaju i određuju sami ljudi. Govoreći o Isusu svi oni u biti govore o sebi samima tako da je istina ono što je početkom 20. st. napisao Albert Schweitzer, teolog, liječnik i misionar, budući nobelovac: „Ništa, napisa on, ne otkriva tako dobro život pojedinog čovjeka koliko njegov pokušaj da napiše Isusov život“. Govoreći i pišući o Isusu brojni autori, brojni pisci Isusova života i tumači njegove poruke zapravo su pisali o sebi, o svojim idejama i ideologijama.

Nasuprot njima Crkva, ona na Petru utemeljena, već 20 st. ispovijeda isto što je Petar ispovjedio kod Cezareje Filipove: *Ti si Krist - Pomazanik, Sin Boga živoga!* (Mt 16, 16). Ta naša ispovijest u Isusovo bogosinovstvo nije plod našega promišljanja, našega umovanja o njemu i njegovoj poruci. To nam je znanje darovano odozgor. Isus reče Petru: *Blago tebi Šimune, sine Joni, jer ti to ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima.* Znanje o Gospodinu Isusu nama dolazi odozgor, s neba, kao Očev dar. Riječ je o posebnoj vrsti znanja koje se temelji na daru vjere koja se po svojoj naravi pretače u ljubav. U Isusu Kristu Crkva već 20. st. spoznaje najdublji temelj ne samo vlastite opstojnosti nego i svega što postoji. U njemu prepoznaje najdublju čežnju svakog ljudskog srca, jer je on Bog postao čovjekom; jer je On Božji „da“ čovjeku i ljudski „da“ Bogu. U njemu su nam otvoreni svi putovi i sva vrata prema vječnosti, prema onomu čemu teži naše srce. On je vječnost koja je provalila u naše vrijeme i kao Emanuel, Bog-s-nama, postaje suvremenik svakog naraštaja prateći nas na našem životnom putu prema kraju, prema cilju, a cilj je on sam, Početak i Uvir svega stvorenoga.

Kad Crkva, na usta Petra, onoga prvoga i ovoga današnjega, ispovijeda da je Isus Pomazanik ona ispovijeda da je u Isusu izrečena konačna i neopoziva Božja riječ upućena ljudima i da nam nije očekivati neke druge riječi. Ono što Bog poručuje, što progovara čovjeku nije nekakav popis istina koje valja vjerovati, nego je prije svega i nadasve Isus Krist, Božja Riječ postala čovjekom u kojoj Bog nudi samoga sebe i puninu svoga božanskog života. Po Isusu Kristu, jedinorođenome Sinu Božjemu, koji je u vremenu postao Sin čovječji,

nama sinovim ljudskim, ponuđena je mogućnost da postanemo Božja djeca, Božji sinovi i kćeri. U Isusu Kristu nam je ponuđeno bogosinovstvo. Ono što Krist ima po naravi, nama je ponuđeno po milosti. No, riječ je o jednoj te istoj stvarnosti: sudjelovanju u božanskom životu.

To je vjeroispovijest Crkve; to je naša vjera kojom se ponosimo, u kojoj živimo i za koju smo spremni umrijeti. Da i umrijeti, jer je Isus naš život. Bez njega života nam nije; njega poznavati znači život vječni imati. Ova vjeroispovijest Crkve mora postati vjeroispovijest, život svakog krštenika želi li uistinu biti dionik onoga što Bog nudi po svome Sinu. Kao apostolima onda tako Gospodin i nama danas postavlja pitanje: *Što vi, kršćani 21 st., kažete tko sam ja?* I nije dovoljno odgovoriti formulama naučenim na satovima vjeronauka, nego je potrebno odgovoriti i progovoriti vlastitim životnim svjedočanstvom da pripadamo Isusu Krist, da je on naš i mi njegovi. Potrebno je danas, baš kao i u apostolska vremena, ponuditi svjedočanstvo kako je Isus Krist uistinu najbolji, najdublji najiscrpniji odgovor na pitanja koja muče svako ljudske srce: odgovor na pitanje smisla ljudskog života i smrti, boli i patnje, tuge, žalosti i radosti.

Na Petrovu vjeroispovijest Gospodin mu obećava da će na stijeni njegove vjere sagraditi svoju Crkvu, svoj novi narod Božji, čiji smo i mi dionici. Obećava također da ni vrata paklena neće njegovu Crkvu nadvladati. Da, ako smo u njemu, ako smo jedno s Gospodinom, nikakva sila paklena ne može nam naškoditi, ne može nas oboriti. Kako je velik dar vjere koji nam je dragi Bog udijelio po sakramentu krštenja i po pozivu da živimo kao kršćani, kao njegova ljubljena djeca! Molimo Gospodina da njegov dar u nama uzraste te da živeti po vjeri i iz vjere doživimo kako je lijepo pripadati Bogu i znati da je on s nama u sve dane našega života.

DVADESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

Jer 20, 7-9; Rim 12, 1-2; Mt 16, 21-27

„*Tko hoće život svoj spasiti izgubit će ga,
a tko izgubi svoj život poradi mene, naći će ga*“
(Mt 16, 25).

Misno evanđelje dvadeset i druge nedjelje kroz godinu nastavak je evanđeoskog odlomka od prošle nedjelje. Nakon što je pohvalio Petra zbog vjere koju je ispovjedio, Gospodin Isus objavljuje učenicima što ga čeka u Jeruzalemu, kako mora mnogo pretrpjeti, kako će biti ubijen i kako će treći dan uskrsnuti. Petar ga uze na stranu te ga počeo odvrćati. No Isus ga na to strogo ukori: *Nosi se od mene sotonu! Sablazan si mi jer ti na pameti nije što je Božje, nego što je ljudsko* (Mt 16, 23). Potom svim učenicima uputi poziv da se, ako žele biti njegovi, odreknu sami sebe, uzmu svoj križ te pođu za njim.

Opisani događaj ima veliko značenje za nas vjernike. Na Gospodinovu riječ o vlastitom trpljenju, muci i križu u Petru se javlja otpor, pobuna. Petrovo odvrćanje Gospodina od muke i križa u biti je znak Petrove brige i ljubavi prema Gospodinu Isusu. Petar postupa tako ljudski, tako prijateljski; on jednostavno želi onoga koga voli poštediti trpljenja i križa. Da smo mi trebali napisati nastavak tog događaja, vjerojatno bismo napisali kako je Isus počeo uvjeravati Petra da tako mora biti, a potom bi Petar iznova, još jače, s još više žestine i nestrpljenja, odvrćao Isusa od njegova puta. U našem scenariju vjerojatno bi Isus popustio. No, u stvarnosti Isus oštro prekorava Petra: *Nosi se od mene, sotonu. Sablazan si mi jer ti na pameti nije što je Božje, nego što je ljudsko!* Iza Petrove brižnosti Isus prepoznaje nešto dublje, nešto tamnije i prikriveno; on prepoznaje djelovanje Zloga, djelovanje Sotone koji želi poremetiti Božje planove i putove. Isus je prethodno rekao kako je njegova hrana vršiti volju Oca nebeskoga; to je njegov cilj, to je smisao njegova života. Iz jedinstva života s Ocem nebeskim proizlazi i jedinstvo djelovanja. Kad spozna što Otac od njega očekuje za Isusa ne postoji drugačiji put, ne postoji drugačija mogućnost. On može i zna samo jedno: vršiti volju Oca nebeskoga, što koštalo da koštalo.

Petar je zbunjen. A i mi zajedno s njime: kako volja Božja može biti trpljenje; kako volja Božja može biti križ? No ako malo dublje promislimo, ako malo dublje zađemo u svoja ljudska iskustva uočiti ćemo pravilo, gotovo zakon, da istinske ljubavi nema bez žrtve, bez trpljenja. I što je dublja, što je veća ljubav ona je osuđena, usmjerena dubljem trpljenju. Ljubav nema oružja kojim se može izboriti za svoje pravo, za ono što želi postići doli trpljenje. Što mogu, primjerice, učiniti roditelji kad im dijete pođe krivim putem, kad se počne opijati i drogirati? Na silu ne će riješiti ništa; ostaje im potražiti pomoć i trpjeti, a trpe jer ljube. I što je god veća povezanost, veća ljubav između osoba dublje je i veće trpljenje. A mi se po svojoj ljudskoj naravi želimo tome oprijeti, želimo se osloboditi trpljenja i križa.

Petar je Isusu sablazan jer ga želi odvrćati od Božjih putova. Isus ga prekorava jer mu na pameti nije što je Božje, nego što je ljudsko. Isus nije rekao Petru kako mu je na pameti ono što je sotonsko, nego ono što je ljudsko. Tako je ljudski htjeti izbjeći trpljenje i križ. Tako je ljudski željeti imati sretan i radostan život. Tako je ljudski htjeti biti, primjerice, bogati i slavni itd. I sve to po sebi nije loše. No, unutar tih, tako ljudskih želja, često se nalazi nešto prikriveno, nešto tamno i zlokobno što vodi osobu da nastoji ostvariti svoje želje bez obzira na sve drugo, bez obzira na druge i bez obzira na ljubav. Tu se otvara prostor djelovanju Zloga, tu se ono tako ljudsko počinje protiviti Bogu te tako ono tako ljudsko prerasta u sotonsko.

I mi smo često puta baš poput Petra u napasti da pomislimo kako znamo bolje od Boga; kako je Bog nepravedan kad se nama ili onima koje ljubimo događa nešto što ne

želimo, što nije u našim ljudskim planovima. Htjeli bismo da se Bog pokaže velik i moćan u svijetu te da svijet preobrazi i uredi prema našim zamislima i prema našim potrebama. U svojim očekivanjima i željama tako smo ljudski. No Bog bira drugačiji put. On bira put preobrazbe srca trpljenjem i poniznošću. Događaj s Petrom poziva nas na oprez da se ne bismo u svojoj ljudskosti, u svojim ljudskim željama pobunili protiv Boga, a to bi bilo sotonski. Zato nas Gospodin poziva da se *odreknemo samih sebe, da uzmemo svoj križ te da pođemo za njim* (Mt 16, 24). Odreći se samih sebe nije drugo doli učiti i naučiti promatrati vlastiti život i svijet iz drugačije, iz Božje perspektive. Naša redovita perspektiva gledanja na svijet koji nas okružuje je egoistična; perspektiva koja uvijek polazi od vlastitoga „ja“ i osobne koristi. To je perspektiva koju sv. Pavao naziva *život po tijelu*, ili suobličnost ovom svijetu. Odreći se sebe znači naučiti oslušivati i slijediti poticaje Duha Svetoga u vlastitoj nutrini, u vlastitoj savjesti. Duh Sveti, koji je izliven u naša srca, želi nas naučiti razabrati što je volja Božja te nam pomaže da je izvršimo. I to je temeljni cilj djelovanja Duha u nama. Duh nam pomaže da otkrijemo i otvorimo nove poglede, pomaže nam da naš pogled ne bude isključivo prikovan za zemlju nego da ga usmjerimo prema gore, prema nebu, prema Gospodinu Bogu. Gospodin nas upozorava da ćemo izgubiti vlastiti život ako ga želimo spasiti na ljudski, na vlastiti način. A ako vlastiti život izgubimo poradi njega da ćemo ga spasiti. Drugim riječima, ako uđemo u njegovu logiku življenja, a to je logika u kojoj prvenstvo ima volja Božja, tada će naš život biti spašen. I to je doista tako, jer je najdublji i istinski sadržaj ljudskog života sam Bog.

DVADESET I TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU

Ez 33, 7-9; Rim 13, 8-10; Mt 18, 15-20

„Zaista, kažem vam, što god svežete na zemlji,
bit će svezano na nebu; što god odriješite na zemlji,
bit će odriješeno na nebu“ (Mt 18, 18).

Središnja tema misnih čitanja dvadeset i treće nedjelje kroz godinu je bratska ljubav, a sažima je redak iz drugog čitanja, iz Pavlove poslanice Rimljanima: *Nikome ništa ne dugujete, osim da jedni druge ljubite. Jer tko ljubi drugoga, ispunio je Zakon* (Rim 13, 9). U konačnici kršćani nemaju duga osim ljubavi prema bližnjima. No, kako ljubav može biti dug, odnosno dužnost, obveza? Može jer je uzajamna ljubav zahtjev naše ljudske naravi te ju je stoga i sam Gospodin Bog htio zaštititi najvažnijom od svih zapovijedi, zapovijedu uzajamne ljubavi koja je u sebi sažetak i ispunjenje starozavjetnoga Zakona koji je brojim zapovijedima uređivao odnose između čovjeka i Boga te između ljudi. Sve zapovijedi i sve zabrane po kojima se uređuju međuljudski odnosi sažimaju se u zapovijed ljubavi. Ljubav nije usmjerena isključivo na materijalno dobro ljudi, nego i na duhovno i vječno. Kao što svatko želi dobro sebi, kako materijalno i duhovno, tako je dužan to isto dobro željeti i bližnjima i to ne samo onima koji su mu po krvi bliski i koje ljubi, nego svim ljudima. U biti to je uvjet našega spasenja. Nakon što je Bog postao čovjekom, nitko od nas više ne može poput Kaina, bratoubojice, reći: *Ne znam gdje mi je brat i ne briga me gdje je.*

Prvo misno čitanje, iz proroka Ezekijela, upozorava nas na odgovornost prema braći i sestrama. Proroka Ezekijela Gospodin šalje da opominje narod te ga upozorava da to ne propušta činiti jer ako propusti *bezbožnik će umrijeti zbog svojega grijeha, ali krv njegovu tražit ću iz tvoje ruke*, veli mu Gospodin. Prije smo na vjeronauku učili kako je jedno od duhovnih djela milosrđa, a koja su važnija od tjelesnih djela milosrđa, *grešnike pokarati*. Živimo u vrijeme koje ne podnosi prijekore. Od najranije dobi djecu odgajamo kako su najbolja, najljepša, najpametnija. Tako valja činiti, vele nam nadri i nazovi psiholozi, zbog djetetova samopouzdanja. A u biti odgajamo ih i usmjeravamo prema kultu samoobožavanja, kultu samih sebe, kultu u kojemu je svatko za sebe svoj bog. Nedavno su jedne novine objavile malu karikaturu u dvije sličice. Jedna predstavlja roditelje iz 70-tih godina koji s djetetom dolaze učitelju koji im pokazuje djetetove ocjene. Vidjevši ih, viču na dijete: *Kakve su to ocjene?* Druga sličica prikazuje roditelje, naše suvremenike, u istoj situaciji, no ovaj put oni se deru na učitelja: *Kakve su to ocjene moga djeteta?*

Da, to je društvo u kakvom živimo. Došli smo u čudnu situaciju da nitko ne trpi kritiku, nikome se ništa ne smije prigovoriti. Na kraju, kao plod kulta samoobožavanja, dobili smo društvo narcisoidnih pojedinaca; društvo u kojemu svatko misli kako je najpametniji i najbolji. Podloga na kojoj se temelji kult samoobožavanja, koji nam je, kao i puno toga drugoga, stigao s bogatog Zapada, jest ekonomija te je kao takav ovisan o ekonomiji. Ekonomski razvoj prividno omogućuje svakome da ostvari svoje snove, da se samoostvari. No, društvo koje se temelji isključivo na ekonomskom razvitku, strukturirano je slično piramidi. Što se više penjemo manje je mjesta. U piramidalnom društvu samo nekolicina, rijetki mogu biti vrhunski plaćeni menadžeri, političari, sportaši, zabavljači itd. Drugima, velikoj većini, ostaje da zavidi onim uspješnim sretnicima te da počnu sve i svakoga okrivljavati što oni nisu na njihovu mjestu. Ti drugi se redovito žale i jadikuju, oni se pretvaraju u žrtve. Doista, plod društva utemeljena na ekonomskom razvitku jest veliko mnoštvo nesretnih pojedinaca. I ne može biti drugačije kad se u takvom društvu svatko bavi sam sa sobom. Tako na naplatu dolazi ona strašna narodna kletva: *O sebi se zabavio*.

Kršćanstvo naprotiv nudi drugačiji pogled i pristup. Kršćanska vizija društva također govori o ljubavi prema sebi; ta se ljubav, kao normalna i urođena, podrazumijeva. Kršćanstvo

zapovijeda ljubav prema bližnjemu kojega treba ljubiti kao samoga sebe. Oči kršćana su usmjerene prema drugim osobama u kojima prepoznaju braću i sestre koja valja ljubiti iskreno i konkretno. U kršćansku ljubav spada i prijekor grješnika. Prijekor je u biti zahtjev i čin kršćanske ljubavi. Kršćanski roditelji znaju kako samopouzdanje njihova djeteta neće biti umanjeno ni poljuljano ako ga prekore za ono loše što čini. Štoviše upravo će po opomenama, prijekorima pa i kaznama rasti u razlikovanju dobra i zla; bit će spremnije i pripravnije za brojne životne situacije u kojima neće sve ići onako kako bi ono željelo. Dijete i mladi u čijem su odgoju prisutne opomene, prijekori i razborite kazne bit će spremni na žrtve i odricanja radi većega dobra, radi ideala. Tako odgojene osobe postaju stupovi obitelji i društva, jer znaju živjeti za druge, jer se znaju žrtvovati za druge.

Misno evanđelje završava se Gospodinovim poticajom na molitvu: *Ako dvojica od vas na zemlji jednodušno zaištu što mu drago, dat će im Otac moj, koji je na nebesima. Jer gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima* (Mt 18, 19-20). Jednodušno što zaiskati znači imati usklađene volje, osjećaje i misli, znači biti u dubokom životnom zajedništvu koje je moguće ostvariti jedino ondje gdje se osobe istinski prihvaćaju i ljube, gdje zaista žele istinsko dobro jedni drugima. Tu, u takvom ozračju nazočan je sam Gospodin Bog pa je normalno da im i molitve uslišava, jer žele ono što on sam želi, jer su im volje usklađene s voljom njegovom. Taj Gospodinov poticaj na zajedničku molitvu, a može biti obiteljska ili zajednice vjernika kao dijela Božje obitelji, ustuk je protiv naglašenog individualizma vremena u kojemu živimo. Ne zaboravimo kako je Bog u sebi zajednica i zajedništvo te da ljubi i blagoslivlja zajedništvo.

DVADESET I ČETVRTA NEDJELJA KROZ GODINU

Sir 27, 30 – 28, 7; Rim 14, 7-9; Mt 18, 21-35

*„Tako će i Otac moj nebeski učiniti s vama
ako svatko od srca ne oprostí svomu bratu“
(Mt 18, 35).*

Središnja tema misnih čitanja dvadeset i četvrte nedjelje kroz godinu je opraštanje. Riječ je, kako nam kaže naše ljudsko iskustvo, o nadasve važnoj i osjetljivoj stvarnosti. Malo tko od nas da nije bio u prigodi zatražiti ili dati opraštenje. Mnogi također znaju kako nije lako reći: *Oprosti!*, te kako je još teže reći: *Opraštam ti. Dobro je. Bilo pa prošlo. Nema veze.* Sa sličnim poteškoćama vlastitog iskustva traženja opraštenja i još više praštanja Petar pristupa Gospodinu Isusu te ga pita: *Gospodine, koliko puta da oprostim bratu svomu ako se ogriješi o mene? Do sedam puta? Kaže mu Isus: 'Ne kažem ti do sedam puta, nego do sedamdeset puta sedam (Mt 18, 21-22).*

Petar je znao starozavjetne propise o zabrani prekomjerne osvete, a znao je i za savjete koje je mudri Sirah izrekao o opraštanju, a mi smo ih čuli u prvom misnom čitanju: *Oprosti nepravdu svojemu bližnjemu - uči mudri Sirah -, pa kad budeš molio, grijesi će se tvoji oprostiti. Ako čovjek goji mržnju na drugoga, kako može od Gospoda tražiti ozdravljenje?* Mudri Sirah uočava vezu između praštanja bližnjima i praštanja koje dolazi od Boga. Gospodin Isus će preuzeti i preobraziti Sirahovo učenje. Petar naime pita koliko puta treba oprostiti, polazeći od svoga iskustva i svojih odnosa s bližnjima. On se kreće u okviru međuljudskih odnosa. Isus odgovara na način da otvara novu perspektivu, a to je odnos svakoga čovjeka sa Stvoriteljem, s Gospodinom Bogom. Isus priča prisposobu o čovjeku dužniku kojemu gospodar oprašta silno veliki dug, a istodobno je taj čovjek nespreman oprostiti svojemu dužniku neznatni dug. Prisposobu Gospodin zaključuje riječima kako će svatko od nas proći kao zao dužnik kojega je gospodar predao mučiteljima ako od srca ne oprostí svome bratu.

Na Petrovo pitanje o količini opraštanja Gospodin Isus upućuje na vertikalnu, na naš odnos s Gospodinom Bogom te nas poziva da uvijek praštamo. Kao što nama Gospodin Bog prašta uvijek iznova kad se kajemo tako smo i mi pozvani praštati svojim dužnicima, onima koji nas uvrijede i povrijede. Drugim riječima, nikada jedan međuljudski odnos ne ostaje isključivo međuljudski; on je uvijek i vertikalan, on je uvijek i odnos ljudi s Bogom. Gospodinov zahtjev da uvijek praštamo u biti je poziv na nasljedovanje Božje dobrote i milosrđa.

Osim ovog teološkog razloga neprestanog praštanja postoji još jedan, jednako važan, a možemo ga nazvati antropološki. Naime, silno je važno znati i moći oprostiti zbog osobne slobode i radosti življenja. Osoba koja ne zna, ne želi i nije kadra oprostiti ostaje zarobljena u prošlosti, ostaje vezana za čin i trenutak u kojemu joj je nanosena uvreda. Znati oprostiti znači osloboditi se tereta prošlosti, znači znati ići naprijed, znači znati prepoznati prednosti i milosti sadašnjeg trenutka. Osoba koja ne prašta uvijek iznova u sebi se vrti i vraća u prošlost. Takve osobe znaju oboljeti od *sindroma žrtve*. Naime, imaju bolesnu potrebu izigravati i biti žrtva. Stalno kopaju po vlastitim ranama iz prošlosti te se nad sobom sažalijevaju, nastojeći izazvati sažaljenje i simpatiju kod onih koji ih slušaju. Često takve osobe niti ne žele da im se drugi ispriča te da popravi nastalu štetu. Njima je nagrada njihovo stanje žrtve u kojemu uživaju.

Mi se kršćani u našim međuljudskim odnosima nalazimo u dvostrukoj ulozi: u ulozi onih koji trebaju trajno praštati, ali i u ulozi onih koji trebaju tražiti opraštenje. Nije lako oprostiti, ali je potrebna još veća snaga duha, još veća poniznost i ljudska veličina pa zatražiti opraštenje. Opraštenje se može dati i udijeliti kao s neke visine; može biti čak čin oholosti.

Dok je, s druge strane, čin traženja oprostjenja uvijek čin poniznosti, a time i pokazatelj veličine čovjeka i snage njegovog duga.

Živimo u vrijeme koje nije sklono ni praštanju ni traženju oprostjenja. Koliko razorenih bračnih zajednica, koliko razorenih obitelji i prijateljstava jer pojedine osobe nisu imale snage reći: *Oprosti!*, te: *Opraštam ti!* Upravo ta nesposobnost praštanja i traženja oprostjenja pokazuje u kakvom duhovnoj baruštini živimo; također pokazuje kako nam je malo stalo do našega odnosa s Gospodinom Bogom.

Ovdje bi netko mogao prigovoriti: *Lako je reći treba oprostiti, ali nije lako u stvarnim životnim situacijama trajno opraštati.* To je istina. Primjerice, nije nimalo lako tražiti čin oprostjenja od roditelja koji su zbog nečije nebrige izgubili dijete. A još je teže kad se čini da osobi koja je nanijela štetu nije stalo i kad uopće ne traži oprostjenje. Tada se u srcu može javiti otpor prema praštanju pa čak i mržnja prema onome kome bi trebalo udijeliti oprostjenje. No i tada je silno važno znati i moći oprostiti. Upravo zbog vlastite slobode, zbog vlastitog duhovnog i duševnog mira. Mržnja izjeda i razara osobu iznutra; veže je za prošlost i ne dopušta joj živjeti. Oprostiti znači osloboditi se. Sigurno da u pojedinim slučajevima nije lako praštati. No, kao i u drugim životnim stvarnostima valja nam se učiti praštanju, a još više traženju oprostjenja. Kad kroz traženje oprostjenja doživimo da nam drugi i Gospodin Bog oprašta i mi ćemo lakše drugima oprostiti. Potom, u situacijama kad je po ljudsku teško, gotovo nemoguće oprostiti, potrebno je u molitvi od Boga tražiti snagu za praštanje. Potrebno je po molitvi ući u Božje srce koje je prepuno ljubavi prema svakom stvorenju, prema svakom čovjeku, dobrom i lošem. Kao što se roditelji više brinu i skrbe oko problematičnog ili bolesnog djeteta tako i Gospodin Bog više sućuti i ljubavi iskazuje prema slabima i grješnicima te se raduje njihovu obraćenju i duhovnom ozdravljenju. A ozdravljenje dolazi samo iz istinske uzajamne ljubavi kojoj je drugo ime: praštanje.

DVADESET I PETA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 55, 6-9; Fil 1, 20-24. 27; Mt 20, 1-16

*„Zar je tvoje oko zlo što sam ja dobar?
Tako će posljednji biti prvi, a prvi posljednji“
(Mt 20, 15-16).*

Nalazimo se u još uvijek sunčanom mjesecu rujnu, mjesecu u kojem počinje berba grožđa. Rujan je mjesec jematve, mjesec vinograda i vinogradara. Vjerujem da će i mnogi između nas na jedan ili drugi način biti sudionici rujanske jematve. Baš zato nam mogu biti veoma zanimljiva i poučna misna evanđelja kroz današnju i sljedeće dvije nedjelje. Naime, kroz ove tri nedjelje čut ćemo tri Gospodinove prispodobе o vinogradu.

Misno evanđelje dvadeset i pete nedjelje kroz crkvenu godinu donosi nam prvu Gospodinovu prispodobu o vinogradu, onu o gospodararu koji poziva radnike u svoj vinograd. Kod Židova dan je počinjao prvom urom, u šest ujutro, a završavao dvanaestom, u šest popodne. Dakle, radni je dan trajao dvanaest sati, od šest do šest. Gospodinova prispodoba govori kako je kraljevstvo nebesko kao kad domaćin rano ujutro iziđe najmiti radnike u svoj vinograd. Pogađa se s njima po denar na dan, a to je bila uobičajena novčana naknada za jedan radni dan. Potom domaćin izlazi na trg ujutro u devet pa u podne pa u tri popodne pa napokon u pet popodne i sve koje je našao šalje u svoj vinograd. Kad je završio radni dan gospodar reče upravitelju da pozove radnike i dadne im plaću i to počevši od posljednjih, od onih koji su radili samo jedan sat. Svi su dobili po denar za obavljeni rad. Na to su radnici koji su došli prvi počeli mrmljati protiv domaćina zašto je radnike zadnjeg sata izjednačio s njima koji su podnijeli najveći teret. Domaćin odgovara kako im nije nanio nepravdu jer su se tako pogodili, a njemu je slobodno i one zadnje nagraditi kao prve. Gospodin zaključuje prispodobu riječima: *Tako će posljednji biti prvi, a prvi posljednji* (Mt 20, 16).

Ovu Gospodinovu prispodobu nije u prvi trenutak lako razumjeti, a još ju je teže prihvatiti. Kao da se protivi našem ljudskom osjećaju za pravdu i pravednost. Nerijetko sam čuo od vjernika kako, eto, ni Bog nije pravedan kad svima daje jednako, a ne onako kako tko zasluži. Naime, mnogima je teško razumjeti kako oni koji su radili tako malo, tek jedan sat, mogu biti izjednačeni s onima koji su radili dvanaest sati. Zar je moguće da im je ista nagrada? Ako je tako pa zašto onda raditi cijeli dan? Nije li bolje ljenčariti negdje na trgu pa doći u zadnji tren kad je nagrada svima ista? To su naša ljudska razmišljanja i prigovori na Gospodinovu prispodobu. U prvom čitanju Gospodin, po proroku Izaiji, veli kako njegove misli nisu naše ljudske misli i njegovi puti nisu naši puti. *Visoko je iznad zemlje nebo, tako su, veli Gospodin Bog, visoko puti moji iznad vaših puta i misli moje iznad vaših misli* (Iz 55, 9). Koja je Gospodinova misao? Što je Gospodin Isus htio reći prispodobom o gospodararu vinograda i njegovim najamnicima?

U svom ljudskom shvaćanju pravde i pravednosti mi se vodimo načelom: *Dam da daš!* ili, po onoj narodnoj: *Kako zajmiš, tako će ti se i vratiti*. U našem ljudskom shvaćanju pravedan je onaj koji drugome daje što mu pripada. Dakle, svakome treba dati ono što mu po pravu pripada. Na tom se načelu temelji gotovo cjelokupni društveni život. No, Bog djeluje drugačije; Bog nije samo pravedan, Bog je milosrdan, Bog je dobar. U središtu Gospodinove prispodobе je domaćin, gospodar, koji radnicima koji nisu zaslužili punu plaću ipak daje punu plaću. To je znak njegove dobrote, njegova milosrđa. No, to njegovo milosrđe izaziva ljutnju, izaziva zavist kod onih koji su radili cijeli dan. Jer kako gospodar može ove druge izjednačiti s njima. Njima zavist i ljutnja onemogućuju vidjeti kako je milosrđe iznad pravde, kako ljubav računa i mjeri drugačijim mjerilima. Pravda bi radnicima posljednjeg sata udijelila dvanaestinu dnevne nagrade, a milosrđe udjeljuje dvanaest puta toliko.

Prispodoba o milosrdnom gospodaru vinograda ne otkriva samo njegovu dobrotu i njegovo milosrdno lice, nego i naše. Ona i nas stavlja pred upit: kakve smo osobe, kakvi smo kršćani pred Božjim ili čijim drugim milosrđem? Ima li u nama zavisti koja nas iznutra izjeda jer nekome drugome sve ide dobro, jer ima složan i miran obiteljski život? Ponekad u sebi otkrijemo negativne osjećaje kad se nekome iz kruga naših poznanika nešto lijepo dogodi, jer pomislimo kako ta osoba ili ta obitelj to ne zaslužuje. Tada velimo kako to nije pravedno, kako, eto, ni Bog nije pravedan. Ti se negativni osjećaji znaju javiti ne samo kad je su u pitanju materijalne, nego i duhovne stvari. Tako ponetko može izraziti svoje nezadovoljstvo kad se neki javni grješnik pokaje pa se pred smrt pomiri s Bogom te mu svećenik održi lijep sprovod i misu zadušnicu. Tada, umjesto da se svi radujemo zbog obraćena grješnika, koji je razlog i Božje radosti, u nekima se javljaju negativni osjećaji.

A iskustvo nas je sto puta uvjerilo kako se i naše ljudsko poimanje pravde i pravednosti lako mijenja kad nam to odgovara. Onima koji, čuvši Gospodinovu prispodobu, vele kako ni Bog nije pravedan znam postaviti upit: „Dobro. Recimo da si ti radnik prvog sata. I da ti nije drago što se onaj od zadnjeg sata izjednačuje s tobom. Ne pretpostavimo da se među onima od zadnjega sata nalazi tvoj sin, ili tvoja kći. Bili ti bilo drago da budu obilno nagrađeni, priznati i prepoznati“. Redovito odgovore: „A bi“. Eto to je ono što nas uči Gospodin, čije su misli visoko iznad naših misli i čiji su puti visoko iznad naših puta. Uči nas da se radujemo tuđoj sreći, da drugoga, osobito one od zadnjega sata, one manje uspješne, manje sretne, bolesne i siromašne, koji se ne znaju ili ne mogu izboriti za prve sate i prva mjesta, a takvih je prepuno suvremeno društvo, da ih prepoznamo i priznamo, da im dademo prostora i mjesta koje je rezervirano za bogate i uspješne. U Božjem svijetu, u kojem je milosrđe važnije i veće od pravde, ti će posljednji biti prvi. Čuvajmo se da mi koji se borimo za prva mjesta ne da budemo posljednji nego da za nas uopće i ne budu mjesta. Mjesto će nam biti osigurano, i to ono prvo, budemo li znali one najmanje, posljednje dovesti do prvih mjesta.

DVADESET I ŠESTA NEDJELJA KROZ GODINU

Ez 18, 25-28; Fil 2, 1-11; Mt 21, 28-32

„Nato će im Isus: *‘Zaista, kažem vam, carinici i bludnice pretekoše vas u kraljevstvo Božje’*“ (Mt 21, 31).

Središnja tema misnih čitanja dvadeset i šeste nedjelje kroz godinu je ustrajnost u dobru, a osobito nam je otkriva prispodoba o dva sina koje otac šalje u vinograd. Jedna talijanska poslovice kaže kako vanjski izgled vara. Ljudi, stvari i događaji rijetko su onakvi kakvima se čine na prvi pogled. Budući da čovjek stječe spoznaje preko vlastitih osjetila, trajno je u napasti da ono izvanjsko, onaj privid stvari poistovjeti sa samom stvarnošću. Tako je u napasti da kao stvarno prizna samo ono što vidi, što dotiče, što miriše, kuša i sluša. Odatle i sklonost ljudi svih vremena da olako sude i presude po onom što vide, po onom izvanjskom, po licu, a ne po srcu. Preolako smo spremni ljude klasificirati, svrstati među dobre, a još češće među zle. Zaboravljamo da samo Gospodin Bog poznaje ljudsko srce. A ipak je ljudsko srce, dakle čovjekova nutrina, središte čovjekova života, ono što čovjek uistinu jest pred samim sobom i pred Bogom.

Čovjeku spremnom olako suditi, čak i samome Bogu, Gospodin progovara preko proroka Ezekijela, kako veli prvo misno čitanje: *‘Moj put da nije pravedan? Nisu li vaši putovi nepravedni’* (Ez 18, 25)? Poruka prvog čitanja je poziv na ustrajnost u dobru. Bog nije nikome dužnik te ne može spasiti onoga tko se svojevoljno udalji od njega. Naprotiv, ako se grešnik pokaje Bog otvara vrata svoga božanskog milosrđa te ga prima s velikom radošću. Dok je god živ za čovjeka postoji mogućnost pokajanja te onaj tko je danas veliki grešnik već sutra može umrijeti kao veliki svetac. Nije naše ni bilo koga druge suditi. Sjetimo se desnog razbojnika na križu, za koga sa sigurnošću znamo da se nalazi u raju. Bog gleda na srce.

Prispodoba o dva sina koje otac šalje u vinograd završava pitanjem: *‘Koji je sin izvršio volju očevu’* (Mt 21, 31)? Tim pitanjem Gospodin želi upozoriti farizeje i pismoznance na njihovo ponašanje koje je samo naizvana lijepo i uredno. Prisiljeni su odgovoriti da je očevu volju izvršio sin koji je u početku oklijevao rekavši: *‘Neću!’*, no ipak je poslušao; odnosno da očevu volju nije izvršio sin koji je spremno odgovorio: *‘Evo me, gospodar!’*, a nije poslušao. Kroz prispodobu Isus im otkriva da su oni, farizeji i pismoznanci, slični sinu koji je spremno odgovorio: *‘Evo me’*, a nije poslušao. Odgovorivši ispravno na postavljeno pitanje sami su sebe osudili. Njihovu osudu i sam je Gospodin potvrdio: *‘Zaista, kažem vam, carinici i bludnice pretekoše vas u kraljevstvo Božje’* (Mt 21, 31).

Narodni prvaci, glavari svećenički, farizeji i pismoznanci, prvi su bili pozvani na spasenje, no uz spasenje su pristali samo prividno, ali ne i stvarno, tako da je Gospodin za njih rekao kako *‘govore, a ne čine’* (Mt 23,3). Čuli su Krstitelja, no nisu mu povjerovali, presigurni u vlastito znanje, vlastitu pravednost i vlastitu bliskost s Bogom, kojeg su doživljavali na krivi način. Nisu smatrali da im je obraćenje potrebno. Kao što nisu prihvatili Krstiteljevu riječ, nisu prihvatili ni riječ Gospodina Isusa. Stoga su ih, kako reče Gospodin, carinici i bludnice pretekli u kraljevstvo Božje. Pretekli su ih jer su se obratili, jer su povjerovali, jer su napustili vlastiti grešan put, jer su se *‘odvratili od nedjela što su ih činili’* te prihvatili Božju ponudu spasenja. Kao primjer ovih drugih, carinika i bludnica, odmah nam na pamet dolaze Zakej carinik, preljubnica koju su htjeli kamenovati, grešnica iz kuće Šimuna farizeja, Marija Magdalena i toliki drugi. Svi su oni bili grešnici, od ljudi osuđeni i odbačeni. No, iskrenim su se kajanjem odvratili od bezbožnosti koju su činili te su počeli činiti pravo i pravicu. Stoga će živjeti. Jer Bog gleda na srce.

Jednom je jedna ugledna gospođa došla kod sv. Franje Saleškoga na ispovijed. Kako se dugo nije ispovjedila, pomalo se je ustručavala, a još više zbog pomisli što će svetac o njoj misliti. Nakon što se je skrušeno i iskreno ispovjedila, skupivši hrabrost upita ga: „Oče, što

sad mislite o meni? Kakvom me sada vidite?“ Sv. Franjo Saleški joj uzvratil: „Ja pred sobom vidim sveticu!“ Ona će mu: „Ma nemojte se sa mnom šaliti. Ta čuli ste u ispovijedi kakva sam grešnica“. „Vi ste bili grešnica - uzvratil Svetac - no nakon svete ispovijedi ste svetica“. Privid vara. Čovjek gleda lice, a čovjek Božji, svetac, srce.

Ondašnji i današnji farizeji i pismoznanci ne prihvaćaju Gospodinovu riječ nadasve zbog grijeha oholosti, grijeha koji nagriza svako dobro, grijeha koji je najveći od svih i najveća zapreka na putu spasenja. Svjestan navedenoga sv. Pavao u drugom čitanju potiče kršćane da u sebi imaju iste osjećaje kakvi su bili u Kristu Isusu. A onda donosi veličanstveni himan o Kristovoj poniznosti i poslušnosti zbog kojih će Krist biti uzvišen iznad svakog stvorenja. Pred otajstvom Kristove poniznosti, koja je Krista na križ dovela, zar jednom kršćaninu, Kristovu nasljedovatelju, može biti strano ili teško odreći se vlastite oholosti, ali i svih drugih grijeha. Oholost je najveća čovjekova laž, a poniznost je, govorila je sv. Terezija Avilska, istina o nama samima. A naša je istina da smo istinski veliki kad smo maleni, ponizni, kad smo na koljenima, kad se ustrajno borimo da dobro pobijedi u nama i oko nas. A to je moguće jedino kad pred očima i u srcu imamo onoga koji je samo dobro, najveće dobro, onoga koga traži i žeda duša naša: Gospodina našega Isusa Krista.

DVADESET I SEDMA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 5, 1-7; Fil 4, 6-9; Mt 21, 33-43

„Kamen koji odbaciše graditelji postade kamen zaglavni.

Gospodnje je to djelo – kakvo čudo u očima našim“

(Mt 21, 42).

Misno evanđelje dvadeset i sedme nedjelje kroz godinu donosi nam treću Gospodinovu prispodobu o vinogradu. O vinogradu govori i prvo misno čitanje, iz proroka Izaije. Jasno je odmah kako je vinograd slika, simbol Izabranog naroda. I kao što, prema proroku Izaiji, gospodar s velikom brižnošću i ljubavlju podiže svoj vinograd, učinivši za njega sve što je mogao učiniti, tako i Gospodin Bog s velikom milosrdnom ljubavlju skrbi za svoj Izabrani narod. Tu sliku preuzima Gospodin Isus u svojoj prispodobi o vinogradu i zlim vinogradarima kojima je povjeren vinograd, a oni gospodaru ne daju urod, nego mu zlostavljaju i progone slugu koji su došli po urod, naposljetku mu ubijaju i sina jedinca. Gospodin u prispodobi stavlja naglasak na vinogradare, a ne na sam vinograd. Vinogradari bi bili narodni prvaci kojima je povjerena briga za narod, kojima Bog šalje svoje slugu, proroke, te na kraju šalje i svoga sina jedinca, a oni ga ubiju, želeći će domoći vinograda, jer je baštinik ubijen. U prispodobi, očito je, u prvi plan izbija otajstvo križa Kristova, otajstvo njegove muke i smrti koje će Isus Krist, Gospodarev Sin jedinac, pretrpjeti jer će biti odbačen i ubijen od narodnih prvaka i vođa svoga naroda.

Odbacivanjem Božjeg Sina jedinca, kojega je Otac poslao da okupi i otkupi svoj Izabrani narod, a preko njega i čitavo čovječanstvo, Božji vinograd - Izabrani narod, nije uništen, nego je otvorena mogućnost novom Božjem narodu, Crkvi. Sada Crkva postaje Božji vinograd. No, baš poput starog Izabranog naroda i novi se nalazi u trajnoj kušnji i opasnosti da ne donosi ploda, da Gospodaru ne daje obećani urod, nego da se izrodi. Nažalost to se je tijekom kršćanske povijesti puno puta i dogodilo. Naime, velika kršćanska područja, čak i cijeli narodi, nestali su s pozornice povijesti jer su se iznevjerili, jer nisu donosili očekivani plod i urod, jer su prestali biti vjerni vinogradari Gospodnji. Utješno je što, prema Gospodinovoj prispodobi, vinograd nije i ne će biti uništen. Vinogradari su prepušteni vlastitoj zloj sudbini, ali je vinograd očuvan i predan drugim vinogradarima. Kako se ne prisjetiti zle sudbine Crkve, vinograda Gospodnjeg, u područjima sjeverne Afrike ili Bliskog Istoka i područja današnje Turske, gdje je kršćanstvo cvjetalo u prvim stoljećima kršćanstva, a danas ih ima tek u tragovima. To je čini se kušnja i opasnost koja prijete i kršćanstvu u Europi koja je umorna, Europi u kojoj, prema riječima pape Benedikta, postoji određena neshvatljiva i nerazumljiva mržnja prema sebi samoj, mržnja prema životu čak i prema Bogu. Europska prevladavajući filozofska i društvena misao proglasila je Božju smrt. Ta misao više ne želi u europskim društvenim procesima ni Boga ni njegove zakone. Na pijedestal se stavlja čovjek, koji postaje mali bog, tvorac svoga vlastitog puta i vlastite sudbine. Sada je konačno čovjek postao mjera samome sebi i svome djelovanju; sada konačno može činiti što poželi. Plodovi ovakvih procesa su već uočljivi, dobro su poznati, a nažalost i tragični, čemu svjedočimo iz dana u dan, čak i u našoj Domovini.

Proglašavajući se samodostatnima i nepotrebniima božanskog zakona iznad sebe, ni čovjek ni društvo nisu postali nimalo slobodniji i humaniji, nisu se povećali ni društvena pravda ni pravednost. Naprotiv, svjedočimo ogromnom porastu raznih vrsta nepravdi, iskorištavanja, promicanja egoističnih interesa i nasilja svake vrste i to na svim društvenim razinama. Vijesti iz crne kronike se tako brzo množe da jednu jučerašnju smjenjuje pet današnjih. Tragično je da se i u našoj Domovini kao najveća potreba nameće izgradnja novih zatvora i drugih ustanova kaznenog sustava. Bl. papa Ivan Pavao II. uputio je vapijuće pismo Crkvi u Europi, pozivajući je da se vrati vlastitim korijenima, da se vrati sebi samoj, da iznova

otkrije lice Isusa Krista te da se u svjetlu njegova lice iznova obnovi i zablista drugim kontinentima na putu izgradnje istinski humanog društva.

Gospodinova prispodoba o zlim vinogradarima, a još više prvo čitanje proroka Izaije o vinogradu Gospodnjem, osim ove crkveno-društvene dimenzije u sebi nosi i onu osobnu. Svatko od nas kršćana može se zamisliti kao ljubljani vinograd Gospodnji kojega je gospodar nježnom brigom obradio i za kojega se trajno brine. NO, Božju brigu i skrb valja svjesno prihvatiti, na nju odgovoriti, plodove donositi. To ne učiniti znači izvršiti duhovno samoubojstvo. Otpasti od Krista, od slavljenja sakramenata, osobito Euharistije, znači sebi uskratiti pristup Izvoru istinskog života. Veoma je važno ne dati se sablazniti, ne dopustiti da išta što se događa u Crkvi ili društvu poljulja vjeru koja nam je darovana.

Jednom je jedan fratar upitao svetoga Franju: „Što bi ti, brate Franjo, učinio kad bi znao da jedan svećenik slavi svetu misu, a ima tri ljubavnice?“ Franjo mu mirno odgovori: „U trenutku primanja pričesti, pošao bih primiti Presveto Tijelo moga Spasitelja iz posvećenih ruku tog svećenika“. To je odgovor prave vjere; vjera koja zna da se Gospodin Isus dariva i po rukama slabih i grešnih ljudi, pa čak i kad počine zločine najgore vrste. Bez obzira slavi li svetu misu papa Benedikt ili kakav slabi i grešni svećenik uvijek je Krist onaj koji se po rukama svećenika prikazuje, prinosi i dariva svojim vjernicima.

Istinski odgovor koji su na sablazni svoga vremena pružili toliki sveci Katoličke Crkve bila je svetost. Taj smo odgovor dužni pružiti i mi suvremeni vjernici katolici. Svetost je istinsko lice Crkve, a kako i koliko će ono blistati pred današnjim svijetom ovisi o svakom pojedinom vjerniku. Na stvarne i prividne skandale valja nam odgovoriti još većom osobnom zauzetošću za izgradnju istinskog lica Crkve, posvećujući se na osobnoj razini te doprinoseći svetosti i posvećenju cijele Crkve.

DVADESET I OSMA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 25, 6-10; Fil 4, 12-14. 19-20; Mt 22, 1-14

*„Kraljevstvo je nebesko kao kad neki kralj pripravi svadbu
sinu svomu. Posla sluge da pozovu uzvanike na svadbu“
(Mt 22, 2-3).*

Slavimo dvadeset i osmu nedjelju kroz crkvenu godinu. Središnja tema misnih čitanja je gozba, odnosno poziv na gozbu. U prvom misnom čitanju, iz proroka Izaije, čuli smo kako će Gospodin nad Vojskama *spremit svim narodima na gori ovoj gozbu od pretiline, gozbu od izvrsna vina, od pretiline sočne, od vina staložena. Na ovoj gori on će raskinuti zastor što zastiraše sve narode, pokrivač koji sve pogane pokrivaše i uništiti će smrt zasvagda* (Iz 25, 6-7). Gora o kojoj se govori jest gora Sion, gora na kojoj je sagrađen sveti grad, Jeruzalem i u njemu hram, mjesto Božjeg prebivališta. Zastor koji zastire sve narode i pokrivač koji prekriva pogane, jest zastor nepoznavanja istinskog Boga. Prorok najavljuje da će taj zastor raskinuti sam Bog, odnosno da će na gori Sionu Bog očitovati svoje istinsko lice svim narodima na zemlji. To će se dogoditi zajedno s gozbom koju će sam Bog pripremiti za sve narode.

Za stare Izraelce uzimanje jela, blagovanje nikada nije običan ljudski čin. Blagovanje znači susret s drugima, znači otvorenost i gostoljubivost. Nije čudno što su mudraci Staroga zavjeta, kako čitamo u Izrekama i kod mudrog Siraha, donijeli brojne propise o blagovanju, upozoravajući na umjerenost, razboritost te strogo poštivanje zakona gostoljubivosti. Osobitu važnost za Izraelce pa i za druge stare istočne narode imale su svete gozbe po kojima se je nastojalo doći u zajedništvo s božanstvom kojem su se prinobile žrtve. Za Izraelce sveta gozba, osobito povezana sa životinjama žrtvovanim u jeruzalemskom hramu, služile su kao potvrda saveza koji je Bog sklopio sa svojim narodom. Postupno je kod židova sazrijevala svijest kako je uistinu sveta gozba ona koja sjedinjuje sav narod na mjestu koje je Bog odabrao za svoju nazočnost. To je gozba kojom narod sa zahvalnošću slavi spomen na Božja dobročinstva učinjena na njihovu korist. To je gozba kojom se Boga slavi i hvali. Tako je postupno u prvi plan dolazilo duhovno poimanje žrtve, odnosno hvalbena žrtva, a ne materijalno poimanje žrtve u obliku prinošenja žrtvovanih životinja.

Gospodin Isus preuzima ideju gozbe te kroz nju prisposobljuje kraljevstvo nebesko. Veli kako je kraljevstvo nebesko kao kad kralj pripremi svadbu svomu sinu te posla sluge da pozovu uzvanike. Oni se ispričaše, jedni radom na njivi, drugi trgovinom, a treći pograbiše sluge te ih istukoše i pogubiše. Gnjevan kralj ubojice pogubi te posla druge sluge da odu na raskršća te pozovu na svadbu sve koje susretnu. I napuni se svadbena dvorana. Kad kralj uđe pogledati goste opazi jednog bez svadbenog ruha te naredi da ga izbace van.

Isus priča prisposobu glavarima svećeničkim i starješinama narodnim, onima koji su dobro upoznati sa sadržajem staroga Božjega saveza s Izabranim narodom i kojima je bilo jasno značenje pojma svete gozbe. Poslani sluge koji su pozivali na gozbu su proroci i drugi Božji poslanici koje su Židovi sve odreda pogubili. Ipak kralj ne odustaje od svadbe. On šalje sluge da iziđu te da pozovu sve koje susretnu. Svadbena je dvorana sada otvorena svim ljudima. Tu se ispunja Gospodnja riječ po proroku Izaiji kako će Bog sam pripremiti gozbu na gori, da će dignuti zastor i pokrivač koji je prekrivao pogane. U trenutku Isusove smrti na križu, kako čitamo u evanđeljima, raskinuo se je zastor u hramu koji je zaklanjao Svetinju nad svetinjama. Isusova smrt otkriva blisko Božje, upravo očinsko lice prema ljudima, s kojima Bog uspostavlja novi, vječan savez u krvi svoga Sina.

Gozba koju kralj, nebeski Otac, priprema nije bilo kakvo žrtvovano jelo i piće po kojem bi trebalo stupiti u zajedništvo s njime, nego je Tijelo i Krv Sina Božjega. On sam je pashalni Jaganjac koji se žrtvuje za spasenje svijeta te predaje svoje tijelo kao jelo i svoju krv kao piće. Po blagovanju njegova presvetoga Tijela i Krvi stupamo u istinsko životno

zajedništvo s Bogom, postajemo dionici života koji je Bogu naravan i vlastit, a nama je darovan. Gospodin Isus reče: *Tko blaguje moje tijelo i pije moju krv ima život vječni*, tj. postaje istinski dionik božanskog života koji je u njemu, jer je on život. Naša nedjeljna euharistijska slavlja na kojima sam Gospodin pripravlja gozbu svoga Tijela i Krvi po kojima nas poziva u zajedništvo svoga božanskog života, slika su i predokus eshatološke kraljevske svadbene gozbe u nebu koja nikad ne će završiti, nego će biti vječna radost i sreća. U Božjoj svadbenoj dvorani gledat ćemo Boga licem u lice i to je prema teolozima najdublji izričaj onoga što nazivamo „život vječni“.

No, nešto nas zbunjuje. Naime, zbunjuje nas onaj koji je ušao u svadbenu dvoranu bez svadbenog ruha te je stoga izbačen *van u tamu, gdje će biti plač i škrgut zubi*, kako reče Gospodin (Mt 22, 13). U starini su domaćini gozbe, svadbene ili kakve druge, pripremali za svoje goste kupke i čiste svadbene haljine koje su gosti trebali obući prije ulaska na gozbu. Onaj bez svadbenog ruha iskazao je duboko nepoštovanje prema domaćinu, jer se nije potrudio obući svadbenu ruhu koje mu je ponuđeno. Stoga je izbačen van. Mi, kršćani, po krštenju smo obučeni u bijele haljine, u svadbenu ruhu koje nas čini prikladnima za božansku svadbenu dvoranu. No, iskustvo nam kaže kako je teško, gotovo nemoguće krsnu haljinu očuvati neokaljanu te u bijeloj haljini pristupiti gozbi. No, Bog je u svojoj ljubavi i tome doskočio, na način da je ustanovio sakrament pomirenja i pokore u kojem se naše zaprljano svadbenu ruhu uvijek iznova može izbijeliti te nas učiniti prikladnima za božansku svadbenu gozbu, za onu euharistijsku ovdje na zemlji i za onu vječnu u nebu.

Na dan Gospodnji došli smo u svoje župne Crkve na susret s božanskim Domaćinom koji je za nas, koje toliko ljubi, pripremio najvršniju i najuzvišeniju gozbu; gozbu svoga Presvetoga Tijela i svoje Predragocjene Krvi. Ako se tko god osjeća nedostojnim, neka ne brine. Ta nitko nije dostojan, nego nas Bog čini dostojnima svoje gozbe. Onima koji se nedostojnima osjećaju na raspolaganju stoji božansko milosrđe koje Bog želi izliti na nas u sakramentu svete ispovijedi, po rukama svojih svećenika. Rado pođimo u tu kupku božanske ljubavi da nas očisti te učini dostojnima Kristove gozbe.

DVADESET I DEVETA NEDJELJA KROZ GODINU

Iz 45, 1. 4-6; 1 Sol 1, 1-5; Mt 22, 15-21

„Podajte caru carevo,
a Bogu Božje“
(Mt 22, 21).

Središnja tema misnog evanđelja je odnos Crkve prema dobrima ovoga svijeta, ili još preciznije suodnos Crkve i države, Crkve i političke vlasti. Matej nas izvještava kako su Gospodinu Isusu došli farizeji, sa željom da ga uhvate u riječi, odnosno žele mu postaviti zamku i to u obliku pitanja: *Je li dopušteno dati porez caru ili nije* (Mt 22, 17)? Farizeji dovode Isusa u naizgled neizbježnu situaciju. Pitanje plaćanja poreza za Židove nije bilo samo političko, nego i religiozno pitanje. Naime, neki su u to vrijeme smatrali da plaćanje poreza zemaljskoj vlasti znači ograničenje Božjeg gospodstva i vladavine nad Izabranim narodom, a istodobno plaćanje poreza značilo je također suradnju i podupiranje strane, okupacijske i neprijateljske vlasti. S druge strane, ako kaže da ne treba platiti, bit će prikazan kao bundžija i rušitelj te vlasti. Dakle, kako god odgovorio Isus ne može izbjeći osudi. No, zanimljivo, premda je prepoznao njihove namjere Isus se ne povlači i ne izbjegava odgovoriti na postavljeno pitanje. A odgovara tako što zatraži da mu pokažu porezni novac. Nakon što mu pružiše denar, on ih upita: *'Čija je ovo slika i natpis?'* *Odgovoriše: 'Carev'.* *Kaže im: 'Podajte dakle caru carevo, a Bogu Božje'* (Mt 22, 20-21).

Isusov jednostavan odgovor nije baš jednostavan kako se čini na prvi pogled. Njegov jednostavan odgovor valja tumačiti na dvije razine. Prva je društvena: svojim odgovorom Isus dijeli političku od religiozne vlasti. Do tada se je smatralo, a i danas se ponegdje smatra, kako je država ne samo političko nego i religiozno pitanje. Isus upozorava kako politička vlast, premda dolazi odozgor, od Boga, te pozvana poštivati Božje zakone, ipak ima vlastitu autonomiju djelovanja i to na području vremenitih dobara. Država ne može od svojih državljana tražiti apsolutnu podložnost i poslušnost, jer one pripadaju samo Gospodinu Bogu. Upravo je to razlog napetosti koja je stoljećima vladala između Katoličke Crkve i država u kojima je postojala državna religija, poput Velike Britanije u prošlim vremenima ili suvremenih brojnih islamskih država ili ateističke Kine, koje sa sumnjom gledaju na vlastite državljanke koji ispovijedaju vjernost, pripadnost i podložnost Katoličkoj Crkvi.

Autonomija vremenitog poretka je relativna, a ne apsolutna. Naime, stvorene stvari pa i sama društva imaju vlastite zakone i vrijednosti u sebi koja valja otkrivati i promicati. No, ta je autonomija relativna, odnosno u konačnici one ovise o Bogu kao Tvorcu svega „vidljivoga i nevidljivoga“. Nijedan čovjek ne može ni vremenitim stvarima raspolagati kako mu se prohtije. Stvorenje bez Stvoritelja iščezava. Ondje gdje se na Boga zaboravi i stvorenje postaje neshvatljivo.

Druga, još dublja, razina Gospodinova odgovora je osobna, odnosi se na svakog čovjeka. Odgovorom: *Podajte caru carevo, a Bogu Božje*, Gospodin Isus upućuje svoje sugovornike na ono najdublje u ljudskom životu. Naime, ako caru pripada ono što nosi carsku sliku i natpis, Bogu pripada ono što nosi Božju sliku. Prema sve stvoreno na neki način u sebi nosi Božju sliku, ipak je samo za čovjeka rečeno da je stvoren na Božju sliku i priliku. Čovjek je uistinu bogoliko biće, Božja slika i prilika. Ako sve stvoreno pripada Bogu, to još više vrijedi za čovjeka. Gospodin ukazuje na tu okosnicu, na os ljudskog života, na njegovu životnu i najdublju povezanost i ovisnost o Gospodinu Bogu.

Pitanje je Isusu postavljeno u okviru prizemnih međuljudskih odnosa, s nakanom da ga „uhvate u riječi“ pa da ga mognu optužiti. On odgovara na drugoj, dubljoj i višoj razini, na razini temeljnog životnog odnosa sa Stvoriteljem. Oni ga pitaju iz nizine ljudskih niskih pobuda mržnje i želje za osvetom, a on odgovara uzdižući njihov pogled u visine, u prostore

božanskoga. Tek takvim, uzdignutim pogledom čovjek može spoznati sebe. Otkrivajući i promatrajući svoga Stvoritelja čovjek postaje svjestan sebe i vlastitog ljudskog dostojanstva, dostojanstva bića stvorena na Božju sliku i priliku. Tu je temelj ljudskih prava koja čovjeku nitko drugi ne može dati ni darovati. Ona proizlaze iz ljudske naravi stvorene na Božju sliku i priliku.

Za čovjeka je od bitne, životne važnosti spoznaja o vlastitom odnosu prema svome Stvoritelju. Bez tog odnosa čovjek više nije ono što je pozvan biti: Božji predstavnik, Božja objava u ovome svijetu. Naravno da ništa, čak ni grijeh ne može ukloniti bogolikost koja je upisana u ljudsku narav. Ali čovjek može, kao i u slučaju Isusovih protivnika, zaboraviti na vlastitu bogolikost; može poželjeti djelovati i živjeti kao da Boga nema, kao da je čovjek sam sebi mjera. Čovjek može poželjeti osloboditi se Božjeg „tutorstva“, može poželjeti živjeti u lažnoj slobodi, živjeti kako mu se prohtije. No, tada ne samo da nije slobodniji, nego se svojevolumeno prepušta snagama koje ga zarobljuju i uništavaju. Na kraju završava u tamu i očaj. I društvo bez Boga nije ni slobodnije ni humanije. Naprotiv. U takvom društvu upravo cvjeta nehumanost i tome smo svjedoci očevici iz dana u dan. Zaborav vlastite usmjerenosti prema Bogu i ovisnosti o Bogu dovodi čovjeka do prijezira prema životu, osobito prema životu drugih ljudi. Svi zajedno molimo Gospodina da nam se smiluje da ne zaboravimo okosnicu vlastitog života te da Božja slika u nama bude iz dana u dan sve čistija i blistavija.

TRIDESETA NEDJELJA KROZ GODINU

Izl 22, 20-26; 1 Sol 1, 5-10; Mt 22, 34-40

„Učitelju, koja je zapovijed najveća u Zakonu? A on mu reče:
'Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom,
i svim umom svojim. To je najveća i prva zapovijed'“
(Mt 22, 36-37).

Misna čitanja tridesete nedjelje kroz godinu upućuju nas na ono bitno, najbitnije u kršćanskom životu, upućuju nas na veliku zapovijed ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Ta je zapovijed, ali u dva dijela, bila poznata i u Starom zavjetu. Novost koju donosi Gospodin Isus jest u tome što te dvije zapovijedi stavlja jednu uz drugu te veli kako o tim dvjema zapovijedima *visi sav Zakon i Proroci* (Mt 22, 40). Daljnja novost koju donosi Gospodin Isus jest u tumačenju tko je bližnji. Dok je za njegove suvremenike bližnji bio pripadnih obitelji ili, u najboljem slučaju, pripadnik naroda, Gospodin Isus veli da je bližnji svatko tko se nalazi u potrebi, a nađe se na našem životnom putu. Isus s pravom tumači kako se mnoštvo starozavjetnih propisa sažima u zapovijed ljubavi, jer se to veoma lako zaboravi. Lako je naglasiti nešto drugo, nešto što u određenom trenutku više odgovara osobnim sklonostima ili interesima, osobito kad je riječ o velikom broju propisa koje valja obdržavati. I to nije opasnost kojoj su bili izloženi samo Gospodinovi suvremenici i sunarodnjaci. Istoj opasnosti smo izloženi i mi suvremeni vjernici kršćani. I mi lako zaboravimo na ono bitno u našem kršćanskom životu pa nam se dogodi da ono manje bitno ili čak nebitno postane veoma važno. Tako, primjerice, postane nam veoma važno u vrijeme korizme nečega se odreći te se time ponosimo čak i hvalimo kao dokazom svoga kršćanskog života. A u biti riječ je o manje bitnom vidu kršćanskog života. Ovakvih je primjera bezbroj u našim životima. Zato je veoma važno uvijek iznova podsjećati na ono najbitnije, najvažnije u kršćanskom životu, a to je Gospodinova zapovijed ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

Mi suvremeni kršćani nemamo toliko problema s drugim dijelom zapovijedi ljubavi koliko s prvim. Naime, i Crkva i društvo toliko govore o solidarnosti da se gotovo spontano razvija osjećaj solidarnosti, a to je drugo ime za ljubav prema bližnjima. Rado i često ćemo sudjelovati u prikupljanju pomoći za potrebite, kako one iz vlastitog naroda tako i za one daleke koji su pogođeni nekom prirodnom katastrofom. U tom pogledu možemo biti ponosni što rado i često sudjelujemo u raznim humanitarnim akcijama. No, opasnost je da tako kršćanstvo svedemo na više ili manje organizirani humanizam, opasnost je da nam se Crkva izjednači s Crvenim križem. Naime, samo davanje materijalne pomoći ugroženima nije ujedno i ispunjenje kršćanske zapovijedi ljubavi prema bližnjima. Netko može dati manje ili više novca, a da se uopće osobno ne osjeća ni pogođen tuđom tragedijom ni osobno povezan s osobama koje trpe. Kršćanska zapovijed ljubavi ide puno dalje od čisto materijalne pomoći. Ona jest pomaganje, ali je prije svega suosjećanje, proživljavanje onoga što unesrećeni proživljavaju i trpe. I tu nastaje problem. Takvu vrst ljubavi nije moguće doživjeti ni živjeti na čisto ljudskoj razini. Ona pretpostavlja još dublju, još sveobuhvatniju ljubav, onu prema Gospodinu Bogu. Srce koje ljubi Boga, svoga Stvoritelja, želi ljubiti i stvarno ljubi sve što je Bog stvorio, a posebno čovjeka, posebno čovjeka patnika. Eto zašto je silno važno uvijek iznova podsjećati na prvu zapovijed: zapovijed ljubavi prema Gospodinu Bogu.

Gospodin Isus veli da je prva zapovijed: *Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim* (Mt 22, 37). To je okosnica, stožina ljudskog života. To je potporanj na kojemu stoji i na kojemu se gradi vjernički život. Ljubiti Boga je prva i najveća zadaća i poziv svih kršćana, svih vjernika i svih ljudi. No, kako se Boga ljubi, kako se živi ljubav prema Bogu? Ljubiti Boga svim srcem, svom dušom i svim umom znači potpuno ljudsku otvorenost i raspoloživost u vršenju onoga što Bog od nas traži i

očekuje. U konačnici to je vršenje njegovih Deset zapovijedi, a koje se opet sažimlju u zapovijed ljubavi. Ljubav prema Bogu se izražava željom da se s Bogom bude povezani molitvom, slušanjem njegove riječi, slavljenjem svetih tajni te osobito ljubavlju prema potrebitima. No ta se ljubav rađa iz duboke povezanosti s Bogom, rađa se iz ljubavi prema Bogu. Jesmo li mi slabi i grješni ljudi sposobni za takvu ljubav, za ljubav koja se uspinje na nebo, a istodobno grli zemlju? Nažalost, nismo. Je li to znači da uopće nismo u stanju izvršiti Gospodinovu zapovijed ljubavi? Ne, jer Bog ne može zapovijedati ni tražiti od nas nešto što ne možemo učiniti. Kako dakle možemo izvršiti zapovijed ljubavi? Gospodin Isus je praktično pokazao kako se žive te dvije zapovijedi ljubavi. Njegov život je bio živi dokaz istinske ljubavi prema Bogu, a istodobno je vlastitu ljubav prema ljudima živio do okrutne smrti na križu. No, on ne samo da nam je pokazao, nego nam je i omogućio da možemo živjeti zapovijed ljubavi. Ponajprije, on nas je prvi ljubio, a ništa ne izaziva ljubav kao sama ljubav. Isus, pravi Bog i pravi čovjek, prvi nas je ljubio i sebe predao za nas; umro je iz ljubavi prema nama. Ljubeći njega, mi ljubimo Boga te tako ispunjamo zapovijed ljubavi prema Bogu. I to uzvratanje ljubavi opet je njegovo djelo u nama. Naime, u naša je srca izlio svoju ljubav, po Duhu Svetomu koji nam je darovan. Dakle, Bog traži ljubav, a kako bismo mu ljubavlju mogli uzvratiti u naša srca izlijeva Duha svoje ljubavi, Duha Svetoga koji nam pomaže ljubiti Boga iznad svega, a bližnje kao sebe same. Eto najdublje tajne i najveće jednostavnosti kršćanskog života. Ljubiti Boga znači posjedovati ga. I da Kristovi sljedbenici ne bi otišli u krivi spiritualizam, u kojem bi bila jedino važna kriva ili pogrešno shvaćena ljubav prema Bogu, Krist upozorava da se njega, tj. Boga ne može ispravno ljubiti ako se istodobno ne ljubi i bližnji, onaj u kome se on na otajstven način krije. Zato njegova riječ kako je sve što učinimo onim malenima, najmanjima njemu učinjeno. Molimo Gospodina za milost da u današnjem nedjeljnom susretu s euharistijskim Isusom dopustimo Božjoj ljubavi da nas dotakne kako bismo postali prijenosnici i širitelji te ljubavi koja spašava čovjeka i sav svijet.

TRIDESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU

Mal 1, 14 – 2, 2. 8-10; 1 Sol 2, 7-9. 13; Mt 23, 1-12

„Najveći među vama neka vam bude poslužitelj. Tko god se uzvisuje bit će ponižen, a tko se uzvisuje bit će uzvišen“

(Mt 23, 11-12).

Liturgijska čitanja trideset i prve nedjelje kroz godinu, osobito prvo, iz proroka Malahije, na poseban su način upućeno onima koji unutar Naroda Božjega imaju neku odgovornu zadaću. Prorok Malahija spominje svećenike, misleći na starozavjetne kultne službenike, a mi mislimo na današnje svećenike. Bog im, preko proroka, upućuje riječ: *„A sad vas opominjem, svećenici... Vi ste s puta zašli, učinili ste da se mnogi o Zakon spotiču... Zato učinili da vas preziru i ponizuju svi narodi, jer se putova mojih vi držali niste...“* (Mal 2, 1. 8-9). Kao odjek tih riječi čuli smo u odlomku Matejeva evanđelja oštar prijekor koji Gospodin Isus izriče na račun pismoznana i farizeja, jer govore, a ne čine, jer vežu ljudima teške terete, jer vole pročelja na gozbama, prva sjedala u sinagogama i pozdrave na trgovima. Misni odlomak je uzet iz Matejeva 23 poglavlja, u kojem je evanđelist sakupio sve Isusove riječi koje su se mogle upotrijebiti u polemici između mlade kršćanske zajednice i ondašnje sinagoge koja je slijedila farizejski nauk. Te su riječi upućene onima koji su imali zadaću poučavati i voditi narod. Zato ih mi danas možemo primijeniti na suvremene duhovne vođe naroda, osobito na današnje svećenike. A veoma su aktualne upravo danas kad veliki broj vjernika napušta Katoličku Crkvu zbog skandala i sablazni koje su počinili svećenici.

Ne možemo ovdje ulaziti u razloge zbog kojih mediji tako brzo i tako rado na naslovnim stranicama donose skandale u koje su upleteni katolički svećenici, često iskrivljujući činjenice pa čak objavljujući i očite neistine. No, ako je i jedan svećenik bio upleten u neki skandal u kojem je povrijeđena druga osoba, osobito dijete ili mladi, previše je i zbog toga duboko žalimo. Svećenici upleteni u skandale, osobito sablazan spolnog iskorištavanja maloljetnika, onih kojima su poslani služiti, svojim ponašanjem čine nešto što se može nazvati duhovnim ubojstvom. Sablazni u koje su upleteni katolički svećenici ne pogađaju samo nas svećenike, nego i sve vjernike katolike koji ljube Krista i Crkvu. Svima nam je neugodno i bolno zbog tih skandala. I ne znače nam puno istraživanja koja kažu kako je riječ o skandalima koje su počinili svećenici s homoseksualnim sklonostima; potom kako je riječ o manje od 1 % svećenika, što je daleko manje nego kad je riječ o drugim profesijama pa čak i o obiteljima. I da je samo jedan, bio bi previše. Nama se postavlja pitanje: Što nam je činiti? Kako se postaviti pred tim skandalima?

Rješenje, kao i uvijek, nudi evanđelje, odnosno Gospodin Isus. Upravo u misnom evanđelju čuli smo njegovo upozorenje izrečeno prvim učenicima: *„Na Mojsijevu stolicu zasjedoše pismoznanci i farizeji. Činite dakle i obdržavajte sve što vam kažu, ali se nemojte ravnati po njihovim djelima“* (Mt 23,2-3). Kad bi Crkva ovisila o osobnoj svetosti svojih službenika bila bi u velikoj nevolji. Crkvu naprijed nosi nevidljiva sila Duha Svetoga koji baš u vremenima velikih kriza podiže u Crkvi velike svece. Tako je bilo kroz svu povijest Crkve, tako je i danas. No, mi smo danas u malo većoj nevolji, nego prethodni naraštaji zbog obilja informacija kojima smo iz dana u dan izloženi. Naime, pozornost suvremenih medija usredotočena je na ono negativno kako u društvo tako još više u Crkvi. Čitajući dnevne novine čini nam se kako u današnjem društvu ništa ne valja, ništa ne funkcionira, kako je sve crnilo i propast. A znamo da to nije istina; znamo da u svijetu u kojem živimo ima puno dobra, puno plemenitosti i istinske humanosti. No, dobro ne dolazi na naslovne stranice. To je rezervirano za skandale, za crnilo.

U prosuđivanju i postupanju morali bismo nasljedovati mudrost prve kršćanske zajednice. Naime, nakon što je Juda izdao Isusa nisu se usredotočili na njega, izdajicu, nego na

ostalu jedanaestoricu apostola. Da su se bavili Judom i njegovom izdajom, ne bi evanđelje napustilo Jeruzalema; kršćanstvo bi propalo i prije nego je započelo. To je put i način kako trebamo postupati i mi suvremeni vjernici. Primijetiti ono dobro u sebi i drugima, za dobro se zauzimati i boriti; dobro promicati na svim razinama.

Isus reče da je on trs, a mi kršćani loze te da svaku lozu Otac nebeski reže i čisti da više roda donese. Na trsu postoje i suhe loze, veli Gospodin. Takve, jer su бесплодне, gospodar reže i u vatru baca. Poput Izabranog naroda, staroga i novoga, Crkve, i mi, pojedini kršćani, u kušnji smo i opasnosti da ne donesemo plod kojega gospodar očekuje, da umjesto lijepa i mirisna grožđa izrodimo vinjagu. Za donijeti plod koji gospodar očekuje valja nam na trsu ostati, od trsa životne sokove primati, od njih živjeti i plodom ploditi. Valja nam na Isusu ostati ucijepljeni i ukorijenjeni, s Isusom kroz život kročiti i dobra djela činiti. Bez njega ne da je teško, nego nemoguće. Njegova je riječ: *Bez mene ne možete ništa učiniti!* Doista, bez njega, bez njegove božanske snage i milosti nismo u stanju učiniti nijedno djelo koje bi se svidjelo nebeskom Gospodaru kojemu ćemo jednom polagati račun o upravljanju povjerenim vinogradom. Isus je istinski vinograd koji donosi plod dostojan Oca nebeskog, a donosi plod dajući svoj život, prolijevajući svoju krv, kao najviši izraz ljubavi prema Ocu i ljudima. Vino, plod vinograda, u euharistijskom otajstvu postaje sakramentalni znak te krvi koja je prolivena za uspostavu novog Saveza između nebeskog Oca i ljudi.

Dan je Gospodnji. Došli smo u župnu crkvu, gdje nas je dočekaao naš božanski Domaćin koji nam upućuje riječ ohrabrenja i utjehe, a u kaležu na oltaru nudi nam plod uroda iz svoga božanskog vinograda koji je iskrčio plugom svoga križa; nudi nam svoju božansku Krv u liku vina, a svoje presveto Tijelo u liku kruha, da osnaženi tim jelom i pićem budemo neumorni graditelji novoga Božjega svijeta. Molimo Gospodina da njime nahranjeni i napojeni svi do jednoga urodimo dobrim plodom koji će na oltaru života biti prikazan i sjedinjen s onim božanskim, Bogu na slavu, a nama i našim bližnjima na korist i spasenje.

TRIDESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

Mud 6, 12-16; 1 Sol 4, 13-18; Mt 25, 1-13

*„Tako će kraljevstvo nebesko biti kao kad deset djevica
uzeše svoje svjetiljke i iziđoše u susret zaručniku“*

(Mt 25, 1).

U misnom evanđelju trideset i druge nedjelje kroz godinu čuli smo Gospodinovu prisposobu o djevicama, o pet mudrih i pet ludih djevica, koje čekaju zaručnika. Gospodin Isus prisposobljuje kraljevstvo nebesko sa svadbenim običajima vlastitog naroda. Naime, u njegovo vrijeme u židovskom narodu ženidba se odvijala u dvije etape. U prvoj etapi su se događale zaruke, odnosno razmjena obećanja po kojima je zaručnica obećana zaručniku i zaručnik zaručnici. Riječ je o tzv. ugovornim zarukama. Od tog trenutka, premda još nisu živjeli zajedno, zaručnica je već zakonski pripadala zaručniku i zaručnik zaručnici. Potom bi zaručnik odlazio u svoje mjesto kako bi pripremio sve što je bilo potrebno za zajednički život: uređenje kuće ili stana, namještaja itd. To je moglo potrajati nekoliko dana, tjedana, mjeseci pa čak i godina. U tom se je razdoblju, primjerice, arhanđeo Gabrijel ukazao djevici Mariji koja je bila zaručena s Josipom. Zakonski ona je već bila njegova žena. Druga etapa sklapanja ženidbe počela bi kada bi zaručnik došao po zaručnicu te je poveo svojoj kući. Tada bi glasnici najavili dolazak zaručnika, a ukućani, prijatelji i rodbina pomagali bi oko pripremanja zaručnice. Zaručnik bi došao sa svojom rodinom i prijateljima te bi se susreli s rodbinom i prijateljima zaručnice. Tada bi svi pošli u mjesto gdje je zaručnik pripremio kuću za sebe i zaručnicu. Tamo bi slavili svadbu koja bi ponekad trajala i nekoliko dana. Zaručnik je mogao doći po zaručnicu u bilo koje vrijeme zato su njezini ukućani morali trajno biti spremni.

Gospodin Isus se koristi tom slikom kako bi upozorio svoje učenike na budnost, na spremnost o dolasku zaručnika, odnosno njega samoga o njegovom drugomu dolasku ili o njegovom dolasku na koncu pojedinog ljudskog života. Prva poruka koju nam priopćava naš božanski Učitelj jest poziv na budnost. Glasnici su već odaslani i već dvije tisuće godina navješćuju njegov dolazak. On trajno dolazi i želi nas zateći budne. Zaručnik je već oženjen sa svojom zaručnicom, s Crkvom, ali čeka trenutak kad će slaviti svadbenu večeru, ne jedan sat u danu ili tjednu nego svu vječnost. I svi smo dobili pozivnice na tu božansku, vječnu svadbenu gozbu. Isus nas želi nazočne u svojoj sadbenoj dvorani. Za nas pozvane na svadbenu gozbu Jaganjčevu smrt postaje ulazak u svadbenu dvoranu, no valja nam se obući u svadbenu ruho, valja nam napuniti svjetiljke uljem, jer inače možda nećemo puta naći ili ćemo naići na zatvorena vrata. Zaručnik Jaganjac želi da nam svjetiljke gore ljubavlju prema njemu i da nam isijavaju svjetlost tako da osvjetljaju put i putovanje prema njemu, ali ne samo nama nego i drugima koji se s nama nalaze na životnom putu. Najbolji načina da budemo i ostanemo budni jest da vlastita srca ispunimo ljubavlju prema Zaručniku koji je ušao u naše živote i koji nas prati na našem životnom putovanju. I naša će ljubav biti snažnija budemo li je jačali molitvom, čitanjem Svetoga pisma i djelima ljubavi.

Druga Gospodinova pouka i upozorenje učenicima jest da se određene stvari u životu ne mogu posuditi. Baš kao što lude djevice nisu mogle posuditi ulje od mudrih djevica tako nitko od nas ne može kupiti vjeru, ni nadu, ni ljubav. Svatko ih mora imati u sebi, u vlastitom srcu te njima osvjetljivati životni put. Mi svećeni nerijetko čujemo ispriku od naših vjernika, osobito od muškaraca: „Ne dolazim na Misu ali dolaze moja žena i djeca“. Ili: „Ne molim se svaki dan, ali mole moja žena i djeca.“ Netko će se od vjernika rado pozvati na svećenika, na fratra, ili na neku redovnicu koju ima u obitelji. No, što to znači za osobni život u vjeri? Gotovo ništa! Vjera se ne može posuditi. Vjeru smo kao neprocjenjivi Božji dar primili u sakramentu krštenja, ali je nažalost svojom nebrigom možemo izgubiti, a ako je izgubimo izgubili smo sebe, izgubili smo život vječni, jer se bez vjere ne možemo spasiti. Neke stvari u životu možemo samo mi učiniti.

Treća poruka i pouka koja nam dolazi od Gospodina jest da se može zakasnuti. Za to su nam primjer lude djevice iz evanđeoske prisposode. Kad su im se ugasile svjetiljke, jer nisu imale dovoljno ulja, pošle su u potragu za uljem, a u međuvremenu su se vrata svadbene dvorane zatvorila. Kucale su, ali im je odgovoreno: *Zaista, ne poznam vas!* Ostale su van, u tami. Gospodin nam dariva cijeli naš zemaljski život kako bismo ga upoznali, kako bismo s njime drugovali kao s prijateljem, kao sa zaručnikom naših duša, kao s našim Spasiteljem i Bogom. Mnogi se ovih najbitnijih stvari u ljudskom životu sjete tek na smrtnoj postelji ili kad je već kasno. Prečesto dozvoljavamo da zlo u nama i oko nas odlučuje o najbitnijim stvarima našega života. Od zloduha dolazi misao da možemo živjeti kako hoćemo, da možemo činiti što god poželimo te da će biti dovoljno na kraju života izreći kakvu kratku molitvu i sve će biti riješeno. To je prijevara i laž u kojoj su brojni vjernici tako lako i tako spremno povjerovali. Naprotiv, Gospodin Isus nas više puta opominje kako je moguće zakasnuti, kako je moguće naći se izvan svadbene dvorane. Sada kroz ovaj zemaljski život dano nam je vrijeme iščekivanja, vrijeme nadanja i borbe za dobro u sebi i drugima. No, doći će vrijeme zatvorenih vrata i ugašenih svjetiljki.

Evandeoska prisposoda o djevicama poziva nas da živimo pripravno baš poput mudrih djevice, da budemo budni, da nas zlo ne savlada te da budemo budni za dobro. Nitko od nas ne zna časa kad će ga Gospodin pozvati. Njegova je riječ: *Bdijte dakle, jer ne znate ni dana ni časa.* Sve ove tri Gospodinove pouke i poruke susrećemo u svakom misnom slavlju. On sam dolazi da nas pohodi, da nas sobom obasja i obdari. Valja nam stoga biti budni. Ako smo uistinu spremni za nedjeljni susret s Gospodinom u misnom slavlju, s duhom čistim od smrtnih grijeha, sa srcem koji gori ljubavlju prema svome Bogu, tada nas onaj dan i onaj čas neće zateći nespremne, tada ćemo uvijek biti spremni za susret oči u oči s našim Gospodinom. Predokus tog susreta je naš nedjeljni susret s Gospodinom u svetom misnom slavlju. Svi zajedno molimo jedni za druge da nitko, ama baš nitko od nas, kad mu dođe vrijeme, ne čuje one riječi: *Ne poznam te!*, nego one druge blagoslovljene riječi: *Dođi, vjerni slugo. Uđi u radost gospodara svoga.*

TRIDESET I TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU

Izr 31, 10-13. 19-20. 30-31; 1 Sol 5, 1-6; Mt 25, 14-30

*„Doista, onomu koji ima još će se dati, neka ima u izobilju,
a od onoga koji nema oduzet će se i ono što ima“*

(Mt 25, 29).

Misna čitanja zadnjih nedjelja crkvene godine usmjeruju našu pozornost na ono zadnje i konačno u našem životu: na smrt, sud, život vječni i smrt vječnu. Iznimka nije ni današnja nedjelja koja nam nudi odlomak iz Matejeva evanđelja, a koji donosi Gospodinovu prisposobu o talentima. Najkraće rečeno prisposoba govori o računu koji sluge moraju položiti gospodaru za vrijednosti (u prisposobi to je novac) koje im je povjerio. Kroz prisposobu Gospodin nam u biti otkriva tko smo mi, kakvi smo u Božjim očima, kakvi su njegovi planovi s nama te kako bismo trebali živjeti. Povijest čitavoga svijeta i povijest svakog pojedinog čovjeka sadržana je u toj kratkoj Gospodinovoj prisposobi. No, pođimo redom.

U prisposobi najprije susrećemo čovjeka, gospodara, koji polazeći na put, doziva sluge i razdijeli im svoj imetak. Gospodar je Gospodin Bog. On je s velikim povjerenjem sav svoj imetak, sve svoje stvorenje, povjerio svojim slugama, ljudima, čovjeku. Sve nam je dao i sve nam je povjerio, ali ne da iskorištavamo stvorenje preko svake mjere, nego da njime upravljamo i gospodarimo u Stvoriteljevo ime, s poštivanjem i zahvalnošću. I to Bogu nije bilo dosta. Povjerio nam je i sama sebe. U svome Sinu on sam je pohodio čovjeka te mu se darovao. Nakon Kristova uzašašća čovjeku su, po Crkvi i unutar Crkve, povjerena i nadnaravna dobra: Sveto pismo, sakramenti, osobito sakrament Kristova Presvetoga Tijela i Krvi, sakrament oprostjenja grijeha, dar Duha Svetoga i ostala duhovna dobra koja Crkva čuva i dijeli Božjoj djeci. Bog nam je, kratko rečeno, dao dare stvaranja i otkupljenja.

U prisposobi Gospodin veli kako je Bog dao *svakomu prema njegovoj sposobnosti*: jednome pet, drugom tri, a trećemu služi jedan talent. Talent je inače židovska novčana mjera, prilično velike vrijednosti. Bog zna zašto, kako i kome što daje. To čini iz svoje slobodne milosrdne ljubavi. Zašto jednome ovako, a drugome onako nitko ne može odgovoriti. Ali znamo da daje svakome i to dostatno, preobilno. Kad bi Bog svakome dao isto i jednako, kako bismo se međusobno bogatili; ta svi bi bili jednaki? No Bog je premudar da bi takvo što učinio. On voli bogatstvo različitosti koje svojom ljubavlju povezuje u životno jedinstvo. Drugo, što nam pada u oči jest što Bog daje rasipno, preobilno. Prvome daje pet talenata. To je novac koji se jednostavno nije mogao zaraditi kroz sav ljudski život. Naime, jedan talent je značio šest tisuća dnevnic (denara). Dakle, osoba bi trebala raditi 20 godina da zaradi jedan talent. Isus želi reći kako je gospodar velikodušan, kako su njegova dobrota i milosrđe neizmjerne. Istodobno, gospodar iskazuje veliko povjerenje u svoje sluge kad im tako lako povjerava sav svoj imetak. I u ovom dijelu prisposobe lako možemo prepoznati odnos nebeskog Oca prema nama. Toliko toga Bog nam je udijelio kako bismo mogli imati sretan, radostan i blagoslovljen život. U biti, kad malo bolje razmislimo vidjet ćemo kako nam je sve najvažnije i najveće u životu darovano: od dara života, sunca koje nas grije, zraka koji udišemo, pa čudesno oblikovano naše tijelo, pa darovi duha i duše, pa ljubav koja nas veže i spaja jedne s drugima, a osobito kad se sjetimo kako nam je Bog u svojoj dobrohotnosti darovao svoga Sina i svoga Duha Svetoga. Sigurno da svi ne možemo biti intelektualni ili religiozni genijalci; ne možemo svi biti ni hrabri poput heroja Domovinskog rata; možda svi ne možemo imati milosrdno srce poput bi. Marije od Propetog Isusa ili Majke Terezije, ali je istina da je svakom pojedinom od nas Bog udijelio velike i dostatne darove za potpuni razvoj naše osobnosti i postizanje svetosti. U Božjim očima smo predragocjeni, toliko vrijedni da nas spašava po cijenu života vlastitog Sina.

Treći dio prispodobe otkriva nam što Bog želi da učinimo s darovima koje nam je tako rasipno udijelio. U prispodobi Isus veli da postoje dvije vrste odgovora s naše ljudske strane. Poziva nas da nasljedujemo prvi, a izbjegavamo drugi. Gospodin nas poziva da budemo poput dvojice prvih slugu koji su, puni zahvalnosti prema gospodaru, ostvarili dobit iz povjerenog im novca. Oni su ga pametno uložili te još toliko zaradili. Nisu se bojali mogućih rizika, nego su imali povjerenja u vlastite sposobnosti, jer je i sam gospodar imao povjerenja u njih. Postupili su kao odgovorni i dobri upravitelji povjerenih dobara. Htjeli su da se gospodar njima ponosi. I uspjeli su. Treći, nažalost, nije učinio ništa. Gospodar ga naziva *zlim i lijenim*. Usprkos tome što mu je gospodar povjerio tako silno blago, on ne doživljava gospodara kao velikodušna i dobra, nego kao stroga. Umjesto da, poput prve dvojice, riskira i pokuša pametno uložiti povjereni mu novac, on veli da se je bojao. No, nije samo riječ o strahu, nego o lijenosti pa čak i nepromišljenosti. Gospodar ga pita zašto nije uložio novac kod novčara da barem malo bude na dobitku, a ne zakopati ga, gdje neiskorišten leži i trune. Zli i lijeni sluga sam se je osudio te je izbačen *van u tamu*, gdje će biti *plač i škrgut zubi*.

Na kraju prispodobe otkriva se nešto još čudnije, još čudnija i neshvatljivija gospodareva velikodušnost. Naime, on određuje da sluge zadrže i ono što im je udijelio i ono što su zaradili. Čak onome prvom, koji je stekao drugih pet talenata pa ih ima deset, nadodaje onaj jedan talent od zlog i lijenog sluge. Upravo ovakav zaključak prispodobe pomaže nam da ga možemo i moramo primijeniti na sebe same. To nas dovodi do upita: kojem od slugu iz prispodobe smo slični mi, suvremeni kršćani? Kad bi nas gospodar ovaj trenutak pozvao da položimo račun o upravljanju vlastitim životima, što bismo mu donijeli? Jesmo li uopće svjesni bogatstva darova kojima nas neprestano obasiplje Otac nebeski? Možda bismo svi zajedno trebali malo više promišljati o ovim i sličnim upitima, i to ne čekajući neki daleki budući dan, nego već danas, već sada. Svi zajedno molimo da prepoznamo obilje darova koje nam Bog udjeljuje kako bi još više u nama porasli te plodove svetosti donijeli.

TRIDESET I ČETVRTA NEDJELJA - SVETKOVINA KRISTA KRALJA

Ez 34, 11-12. 15-17; 1 Kor 15, 20-26. 28; Mt 25, 31-36

„Zaista, kažem vam, što god učiniste jednomu od
ove moje najmanje braće, meni učiniste“
(Mt 25, 40).

Svake godine na zadnju nedjelju crkvene godine Crkva slavi svetkovinu Krista Kralja. U tu zadnje nedjelju uviiru sva druga liturgijska slavlja. Ta je nedjelja cilj kojoj su usmjerena slavlja došašća i Božića, korizme i Uskrsa i sva druga slavlja Gospodnjih, marjanskih i svetačkih svetkovina i blagdana. Sva liturgijska slavlja po sebi su proslava Krista, Kralja ljudskih srdaca i cijeloga svemira, Gospodina i Gospodara, suca živih i mrtvih.

Sam pojam kralja u našu maštu doziva raskošno prijestolje, doziva bogatstva, gozbe, vlast, moć. No, sve je to daleko od Krista Kralja. Za njega kraljevati znači služiti. On je napustio svoje nebesko veličanstvo, svoje božansko dostojanstvo te postao jedan od nas, ponizivši samoga sebe, poslušan do smrti, smrti na križu. Sam za sebe reče da nije došao biti služen, nego služiti i život svoj dati za druge, za svoju braću i sestre. Krist će se na koncu vremena vratiti kao slavni kralj i sudac koji će suditi žive i mrtve. No, do tada je pred našim očima nazočan kao Raspeti. Ne samo ukoliko ga tako prikazuju raspela u našim domovima ili na javnim mjestima, nego prije svega ukoliko on sam, uvijek iznova, proživljava svoju muku u siromasima, bolesnima, gladnima i žednima, u nepravedno progonjenima ovoga svijeta. Raspeti nas poziva da ga ljubimo i utješimo olakšavajući patnje i trpljenja osoba koje susrećemo. Poziva nas da njega prepoznamo u njima. Da, za Krista Kralja kraljevati znači služiti. I nas, svoje sljedbenike, poziva da ga nasljedujemo. Za vrijeme Posljednje večere, nakon što je oprao noge učenicima, reče im: *Primjer sam vam dao da i vi tako činite.* O njegovom drugom dolasku njegovi će sljedbenici, dakle mi kršćani, biti suđeni baš po tome. Naime, bit ćemo suđeni prema tome jesu li i koliko su nasljedovali njegov primjer služenja. Drugim riječima, bit ćemo suđeni prema djelima ljubavi i služenja, osobito služenja onim najmanjima i najpotrebitijima. Njima, tima koji su znali služiti malenima ovoga svijeta, on će reći: *Dođite blagoslovljeni Oca mojega, primite u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta* (Mt 35, 34). Znali ili ne znali oni su u siromasima ovoga svijeta služili njemu; njemu koji se svojevolutno učinio siromahom da nas obogati svojim božanskim bogatstvom. Služiti i ljubiti siromahe ovoga svijeta znači služiti i ljubiti samoga Krista, a to znači otvoriti vrata svoga srca za blagoslove i bogatstvo koje on donosi i koje nam želi udijeliti.

Gospodina Isus nas upozorava da je moguće i pasti na tom zadnjem i najvećem od svih životnih ispita pred kojim će se čovjek jednom neminovno naći. Moguće je čuti strašne riječi: *Odlazite od mene prokleti u oganj vječni pripravljen đavlu i njegovim slugama* (Mt 25, 41). Ti prokleti nisu oni koje bismo očekivali mi, kršćani i vjernici. Mi bismo možda među te proklete rado ubrojili naše vlastite obiteljske ili narodne neprijatelje ili možda ljude druge vjere ili čak nevjernike ili jednostavno one koji nam nisu dragi i simpatici. No, kriteriji Krista Kralja i Suca su drugačiji. On prokletima naziva one koji nisu znali ljubiti i služiti siromasima i potrebnima koje su susretali kroz svoj život. Prokleti su oni koji nisu imali milosrdno srce za prepoznati tuđu nevolju i bijedu. Prokleti su jer su živjeli bez ljubavi. Prokleti su jer nisu imali zrno vjere za prepoznati samoga Kralja Krista koji se krije u siromasima.

Krist Sudac nam otkriva one konačne, najvažnije kriterije naše bliskosti s njime. On ne govori o ispravnosti nauka, ne govori o količini izrečenih molitava, ne govori o teškom životnom putu i o teškim križevima koje smo možda strpljivo nosili, ne govori o hodočašćima koje smo činili. On jednostavno govori kako je ljubav prema gladnima, žednima, golima, bolesnima i zatvorenima temeljni i najvažniji kriterij naše bliskosti s njime. Kršćanstvo je, želi reći gospodin Isus, prvenstveno praksa, život, a ne nauka, ne skup vjerskih istina. Dakako da su

istine bitne, dakako da na njima počiva praksa, ali bez prakse, bez konkretnih djela ljubavi koja su učinjena potrebitima i siromasima ovoga svijeta, kršćanstvo ostaje tek lijepa i prazna priča. To ne znači da se kršćanstvo može ili treba svesti na neki oblik uzvišenog humanizma. Nipošto! Jer nam upravo naše ljudsko iskustva svjedoči kako je teško istinski ljubiti bližnje, kako je teško od srca oprostiti, osobito kad je riječ o praštanju uvreda koje nam nanese oni koji ljubimo, kako je teško okrenuti drugi obraz? Pravi,iskusni kršćani znaju da je to jedino moguće u zajedništvu života sa samim Kristom; da je to moguće jedino s Kristovom snagom u sebi, sa snagom koju nam daje njegov Duh Sveti. Kristopraksa koju su pozvani živjeti i svjedočiti svi Kristovi sljedbenici moguća je samo na temelju ispravnog razumijevanja Krista i njegove poruke. U biti riječ je o nerazdvojivoj povezanosti kršćanskog nauka i kršćanske prakse. Onaj tko se trudi živjeti kršćanstvo, ljubeći i služeći ljudima, sve dublje upoznaje samoga Krista i snagu njegova križa i uskrsnuća. I obrnuto: Onaj tko dublje upoznaje Krista po molitvi i sakramentalnom životu taj je spremniji na predanije služenje svojim bližnjima. Pada mi na pamet primjer Majke Terezije, možda najveće svetice našeg vremena. Puno je puta izjavila da snagu za svoje neumorno služenje onim najbjeđnijima i najpotrebitijima crpi iz zajedništva života s Isusom koji je ona živjela i proživljavala na način da je svaki dan rano ujutro provodila dva sata u molitvi. U molitvi je od Krista dobivala snagu da tijekom dana njega samoga prepozna u siromasima, bolesnima i napuštenima. Da, potrebne su oči vjere za prepoznati Krista Kralja u siromasima, a vjera raste i jača u i po molitvi. Molimo Krista da u nama poraste vjera te da očima vjere u onim potrebnima na našem životnom putu prepoznamo skrivena njega, Krista, našeg Kralja i našeg budućeg suca.

*Gospodnje i
marijanske
svetkovine*

TJELOVO SVETKOVINA PRESVETOGA TIJELA I KRVI ISUSOVE

Pnz 8, 2-3. 14-16; 1 Kor 10, 16-17; Iv 6, 51-58

*„Ja sam kruh živi koji je s neba sišao. Tko bude jeo od ovoga kruha,
živjet će uvijek. Kruh koji ću ja dati tijelo je moje za život svijeta“*
(Iv 6, 51).

Na najdublje značenje svetkovine Kristova Presvetoga Tijela i Predragocjene Krvi upućuje nas samo liturgijsko slavlje koje će se u crkvama diljem svijeta slaviti u tri dijela: euharistijsko slavlje, procesija te klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom.

U euharistijskom se slavlju okupljamo oko oltara koji je žrtvenik i stol, Križ Kalvarije i dvorana Posljednje večere, žrtva i gozba, Isus Veliki Svećenik te istodobno Isus žrtva. Isus Svećenik prikazuje i žrtvuje sebe, žrtvu Novoga saveza, kako bi nas ljude pomirio s Bogom, kako bi nas spasio od naših otuđenja i lutanja, kako bi nas na pravi put vratio te na tom putu, koji vodi u vječni Očev dom, sobom hranio te od svega i pa i od nas samih branio. Krist je kruh živi koji je s neba sišao kako bi sobom utažio egzistencijalnu glad koja postoji u svakom ljudskom srcu, glad za smislom, istinom, ljepotom i dobrotom. Njega primajući i blagujući s njime se sjedinjujemo na mističan način, njemu dajemo što je naše a od njega uzimamo što je njegovo; njemu dajemo svoje grješne živote, svoje padove, razočarenja i tuge; od njega uzimamo svjetlost i radost, mir i ljubav, od njega uzimamo i dobivamo „sve“, jer Onaj tko nam se pod prilikom kruha dariva u sebi obuhvaća i nebo i zemlju. On je naše „sve“. Primajući euharistijskog Isusa u naše se srce spušta nebo, postajemo živa svetohraništa, živi, drugi Kristi. Po Kristu, s Kristom i u Kristu dolazimo u zajedništvo života s Ocem nebeskim i vezom njihove međusobne ljubavi, s Duhom Svetim, Duhom ljubavi koji povezuje Oca sa Sinom, a sve nas po Sinu s Ocem i međusobno.

Pavao piše Korinćanima: *Čaša blagoslovna nije li zajedništvo krvi Kristove? Kruh koji lomimo nije li zajedništvo tijela Kristova. Budući da je jedan kruh, jedno smo tijelo mi mnogi* (1 Kor 10, 16-17). Pavao naglašava drugi bitni vid svetkovine Tijelova, vid zajedništva braće i sestara koji se okupljaju oko oltara. Nema privatne svete mise, tj. euharistija nikada nije niti može biti privatna čin pojedinca. Ona uvijek uključuje Crkvu pa i onda kad je slavi sam svećenik, pojedinac. Blagujući jedan kruh blagovatelji su pozvani postati *jedan u Kristu*, kako Pavao piše Galaćanima (Gal 3, 28). Jedino u Kristu, jedino u kršćanstvu je moguće da osobe različitih nacionalnosti, kultura, jezika, zvanja i poslanja, različitih društvenih pripadnosti i političkih opcija mogu biti sjedinjeni, mogu postati jedno. Preduvjet tog jedinstva je naše sjedinjenje s Isusom Kristom, izvorom, uzrokom i uzorom tog jedinstva. Blagujući Krista, kruh koji je s neba sišao, istodobno znači reći vlastiti „Amen“, bratu i sestri koje Gospodin dovodi na moj životni put. Eto zašto se prije svete pričesti, prije primanja euharistijskog Krista, izmirujemo s braćom i sestrama, odnosno izmirujemo se s Kristom u njegovu otajstvenom, mističnom tijelu – Crkvi. S Kristom se pomirujemo kako bi ga mogli primiti, s njime se sjediniti te njime nahranjeni i okrijepljeni možemo dalje na put krenuti, na put svjedočenja Krista živa i uskrsla, donoseći njegovu ljubav srcima koja za njom žude.

Dolazeći u euharistijskom slavlju oltaru, tj. Kristu, Svećeniku i Žrtvi, iznova možemo doživjeti ono što je židovski narod iskusio u svom hodu kroz pustinju, u svom hodu prema Obećanoj zemlji. U pustinji, koja otkriva granice čovjekovih snaga, Bog ih je hranio i krijepio manom s neba da pokaže kako čovjek ne živi samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz usta Gospodnjih (usp. Pnz 8, 3). Ova nas misao približava drugom vidu svetkovine Tijelova. Naime, drugi dio proslave svetkovine Tijelova je svečana procesija s Presvetim Oltarskim Sakramentom. Krećemo na put s Isusom. Njime nahranjeni i okrijepljeni možemo na put. Zovemo ga da pođe s nama na naša životna putovanja kako bi posvetio naše korake, kako bi po nama izlio svoje blagoslove, kako bi svima donio svoje spasenje. Darivajući nam se kao kruh života Krist nam sobom rasvjetljava i krijepi kako bismo živjeli po njemu. Potom nas šalje, a naše se poslanje rađa iz njegova poslanja, iz poslanja koje mu je Otac dao: *Kao što je mene poslao živi Otac i ja živim po Ocu, tako će i onaj koji mene blaguje živjeti po meni* (Iv 6, 57). Na Posljednjoj večeri Isus se ponovno vraća na temu poslanja, moleći se Ocu nebeskom da bude s onima koje šalje: *Kao što ti mene posla na svijet tako i ja njih poslah u svijet. I za njih posvećujem sama sebe da i oni budu posvećeni u istini* (Iv 17, 18-19). Možemo ustati i hoditi, jer nas je za put ozdravio i okrijepio. Primajući Isusa uzeli smo božanski lijek protiv naše paraliziranosti, protiv naše zatvorenosti u vlastite živote u kojima nema mjesta za druge i

drugačije. Procesija na svetkovinu Tijelova, hod s Isusom i za Isusom, podsjeća nas kako nas euharistijski Isus želi osloboditi malodušja i razočarenja. Često smo poput Ilije na brdu Horebu. Umoran i razočaran, poželio je umrijeti. No, Bog mu po gavranu šalje kruha da se okrijepi: *Ustani i jedi* – reče mu – *pred tobom je dug put* (1 Kr 19, 5. 7). S Isusom možemo naprijed, u naše velike i male životne bitke, znajući da je s nama Onaj koji je najjači, koji je već pobijedio svijet s njegovim silama zla. Krist nas uči kako nam je u životnim bitkama koje nas čekaju potrebna upravo božanska hrana, tj. *kako čovjek ne živi samo od kruha, nego od svake riječi što izlazi iz Božjih usta* (Pnz 8, 3). S Kristom, koji je s-nama-Bog, možemo na put puni nade da će naše životno hodočašće jednom dospjeti do kraja, do cilja. Euharistija je sakrament Boga koji nas ne ostavlja same na putu, nego hodi s nama, uz nas, štoviše nosi nas na svojim rukama.

Jedna priča veli kako je jedan čovjek sanjao kako s Bogom hodi na svome životnom putovanju. Iza njih su u pijesku ostajali tragovi stopa, njegovih i Božjih. Promatrajući stope primijetio je kako na pojedinim mjestima postoji samo jedan trag i to baš onda kad je proživljavao teške trenutke. S ljutnjom upita Boga: „A gdje si bio kad mi je bilo teško?“ „Kad ti je bilo teško tada sam te na rukama nosio“, odgovori mu Bog s osmijehom.

To je priča, ali je i najdublja istina. Nikada nismo sami na našem životnom putu. Njegova je riječ kako će biti s nama u sve dane do svršetka svijeta; njegova je riječ kako nam se neće dati križ koji ne možemo nositi; njegova je riječ kako će nam se dati snaga za naše životno poslanje. Naša je snaga kruh koji je s neba sišao, Isus Krist, kruh za život svijeta. Pred tom istinom kako ne biti ganuti, kako srca ne ispuniti zahvalnošću i ljubavlju; kako od radosti ne klicati; kako se Kristu ne nakloniti i pokloniti. To nas dovodi do trećeg dijela svetkovine Tijelova, do klanjanja.

Klanjati se Bogu Isusu Kristu, kruhu živom koji je s neba sišao, ne znači samo ispuniti prvu i temeljnu zapovijed Dekaloga, nego također znači djelotvornu obranu protiv svih oblika idolatrije, osobito samoidolatrije. Svaki je čovjek veoma sklon trajno stvarati male bogove na vlastiti sliku i priliku te im se klanjati. U konačnici klanja se samome sebi, jer je vlastiti „ego“ stavio na pijedestal života. Pokloniti se euharistijskom Isusu znači ne samo ispovjediti da je Krist Bog kojemu se valja klanjati, nego je to klanjanje ujedno čin ljudske slobode, ljudskog oslobođenja; tko se Kristu klanja ne može i ne smije prignuti koljeno pred nikakvom drugom zemaljskom stvarnošću i moći, ma koliko jaka i velika bila. Mi kršćani prigibamo koljena pred našim Bogom, nazočnim u Presvetom Oltarskom Sakramentu, jer je se on prije nad nas prignuo, jer nam je noge oprao, jer je za nas krv prolio, jer nas je do kraja ljubio. Kristu se pokloniti znači u srcu nadu užariti, jer Onaj kome se klanjamo dariva istinsku slobodu.

SVETKOVINA PRESVETOG SRCA ISUSOVA

Pnz 7, 6-11; 1 Iv 4, 7-16; Mt 11, 25-30

„Tko ne ljubi, ne upozna Boga, jer Bog je ljubav.
U ovom se očitova Božja ljubav u nama: Bog Sina
svoga jedinorođenca posla u svijet da živimo po njemu“
(1 Iv 4, 8-9).

Svetkovinom Presvetoga Srca Isusova Crkva stavlja pred nas, nama na razmatranje, otajstvo srca Božjega koje je prepuno ljubavi prema čovjeku. Bog ljubi čovjeka, stalo mu je do čovjeka; toliko mu je stalo do čovjeka da je i sam odlučio postati čovjekom kako bi svoju ljubav iskazao i živio do kraja. Božja neshvatljiva ljubav prema čovjeku ne uzmiče pred nezahvalnošću, ne sustaje čak ni kad je odbacuju. Bog ljubi do kraja. Sveti je Ivan zapisao *kako je Bog tako ljubio svijet da je poslao svoga jedinorođenoga Sina na svijet ne da sudi svijetu, nego da se svijet spasi po njemu* (Iv 3, 16-17). Poslani Sin Jedinorođenac preuzima na sebe sudbinu odbačene, razorene ljubavi, kako bi kroz vlastito predanje, vlastiti usud, porazio moć grijeha, zla i smrti; kako bi izbavio čovjeka iz ropstva grijeha te mu povratio dostojanstvo Božjeg djeteta. Isus je svoje ljubio do kraja. Simbol te ljubavi do kraja, do smrti na križu, Kristov je probodeni bok: *Jedan od vojnika – piše sveti Ivan – kopljem mu probode bok i odmah poteče krv i voda* (Iv 19, 34). Znamo kako krv i voda simboliziraju krštenje i euharistiju: dva temeljna sakramenta, dva temeljna otajstva po kojima se Crkva preporada, hrani, živi i opstaje. Ne samo ta dva, nego svih sedam sakramenata, sve milosti i darovi koje nam je dobri Otac nebeski namijenio proizlaze, teku iz probodenog Srca Isusova, iz njegove preobilne ljubavi prema nama. Ako se na licu Isusovu očituje lice nebeskog Oca, tada je jasno kako i u Srcu Isusovu kuca Srce Očevo, prepuno ljubavi i samilosti prema svojoj djeci. To je srce Evanđelja!

Isusovo probodeno srce predstavlja jezgru, bit samoga kršćanstva. Naime, u Kristu nam je objavljena i darovana *Radosna vijest*, tj. novost Evanđelja. *Radosna vijest* glasi kako nas Božja ljubav zahvaća te nam već ovdje na zemlji omogućuje predokus vječnosti, već imamo zalag, prvinu onoga čemu se nadamo i čemu stremimo. Pavao će tu istinu izraziti riječima: *Bog, bogat milosrđem, zbog velike ljubavi kojom nas uzljubi, nas koji bijasmo mrtvi zbog grijeha, oživi zajedno s Kristom – milošću ste spašeni - te nas zajedno s njime uskrisi i posadi na nebesima u Kristu Isusu* (Ef 2, 4-6). Biti u Kristu znači već biti u nebu. Kristovo otvoreno srce su otvorena vrata, otvoreni novi životonosni put u svetinju nad svetinjama, tj. u sam božanski život, kako veli poslanica Hebrejima (usp. Heb 10, 20). Kristovo božansko srce poziva naše srce da iziđe iz sebe, da napusti svoje ljudske, zemaljske sigurnosti i planove te da se uzda u njega, da slijedi njegov primjer, da po njegovu primjeru i mi od nas samih učinimo dar za braću i sestre s kojima dijelimo ovaj život.

U Starome zavjetu Božje se srce spominje dvadeset i šest puta. Ono je organ Božje volje, organ po kojemu Bog prosuđuje čovjeka. U svom srcu Bog osjeća bol zbog grijeha što ih čini izabrani narod. I kada dopušta kaznu za počinjene grijeha Božje je srce ožalošćeno, ono je nemirno. Taj nemir Božjeg srca, ispunjena ljubavlju prema čovjeku, na dramatičan način izražava prorok Hošea: *Kako bih te mogao predati Izraelu? ... Srce mi je uznemireno, uzavrela mi sva utroba: neću više gnjevu dati maha* (Hoš 11, 8-9). Grijesi naroda zaslužuju kaznu ili, bolje reći, po grijesima narod ostaje bez Božje zaštite i pomoći, predan u ropstvo ne samo nutarnjih neprijatelja (zla i grijeha), nego i izvanjskih koji ga tlače i pritišću. No, Bog ne može mirno gledati sudbinu naroda, nesposobna da bude vjeran savezu koji je sklopio sa svojim Bogom. U Božjem srcu plamti ljubav prema narodu. Milosrdna Božja ljubav odnosi pobjedu nad njegovom nedodirljivom i nedirnutom pravednošću.

Pogled na Kristov probodeni bok, na njegovo Presveto Srce pomaže nam shvatiti kako to Božja pravednost ostaje nedodirnutu. Umjesto kažnjavanja zla i grijeha, Krist na sebe uzima grijeha svijeta, na sebe uzima patnju koja je grijehom prouzročena. Sam Bog na sebe uzima sudbinu razrušene ljubavi, zauzima mjesto grješnika te time oslobađa prostor, mjesto za ljude i to ne samo za Izrael, nego za čitavo čovječanstvo. Svi su pozvani u njegovo očinsko Srce, u njegove stanove. Kristovo probodeno srce kao da je ispunjenje Hošaina proročanstva o *uznemirenu srcu* koje svoju pravednost preokreće u sućut te tako i dalje ostaje pravedan. Bog nas po svome Sinu opravdava na način da nam naše grijeha oprašta. Sin na sebe uzima situaciju otuđenja, udalžavanja od Boga kao posljedicu grijeha svijeta koje je uzeo na sebe.

Pavao će napisati kako nas Krist *otkupi od prokletstva Zakona, postavši za nas prokletstvom* (Gal 3, 13).

Presveto Srce Isusovo simbol je neizrecive ljubavi kojom nas je Bog uzljubio, kojom smo spašeni i posvećeni. Kristovo Srce, predano iz ljubavi prema nama, okreće našu ljudsku logiku, našu ljudsku računicu koja sve ravna prema sebi, prema svome interesu i računici. Naše ljudsko srce kuca kako bismo ostali na životu, kako bismo živjeli; srce kuca kako bismo preživjeli. Isusovo Srce preokreće ovu logiku samoodržanja u logiku samopredanja. Presveto Srce spašava svijet darivajući se, otvarajući se, primajući u sebe cjelokupnu ljudsku stvarnost kako bi je preobrazilo i otkupilo. Božansko nas Srce spašava na način darivanja. Eto zato je Presveto Srce Isusovo u središtu kršćanstva, a trebalo bi biti u središtu života svakog kršćanina. Gledajući na Presveto Srce Isusovo učimo kako valja srce proširiti na način da u njega stane ne samo mi sami, nego i oni koje ljubimo, naše obitelji i prijatelji, oni koje tek poznajemo pa čak i oni nama nepoznati. O širini našega srca ovisit će i naša bliskost s Gospodinom Isusom, tj. suobličnost našega srca Srcu njegovu. Srce traži srce. Valja nam se oduprijeti tjeskobom pokušaju samoodržanja te stupiti u logiku predanja te u sjedinjenju s božanskim Srcem pronaći puninu ljubavi koja je jedina vječna, koja spašava i drži svijet.

SVETKOVINA MARIJINA UZNESENJA U NEBESKU SLAVU

Otk 11, 19 – 12, 1-6; 1 Kor 15, 20-27; Lk 1, 39-56

„I znamenje veliko pokaza se na nebu: Žena zaodjenuta suncem, mjesec joj pod nogama, a na glavi vijenac od dvanaest zvijezda“

(Otk 12, 1).

Svetkovina Marijina uznesenja u nebesku slavu jedna je od četiri marijanske dogme Katoličke Crkve. Marijino uznesenje svetkovina je kršćanske radosti, radosti Marijine duhovne djece. Marija je, zajedno sa svojim uskrslim Sinom, prvina novog čovječanstva, ona je dovršeni plod otkupljenja, ono što Crkvu i svakog krštenika još čeka. Uznesenjem dušom i tijelom u nebesku slavu, u prostore božanskog vječnog života, Marija je anticipirala ono konačno, anticipirala je stanje u kojem će se čovječanstvo naći po drugom Kristovu dolasku te posljednjem sudu kada će mrtvi uskrsnuti te biti suđeni. Marijino proslava znak je sigurne nade i utjehe za sve kršćane, jer gdje je Marija, naša Majka, pozvani smo biti i mi, njezina duhovna djeca. Svetkovina Marijina uznesenja poziva nas da podignemo pogled prema gore, uvis, prema nebu. Nebo kojemu se nadamo nije nebo satkano od apstraktnih ideja, niti je riječ o nebu kako ga prikazuju razni umjetnici, čak ni o onome kako ga opisuju razni vidjeoci i mistici. Nebo kojemu se nadamo sam je Gospodin Bog. On je cilj našega životnog putovanja, on je Obećana zemlja prema kojoj su usmjereni naši životni koraci, planovi i projekti. Uznesenjem dušom i tijelom u nebesku slavu Marija je unišila u sferu punine božanskog života, u najdublje odnose života i zajedništva koji su vlastitu Presvetom Trojstvu.

Kad u Vjerovanju ispovijedamo kako je Krist *radi nas i našega spasenja* sišao s neba tada želimo reći kako su sva otajstva njegova života, od utjelovljenja do uzašašća u nebesku slavu, bila poradi nas, tj. kako sva otajstva njegova života imaju soteriološku, spasenjsku dimenziju. Isto se može reći i za otajstva BD Marije koja je s Kristom najuže povezana u djelu otkupljenja i posvećenja Božje djece. Uzašavši u prostore božanskoga Marija je dublje i sveobuhvatnije povezana s putujućom Crkvom, s nama, svojom duhovnom djecom. Crkva uči kako je Marija, po Božjoj odluci, postala *majka u redu milosti* te kako sudjeluje u *rađanju i odgoju Božje djece*. Dakle, Marija je s nama, na našem životnom putu, prati nas i zagovara kao naša Majka, kao majka zabrinuta za sudbinu svakog od svoje brojne djece. Kako su njezina majčinska ljubav i briga sjedinjeni s božanskom, očinskom ljubavlju i brigom nebeskog Oca, jasno je kako Marija u Bogu može svakoga od nas imati na srcu, u mislima i u svojim molitvama. Što nama, Marijinoj duhovnoj djeci, danas poručuje svetkovina njezina uznesenja u nebesku slavu?

Knjiga Otkrivenja govori o *velikom znaku, o Ženi zaodjenutoj suncem, s mjesecom pod nogama i vijencem od dvanaest zvijezda na glavi. Trudna viče u porođajnim bolima i mukama rađanja*. Žena o kojoj govori knjiga Otkrivenja je Marija, ali ujedno je i Crkva. Žena je Marija; žena je Crkva. Marija je Crkva i Crkva je Marija; Marija je u Crkvi i Crkva u Mariji. Dvije su, a istodobno jedna: Marija - Majka Crkva i Majka Crkve, a po Mariji Crkva postaje Majka, ne prestajući biti Djevica, baš poput nje, Marije, Djevice i Majke. Upravo ovu isprepletenu, ovu istovjetnost Marije i Crkve naglašava knjiga Otkrivenja. Žena koja rađa dijete jest Marija, ali je i Crkva. Novorođenom Marijinu Djetetu, ali i djeci Crkve prijete zmaj ognjeni. Marijino Dijete, Marijin Sin je uzet Bogu i prijestolju njegovu, a Žena (Crkva) pobježe u pustinju gdje joj Bog pripravi sklonište. Pustinja je mjesto krajnje oskudice i nemoći, mjesto u kojemu ustvari nema sklonište. No, sam Bog Ženi-Crkvi pripravlja sklonište. On sam je sklonište, utočište i zaštita Žene-Crkve i njezine djece. Crkva-Žena nalazi se između razjapljenih usta zmaja i skloništa kojega pripravlja sam Bog. Crkva je u Mariji već pobijedila, već je pristigla cilju. Zato je pogled na Mariju uvijek izvor ohrabrenja za Crkvu na putu. Marija je već prošla put kojim Crkva stoljećima prolazi i ide naprijed prema cilju, prema uspostavi Kraljevstva Božjega.

Marija je slijedila Krista u njegovu trpljenju pa ga slijedi i u njegovoj proslavi. Krist je prvorođenac od mrtvih, prvina usnulih, kako veli sv. Pavao. No, njegovo tijelo, koje je uskrsnulo i koje je proslavljeno, neodvojivo je od one od koje je uzeo svoje tijelo, neodvojivo je od Marije, od njezina majčinskog tijela. S Kristom, novim Adamom, i Mariom, novom Evom, započinje novo čovječanstvo, nova obitelj Božja; započinje novo nebo i nova zemlja u kojoj više neće biti ni plača, ni tuge, ni jauka, jer prijašnje uminu, jer je smrt pobijeđena (usp. Otk 21, 1-4). Zato nam se valja radovati. Zato nam valja pogled prema nebu, prema gore usmjeriti. Marija ne nebo uznesena plod je otkupiteljske ljubavi njezina Sina koji je svojom

neizmjernom ljubavlju pobijedio smrt i sile zla. Samo ljubav može ići iznad i izvan granica koje postavlja naša slaba ljudska narav, grijehom ranjena. Ljubav otvara vrata u Kraljevstvo Božje, a ta vrata su sam Isus Krist. Marija je kroz ta vrata prošla, ali ih nije za sobom zatvorila, nego štoviše širom otvorila. Zato je ona za nas postala „Vrata nebeska“, „Utočište grješnika“ i „Kraljica neba i zemlje“.

Mariju je do ispunjenja njezina života dovela milost Božja, ali i njezina suradnja, njezina vjera u ljubavi kojom je odgovarala na poticaje milosti. Marijin život pokazuje do koje se mjere može razviti ljudska osobnost kad odgovara na poticaje milosti, kad čovjek s Bogom surađuje, kad dopušta da ga Bog vodi. Gledajući Mariju moramo naučiti dizati pogled gore, u nebo, moramo iznova naučiti razvijati osjećaj za Božje stvari, za Boga i njegovu prisutnost u našem životu. Marija nas može poučiti kako naš svakodnevni život, usprkos monotoniji, banalnosti, čak usprkos našim padovima i zatajenjima, ipak ide prema luci spokoja, prema konačnom cilju, prema punini života i radosti. Marija nas uči kako prekid zemaljskog života, tj. umiranje nije kraj svega, nego novo rađanje, ulazak u život u kojemu više nema smrti.

Slaveći svetkovinu Marijina uznesenja zamolimo našu nebesku Majku da nas prati na putu u vječnu domovinu, da nam izmoli milost da zalaz ovog sunca koje nas grije i obasjava u našim zemaljskim danima, postane svanuće sunca koje nikada ne zalazi, nego sjaji u danu bez kraja.

SVETKOVINA NAVJEŠTENJA GOSPODINA NAŠEGA ISUSA KRISTA

Iz 7, 10-14; Heb 10, 4-10; Lk 1, 26-38

„Ne boj se, Marijo! Ta našla si milost u Boga. Evo, začeti ćeš i roditi sina i nadjenut ćeš mu ime Isus.

On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega“

(Lk 1, 30-31).

Svetkovina navještenja Gospodina našega Isusa Krista svetkovina je Krista i Marije, svetkovina Krista koji silazi s neba, koji nam dolazi, a dolazi nam po Mariji. Krist i Marija: dva velika „da“, da stava potpune podložnosti Bogu i spremnosti na vršenje njegove svete volje. Pisac poslanice Hebrejima koristi se psalmom (40, 7-9) kako bi predstavio Kristov ulazak u naš svijet kao čin potpune poslušnosti nebeskom Ocu, poslušnosti po kojoj će svijet biti spašen: *Žrtva i prinos ne mile ti se, nego si mi tijelo pripravio; paljenice ni okajnice ne sviđaju ti se. Tada rekoh: 'Evo dolazim!' U svitku knjige piše za mene: 'Vršiti, Bože, volju tvoju.'* Čitav je Isusov život sažet u riječi: *Dolazim vršiti volju tvoju.* Za vrijeme zemaljskog života više će puta reći kako je njegova hrana vršiti volju nebeskog Oca. U potpunoj podložnosti i poslušnosti Ocu Logos-Riječ ulazi u svijet kako bi kao čovjek živio ono što nije uspjelo prvom čovjeku, naime potpuno suobličjenje ljudske volje volji Božjoj.

Iza tajne Utjelovljenja krije se cijelo Presveto Trojstvo: Otac koji iz ljubavi prema ljudima šalje svoga Sina kako bi im iskazao i posvjedočio svoju ljubav; Sin koji se podlaže volji Očevoj, ali se i sam želi solidarizirati s ljudima koji su stvoreni na njegovu sliku; Duh Sveti koji „otvara“ Boga na način da može „izići“ iz sebe te se posve darovati stvorenju izvan sebe. Duh omogućuje kenozu, sniženje Sina, a ono je istodobno i njegova ekstaza, njegovo radikalno izlaženje/silaženje u prostore stvorenoga. Tajna Utjelovljenja ne znači da je Bog izabrao biti na poseban način nazočan i objavljen po Isusu iz Nazareta. Na neki način svi su ljudi Božja objava. Tajna Utjelovljenja znači da je sam Bog odlučio ući u naš svijet, uzeti na sebe našu sudbinu, postati jedan od nas. Bog-vječnost, Bog neizmjerio, beskonačno savršenstvo ulazi u prostore ograničenog, štoviše na nečuven način silazi u krilo Djevice. Kako je to moguće; kako je moguće da se Bog „zatvori“ u krilo jedne Žene, ma koliko sveta, prečista bila u Božjim očima? Ovdje razum sustaje, a srce nastupa. Ono pred čim se razum povlači, gdje razum staje srce ide dalje; srce naslućuje kako se iza svega krije *Ljubav*, kako *Ljubav* čini čudesne, nevjerojatne stvari, tako nevjerojatne kao što je utjelovljenje samoga Boga. Srce ne donosi nove razloge koji bi umirili i uvjerali razum, nego je samo srce potreseno pred događajem *Ljubavi* tako da se u svojoj potresenosti otvara Otajstvu pred kojim se nalazi. Pascal bi rekao: *Štiti glupi razume, srce ima svoje razloge.* U biti, ako dobro razmislimo vidjet ćemo kako velike stvari u našem životu ne proizlaze iz čistog razuma, nego iz srca i njegove ljubavi. Možemo postići velike stvari u životu, načiniti karijeru, zaraditi novce, steći položaje itd., a da i dalje u srcu, u sebi budemo prazni. No kad doživimo ljubav, zaljubljenost, rođenje djeteta, istinsko prijateljstvo, dakle kad su u pitanju stvari srca tada doživljavamo kako ljubav ima svoje vlastite razloge i svoj cilj te kako je upravo to ono najvažnije u životu. Da, ljubav je doista najvažnija.

Božja ljubav koja traži čovjeka dolazi nam po Mariji. U času navještenja susrele su se dvije ljubavi: Božja, koja traži čovjeka, te Marijina, koja je dopustila da bude pronađena, a koja istodobno želi odgovoriti. Jer Ljubav traži ljubav. Bog-ljubav pronašao je ljubav u Mariji. Anđeo se obraća Mariji riječju: *Zdravo, milosti puna.* U biti, grčku riječ *chaïre*, kako nam je donosi sv. Luka, točnije bi bilo prevesti s: *Raduj se, o milosti puna.* Ovim pozdravom, ovim pozivom na mesijansku radost koja je naviještena Kćeri Sionskoj – Izraelu, kojega predstavlja i uosobljuje Marija, počinje Novi zavjet u stvarnom smislu. Ovim pozivom na radost stavljeni su temelji *Radosnoj vijesti – evanđelju*, jer *Radosna vijest* glasi kako Bog toliko ljubi čovjeka da ga je odlučio potražiti, pronaći i spasiti. Po Mariji. Sionska se obećanja ostvaruju u Mariji na neočekivan način. Primivši Logosa-Riječ u svoje krilo Marija postaje *Škrinja zavjetna*, mjesto stvarnog Božjeg nastanjanja.

U Starom zavjetu najsvetije mjesto u hramu bila je *svetinja nad svetinjama* u kojoj se je nalazilo *pomirilište* na kojem je bio smješten *Kovčeg saveza*. U Kovčegu su bile položene dvije kamene ploče s Deset zapovijedi, tako da je *Kovčeg saveza* bio ne samo znak Božje prisutnosti usred svoga naroda, nego vidljivi, opipljivi dokaz da je Bog sa svojim narodom. Bog je, naravno, posvuda, tvrdili su pobožni židovi, ali je hram u Jeruzalemu, zbog Kovčega

saveza, mjesto njegove posebne prisutnosti. Naime, u Kovčegu su se nalazile Ploče saveza, tj. Zapovijedi koje su od Boga objavljene i koje su uređivale odnos prema Bogu i bližnjima. Marija je Kovčeg, škrinja Novoga saveza, jer je u svoje krilo primila Riječ u kojoj Bog daje ne neke upute, zapovijedi i odredbe, nego po kojoj Bog izriče samoga sebe. Utjelovivši se u i po Mariji Bog se je „izrekao“ na nov način, izrekao se je u vremenu. To Božje samoizricanje ujedno je i Božje samodarivanje. Bog se dariva po Mariji, a u Mariji ujedno nalazi odgovor koji očekuje od svakoga čovjeka, odgovor poslušne vjere koja prihvaća Božju ljubav te ljubavlju uzvraća na primljenu ljubav.

Skrovitim događajem navještenja u Nazaretu započelo je novo vrijeme, Novi savez. Sve ono što će uslijediti, svi veliki događaji evangelizacije, širenja Kristove *Radosne vijesti* svoj skroviti početak imaju u nazaretskom Marijinu „da“, u Marijinu aktivnu pristanku na Božji plan ljubavi. Na poslušnost Logosa-Riječi koja se opljenjuje, nadovezuje se Marijina poslušnost, poslušnost službenice Gospodnje čiji je životni program vršiti volju Božju. Nama, Marijinoj duhovnoj djeci, to je putokaz kako nam je živjeti, kako nam s našim Bogom hoditi. Za istinske kršćane ne postoji drugi životni program izvan vršenja volje Božje. To je bio program Sina Božjega, koji je postao sin Marijin; to je bio program službenice Gospodnje, koja je poslala Majkom Božjom, a po bogomajčinstvu i našom Majkom; to je bio program svih Božjih ugodnika, svetaca i svetica, a trebao bi biti i program sve Božje djece. Neka nam naša nebeska Majka Marija pomogne u ostvarenju tog najvećeg od svih životnih programa i planova.

SVETKOVINA SVIH SVETIH

Otk 7, 2-4. 9-14; 1 Iv 3, 1-3; Mt 5, 1-12

*„Eno velikog mnoštva, što ga nitko ne mogaše izbrojiti, iz svakoga naroda, i plemena, i puka, i jezika! Stoje pred prijestoljem i pred Jaganjcem, odjeveni u bijele haljine“
(Otk 7, 9).*

Na svetkovinu Svih svetih Crkva slavi mnoštvo svoje djece, sinova i kćeri, koji su stigli do cilja: do punine života u Bogu. Tijekom povijesti Crkva je tek manji broj svoje djece kanonizirala, tj. proglasila blaženima i svetima kako bi ih stavila kao primjer i uzor svojoj putujućoj djeci. Promatrajući primjer svoje proslavljene braće i sestara koji su stigli do cilja koji je pred nama osjećamo se ohrabreni u svome nastojanju da živimo kao djeca Božja. Poput njih i mi, putnici, kroz tegobe, napore i križeve vlastitih života želimo živjeti vlastitu vjernost prema Bogu i braći i sestrama. I baš poput njih, svih svetih, želimo usprkos vlastitim slabostima živjeti istinski kršćanski život, ljubeći Boga iznad svega, a bližnje kao sebe same. Pogled na našu proslavljeniu braću i sestre u nebu kaže nam kako je to moguće, kako je moguće putovima ovoga svijeta hoditi i živjeti kao Božje dijete koje kao temeljni zakon vlastita življenja uzima krepost ljubavi.

Svetkovina Svih svetih nam poručuje kako nemamo trajan dom ovdje dolje na zemlji, nago da je naša istinska domovina na nebesima; ondje je naš dom, naša Obećana zemlja, cilj našega putovanja, našega životnog hodočašća. Sveci su dio Crkve, dio Tijela čiji smo i mi udovi, dio koji je postigao ono čemu se mi nadamo. No, baš poput nas i oni su morali proći kroz broje životne tegobe i nevolje, kušnje i napasti, kako bi stigli do cilja te zaslužili biti ovjenčani neraspadljivim vijencem života vječnoga. Nisu stigli do cilja jer nisu padali, jer nisu griješili, nego su stigli jer su znali poslije pada ustati te naprijed krenuti, kajuci se za vlastite padove te se uzdajući u veliko Božje milosrđe. Po ulasku u Obećanu zemlju, u puninu života koji Bog obećava onima koji mu vjerni ostaju usprkos svim kušnjama i nevoljama, sveci nisu zauzeli svoj oblačić s kojega promatraju Božje lice, zadovoljni nagradom koju su postigli. Ušavši u puninu Božjeg života, a to nije drugo doli punina Božje ljubavi sveci su nastavili činiti ono što su znali najbolje za vrijeme svoga zemaljskog života, a to je ljubiti. Sada, u Bogu, njihova je ljubav postala još čišća, još sveobuhvatnija, još žarča nego dok su živjeli na zemlji. A mi, putnici, objekt smo njihove ljubavi, njihove brige i zabrinutosti, jer nas žele vidjeti uz sebe, u punini života u Bogu. Zato smo im zahvalni, zato ih častimo te im molitve upućujemo.

Mnoštvo svih svetih koje nam svetkovina u njihovu čast stavlja pred oči također je podsjećanje i poziv svakome kršćaninu kako se poziv na svetost odnosi na svu Božju djecu, a ne samo na neke izabrane. Među svecima u nebu nalazimo svete apostole i evanđeliste, potom svete mučenike i mučenice, svete biskupe i učitelje, djevice i isposnike, očeve i majke. Među svecima nalazimo svece i svete koje su se za života posvetili vršeći najrazličitija zanimanja: nalazimo učitelje, liječnike, obrtnike, vojnike, redovnike i redovnice, svećenike, biskupe i pape. Ukratko, nema zanimanja koje nije pogodno za postati svet. Bog želi da sva njegova djeca, štoviše da čitavo čovječanstvo kroz sve vjekove dođe do punine života koji je njemu vlastit a koji želi podijeliti s nama. Naše konačno spasenje, naš dolazak u Očev dom, nije samo Božja želja, nego se je naš Otac nebeski potrudio da nam za naše putovanje prema Obećanoj zemlji priskrbi sva potrebna sredstva kako ne bismo sustali, kako ne bismo zalutati i od cilja odlutali. Otac naš nebeski poslao je svoga jedinorođenoga Sina koji je postao naš Put, Istina i Život (usp. Iv 14, 6). On je naš najsigurniji put a ujedno i vodič prema Očevu domu, jer nitko ne može doći Ocu osim po njemu. Sveci nam poručuju da se baš popu njih i mi s Kristom tako i toliko povežemo da nas ništa od njega ne rastavi, da ne dopustimo da se jedna stvorena stvarnost ispriječi između njega i nas. Jer ako njega izgubimo, ako od njega odlutamo, izgubili smo sebe i svoje vječno spasenje. U svakom životnom zvanju, zanimanju i poslanju svatko je pozvan s Kristom se sjediniti, s Kristom na slavu Boga Oca živjeti te s Kristom jednog dana u Očev dom stići i nagradu života vječnoga primiti. A ta je nagrada dijelom veća sada udijeljena onima koji srce otvaraju ljubavi, onima koji istinski znaju ljubiti po primjeru Isusa Krista i njegovih svetaca i svetica. Srce ispunjeno ljubavlju prema Bogu i bližnjemu postaje raj, postaje nebo na zemlji, a postaje tako jer je u njemu prisutan sam Krist i njegov Duh Sveti.

Upravo na tu istinu našega kršćanskog života lako zaboravimo. Previše usmjereni prema zemlji i njezinim vrijednostima lako zaboravimo na nebo. Istina je da nas Gospodin

Bog poziva i šalje da preobrazimo lice zemlje, da svojim djelovanjem i življenjem uprisutnimo Krista i njegovo spasenje u svoj prostor i vrijeme, ali je također istina da ova zemlja nije naš konačni cilj. Na zemlji smo putnici i prognanici; na njoj nemamo trajnog boravka. Valja nam se truditi preobražavati lice zemlje svim svojim snagama, jer preobražavajući zemlju u biti preobražavamo vlastito srce koje postaje šire i veće. Da, o srcu je riječ; uvijek je srce u pitanju. Pogled na svete u nebu uči nas kako na kraju krajeva jedino što ostaje jest naše srce pred Bogom i njegovom pogledom kojemu ništa ne može izbjeći. Sveci nas uče kako se između Boga i našega srca ništa ne smije ubaciti, a tako se lako dogodi da kakva stvorena stvarnost zauzme cijelo naše srce. Isus veli da ondje gdje nam je blago da nam tu i srce. Sveci nam poručuju da izaberemo Boga kao najveće blago vlastitog života te da sve drugo podredimo tome.

Bog nam dariva sva potrebna sredstva na putu spasenja: sakramente i sve druge potrebne milosti. No, za stići na cilj potrebna je i naša suradnja s Božjom milošću, potrebno je odgovarati na poticaje Duha Svetoga. I upravo je to danas naš najveći problem: mi smo zaboravili kako zvuči i kakav je glas Božji, kakva su nadahnuća Duha Svetoga na koja nam valja odgovoriti želimo li biti i napredovati na putu svetosti. Jedno važno teološko načelo veli kako milost pretpostavlja narav. To znači da nam se valja truditi postati dobri i plemeniti ljudi te na toj podlozi dobre i plemenite ljudskosti valja graditi vlastiti kršćanski život. Bez dobra čovjeka nema ni dobra kršćanina. Ali s kršćanske toče gledišta nije dosta biti samo dobar čovjek, potrebno je poći dalje: postati dobar kršćanin, a kršćanin je onaj koga vodi Duh Sveti, onaj koji svjesno vlastitim životom svjedoči svoju pripadnost Isusu Kristu, svojemu Spasitelju. Zato nam, poput svetaca, valja ponovno naučiti moliti, jer je molitva najsigurnije sredstvo koje nas uči prepoznavati Božji glas i nadahnuća Duha Svetoga. Molitva nas vraća u našu nutrinu, u naše srce, a srce je ono što na kraju krajeva ostaje: srce i Bog, Bog i srce.